

შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო
ფონდი
Shota Rustaveli National Science Foundation

აღნიშნული პროექტი განხორციელდა შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით. წინამდებარე პუბლიკაციაში გამოთქმული ნებისმიერი მოსაზრება ეკუთვნის ავტორს და, შესაძლოა, არ ასახავდეს ფონდის შეხედულებებს.

This project has been made possible by financial support from the Shota Rustaveli National Science Foundatin. All ideas expressed herewith are those of the author, and may not represent the opinion of the Foundation itself’.

www.rustaveli.org.ge

უფასო გამოცემა

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის
ინსტიტუტი
Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

VII საერთაშორისო სიმპოზიუმი
ლიტერატურათმცოდნეობის
თანამედროვე პრობლემები

ლიტერატურა დევნილობაში.
ემიგრანტების მწერლობა
(მე-20 საუკუნის გამოცდილება)

VII International Symposium
Contemporary Issues of Literary Criticism

Literature in Exile. Emigrants' Fiction
(20th century experience)

თეზისები • Theses

Institute of
Literature Press

ლიტერატურის
ინსტიტუტის
გამომცემლობა

რედაქტორი
ირმა რატიანი

სარედაქციო კოლეგია:
მაკა ელბაქიძე
ირინე მოდებაძე
მირანდა ტყეშელაშვილი

Editor
Irma Ratiani

Editorial Board
Maka Elbakidze
Irine Modebadze
Miranda Tkeshelashvili

მხატვარი
ნოდარ სუმბაძე

© შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი, 2013
© Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature, 2013

შინაარსი

ZAZA ABZIANIDZE

Georgia, Tbilisi

Emigration as a Cultural Phenomenon.....35

ზაზა აბზიანიძე

საქართველო, თბილისი

ემიგრაცია, როგორც კულტურის ფენომენი.....35

LEYLA ALIYEVA

Azerbaijan, Baku

Azerbaijan Translators Emigrants.....36

ЛЕЙЛА АЛИЕВА

Азербайджан, Баку

Азербайджанские переводчики-эмигранты.....36

LUDMILA ANTONOVA

Georgia, Tbilisi

N.Berdiaev. Existential Meaning of Freedom.....38

ЛЮДМИЛА АНТОНОВА

Грузия, Тбилиси

Н.Бердяев. Экзистенциальный смысл свободы.....38

IRINA BAGRATION-MUKHRANELI

Russia, Moscow

Portraits of Writers in the

Works of Boris Zaitsev.....39

ИРИНА БАГРАТИОН-МУХРАНЕЛИ

Россия, Москва

Портреты писателей Бориса Зайцева.....39

ANTON BAKUNTSEV

Russia, Moscow

I.A. Bunin's "The Cursed Days" as a

Literature and Textology Problem.....40

АНТОН БАКУНЦЕВ

Россия, Москва

«Окаянные дни» И.А. Бунина как литературоведческая

и текстологическая проблема.....40

NINO BALANCHIVADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Genius of Georgian Character.....	42
ნინო ბალანჩივაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> გენია ქართული ხასიათის.....	42
DAVID BARBAKADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Peculiarities of Intersection of Individual Experience, Specificity of the Avant-garde Art and Historical Context on the Example of Three key Émigrés Avant-garde Artists.....	45
დავით ბარბაქაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> ინდივიდუალური გამოცდილების, ავანგარდული ხელოვნების სპეციფიკისა და ისტორიული კონტექსტის ურთიერთგადაკვეთის თავისებურებები სამი ცენტრალური ავანგარდისტი ემიგრანტის მაგალითზე.....	45
TAMAR BARBAKADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Grigol Robakidze – Versificator.....	47
თამარ ბარბაქაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> გრიგოლ რობაქიძე — პოეტ-ემიგრანტი და ქართული ლექსის მკვლევარი (XX ს. 40–50-იანი წლები).....	47
ORTSION BARTANA <i>Israel, Samaria</i> The Relationship Between the Representational Signification of Poetic Language, its Referential Language, its Metaphorical System, its Symbolic System, and the Binary System.....	50
TINATIN BIGANISHVILI <i>Georgia, Zugdidi</i> Mikheil Javakhishvili’s „Jakho” and Gr. Robakhidze’s „Jugha”.....	51

თინათინ ბიზანიშვილი

საქართველო, ზუგდიდი

მინილ ჯავახიშვილის „ჯაყო“ და

გრიგოლ რობაქიძის „ჯულა“.....51

KONSTANTINE BREGADZE

Georgia, Tbilisi

Robakidze *contra* Nietzsche:

Understanding the Concept of *Life* According to

Grigol Robakidze (In Accordance with the

Philosophical Essay Collection ‘Demon and Mythos’

(“*Dämon und Mythos*”).....53

კონსტანტინე ბრეგაძე

საქართველო, თბილისი

რობაქიძე *contra* ნიცშე: სიცოცხლის ცნების

გაგება გრიგოლ რობაქიძესთან

(ფილოსოფიური ესსეების კრებულის —

„დემონი და მითოსი“ (“*Dämon und Mythos*”) — მიხედვით).....53

LEVAN BREGADZE

Georgia, Tbilisi

Resettlement into Books.....55

ლევან ბრეგაძე

საქართველო, თბილისი

წიგნებში გადასახლება.....55

IA BURDULI

Georgia, Tbilisi

German Literature in Exile.....57

ია ბურდული

საქართველო, თბილისი

გერმანული ლიტერატურა გადასახლებაში.....57

RŪTA BRŪZGIENĖ

Lithuania, Vilnius

Bernardas Brazdžionis – Herald of Freedom:

Poetical Rhetoric of Emigrational Lyrics.....59

VUSAL ÇELEBİ

Turkey, Trabzon

B.Yevseev and I.Bunin:

Realism in the Context of Parallel.....59

ВЮСАЛ ЧЕЛЕБИ

Турция, Трабзон

Б.Евсеев и И.Бунин:

Реализм в контексте параллелей.....59

NATELA CHITAUARI

Georgia, Tbilisi

Georgian Émigré Literature

and National Identity.....61

ნათელა ჩიტაური

საქართველო, თბილისი

ქართული საზღვარგარეთული

მწერლობა და ეროვნული იდენტობა.....61

EKA CHKHEIDZE

Georgia, Tbilisi

Grigol Robakidze about the Essence of Bolshevizm

(According to the Interview of Kale Salia).....63

ეკა ჩხეიძე

საქართველო, თბილისი

გრიგოლ რობაქიძე ბოლშევიზმის არსის შესახებ

(კალე სალიას ინტერვიუს მიხედვით).....63

MAIA CHOLADZE

Georgia, Kutaisi

The Problem of Emigration:

Klaus Mann’s “Volcano” and Erich Maria Remarque’s

“The Arch of Triumph”65

მაია ჭოლაძე

საქართველო, ქუთაისი

ემიგრაციის პრობლემა:

კლაუს მანის „ვულკანი“ და ერის მარია რემარკის

„ტრიუმფალური თაღი“65

RUSUDAN DAUSHVILI

Georgia, Tbilisi

Reminiscences of Georgian Emigrants

about the World War II.....67

რუსუდან დაუშვილი

საქართველო, თბილისი

ქართველ ემიგრანტთა მოგონებები

მეორე მსოფლიო ომზე.....67

KETEVAN ELASHVILI

Georgia, Tbilisi

Sentimentalism of Eternity

(Nicholas Tchkotoua “Timeless”)70

ქეთევან ელავშილი

საქართველო, თბილისი

მარადიულობის სენტიმენტალიზმი

(ნიკოლოზ ჩხოტუას „მარადიული“).....70

MAKA ELBAKIDZE

Georgia, Tbilisi

Milan Kundera’s The Unbearable

Lightness of Being.....71

მაკა ელბაკიძე

საქართველო, თბილისი

მილან კუნდერას ყოფიერების

აუტანელი სიმსუბუქე.....71

REUVEN ENOCH

Israel, Ariel

Georgian Hebrews and the Kartvelian Studies of Israel.....73

რუვენ ენოქი

ისრაელი, არიელი

ქართველი ებრაელები და

ისრაელის ქართველოლოგია.....73

ERINÇ ERDEM

Turkey, Kayseri

The Authors and Literature Texts at the

Pages of Political and Social Magazine

of Russian Emigration in 1920 “Zarnitsa”75

ЭРИНЧ ЭРДЕМ

Турция, Кейсери

Литературные страницы политико-общественного

журнала русской эмиграции 1920-х гг.

«ЗАРНИЦЫ»: Авторы и Тексты.....75

SVETLANA EVDOKIMOVA

USA, Providence

“Ivan Elagin: Nostalgia and Amnesty”77

СВЕТЛАНА ЕВДОКИМОВА

США, Провиденс

«Иван Елагин: ностальгия и амнистия».....77

MOHAMMAD EXIR

Iran, Alishahr, Bushehr

W. G. Sebald's Self-imposed Exile:

a Comparative Study of the

***Emigrants and Austerlitz*.....78**

MOHAMMAD EXIR

Iran, Alishahr, Bushehr

John Ashbery's The Tennis Court Oath Onwards:

Moving towards Heroic Self-Exile.....79

MARIA FILINA

Georgia, Tbilisi

Wojciech Potocki – a Poet and Mistificator.....79

МАРИЯ ФИЛИНА

Грузия, Тбилиси

Войцех Потоцкий – политический

ссылный, поэт, мистификатор.....79

NUGESHA GAGNIDZE

Georgia, Kutaisi

Givi Margvelashvili's «Life in Ontotext»

(According to «The Reader Astonished by

the Wall Newspaper»).....81

ნუგეზა გაგნიძე

საქართველო, ქუთაისი

გივი მარგველაშვილის

„ცხოვრება ონტოტექსტში“

(„კედლის გაზეთის გაოცებული

მკითხველის“ მიხედვით).....81

MANANA GELASHVILI

Georgia, Tbilisi

The Carpathians Seen from Oxford.

(Carmen Bugan's Poetry).....84

მანანა გელაშვილი

საქართველო, თბილისი

ოქსფორდიდან დანახული კარპატები

(კარმენ ბუგანის პოეზია).....84

MERAB GHAGHANIDZE
Georgia, Tbilisi
**Sergij Bulgakov on the Boundary
of the Homeland and Exile:
Gaze at Rome “By the Walls of Chersonesus”**.....86

მერაბ ჭაღანიძე
საქართველო, თბილისი
**სერგი ბულგაკოვი სამშობლოსა
და ლტოლვილობის ზღვარზე:
მზერა რომისკენ „ხერსონესის კედლებთან“**.....86

ANDREW GOODSPEED
Macedonia, Tetovo
**Multilingualism and Linguistic
Alienation in ‘The Waste Land’**.....88

MAYA GORCHEVA
Bulgaria, Sofia
**Homeland In Exile: the Ethics /
the Ethical in the Writing of Bulgarian
“Non-Returners” of the 1970’s**.....89

HEATHER GORGURA
Utrecht, Netherlands
**The Boy Who Can Enjoy Invisibility:
Erasure and Construction of Self in
Jerzy Kosinski’s *Pinball***.....89

LUDMILA GRYTSYK
Ukraine, Kiev
**Emigration Model of the Ukrainian-Georgian
Literary Ties of the Early 20th Century**.....90

ЛЮДМИЛА ВАСИЛЬЕВНА ГРИЦИК
Украина, Киев
**Эмиграционная модель украинско-грузинских
литературных связей начала XX века**.....90

NATO GULUA
Georgia, Kutaisi
**L.Gotua story - ”The fog in the Nakhatari Forest”.
By the Artistic Experience of an Intrenal Emigration**.....93

ნატო გულუა

საქართველო, ქუთაისი

ლევან გოთუას მოთხრობა

„ნისლი ნახატარის ტყეში“ შინაგანი ემიგრაციის

მხატვრული გამოცდილების მიხედვით.....93

ELENA GUSEVA

Ukraine, Mariupol

“Who knows, whether or not you might

want to return?”: the Motif of Return in

the Poetry of the Exiles.....95

ЕЛЕНА ГУСЕВА

Украина, Мариуполь,

«Кто знает, не вернешься ли ты еще назад?»:

мотив возвращения в поэзии изгнанных.....95

OMAR GVETADZE

Georgia, Kutaisi

“Georgian Jewish Poets working in Israel

(Jemal Adjiaшvli)”.....97

ომარ გვეტაძე

საქართველო, ქუთაისი

ისრაელში მოღვაწე ქართველი

ებრაელი პოეტები (ჯემალ აჯიაშვილი).....97

MAIA IANTBELIDZE

Georgia, Tbilisi

The Universe From the Sight of Two

Different But Still the Same Points of View.....98

მაია იანტბელიძე

საქართველო, თბილისი

სამყარო ორ სხვადასხვა,

მაგრამ ერთნაირი არსის პრიზმაში.....98

AVETIK ISAHAKYAN

Armenia, Yerevan

Emigrant Years of Avetik Isahakyan’s

Creative Work Spent in Italy and France.....101

АВЕТИК ИСААКЯН

Армения, Ереван

Эмигрантские годы творчества

Аветика Исаакяна в Италии и Франции.....101

MAIA JALIAHVILI

Georgia, Tbilisi

Restored the Mythic-Poetic

Model of the Broken Time and Space

(According to the Novel by Grigol Robakidze

“Guards of Grail”).....103

მაია ჯალიაშვილი

საქართველო, თბილისი

დარღვეული დრო-სივრცის

აღდგენილი მითოპოეტური მოდელი

(გრეგოლ რობაკიძის „მცველნი გრაალისა“ მიხედვით).....103

OTAR JANELIDZE

Georgia, Tbilisi

Ivane Nanuashvili and his Book

“What Everyone in the Free World

Should Know about Russia”.....106

ოთარ ჯანელიძე

საქართველო, თბილისი

ივანე ნანუაშვილი და მისი წიგნი

„რა უნდა იცოდეს ყველამ თავისუფალ

სამყაროში რუსეთის შესახებ“.....106

MAKA JOKHADZE

Georgia, Tbilisi

The Fate of the Artist in the Annexed World

(according to Grigol Robakidze’s *The Killed Soul*).....108

მაკა ჯოხაძე

საქართველო, თბილისი

ხელოვანის ბედი ანექსირებულ სამყაროში

(გრეგოლ რობაკიძის „ჩაკლული სულის“ მიხედვით).....108

AGNIESKA JUZEFOVIC

Lithuania, Vilnius

Lithuanian Identity in Exile: Creative Heritage of

Emigrants Belonging to Santara-Լviesa.....111

MARIAM KARBELASHVILI

Georgia, Tbilisi

Viktor Nozadze about the

Legal Assessment of “The Man in the

Panther’s Skin” Key Collision.....111

მარიამ კარგელაშვილი

საქართველო, თბილისი

ვიქტორ ნოზაძე ვეფხისტყაოსნის

საკვანძო კოლიზიის იურიდიული

შეფასების შესახებ.....111

ETER KAVTARADZE

Georgia, Tbilisi

“Opponent to his Own Thoughts” - a Writer,

a Thinker and a Citizen

(From Grigol Robakidze’s epistolary heritage).....113

ეთერ ქავთარაძე

საქართველო, თბილისი

„თავის თავთან მებრძოლი“ მწერალი,

მოაზროვნე და მოქალაქე

(გრიგოლ რობაქიძის ეპისტოლური

მემკვიდრეობიდან).....113

NINO KAVTARADZE

Georgia, Tbilisi

The Problem of Identity and Amin Maalup’s

Historical Fiction.....115

ნინო ქავთარაძე

საქართველო, თბილისი

იდენტობის პრობლემა და

ამინ მაალუფის ისტორიული პროზა.....115

VENERA KAVTIASHVILI

Georgia, Tbilisi

Konstantine Gamsakhurdia’s

German-Language Publicistics.....117

ვენერა კავთიაშვილი

საქართველო, თბილისი

კონსტანტინე გამსახურდიას

გერმანულენოვანი პუბლიკაციები.....117

FATIMA KAZBEKOVA, M.B.MURIEVA

Russia, Vladikavkaz

The Personality of Gaito Gazdanov in

the Linguo-cultural Context of

Russian Émigré Literature.....119

Ф.З.КАЗБЕКОВА, М.В.МУРИЕВА

Россия, Владикавказ

Личность Гайто Газданова в лингвокультурном аспекте литературы Русского зарубежья.....119

A. KAZIEVA, A. BRODZELI

Russia, Pyatigorsk

Kaysyn Kuliev's Poetry of the Deportation Period: Phenomenon of a National Reflection (For a discussion of the formation of the image of the North Caucasus).....121

А.М.КАЗИЕВА, А.О.БРОДЗЕЛИ

Россия, Пятигорск,

Феномен национальной рефлексии в поэзии Кайсына Кулиева периода депортации (К проблеме о формировании имиджа Северного Кавказа).....121

LEYLA KERIM

Turkey, Kony

Oriental Motives in Creation of Thorzhevsky.....123

ЛЕЙЛА КЕРИМ

Турция, Кония

Восточные мотивы в творчестве Тхоржевского.....123

NATELA KHINCHAGASHVILI

Georgia, Gori

A.I. Kuprin in Emigration.....124

НАТЕЛА ХИНЧАГАШВИЛИ

Грузия, Гори

А.И.Куприн в эмиграции (К постановке вопроса).....124

IRAKLI KHVEDELIDZE

Georgia, Tbilisi

Standing on the Third Bank: Emigrant Autobiography of Grigol Robakidze.....126

ირაკლი ხვედელიძე

საქართველო, თბილისი

მესამე ნაპირზე დგომა: გრიგოლ რობაქიძის ემიგრანტული ავტობიოგრაფია.....126

ZEINAB KIKVIDZE

Грузия, Кутаиси

The Idea of Caucasian Identity in

Grigol Robakidze’s Short Stories.....128

ზეინაბ კიკვიძე

საქართველო, ქუთაისი

კავკასიური იდენტობის იდეა

გრეგოლ რობაქიძის ნოველებში.....128

LARISA KISLOVA

Russia, Tyumen

«Flamenco in Russian»: the Problem

of Cultural Assimilation in the Novel

of Dina Rubina «The Last of the Wild

Boar in the Forests Pontevedra’s».....130

ЛАРИСА КИСЛОВА

РФ, Тюмень

«Фламенко по-русски»: проблема

культурной ассимиляции в романе

Дина Рубиной «Последний кабан

из лесов Понтеведра».....130

DODONA KIZIRIA

USA, Indiana

Why is Georgian Intelligentsia on the

Wrong side of the Rose Revolution?.....132

ELENA KORNILOVA

Russia, Korolev

Swiss Works by Hermann Hesse:

Spiritual Life of Germany on the

Pages of Intellectual Prose and Literary

Criticism of the German’s Exile.....133

Е.Н. КОРНИЛОВА

Россия, Москва

Швейцарские штудии Германа Гессе:

духовная жизнь Германии на страницах

интеллектуальной прозы и литературной

критики германского изгнанника.....133

MIKHAIL KOVALEV <i>Russia, Saratov</i> Czechoslovak Politicians and Russian Émigré Writers in 1920-1930-s (based on the documents from Czech archives).....	135
М.Б. КОВАЛЕВ <i>Россия, Саратов</i> Чехословацкие политические круги и русские литераторы-эмигранты в 1920-1930-е годы (по материалам чешских архивов).....	135
IRAIDA KROTENKO <i>Georgia, Kutaisi</i> Expansion of the «field” of the Writer`s Subjectivity of “ Third Wave” Immigrant Writers.....	136
ИРАИДА КРОТЕНКО <i>Грузия, Кутаиси</i> Расширение «поля» авторской субъективности (АС) писателей-эмигрантов «третьей волны»	136
MARIA KSHONZER <i>Germany, Lubeck</i> Joseph Brodsky: Poetry in Exile.....	138
МАРИЯ КШОНДЗЕР <i>Германия, Любек</i> Иосиф Бродский: поэзия в изгнании.....	138
ALEKSANDR KUBASOV <i>Russia, Yekaterinburg</i> Secular Life Sacred as a Look of the Emigrant on Russia and its Problem (“Saint Sergy Radonezhsky” В.К. Zaytseva).....	140
А.В.КУБАСОВ <i>Россия, Екатеринбург</i> Светское житие святого как взгляд эмигранта на Россию и ее проблемы («Преподобный Сергей Радонежский» Б.К. Зайцева).....	140
GOCHA KUCHUKHIDZE <i>Georgia, Tbilisi</i> From the History of Radio Liberty.....	142

გორა კუჭუნია

საქართველო, თბილისი

რადიო „თავისუფლების“ ისტორიიდან.....142

I.A. KUDRYASHOV, E.N. KLEMENOVA

Russia, Rostov-on-Don

Boris Poplavsky’s Modernist Myth.....146

И.А. КУДРЯШОВ, Е.Н. КЛЕМЕНОВА

Россия, Ростов-на-Дону

Модернистский миф Бориса Поплавского.....146

NONA KUPREISHVILI

Georgia, Tbilisi

Stephane Kasradze – From Avant-Garde

to Art-Documentary Prose.....147

ნონა კუპრეიშვილი

საქართველო, თბილისი

სტეფანე კასრადე — ავანგარდიზმიდან

მნატურულ-დოკუმენტურ პროზამდე.....147

NESTAN KUTIVADZE

Georgia, Kutaisi

Main Tendencies of Georgian Language

Literary Work of Israel.....149

ნესტან კუტივაძე

საქართველო, ქუთაისი

ისრაელის ქართულენოვანი მწერლობის

უმთავრესი ტენდენციები.....149

SHARLOTA KVANTALIANI

Georgia, Tbilisi

The Unknown Addressee of Akaki Papava’s Poem

(An émigré writing of the 1920s).....151

შარლოტა კვანტალიანი

საქართველო, თბილისი

აკაკი პაპავას ლექსის უცნობი ადრესატი

(20-იანი წლების ემიგრანტული მწერლობა).....151

VERA KVANTRE <i>Georgia, Kutaisi</i> Theme of Alienation in the Works of Emigrant Writers of the Third Wave of Emigration.....	153
ВЕРА КВАНТРЕ <i>Грузия, Кутаиси</i> Тема отчуждения в творчестве писателей-эмигрантов третьей волны эмиграции.....	153
MANANA KVATAIA <i>Georgia, Tbilisi</i> Emigration: the Space for Creative Freedom.....	155
მანანა კვათაია <i>საქართველო, თბილისი</i> ემიგრაცია: სივრცე შემოქმედებითი თავისუფლებისათვის.....	155
IRMA KVELASHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> The Function of Self endowment in Grigol Robakidze “Imam Shamil”.....	158
ირმა ყველაშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> თვითშენიშვნის ფუნქცია გრიგოლ რობაქიძის „იმამ შამილში“	158
NINO KVIRIKADZE <i>Georgia, Kutaisi</i> Thomas Mann’s Model of National Mentality During his Emigration.....	160
НИНО КВИРИКАДЗЕ <i>Грузия, Кутаиси</i> Национальная модель мышления Томаса Манна периода эмиграции.....	160
JŪRATĖ LANDSBERGYTĖ <i>Lithuania, Vilnius</i> Lithuania’s Catastrophe in the Poetry of Emigrants: Apocalyptic Meanings of Soviet Occupation.....	162

SIARHEI LEBEDZEU

Minsk, Belarus

**«National» as a Factor of Work's Artistry
and National Identification of Work.....163**

С.Ю.ЛЕБЕДЕВ

Беларусь, Минск

**«Национальное» как фактор художественности
произведения и национальная
идентификация произведения.....163**

ELIZABETH LITOVSKAYA

Russia, Yekaterinburg

**Transformation of Emmigrant's Experience
in Blogs of Global Russians.....165**

Е.В. ЛИТОВСКАЯ

Россия, Екатеринбург

**Трансформация эмигрантского опыта
в блогах global russians.....165**

MARIA LITOVSKAYA

Russia, Yekaterinburg

**Capitalization of Emigration in the
Works of Russian Avant-Garde Writers.....167**

М.А. ЛИТОВСКАЯ

Россия, Екатеринбург

**Капитализация эмиграции в творчестве
русских писателей-авангардистов.....167**

YORDAN LYUTSKANOV

Bulgaria, Sofia

**Representation and Presence of Border
in Ėmigré Newspaper.....169**

ЙОРДАН ЛЮЦКАНОВ

Болгария, София

**Репрезентация и присутствие границы
в эмигрантской газете.....169**

LORETA MACANSKAITE

Lithuania, Vilnius

**Emigration as Protest and Solidarity:
Case of the Lithuanian and Jewish
Writer Ichokas Meras.....170**

ЛОРЕТА ФЕЛИКСОВНА МАЧАНСКАЙТЕ

Литва, Вильнюс

Эмиграция как протест и солидарность:

случай литовско-еврейского писателя

Ицхокаса Мераса.....170

G.A.MAGERRAMOVA

Azerbaijan, Baku

V.Voynovich: Yesterday and Today.....171

Г.А.МАГЕРРАМОВА

Баку, Азербайджан

В.Войнович: вчера и сегодня.....171

KETEVAN MAMASAKHLISI

Georgia, Tbilisi

Information about the Monastic

Centers of Tao Klarjeti Preserved in the

Archive Materials of St. Ektvime Takaishvili.....172

ქეთევან მამასახლისი

საქართველო, თბილისი

წმ. ექვთიმე თაყაიშვილის საარქივო

მასალებში დაცული ცნობები ტაო-კლარჯეთის

სამონასტრო კერების შესახებ.....172

IRINE MANIZHASHVILI

Georgia, Tbilisi

The Basic Concept of Simon Bereziani.....175

ირინე მანიშაშვილი

საქართველო, თბილისი

სიმონ ბერეჟიანის საყრდენი კონცეპტი.....175

ALEXANDER MEDVEDEV

Russia, Tyumen

“The Gift of Freedom”: Christian Humanism

in the Creation of Mother Maria.....178

АЛЕКСАНДР АЛЕКСАНДРОВИЧ МЕДВЕДЕВ

Российская Федерация Тюмень

«Дар Свободы»: христианский гуманизм

в творчестве Матери Марии.....178

TATIANA MEGRELISHVILI

Georgia, Tbilisi

Artistic Model of the World in the Late

Lyrics G.Ivanov: Axiology and Poetics.....179

ТАТЬЯНА МЕГРЕЛИШВИЛИ

Грузия, Тбилиси

Художественная модель мира в поздней

лирике Г. Иванова: аксиология и поэтика.....179

GUBA MEJIDOVA

Azerbaijan, Baku

The Game of Words or the Free Movement of

the Word Meaning in Nabokov`s Activity.....181

ГУБА МЕДЖИДОВА

Азербайджан, Баку

Игра слов или свободное движение

смыслов в творчестве В.В. Набокова.....181

DAREJAN MENABDE

Georgia, Tbilisi

Study of Georgian Literature of the

5th-11th Centuries in the Émigré Kartvelology.....183

დარეჯან მენაბდე

საქართველო, თბილისი

V-XI საუკუნეების ქართული ლიტერატურის

კვლევა ემიგრანტულ ქართველოლოგიაში.....183

ZHANNET MEYERMANOVA

Turkey, Konya

Language and Style in Poetry of Nazim Hikmet.....185

Ж.А. МЕЕРМАНОВА

Турция, Конья

Язык и стиль поэзии Назыма Хикмета.....185

INGA MILORAVA

Georgia, Tbilisi

Emigration – (internal and external).....186

ინგა მილორავა

საქართველო, თბილისი

ემიგრაცია — შიდა და გარე.....186

NINO MINDIASHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> “Chief” from Two Dimensions.....	188
ნინო მინდიაშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> „ბელადი“ ორი განზომილებიდან.....	188
IRINE MODEBADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> The Political Leader’s <i>Imago</i> : a View From Aloof (Gr. Robakidze. “Stalin as Ahriman’s power”: Stalin, Trotsky, Lenin).....	190
И.И. МОДЕБАДЗЕ <i>Грузия, Тбилиси</i> Имаго политического лидера: взгляд издалека (Гр.Робакидзе. «Сталин как дух Аримана»: Сталин, Троцкий, Ленин).....	190
SOOLMAZ MOHAMMADSHANI <i>Iran, Bushehr</i> Exile and Suffering: a Study of W. G. Sebald’s <i>Austerlitz</i>	192
WIESNA MOND-KOZŁOWSKA <i>Poland, Krakow</i> <i>Witold Gombrowicz’s Diaries. Emigration</i> <i>as the Trigger of the Gnothi Seauton</i> (<i>Know Thyself</i>) <i>Process</i>	192
MICHAELA MUDURE <i>Romania, Cluj</i> Expatriate or Exile? The Case of Philip O’Ceallaigh and Richard Proctor.....	193
FLORA NAJIYEVA <i>Azerbaijan, Baku</i> The Ways and Methods of Comprehension of History in Creation of Mark Aldanov.....	194
ФЛОРА НАДЖИЕВА <i>Азербайджан, Баку</i> Пути и способы осмысления истории в творчестве Марка Алданова.....	194

IRINA NATSVLISHVILI

Georgia, Tbilisi

History with Accents in Literary Discourse

(according to T.Papava’s literary portraits).....195

ირინა ნაცვლიშვილი

საქართველო, თბილისი

ისტორია აქცენტებით ლიტერატურულ დისკურსში

(თ. პაპავას ლიტერატურული პორტრეტების მიხედვით).....195

ADA NEMSADZE

Georgia, Tbilisi

Givi Margvelashvili’s Autobiographical

Novel – “Captain Vacush’s” Several Aspects.....198

ადა ნემსაძე

საქართველო, თბილისი

გივი მარგველაშვილის ავტობიოგრაფიული

რომანის — „კაპიტანი ვაკუშის“ — რამდენიმე ასპექტი.....198

VALENTIN NIKITIN

Russia, Moscow, Zelenograd

The Inward Emigration in the

Life and Poetry of Terenti Graneli.....200

В. А. НИКИТИН

Россия, Москва, Зеленоград

«Внутренняя эмиграция» в жизни и

поэзии Теренти Гранели.....200

AVTANDIL NIKOLEISHVILI

Georgia, Kutaisi

For the Place of Lado Arveladze

in the History of Georgian Emigrant

Literature of the XX Century.....202

ავთანდილ ნიკოლეიშვილი

საქართველო, ქუთაისი

ლადო არველაძის ადგილისათვის

XX საუკუნის ქართული ემიგრანტული

ლიტერატურის ისტორიაში.....202

MAIA NINIDZE <i>Georgia, Tbilisi</i> National Identity Narrative in Zurab Kalandadze's works.....	204
---	------------

მანია ნინიძე <i>საქართველო, თბილისი</i> ეროვნული იდენტობის ნარატივი ზურაბ კალანდაძის შემოქმედებაში.....	204
---	------------

RUSUDAN NISHNIANIDZE <i>Georgia, Tbilisi</i> George Papashvily - American Writer and Sculptor of Georgian Origin.....	206
---	------------

რუსუდან ნიშნიანიძე <i>საქართველო, თბილისი</i> ქართული წარმომავლობის ამერიკელი მწერალი და მოქანდაკე — ჯორჯ (გიორგი) პაპაშვილი.....	206
---	------------

LIA NOZADZE <i>Georgia, Kutaisi</i> Variations on the Theme of Nostalgia: Milan Kundera.....	209
--	------------

ლია ნოზაძე <i>საქართველო, ქუთაისი</i> ვარიაციები ნოსტალგიის თემაზე (მილან კუნდერა).....	209
---	------------

TAMAR PAICHADZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Modernistic Migrations: from Motivation to Results.....	211
---	------------

თამარ პაიჭაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> მოდერნისტული მიგრაციები: მოტივაციიდან შედეგისაკენ.....	211
---	------------

NATALIA PETROVA <i>Russia, Perm</i> Metonymical Components of Russia Image – Poetry of the First Emigration Wave.....	213
---	------------

Н.А. ПЕТРОВА <i>Россия, Пермь,</i> Метонимические составляющие образа России – поэзия первой волны эмиграции.....	213
IRINA PERIANOVA <i>Bulgaria, Sofia</i> Paradigms of Home (Central European Writers and Canada).....	215
NINO POPIASHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> Intellectual Migration and Identity.....	216
ნინო პოპიაშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> ინტელექტუალური მიგრაცია და იდენტობა.....	216
IRENE RABINOVICH <i>Israel, Holon</i> Rebekah Hyneman’s Private and Religious Poetry A Portrait of the Artist as “The Mother and Wife in Israel”.....	218
IRMA RATIANI <i>Georgia, Tbilisi</i> “Weltliteratur” and Émigré Writers.....	219
NESTAN RATIANI <i>Georgia, Tbilisi</i> V. Nozadze’s Research an Rethinking the Word “Peri” in Rustaveli’s Poem.....	220
ნესტან რატიანი <i>საქართველო, თბილისი</i> ვიქტორ ნოზაძის „ვეფხისტყაოსანის ფერთამეტყველება“ და სიტყვა „ფერის“ ხელახალი გააზრებისათვის „ვეფხისტყაოსანში“.....	220
FIKRET RZAYEV <i>Azerbaijan, Baku</i> The Russian Classical Literature as Viewed by the Exile Writers.....	222

ФИКРЕТ РЗАЕВ <i>Азербайджан, Баку</i> Русская классика в оценке писателей-эмигрантов.....	222
ELENA SAKULINA <i>Russia, Nizhniy Novgorod</i> «Driven Out Of Paradise...»: Elsa Lasker-Schuler’s Lyrics.....	224
Е.А.САКУЛИНА <i>Россия, Нижний Новгород</i> «Изгнана из рая...»: о поэзии Эльзы Ласкер-Шюлер.....	224
LELA SARALIDZE <i>Georgia, Tbilisi</i> Georgian Emigrant Poet Prokofi Abuladze.....	226
ლელა სარალიძე <i>საქართველო, თბილისი</i> ქართველი ემიგრანტი პოეტი პროკოფი აბულაძე.....	226
VLADIMER SARISHVILI <i>Georgia, Tbilisi</i> “The Fate of Living in Exile”	228
ВЛАДИМИР САРИШВИЛИ <i>Грузия, Тбилиси</i> «Судьба в изгнании живущих»	228
LUDMILA SAVOVA <i>Bulgaria, Sofia</i> Julia Kristeva and Viktor Paskov, at First Sight, Nothing in Common.....	229
ЛЮДМИЛА САВОВА <i>Болгария, София</i> Юлия Кристева и Виктор Пасков – на первый взгляд – ничего общего.....	229

JOSEF SCHOVANEC
France, Alfortville-Paris
**Mircea Eliade: the Writer's Exile
as the Path to the Sacred.....231**

UCHGYUL SEVINC
Turkey, Kaiser
**Daily Life of the First Wave of
Russian Emigration in Constantinople
(at pages of political and social magazine "Zarnitsa").....232**

УЧГЮЛЬ СЕВИНЧ
Турция, Кейсер
**«Константинопольские повседневности»
русской эмиграции первой волны
(по страницам политико-общественного
журнала «Зарницы»).....232**

SHORENA SHAMANADZE
Georgia, Tbilisi
**Thought in Native Language, Written in German
(globalization, migration and modern literary process).....234**

შორენა შამანაძე
საქართველო, თბილისი
**მშობლიურ ენაზე ნაფიქრი, გერმანულად დანერგილი
(გლობალიზაცია, მიგრაცია და თანამედროვე
ლიტერატურული პროცესი).....234**

MANANA SHAMILISHVILI
Georgia, Tbilisi
**The Problem of Patriotism in Emigrant Publicism:
According to "Qartuli Gazeti
(Georgian Newspaper) (Berlin, 1916 – 1918)".....236**

მანანა შამილიშვილი
საქართველო, თბილისი
**პატრიოტიზმის პრობლემა ემიგრანტული
პუბლიცისტიკაში: «ქართული გაზეთის
(ბერლინი, 1916-1918)» მასალათა მიხედვით.....236**

AZAD HAMAD SHARIF
Iraq, Erbil
The Image of the Kurd in Western Culture.....238

KETEVAN SHENGELIA

Georgia, Tbilisi

**Meaning of Symbolic Icon According to
Grigol Robakidze’s Play Lamara.....239**

ქეთევან შენგელია

საქართველო, თბილისი

**სიმბოლური ხატის ფუნქცია გრ. რობაქიძის
პასტორალის, „ლამარას“ მიხედვით.....239**

ANDREI SHISHKIN

Italy, Rome

Vyacheslav Ivanov Emigration in Italy.....241

АНДРЕЙ ШИШКИН

Италия, Рим

Итальянская эмиграция Вячеслава Иванова.....241

VYACHESLAV SHULZHYENKO

Russia, Pyatigorsk

**Georgia as Emigration for the
Russian Writers of the XX Century.....242**

В. И. ШУЛЬЖЕНКО

Россия Пятигорск

**Грузия как эмиграция для
русских писателей XX века.....242**

EKATERINA SHVARGUKOVA

Russia, Tomsk

**Russian Literary Emigration (1917-1940) as
a Unique Cultural Community.....244**

EKATERINA VASILYEVNA SHVAGRUKOVA

Россия Томск

**Русская литературная эмиграция
«первой волны» как уникальное
культурное сообщество.....244**

TIGRAN SIMYAN

Armenia, Erevan

**Towards the Problem of the Opposition Between
“External” (Exilliteratur) and “internal Exile”
 (“Innere Emigration”).....245**

Т.С.СИМЯН
Армения, Ереван
**К проблеме оппозиции “внешней”
(Exilliteratur) и “внутренней эмиграции”
 (“Innere Emigration”).....**245

ELENA SKARLYGINA
Russia, Moscow
**Scarlygina E. Literary Magazines of
the “third wave” of Russian Emigration:
Criticism and Polemics.
Brief Outline of the Report.....**247

Е.Ю. СКАРЛЫГИНА
Россия, Москва
**Литературные журналы «третьей волны»
русской эмиграции: критика и полемика.....**247

ALEXANDRE STROEV
France, Paris
**«Laisse took a microscope...»: Russian Writers
and Aristocrats in the Eyes of the
18th-Century Parisian Police.....**249

АЛЕКСАНДР ФЕДОРОВИЧ СТРОЕВ
Франция, Париж
**«Взяла Лаиса микроскоп...»:
Русские писатели и вельможи глазами
парижской полиции XVIII века.....**249

KATARZYNA SZEWCZYK-HAAKE
Poland, Poznan
**„How do you Spell your Name?”,
or Emigration as a Lesson of Modesty
(according to Joseph Wittlin).....**250

SOLOMON TABUCADZE
Georgia, Tbilisi
**The Author’s Modality in
“The Notebook” by Agota Kristof.....**251

სოლომონ ტაბუცაძე
საქართველო, თბილისი
**ავტორის მოდალობა აგოტა კრისტოფის
რომანში „საერთო რეველი“.....**251

SABINA TARVERDIYAVA

Azerbaijan, Baku

Women of the Russian Emigration:

Courage School.....252

САБИНА ТАРВЕРДИЕВА

Азербайджан, Баку

Женщины русской эмиграции:

школа мужества.....252

DODO TCHUMBURIDZE

Georgia, Tbilisi

Aleksandre Zaqariadze’s Memoirs –

“Democratic Republic of

Georgia” – and its Value.....253

დოდო ჭუმბურიძე

საქართველო, თბილისი

ალექსანდრე ზაქარიადის მემუარები —

„საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა“ —

და მისი სამეცნიერო ღირებულება.....253

ZANNA TOLISBAYEVA

Kazakhstan, Aktau

The Phenomenon of Existential Humility in

Joseph Brodskiy’s Emigrant Poetry.....255

ЖАННА ТОЛЫСБАЕВА

Казахстан, Актау

Феномен экзистенциального смирения

в эмигрантской поэзии Иосифа Бродского.....255

MARI TSERETELI

Georgia, Tbilisi

The Soviets in the Focus of Political

Journalism of People’s Affair” Magazine.....256

მარი წერეთელი

საქართველო, თბილისი

საბჭოეთი ჟურნალ „სახალხო საქმის“

პოლიტიკური პუბლიცისტიკის ფოკუსში.....256

NINO TSERETELI

Georgia, Tbilisi

From the History of Literary Life of “Russian Berlin”.....259

ნინო წერეთელი

საქართველო, თბილისი

„რუსული ბერლინის“ ლიტერატურული ცხოვრების ისტორიიდან.....259

MAIA TSERTSVADZE

Georgia, Tbilisi

Cosmographical Views of Rustaveli on the Book of Lado Beliasvili “Secrets of Rustaveli and Dante”260

მანია ცერცვაძე

საქართველო, თბილისი

რუსთაველის კოსმოგრაფიული შეხედულებები ლადო ბელიაშვილის წიგნის „რუსთაველის და დანტეს იდუმალი“ მიხედვით.....260

ZOIA TSKHADAIA, TAMAR TSITSISHVILI,

Georgia, Tbilisi

Two Paradigm of Stalin Phenomenon (Emigre and Soviet literature).....262

ზოია ცხადაია, თამარ ციციშვილი

საქართველო, თბილისი

სტალინის ფენომენის ორგვარი პარადიგმა (ემიგრანტული და საბჭოთა მწერლობა).....262

ZOIA TSKHADAIA

Georgia, Tbilisi

Poetry - an Echo of the Tragic Time.....264

ზოია ცხადაია

საქართველო, თბილისი

პოეზია — ტრაგიკული დროის გამოძახილი.....264

MARINE TURASHVILI

Georgia, Tbilisi

On History of the Emigrant Newspaper “Elada”.....267

მარინე ტურაშვილი

საქართველო, თბილისი

ერთი ემიგრანტული გაზეთის — „ელადა“ — ისტორია.....267

GANNA ULIURA

Ukraine, Kiev

The Russian Emigrant of the «Last Wave»:

the heroine M. Paley, M. Rybakova,

M. Meklinoy as Person Memory.....269

ГАННА УЛЮРА

Украина, Киев

Русская эмигрантка «последней волны»:

героини М. Палей, М. Рыбаковой,

М. Меклиной как человек памяти.....269

EKA VARDOSHVILI

Georgia, Tbilisi

Grigol Robakidze’s Thoughts About

Georgian Classic Writers of the 19th Century.....272

ეკა ვარდოშვილი

საქართველო, თბილისი

XIX საუკუნის ქართველი კლასიკოსები

გრიგოლ რობაქიძის პუბლიცისტურ ნააზრევში.....272

MAIA VARSIMASHVILI

France, Paris

Between Oblivion and Remembrance:

the Quest for Identity in the Novels of

Grogol Robakidzé and Jean Giraudoux.....274

მაია ვარსიმაშვილი-რაფაელი

საფრანგეთი, პარიზი

დავინწყება და გახსენება:

იდენტობის ძიება გრიგოლ რობაქიძისა და

ჟან ჟიროდუს რომანებში.....274

ZEMFIRA VELIYEVA

Azerbaijan, Baku

Vladimir Nabokov: The Struggle of Opposities.....276

З.А. ВЕЛИЕВА

Азербайджан, Баку

Владимир Набоков:

борьба противоположностей.....276

JENNIFER WALLACE

UK, Cambridge

The Pain and Freedom of not Belonging.....278

RYSZARD ZAJĄCZKOWSKI

Poland, Lublin

**The Experience of Exile. About Polish Emigration
in the Times of the Second World War:**

An Example of Józef Wittlin.....278

IA ZUMBULIDZE

Georgia, Kutaisi

Traditions of the Genre of the

Novel-parody in Sasha Sokolov's Creativity.....279

ИЯ ЗУМБУЛИДЗЕ

Грузия, Кутаиси

Традиции жанра романа –

пародии в творчестве Саши Соколова.....279

ZAZA ABZIANIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Emigration as a Cultural Phenomenon

The history of Georgian emigration, which had been considered a prohibited issue up to the second half of the last-century 80's, has now become a subject matter of fundamental and thorough research. Even a scientific journal titled "Georgian Emigration" has been launched this year. (It should be noted, that the first Georgian journal, one of the issues of which was totally dedicated to the problem of Georgian emigration was a Russian-language "Литературная Грузия" (2007, №1-6), edited by the author of this lines.)

But despite such an increased interest towards the formerly banned issue, the problem of emigration as a cultural phenomenon was discussed neither in "Литературная Грузия», nor anywhere else. This is the gap, which our Cultural Studies excursus is intended to fill.

There are several aspects of the problem of interest: 1. a particular emigrants' culture can be studied as a self-sustained independent phenomenon, with an immanent regularity and cycle of its origin and development; 2. another aspect of the emigrant's culture is its connection and influence upon the native culture; 3 and finally, there existed immigrants' cultures which influenced greatly the literature and art of the 'host country'.

Studies of these aspects will not only help us recall the commonly known examples, such as the kaleidoscope of the 'immigrants' cultures' in American reality, and, in its turn, the Post-World-War-One American culture expansion to France, but also help generalize some separate cultural-historical realities and elaborate a universal model of an immigrants' culture, where Georgian immigrants' culture will also find its place.

ზაზა აბზიანიძე

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ემიგრაცია, როგორც კულტურის ფენომენი

ქართული ემიგრაციის ისტორია, რომელიც გასული საუკუნის 80-იანი წლების მეორე ნახევრამდე ტაბუდადებულ თემას მიეკუთვნებოდა, აწ ფუნდამენტური და ყოველმხრივი შესწავლის საგანი გახდა. 2013 წლიდან სამეცნიერო ჟურნალმაც კი დაიწყო გამოსვლა „ქართუ-

ლი ემიგრაციის” სახელწოდებით (აქვე აღვნიშნავ, რომ საქართველოში პირველი ჟურნალი, რომლის ერთი ნომერი მთლიანად მიეძღვნა ქართული ემიგრაციის თემას, ამ სტრიქონების ავტორის რედაქტორობით გამოცემული რუსულენივანი „Литературная Грузия“ გახლდათ (2007 წ. № 1-6).

მაგრამ, მიუხედავად ესოდენ გამძაფრებული ინტერესისა ადრე აკრძალული თემისადმი, არც იმავე „Литературная Грузия“-ში, არც სადმე სხვაგან საგანგებოდ არ განხილულა ემიგრაციის, როგორც კულტურის ფენომენის თემა. სწორედ ამ ხარვეზის შევსებას ისახავს მიზნად ჩვენი კულტუროლოგიური ექსკურსი.

ჩვენთვის საინტერესო თემის რამდენიმე ასპექტი არსებობს: 1. ამა თუ იმ ემიგრანტული კულტურის შესწავლა შესაძლებელია, როგორც თავისთავადი, დამოუკიდებელი ფენომენის, წარმოშობისა და განვითარების იმანენტური კანონზომიერებებითა და ციკლით; 2. კიდევ ერთი ასპექტი ემიგრანტული კულტურისა გახლავთ მისი კავშირი და ზეგავლენა მშობლიურ კულტურაზე; 3. დაბოლოს, არსებობდნენ ემიგრანტული კულტურები, რომელნიც მნიშვნელოვან ზეგავლენას ახდენდნენ „მასპინძელი ქვეყნის“ ლიტერატურასა თუ ხელოვნებაზე.

ამ ასპექტების შესწავლა შესაძლებლობას მოგვცემს არა მხოლოდ გავიხსენოთ საყოველთაოდ ცნობილი მაგალითები, ვთქვათ, „ემიგრანტულ კულტურათა“ კალედებისკოპისა ამერიკულ სინამდვილეში და თავის მხრივ, პირველი მსოფლიო ომის შემდგომ ამერიკელთა კულტურული ექსპანსიისა საფრანგეთში, არამედ განვაზოგადოდ ცალკეული კულტურულ-ისტორიული რეალიები და წარმოვისახოთ ემიგრანტული კულტურის უნივერსალური მოდელი, რომელშიც თავისი ადგილი მოეძებნება ქართულ ემიგრანტულ კულტურასაც.

LEYLA ALIYEVA

Azerbaijan, Baku

Baku Slavic University

Azerbaijan Translators Emigrants

In the first half of the twentieth century in Azerbaijan, as well as in other republics of former Soviet Union many well-known and respected representatives of the Azerbaijani intelligentsia were banished or had to emigrate. The politicians, talented writers, poets, translators, and many other outstanding persons became the victims of totalitarian regime.

It's necessary to underline the names of well-known interpreters of emigrants, such as Ali bey Huseynzadeh, Ahmed bey Agayev, Yusif Vazir Chamanzaminli, Mammad Emin Rasulzadeh, Jeykhun bey Gadji beyov and others.

Ali bey Huseynzadeh was an outstanding academic person. He knew several languages, studied at the Academy of Painting in St. Petersburg. His paintings are kept in Baku museums and in many private collections in Istanbul and Paris.

Originals, chosen by Ali bey Huseynzadeh for translation belonged, as a rule, to outstanding representatives of world literature - Byron, Shakespeare, Omar Khayyam, Goethe.

Yusif Vazir Chamanzaminli, being an educated lawyer, had translated into Azerbaijani language works of Leo Tolstoy, I. Turgenev., N.Gogol. Victor Hugo and other writes.

Jeyhun Gadji beyov worked for the magazine «La Revul des Deux Mende»."Arshin mal alan" by Uzeyir Gadji beyov was staged in 1921 also in Jeyhun bey's translation.

ЛЕЙЛА АЛИЕВА

Азербайджан, Баку

Бакинский славянский университет

Азербайджанские переводчики-эмигранты

В первой половине XX века в Азербайджане, как и в других республиках бывшего Советского Союза, были подвержены изгнанию и эмиграции многие крупные представители азербайджанской интеллигенции. Жертвами тоталитарного режима стали политические деятели, талантливые писатели, поэты, переводчики и многие другие.

Хотим особо подчеркнуть имена таких известных переводчиков-эмигрантов как Али бей Гусензаде, Ахмед бей Агаев, Юсиф Везир Чемазминли, Мамед Эмин Расулзаде, Джейхун бей Гаджибеков и др.

Али бей Гусензаде выдающийся научный деятель знал несколько языков, учился в Императорской Академии Живописи в Санкт-Петербурге. Его картины хранятся в музеях Баку и во многих личных коллекция в Стамбуле и Париже.

Оригиналы, избранные Али бейем Гусензаде принадлежали, как правило, выдающимся представителям мировой литературы – Байрону, В.Шекспиру, Омару Хайяму, Гёте.

Юсиф Везир Чемазминли, будучи юристом по образованию, перевел на азербайджанский язык произведения Л.Н.Толстого, И.С.Тургенева. Н.Гоголя, В.Гюго и др.

Джейхун бей Гаджибеков во Франции работал в журнале «La Revul des Deux Mende». Он перевел произведения самых известных представителей азербайджанской литературы на русский и французский языки. Именно в его переводе в 1921 году звучал «Аршин мал алан» Узеир бея Гаджибекова на французском языке.

LUDMILA ANTONOVA

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

N.Berdiaev. Existential Meaning of Freedom

In her article the author Ludmila Antonova cultivates the idea that the fate of the emigrants who had left their country against their will was not only their personal drama not it also had its consequences for the tradegy of the Russian culture of the XXth. centure. Bright talents and intelligent people who were free in their ideas and deeds. One of them - Nickolai Berdyaev .

The author of the paper L.Antonova considers the idea of the philosopher N. Berdyaev about the existential meaning of freedom. It was interpreted by Berdyaev as a problem of the creation only in which a person becomes free.

The actual fact of the return to the existential sense and meaning of freedom is obviously: the more the word freedom is heard from tribune, the less it is found in the real life and deeds of people. Freedom has become the expression of the forms of complacency and permissiveness, but not a significant necessity of the concentration of mind.

The key words: existential, freedom, meaning and sense, mind and spirit, freedom, creative work and creation.

ЛЮДМИЛА АНТОНОВА

Грузия, Тбилиси

ТГУ им. Иване Джавахишвили

Н.Бердяев. Экзистенциальный смысл свободы

Судьба эмигрантов, не по своей воле оставивших отечество, стала не только личной драмой уехавших, она имела трагические последствия для всей русской культуры XX века. За рубежом родины оказались яркие таланты и умные люди, свободные в идеях и делах. Один из них – религиозный философ Николай Александрович Бердяев.

В статье рассматривается философская проблема Н.Бердяева, которую можно сформулировать, исходя из исследования его философских, критических и публицистических трудов, как экзистенциальный смысл свободы. Н.Бердяев понимал экзистенцию свободы только в контексте проблемы творчества. Не только свобода предполагает своим условием творчество, но и само творчество предполагает своим условием свободу как внутреннее событие и экзистенциальное переживание. Только в таком совместном акте творения способна выразиться полнота и истинность свободы.

Актуальность возвращения к пониманию экзистенциального смысла свободы очевидна: чем чаще звучит слово свобода с трибун, тем меньше ее в реальной жизни и поступках людей. Свобода стала формой выражения самодовольства и вседозволенности, а не значимой необходимостью сосредоточения духа.

IRINA BAGRATION-MUKHRANELI

Russia, Moscow

Moscow City Pedagogical University

Portraits of Writers in the Works of Boris Zaitsev

Russian emigre writers responsibility in preserving national culture was vividly manifested in their attitude towards the classical heritage. “Derzhavin” of Khodasevich, Vladimir Nabokov’s “Commentary to Eugene Onegin”, on which he worked for over 15 years, novelized biographies of writers by Boris Zaitsev are significant milestones along the way.

Being in Russia, B.Zaitsev, who started writing since 1900, belonged to the circle of L.Andreev and I.Bunin, and in France for years presided as Chairman of the Paris Union of writers and journalists. Caught in exile, he had experienced a spiritual rebirth, through which he perceived the secular Russian culture as something integrated and unified with the religious culture. Inspired by his trips - the pilgrimage to the monasteries of Mount Athos and Valaam, in 1925 he wrote a series of “hagiographic portraits” (devoted to “Alexy - the man of God,” and “St. Sergius of Radonezh”). Throughout his life Zaitsev had been making literary studies of Dante - essay “Dante and his poem” (Moscow, 1922) and translation of “Inferno” in rhythmic prose (Paris, 1961).

His novelized biographies - “Turgenev’s Life” (Paris, 1932), “Zhukovsky” (Paris, 1951), “Chekhov” (New York, 1954) reflect the self-consistency and harmonious identity of literary and human shape of the writer. They belong to the highest samples of world literature.

ИРИНА БАГРАТИОН-МУХРАНЕЛИ

Россия, Москва

ГБОУ ВПО МГППУ

Портреты писателей Бориса Зайцева

Ответственность писателей русского зарубежья в деле сохранения отечественной культуры ярко проявилась в отношении к классическому наследию. «Державин» В.Ходасевича, «Комментарий к «Евгению Онегину» над которым В.В.Набоков работал свыше 15 лет, романы-биографии писателей Бориса Зайцева — значительные вехи на этом пути.

Начав писать с 1900 года, принадлежа в России к кругу И.Бунина и Л.Андреева, Б.Зайцев долгие годы был председателем Парижского союза писателей и журналистов. Оказавшись в эмиграции, он пережил духовное возрождение, через которое воспринимал светскую русскую культуру как нечто целостное и единое с культурой религиозной. В 1925 году он пишет серию «житийных портретов» (посвященных - «Алексею — Божьему человеку», и «Преподобному Сергию Радонежскому») своим путешествиям - паломничествам в монастыри Афона и Валаама. В течении всей жизни Зайцев занимается Данте — исследование «Данте и его поэма» М., 1922 и перевод «Ада» ритмической прозой (Париж, 1961).

Художественные биографии «Жизнь Тургенева» (Париж, 1932), «Жуковский» (Париж, 1951), «Чехов» (Нью-Йорк, 1954) отражают непротиворечивость, гармоническое единство писательского и человеческого облика самого писателя и принадлежат к высоким образцам литературы.

ANTON BAKUNTSEV

Russia, Moscow

Solzhenitsyn House of Russian Abroad

I.A. Bunin's "The Cursed Days" as a Literature and Textology Problem

"The Cursed Days" is one of the most mysterious works of I.A. Bunin. Some scientists consider this work to be "a diary", others – "fictitious diary", some scientists call it "fiction work" and the others think it belongs to publicistic heritage of the author. Though we find the idea of the German researcher D. Riniker more acceptable who defines "The Cursed Days" as a compound synthetic work with fiction, documentary and publicistic elements.

There is one more difficulty of the work, they can't define which genre it belongs to. "The Cursed Days" are often called just "a book" but of course it can't be satisfactory from literary point of view. The only thing we can be sure in is that "The Cursed Days" isn't a diary. It's more documentary novel-essay, written in the form of a diary.

There are also some textology problems. Thus there are three variants of Bunin's book. One variant was published in 1925–1927 in the newspaper "Vozrozhdeniye" (Paris). The other variant was included in the 10th volume of the collected works published by "Petropolis" (Berlin) in 1935. The third variant is a text of 1935 with Bunin's remarks made before his death. This variant was printed several times in Canada at the beginning of 1970s by S.P. Kryzhitsky. Though Russian publishers still reproduce the variant of 1935 that breaks textology principle of following the last creative author's will.

The fact that there is much actual and literary material in "The Cursed Days" demands proper scientific comments. Unfortunately there is not such comment in any existing publication of Bunin's book. In particular the commentators still don't mention the Bolshevik newspapers of Moscow and Odessa which were quoted in "The Cursed Days".

АНТОН БАКУНЦЕВ

Россия, Москва

Дом русского зарубежья им. А. Солженицына

«Окаянные дни» И.А. Бунина как литературоведческая и текстологическая проблема **«Окаянные дни» И.А. Бунина как литературоведческая и текстологическая проблема**

«Окаянные дни» – одно из самых загадочных произведений И.А. Бунина. Одни считают это произведение «дневником», другие – «художественным дневником», третьи – просто «художественным произведением», четвертые относят его к разряду публицистического наследия писателя. Однако более адекватной и приемлемой, на наш взгляд, является точка зрения немецкого исследователя Д. Риникера, который определяет «Окаянные дни» как сложное, синтетическое произведение, обладающее элементами художественными, документальными и публицистическими.

Еще одну, притом неизменную, трудность представляет определение жанровой принадлежности этого текста. Чаще всего «Окаянные дни» называют просто «книгой», что с литературоведческой точки зрения, конечно, не может считаться удовлетворительным. С уверенностью можно сказать

лишь одно: «Окаянные дни» – это не дневник. Скорее, это документальный роман-эссе, лишь имеющий облик дневника.

С «Окаянными днями» связан также ряд текстологических проблем. Так, существует три варианта бунинской книги. Один был опубликован в 1925–1927 гг. в газете «Возрождение» (Париж). Другой в 1935 г. был включен в 10-й том Собрания сочинений, выпущенного издательством «Петрополис» (Берлин). Третий вариант представляет собой печатный текст 1935 г. с рукописными пометами и исправлениями, сделанными Буниным незадолго до смерти. Этот вариант несколько раз был напечатан в Канаде в начале 1970-х гг. С.П. Крыжицким. Однако российские издатели почему-то продолжают воспроизводить вариант 1935 г., что явно нарушает текстологический принцип соблюдения последней творческой воли автора.

Присутствие в «Окаянных днях» обильного фактического и литературного материала требует полноценного и в идеале всеохватного научного комментария. К сожалению, ни в одном из существующих изданий бунинской книги такого комментария нет. В частности, вне поля зрения комментаторов до сих пор остаются большевистские газеты Москвы и Одессы, которые в избытке цитируются в «Окаянных днях».

NINO BALANCHIVADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustavli Institute of Georgian Literature

Genius of Georgian Character

Grigol Robakidze wrote : “I was mute, reserved and almost melancholic in my childhood”. He believed that the essence of human nature is the same everywhere and expression of their character vary.

To acknowledge and perceive Georgian matter it is important to perceive Georgia in a whole. Supernatural manifestation of character is peculiar for people. Language is the reflection of reality and peoples’ character. Language depicts and reveals the state of soul “word is the body of thoughts”

According to Grigol Robakidze sun cult in Georgia was of paramount importance, he wrote “Sun Age of Georgia”: sun is God and people are children of sun – God’s children. The ancient Georgian vow is the proof of the sun cult. Each person had his own sun cult in Georgia. Peasant always depicts the ripeness of grapes using the expression “sun is in the bunch of grapes”. This attitude is shaped and manifested in language during the existence of Georgian people.

Genius of Georgian character for Grigol Robakidze is divine mercy, thus he wish : “Let the divine bless never fails for you, let it always be sunny around the world”.

ნინო ბალანჩივაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

გენია ქართული ხასიათისა

ჩემი, ჩაკეტილი, მარტოსული, თითქმის მელანქოლიური — ასეთი ვიყავი ბავშვობაშიო, წერდა გრიგოლ რობაქიძე. საბოლოოდ კი სწამდა და სჯეროდა, რომ ადამიანთა არსი ერთია ყველგან და ყოველთვის, ხოლო სახე მათი — ნაირნაირი.

ქართული საქმის გაგება მოითხოვს საქართველოს გაგებას. საქართველოს გაგება მოითხოვს თავის მხრით გაგებას ცნებისა „ხალხი“. ხალხი ცოცხალი არსია ზეპიროვნული ბუნებისა. არსად არ ცხადდება ეს ისე მკაფიოდ, როგორც ენაში ყოველი საგანი თუ მოვლენა ამსახველი სარკეა მეორე საგნისა თუ მოვლენისა. ენა ამზეულებს ამ საიდუმლოს — „სიტყვა ფიქრის სხეულია“.

გრიგოლ რობაქიძე ყველგან და ყველაფერში გენიას ქართული სიტყვის და ხასიათისას ხედავდა. „ჯანი მამიმატის!“ — ეთქვა ერთ ხევსურს რუსთაველის თეატრში „ლამარას“ ნახვის შემდეგ. ასეთი უაღრესი დაფასება არ რგუნებიაო ჩემს „ლამარას“ — ამბობდა გრიგოლ რობაქიძე მოგვიანებით.

ქართველნი გულმავინყნი არიან: გულმავინყნი, რადგან უდარდელნი და უდარდელნი — ვინაიდან მზიური ჯიშისა(გულმავინყობა არც ისე დასაძრახისია...). აქ ნათლად შეიძლება ქართველი კაცის ლალი ბუნების დანახვაც.

„ადამიანის სიყვარული ნიშნავს დაინახო ის ისე, როგორც ღმერთმა ჩაიფიქრა“ — იცოდა რობაქიძემ ეს და ყველას სიყვარულის თვალით უყურებდა, ყველაფერს სიყვარულით ხსნიდა: როცა ბოლშევიკები აზერბაიჯანში შეიჭრნენ, რობაქიძის ცოლი ყაზანში ჩარჩა. გაჭირვებამ და შიმშილმა ბავშვის სიცოცხლე შეინირა. მისი უსაზღვრო ტკივილის გამზიარებელი პაოლო იაშვილი (მართლაც რომ „მზის შვილი“) აღმოჩნდა: დატრიალდა, იშოვა სადღაც ფული, იყიდა სანოვაგე, ტიცვიანთან ერთად მოთაფლა თვით ბოლშევიკი დარაჯები.. არც კი გაჰკვირვებია რობაქიძეს მათი თანადგომა.ამიტომაც ამბობს: რა დაუდგებოდა წინ

პაოლოს „მზის თვალისაგან“ ნაშობ ხიბლს, რომელსაც ტიცციანის ბავშვური მორცხვობით „მყონავი“ შინაგანი ძალა ემატებოდა!

გრიგოლ რობაქიძისათვის ადამიანთა ურთიერთობაში არსებითად თვითონ დახმარება კი არაა გადამწყვეტი, არამედ შინაგანი „აქტი“ დახმარებისა. პაოლოსა და ტიცციანის დახმარებაში ეს „აქტი“ „მზიურია“. ამიტომაც ამ ამბავში დაინახა რობაქიძემ გენია ქართული ხასიათისა.

რობაქიძე მზის კულტის შესახებ საქართველოში სათაურით „მზის ხანა ქართველთა“ წერს: მზე ღმერთია, ხოლო კაცნი მზის შვილები, ანუ ღვთის შვილნი არიან. ქართველთა ამ უძველესი რწმენის გამოხატულებაა უზენაესთან თანაზიარობის გამოხატველი დაფიცება „ჩემმა მზემ“, „შენმა მზემ“. თითქოს ყოველ ადამიანს თავისი საკუთარი მზე ჰქონდეს. ნებისმიერი ქართველი გლეხი კითხვაზე, რა მოსდის ყურძენს სიმნიფეში შესვლისას, მყისვე უპასუხებს: თვალი ჩასულა მტევანშიო. ხოლო თვალში მზე იგულისხმება. საიდან უწყის ეს საიდუმლო? საიდან და ეს ცოდნა მას თავის მშობლიურ ენასთან ერთად ეძლევა, სადაც „მზეს“ და „მზერას“ ერთი და იგივე ფუძე აქვს.

საგულისხმოა სულხან-საბა ორბელიანის განმარტება სიტყვისა: „ღმერთი“: „წვა“ და „ხედავ“. ეს განმარტება მზეზეა თითქოს ზედგამოჭრილი. მზე ინვის არ იფერფლება, ინვის და მზერს: ანათებს. მზისაგან იშვება სხივი და ნივთიერი იღებს „სახეს“ — იმდენად, რამდენად იგი სხივმფენია. მხოლოდ სხივის გამოკრთობით ეზიარების ნივთიერი ღვთიურსა: იქცევა „სახიერ“. არც ერთს ენაში არ იხმარება ზედმესრული „სახიერი“ ღვთის მიმართ ისეთი ღრმა მნიშვნელობით, როგორც სწორედ ქართულში. რაც სახიერია, ის ღვთიურია-ასე ვგონებთ ქართველნიო — აღნიშნავს გრიგოლ რობაქიძე.

მზიური ბუნების მატარებელი არის ღვთისშვილი პირიმზე, რომელიც თავის ბუნებასა და ძლევამოსილებას ღმერთს ინარჩუნებს. ამიტომ სალოცავ-სავედრებელში „ჟამთ-უჟამოთ მოარულ“ ღვთისშვილის სახელად მოიხსენიება. მას ცეცხლის საშუალებით გზის განათებაც შეუძლია: „უჭირავს ცეცხლის მათრახი, გამნათებელი გზისაო“.

გენია ქართული ხასიათისა რობაქიძისათვის ზეციური მადლია. ამიტომაც ნატრობს ხმამაღლა: „ნუ მოგაკლოს მადლი ზეციერმა, მუდამ იყავი: მზიური, მზიანი, მზეოსანი, მზეგრძელ! „წყაროს თვალი“ არ დაიშრიტება“.

DAVID BARBAKADZE

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

**Peculiarities of Intersection of Individual Experience,
Specificity of the Avant-garde Art and Historical Context on the
Example of Three key Émigrés Avant-garde Artists**

In the thirties of the past century the National Socialists announced modern art as “degenerate art” and officially banned it which caused emigration from Germany the best representatives of Expressionism, Dadaism, Surrealism, Cubism and other trends and their dissemination in the whole world. Such key figures as Hans Arp (1886-1966), Kurt Schwitters (1887-1948) and Raoul Hausmann (1886-1971) also shared the fate of the banned artists. It is noteworthy that these three artists are united by a sort of heresy in relation to the “orthodox” context of the avant-garde itself. For instance, just because of dissociation of himself from the “official”, politically committed line of Dadaism, Schwitters was rejected by the Berlin Dadaists in the twenties. As to Arp, for the rest of his life he was proud that he never betrayed Dadaism in favor of surrealism. These artists never stopped active creative life even in the years of emigration, on the contrary, proceeding from the international character of the avant-garde movement and communication transparency of the avant-garde art, their artistic experiments, organizational activity and theoretical researches became even more intense and versatile. In spite of this, individual experience of their art totally differs from each other and gives an opportunity to trace specific peculiarities of their avant-garde art and important details of interaction of a concrete historical context. Hans Arp was a native of Elsass and for his German and French languages represented native linguistic environment, therefore the poet and sculptor, who emigrated to France in 1940, not only ceased writing the poems in German but he did this on purpose, as a sign of protest against Germans and continued to write only in French. Kurt Schwitters, who emigrated first to Norway (1937) and then to Britain (1940), until his death he never stopped working in experimental poetry which with the richness of its complex formal searches did not yield his creative works of German period. Raoul Hausmann, who lived in Switzerland, Czech and France in the early years of emigration, despite the fact that after the World War II he could return home without problems, preferred to stay in France and there he continued his work in experimental art (including, phonetic poems which was not limited for him with German linguistic experience).

დავით ბარბაქაძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ინდივიდუალური გამოცდილების, ავანგარდული ხელოვნების სპეციფიკისა და ისტორიული კონტექსტის ურთიერთგადაკვეთის თავისებურებები სამი ცენტრალური ავანგარდისტი ემიგრანტის მაგალითზე

გასული საუკუნის 30-იან წლებში ნაციონალსოციალისტებმა მოდერნისტული ხელოვნება დეგენერირებულ ხელოვნებად გამოაცხადეს და ოფიციალურად აკრძალეს, რამაც გერმანიიდან ექსპრესიონისტების, დადაისტების, სიურრეალისტების, კუბისტების და სხვა მიმდინარეობათა საუკეთესო წარმომადგენლების ემიგრირება და მთელ მსოფლიოში მათი მიმოფანტვა გამოიწვია. აკრძალულ ხელოვნებათა ბედი გაიზიარეს დადაიზმის ისეთმა საკვანძო ფიგურებმაც, როგორებიც ჰანს არპი (1886-1966), კურტ შვიტტერსი (1887-1948) და რაულ ჰაუსმანი (1886-1971) იყვნენ. აღსანიშნავია, რომ ამ სამ ხელოვანს აერთიანებს ერთგვარი ერეტიკულობა თვით ავანგარდის „ორთოდოქსულ“ კონტექსტთან მიმართებაში. მაგალითად, შვიტტერსი სწორედ დადაიზმის „ოფიციალური“, პოლიტიკურად ანგაჟირებული ხაზიდან დისტანცირების გამო „მოიკვეთეს“ 20-იან წლებში ბერლინელმა დადაისტებმა, არპი კი სიცოცხლის ბოლომდე იმით ამაყობდა, რომ მას არ უღალატია დადაიზმისთვის სიურრეალიზმის სასარგებლოდ. ამ ხელოვანებს არც ემიგრანტულ წლებში შეუწყვეტიათ აქტიური შემოქმედებითი საქმიანობა, პირიქით, ავანგარდისტული მოძრაობის ინტერნაციონალური ხასიათიდან და ავანგარდული ხელოვნების საკომუნიკაციო ღიაობიდან გამომდინარე, კიდევ უფრო გაინტენსიურდა და მრავალფეროვანი გახდა მათი მხატვრული ექსპერიმენტებიც, საორგანიზაციო აქტივობაც და თეორიული კვლევებიც. მიუხედავად ამისა, მათი ხელოვანის ინდივიდუალური გამოცდილება ერთმანეთისგან სრულიად განსხვავდება და შესაძლებლობას გვაძლევს, თვალი მივადევნოთ პიროვნული განვითარების, ავანგარდული ხელოვნების სპეციფიკური თავისებურებებისა და კონკრეტული ისტორიული კონტექსტის ურთიერთშემოქმედების საყურადღებო დეტალებს. ჰანს არპი წარმოშობით ელზასელი იყო და მისთვის გერმანული და ფრანგული ენები მშობლიურ ენობრივ გარემოს წარმოადგენდა, ამიტომ 1940 წელს საფრანგეთში ემიგრირებულმა პოეტმა და მოქანდაკემ არა მხოლოდ გერმანულად ლექსების წერა შეწყვიტა და მხოლოდ ფრანგულად განაგრძო ლექსების წერა,

არამედ ეს გააკეთა გამიზნულად, გერმანელების მიმართ პროტესტის ნიშნად. კურტ შვიტტერსს, რომელიც ჯერ ნორვეგიაში (1937), მერე კი ინგლისში (1940) ემიგრირდა, სიცოცხლის ბოლომდე არ შეუწყვეტია ექსპერიმენტულ პოეზიაში მუშაობა, რომელიც რთული ფორმალური ძიებების სიმდიდრით არ ჩამოუვარდებოდა მისი გერმანული პერიოდის შემოქმედებას. რაულ ჰაუსმანმა კი, რომელიც ემიგრაციის საწყის წლებში შვეიცარიაში, ჩეხეთსა და საფრანგეთში ცხოვრობდა, მიუხედავად იმისა, რომ მეორე მსოფლიო ომის მერე შინ დაბრუნება უპრობლემოდ შეეძლო, საფრანგეთში ცხოვრება აირჩია და იქ განაგრძობდა ექსპერიმენტულ ხელოვნებაში მუშაობას (მათ შორის, ხმოვან პოეზიაში, რომელიც მისთვის არ შემოიფარგლებოდა გერმანული ენობრივი გამოცდილებით).

TAMAR BARBAKADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustavli Institute of Georgian Literature

Grigol Robakidze – Versificator

Grigol Robakidze has not yet taken a worthy place in the history of Georgian versification. Due to the inaccessibility of his archive, it is hard to maintain sufficient objectivity when making Grigol Robakidze’s scientific portrait just with the help of letters scattered in periodicals. The number of Grigol Robakidze’s letters devoted to the issues of versification that we have analyzed is over 40 and mostly contains the materials written in the years 1913-1931; 1940-1956.

Grigol Robakidze is one of the first among versifiers who established the word “versification” in Georgian scholarly terminology when he speaks about the literary academy where the study of versification had to be given a due place; for him the care about verse technique was so important that when assessing the creativity of this or that poet, the researcher gave the highest rating to this sphere.

In 1913-1931 G. Robakidze did not develop a unified theory of Georgian versification as it was formulated by Sergi Gorgadze in his book “Georgian Verse” (1930); though, in my view Grigol Robakidze’s works made a great contribution to the background preparation for publication of the first systematic course of Georgian versification – “Georgian Verse”.

Separation of metre and rhythm in the history of Georgian versification is associated with the name of G. Robakidze (newspaper *Sakartvelo*, 1918, №2, 5; 1920, № 82, 84). G. Robakidze was familiar with the viewpoint of A. Belyi and N. Nedobrova on the opposition of metre and rhythm. G. Robakidze shared the notion of metre as a scheme of rhythm.

G. Robakidze's letters (1943) kept in Jaromir Jedlichka's archive finally shed light on G. Robakidze's view on the nature of Georgian versification and its uniqueness: G. Robakidze defined the nature of Georgian verse not as syllabotonic but more inclined to syllabic.

Along with the research into rhythmic nature of Georgian verse, G. Robakidze paid great attention to the problem of rhythm. In G. Robakidze's view necessary condition for the organization of rhythm is its beginning with one and the same stressed vowel. The subject of the writer's special consideration is the relationship of rhythm and stress, exactness and length, morphology and semantics of the rhythm, rhyme and assonance. It is interesting to mention G. Robakidze's observations in relation to A.Chavchavadze, G.Orbeliani, A.Abasheli, "The Blue Horns", I.Grishashvili. G.Robakidze is equally good at general theoretic reasoning on the interrelation of rhyme, rhythm and stress, and he also perfectly manages to do the analysis of Georgian poets' versification rhyme.

In 1918-1920 sharp debate broke out in Georgian periodical over the sonnet: I.Grishashvili, G.Robakidze, T.Tabidze, S.Pashalishvili discussed on the formation of Georgian sonnet. Sonnet metre in Georgian poetry was determined just during this polemics and it was established by G.Robakidze: 5/4/5 (Besikuri 14-syllable). G.Robakidze's research on the nature of Georgian verse has not occupied its proper place in philological science so far. And the need for this is obvious.

თამარ ბარბაქაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

გრიგოლ რობაქიძე — პოეტ-ემიგრანტი და ქართული ლექსის მკვლევარი (XX ს. 40-50-იანი წლები)

ემიგრანტი პოეტის ლექსები გრიგოლ რობაქიძის ახალგამოცემული ხუთტომეულის „ნაწერების“ I წიგნის (1012) მიხედვით შევისწავლეთ. გრიგოლ რობაქიძის პოეზია 40-50-იან წლებში, უმთავრესად, გერმანულ ენაზე იქმნებოდა; ქართულად თარგმნილი ტექსტები თემატურად („მომაკვდავი არწივი“, „მტევანი ჟანა დ'არკისა წილ“, „ბუხართან“, „დაა“, „ჰომნი ორფეოსისადმი“, „მცხეთის ტაძარი“) აგრძელებს გრიგოლ რობაქიძის შემოქმედების ძირითად სათქმელს, მსოფლმხედველობას: ეროვნული ენერჯის, კავკასიური ერთიანობის იდეის, კოსმიურ სამყაროსთან შერწყმის გზით შინაგანი ჩაკეტილობის დამყარება.

ქართულად ემიგრანტმა გრიგოლ რობაქიძემ 1943 წელს დაწერა ლექსი: „ქართველი დედის წერილი ომში გაყვანილ შვილისადმი“. სამშობლოს სამსახური, მისი ნახვის ნატვრა გრ. რობაქიძის ამ თერთმეტმარცვლიან (4/4/43; 4/2/5' 4/3/4), „თეჯნისის“ საზომით დაწერილ ლექსს ვაჟა-ფშაველას „ფშაველი ჯარისკაცის წერილთან“ აკავშირებს. საყურადღებოა ვაჟა-ფშაველას „შაირები“: „თამარ“ და „ხმალი“ გრ.რობაქიძემ თავის ლექსებთან — „ვაჟაური“ და „მინის სჯული“ — ერთად წაუკითხა ბრანდენბურგში, ქართველ ტყვეებს („საუბარი კარდ-ჰუსთან“). „ქართველი დედის წერილი ომში გაყვანილ შვილისადმი“ გრ.რობაქიძეს გართმევის სხვადასხვა სქემით (aabbb, abab, abba, xaxa) გაუმართავს. ამ ლექსის საზომად სასიმღერო რიტმის შერჩევა მრავალფეროვანი რითმით ერთგვარი „ემოციური დამატებაა“ პოეტის ემიგრანტული პოეზიისა (გრ. რობაქიძის წერილი ნოე ჟორდანიასადმი, 1946).

„ომის წლებში ლირიკას დავუბრუნდი: იქ ვპოვებდი სულისკვეთების მოღბილებას. შაირებს გერმანულად ვთხზავდი... ჩემს გერმანულში შენი ენა მეტყველებს, მზიანო კარდუ“, — წერს გრ. რობაქიძე თავის თხზულებაში „საუბარი კარდუსთან“, რომლის ერთი ნაწილი „ქართული შაირი“ ქართული ლექსის ბუნების პრობლემას ეძღვნება. გრიგოლ რობაქიძე, ქართული ვერსიფიკაციის ცნობილი მკვლევარი XX ს. 10-იანი წლებიდან, ემიგრაციაში კვლავ უბრუნდება ეროვნული ლექსის სილაბურობისა და სილაბურტონურობის საკითხის გარკვევას.

გრ. რობაქიძე ემიჯნება თავის ადრინდელ თვალსაზრისს ქართულ ლექსში მახვილის დომინანტური როლის თაობაზე და აცხადებს: „ქართულმა ბგერამ არ იცის „იკტუსი“: მკვეთრი მახვილი. გრ. რობაქიძე იმონმებს კრისტიან ლაჰუსენის აზრს, რომლის მიხედვით ე.წ. „საკრალურ ენებს“ არა აქვთ „იკტუსი“, მათი ლექსწყობა „მაღალი“ და „დაბალი“ ტონით იმართება, როგორც ქართული ლექსის („საუბარი კარდ-ჰუსთან“, 1948, უენევა).

გრ. რობაქიძის აზრით, რუსთველის „დაბალი შაირი“ ანტიკური დაქტილური ჰეგზამეტრის შესატყვისია.

გრ. რობაქიძეს მიაჩნია, რომ ტერმინი „რიტმა“ არ უნდა იყოს საჭირო ქართული ლექსისათვის; უმჯობესი იქნებოდა მის ნაცვლად „ზმა“ დანერგილიყო; „გართიმულის“ ნაცვლად — „გაზმული“.

ჩეხი მეცნიერის იერომირ იედლიჩკასადმი 1943 წლის 24 მაისით დათარიღებული გრ. რობაქიძის წერილის IV-VI პასუხებში გამოთქმულია შეხედულებანი ქართული ლექსის თაობაზე: რუსთაველის ლექსის მეტრს საფუძვლად უდევს ხალხური ლექსის ზომა; რუსთაველამდე კატრენი, სტროფის ფორმა, ქართულ ლექსში არ არსებობდა. ქართულ ლექსს გრ. რობაქიძე არც სილაბურად მიიჩნევს, არც ტონურად.

გრიგოლ რობაქიძის თვალსაზრისით ქართული ლექსწყობის თაობაზე, შეიძლება ითქვას, განისაზღვროს ქართული ენის საკრალურობისა და ლექსში საგალობლების რიტმის პრიმატის აღიარებით. ამის დასტურია გრიგოლ რობაქიძის ერთ-ერთი უკანასკნელი, ქართულ ენაზე დაწერილი ლექსი: „მშობელი მიწის მიმართ“.

ORTSION BARTANA

Israel, Samaria

Ariel University in Samaria

The Relationship between the Representational Signification of Poetic Language, its Referential Language, its Metaphorical System, its Symbolic System, and the Binary System

Four semantic strata discernible in literary language are clearly exemplified in poetry. The first, most open layer, is the referential, which addresses the reality of which the writer is cognizant as he writes and the reader experiences as he reads. This reality is not necessarily the same for both writer and reader. The second is the symbolic level, or the desire to ascribe to poetry a general, multi-valent meaning beyond the reference to a specific set of circumstances (senses). The third is the metaphorical stratum, wherein the the poem is deciphered via signifiers whose sense is determined solely within and for itself. The fourth layer is the most abstract, seeking to discover simple units of meaning embedded in the poem that ground all the significances the reader draws from it.

The development of Western poetry - within which Hebrew poetry holds a fascinating place - in the twentieth century has created a tension between these four strata. “Reality” is becoming increasingly varied due to the poet’s preference of his own reality over that determined by social consensus. The symbolic layer is likewise stretched between language’s need for sources and the exercise of their symbols, and its need for sources as a linguistic source whose own symbolic meaning must be ignored. The meaning attached to the metaphorical level has similarly become more complex in consequence of the fact that the aesthetic rules governing the writing of poetry - which serve the audience in understanding the metaphors - have become so flexible as to virtually disappear. Poetry can thus be composed on a limitless number of levels. The fourth - binary-motif stratum - is, of course, of no assistance in comprehending the poem’s meaning without an understanding of the other layers that form the primary mediator between the poem and the reader.

To illustrate this argument, I shall analyze two poems by two twentieth-century Hebrew national poets - Hayim Nahman Bialik and Nathan Alterman.

TINATIN BIGANISHVILI

Georgia, Zugdidi

Shota Meskhia Zugdidi state teaching university

Mikheil Javakhishvili's „Jakho” and Gr. Robakhidze's „Jugha”

Bolshevism, soviet terror, “new soviet person” breathed of Caen’s soul was an object of interest not only for Georgian but also Russian and European prose (Anthony Burgess - “A Clockwork Orange” ,George Orwell - “Nineteen Eighty-Four” etc.) since the beginning of the XX century including 1970s. Although there were some distinguished writers who represented the form and content of apocalyptic tyranny impersonated in the first half of the XX century with special accuracy.

Jakho of Mikheil Javakhishvili is the generated image of the new soviet person, of Sharikovs and “Shigaliovschin “. Although there is silhouetted allegorical allusion as a prediction (Jakho Jivashvili – Joseb Jugashvili – Ossetian migrant, clumsy, “The bear intruded into the city” – “A wild Caucasian”) about the boundless power of the future tyrant and the dire results of this.

Unlike Javakhishvili presumably sacrificed to this prediction in notorious 1937, Soviet refugee Gr. Robakhidze ,who found a shelter in Fascist German and later in Switzerland, liberated from communist terror and censorship crampoms, deciphered, recognized and explained without allegorical allusion and symbolic-allegoric saying the mystery of the lizard-headed tyranny, thus not only cognized but also precipitated it with demythologizing and mythologists “castration” (comp. “ Killed soul” – allegory of the castrated bull) remythologizing typical for Greek cosmogony. This was the main difference between European alternative literary discourse and the local one, where before overthrowing the idol the nations tortured by the soviet terror had to pass prolonged and painful way.

Therefore Leopold Tsigler sent a letter to Gr. Robakhidze advising him to publish “Georgian Trilogy” of “Killed Soul”, “The snake shirt” and “The Guards of Grail”, because in his opinion Grigol Robakhidze was the only one, who managed to defeat spiritually the revolution i.e. bolshevism and the trilogy would be the proof of this.

Correspondingly we would like to represent difference between the allegorical speech about bolshevism subjected in local literature and alternative European literary discourse.

თინათინ ჰიგანიშვილი

საქართველო, ზუგდიდი

მოთა მესხიას სახელობის ზუგდიდის სასწავლო უნივერსიტეტი

მიხეილ ჯავახიშვილის „ჯაყო“ და გრიგოლ რობაქიძის „ჯულა“

ბოლშევიზმი, საბჭოთა ტერორი, კანის სულით მსუნთქავი „ახალი საბჭოთა ადამიანი“, მეოცე საუკუნის დასაწყისიდან სამოცდაათიანი წლების ჩათვლით, იყო არა მარტო ქართული, არამედ რუსული და ევროპული პროზის (ენტონი ბერჯესის „მექანიკური ფორთოხალი“, ჯორჯ ორუელის „1984“ და ა.შ.) ინტერესის საგანი, თუმცა ამ პროცესში გამოირჩეოდნენ მწერლები, რომლებმაც განსაკუთრებული სიზუსტით ასახეს XX საუკუნის პირველ ნახევარში განსხეულებული აპოკალიპტური ტირანის ფორმაც და შინაარსიც.

მიხეილ ჯავახიშვილის ჯაყო ბოლშევიზმისა და „ახალი საბჭოთა ადამიანის“, შარიკოვებისა და „შიგალიოვშინის“ გენერალიზებული სახეა, თუმცა მასში მანაც იკვეთება ქარაგმული მინიშნება, როგორც წინასწარმეტყველება (ჯაყო ჯივაშვილი — იოსებ ჯულაშვილი, ოსი ხიზანი, მოუქნელი, „ქალაქში შემოვარდნილი დათვი“ — „ველური კავკასიელი“) მომავალი ტირანის უსაზღვრო ძალაუფლებისა და ამის სავალალო შედეგების შესახებ.

განსხვავებით ჯავახიშვილისგან, რომელიც, სავარაუდოდ, ამ წინასწარმეტყველებას შეენირა ავად სახსენებელ 1937 წელს, საბჭოეთიდან ლტოლვილმა, ფაშისტურ გერმანიას და მოგვიანებით, შვეიცარიას თავშეფარებულმა გრ. რობაქიძემ, რომელიც გათავისუფლდა კომუნისტური ტერორისა და ცენზურის მარნუხებისგან, ქარაგმული მინიშნებისა და სიმბოლურ-ალეგორიული თქმების გარეშე გაშიფრა, ამოხსნა და ამოიცნო „ხვლიკისთავა“ ტირანის საიდუმლო, რითაც ერთდროულად კიდევ შეიცნო კერპი და კიდევ დაამხო, დემითოლოგიებისა და ბერძნული კოსმოგონიისათვის ნიშნული მითოლოგიის „კასტრირების“ (შდრ. „ჩაკლული სული“ — ხარის კასტრირების ალეგორია) რემითოლოგიების ხერხებით, რითაც ევროპული ალტერნატიული ლიტერატურული დისკურსი არსებითად განსხვავდებოდა ადგილობრივისგან, სადაც კერპის დამხოზამდე ჯერ კიდევ ხანგრძლივი და მტიკინეული გზა უნდა გაეგლო საბჭოთა ტერორით ნაწამებ ერებს.

ამიტომაც მისწერს 1942 წლის 2 დეკემბერს გრ. რობაქიძეს ლეოპოლდ ციგლერი ბარათს და ურჩევს, რომ „გველის პერანგი“, „ჩაკლული სული“ და „გრაალის მცველნი“ „ქართული ტრილოგიის“ სახელით ერთად გამოსცეს, რადგან, ლეოპოლდ ციგლერის აზრით, გრ. რობა-

ქიძე იყო ერთადერთი, ვინც მოახერხა რევოლუციის, ანუ ბოლშევიზმის სულიერი დამარცხება, ხოლო ამის საბუთი ეს ტრილოგია იქნებოდა.

შესაბამისად, ჩვენ გვსურს წარმოვადგინოთ განსხვავებები ბოლშევიზმის შესახებ ადგილობრივ ლიტერატურაში წარმოდგენილ ქარაგმულ მტყვევებასა და ალტერნატიულ ევროპულ ლიტერატურულ დისკურსს შორის.

KONSTANTINE BREGADZE

Georgia, Tbilis

Shota Rustavli Institute of Georgian Literature

Robakidze contra Nietzsche: Understanding the Concept of *Life* According to Grigol Robakidze (In accordance with the Philosophical Essay Collection 'Demon and Mythos' ("Dämon und Mythos"))

Grigol Robakidze (1880-1962) (along with Konstantine Gamsakhurdia) is one of those Georgian Modernist writers, in whose writings the reception of the philosophical heritage of Friedrich Nietzsche (1844-1900) is depicted with intensively.

As in Nietzsche's as well as the philosophical thinking of Grigol Robakidze one of the fundamental issues is that of understanding the concept of Life (**Leben**). In this vital issue, Robakidze opposes Nietzsche from the very beginning. In particular: The understanding of the Concept of Life (mainly seen in Thus Spoke Zarathustra) anti-logos centrist, because *Life* according to Nietzsche is free of all metaphysical sense and is an irrational which lacks conscious and logos, it is understood as the 'blind' part of existence, spontaneous beginning, which is the essence of existence and is manifested as an infinite, without any sense of urgency and purpose of the spontaneous emergence and disappearance.

Opposed to this *Life* according to Robakidze is a phenomenon full of conscious and logos. Therefore, deriving from this statement Human, which is a live creature in its existence is connected with divine metaphysical beginnings, and this is why human during her/his existence strives to seek these metaphysical beginnings and strives to achieve her/his genuine existence (See the Essays by Robakidze 'Feeling of life in the West and the East, 'Fear of Death and Mythos'). So we can argue that *Life* is not an irrational devoid of reason or sense, but a prior strive to metaphysical beginning. *Life* according to Robakidze is understood on one hand as a *mystical Dionysian phenomenon*, on the other hand the only precondition to enter Logos.

The hermeneutics of the Concept of *Life* can be found throughout the philosophical work of Robakidze, the period of time before and after emigration (Germany, Switzerland - 1931-1962). In this regard the Philosophical Essay Collection 'Demon and Mythos' ("*Dämon und Mythos*") published in Germany in 1935 is rather important because this work clearly depicts Robakhidze's attitude towards the concept of Life.

კონსტანტინე ბრეზაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

რობაქიძე *contra* ნიცშე: სიცოცხლის ცნების გაგება გრიგოლ რობაქიძესთან (ფილოსოფიური ესსეების კრებულის — „დემონი და მითოსი“ ("*Dämon und Mythos*") — მიხედვით)

გრიგოლ რობაქიძე (1880-1962) (კონსტანტინე გამსახურდიასთან ერთად) სწორედ იმ ქართველ მოდერნისტ ავტორთაგანია, რომლის შემოქმედებაშიც ინტენსიურადაა მოცემული ფრიდრიჰ ნიცშეს (1844-1900) ფილოსოფიური მემკვიდრეობის რეცეფცია.

როგორც ნიცშეს, ისე რობაქიძის ფილოსოფიურ ნააზრევში ერთ-ერთი ფუნდამენტური საკითხია სიცოცხლის (**Leben**) ცნების გაგება. ამ ფუნდამენტურ საკითხში რობაქიძე იმთავითვე უპირისპირდება ნიცშეს. კერძოდ: ნიცშეს მიერ განავითარებული სიცოცხლის ცნების გაგება (განსაკუთრებით იხ. „ესე იტყოდა ზარატუსტრა“) ანტილოგოცენტრისტულია, ვინაიდან აქ სიცოცხლე გაგებულია, როგორც ყოველგვარ მეტაფიზიკურ საზრისსა და გონით-ლოგოსისეულ დაფუძნებას მოკლებული ირაციონალი, გაგებულია როგორც ყოფიერების „ბრმა“, სტიქიური პირველსაწყისი, რომელის არსიც ყოფიერებაში ვლინდება როგორც უსასრულო, ყოველგვარ მიზანსა და აზრს მოკლებული სტიქიური წარმოქმნა და გაქრობა.

ამის საპირისპიროდ, რობაქიძესთან სიცოცხლე იმთავითვე განხილულია, როგორც გონით-ლოგოსისეული წარმოშობის ფენომენი. აქედან გამომდინარე, ადამიანი, როგორც „სიცოცხლისმიერი“ არსება, თავის ეგზისტენციაში იმთავითვე ღვთაებრივ-მეტაფიზიკურ პირველსაწყისებთანაა დაკავშირებული, რაც მას შესაძლებლობას ანიჭებს მთელი სიცოცხლის მანძილზე მუდმივად ისწრაფვოდეს ამ მეტაფიზიკურ-ტრანსცენდენტური საწყისებისაკენ, ანუ ისწრაფვოდეს საკუთარი ჭეშმარიტი ეგზისტენციის მოპოვებისაკენ (იხ. რობაქიძის ესსეები „სი-

ცოცხლის განცდა დასავლეთსა და აღმოსავლეთში“, „თაურშიში და მითოსი“). შესაბამისად, *სიცოცხლე* ყოველგვარ მიზანსა და საზრისს მოკლებული ირაციონალი კი აღარაა, არამედ აპრიორული სრაფვაა მეტაფიზიკური თაურსაწყისებისაკენ. ამდენად, *სიცოცხლის* ცნების რობაქიძისეული გაგება წმინდად ლოგოცენტრისტულია, ვინაიდან *სიცოცხლე* რობაქიძესთან, ერთი მხრივ, გააზრებულია როგორც *მისტიკური დიონისურობის* წიაღი, მეორე მხრივ, როგორც ლოგოსის/თაურსაწყისის ყოფიერებაში ემანაციისა და დაფუძნების ერთადერთი წინაპირობა.

სიცოცხლის ცნების ჰერმენევტიკას რობაქიძის მთელი ფილოსოფიური შემოქმედება ეძღვნება, როგორც ემიგრაციამდელი, ისე ემიგრაციის (გერმანია, შვეიცარია — 1931-1962) პერიოდის. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია გერმანიაში გამოცემული რობაქიძის ფილოსოფიური ესსეების კრებული „დემონი და მითოსი“ (1935), სადაც სრული სისავსითაა განხილული და წარმოჩენილი აღნიშნული პრობლემატიკის რობაქიძისეული გააზრება.

LEVAN BREGADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Resettlement into Books

Givi Margvelashvili's peculiar works are marked by his unique biography. Born in the family of the parents forcibly immigrated to Germany, he himself became a forced immigrant in his parents' country after World War II. He “was by brutal violence torn away from his home - Europe and locked up in one hermetic hole of the Soviet totalitarianism – as a result, his (German) texts became islands in the environment of the other (Georgian) language, lost their (German) readers, and returned to his motherland after the fatal detainment” (N.Gelashvili).

This biographical event greatly conditioned the emergence of his main artistic concept: resettlement into books—his secret homeland (one of his early verses starts with these words: “Let your homeland / be your secret”, and in another verse written in the same period he says: “I am a book character. / In my book— / I call it also my biographical map— / is my destiny precisely mapped out”).

Give Margvelashvili reads his real life—past, present, or future one—as a book (“...And your fathers are for you / an old, strange book”); in his memory, as in a book, the reminiscences about his parents, or the parents themselves—the “people-recollections” are living (literary miniature “Between then and now”).

The postmodern concept of resettlement into books is the one on which Givi Margvelashvili's masterpiece: the poem entitled "Hamlet to be or not to be?" is based, where his meeting with the ghost of his father, who was murdered by the Soviet secret service, occurs in the Shakespeare's tragedy.

ლივან ბრეზაძე

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ნიგნებში გადასახლება

გივი მარგველაშვილის თვითმყოფადი შემოქმედება მისი უნიკალური ბიოგრაფიით არის დადგასმული. გერმანიაში იძულებით ემიგრირებული მშობლების ოჯახში დაბადებული, ის მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ თვითონაც იძულებითი ემიგრანტი ხდება თავისი მშობლების სამშობლოში. იგი „სასტიკი ძალმომრეობით მოსწყვიტეს თავის სამშობლოს — ევროპას და გამოკეტეს საბჭოთა ტოტალიტარიზმის ერთ ჰერმეტიულ კუნჭულში — რის შედეგადაც მისი (გერმანული) ტექსტები სხვა (ქართული) ენის გარემოცვაში კუნძულებად იქცა, დაკარგა საკუთარი (გერმანელი) მკითხველი და ფატალური დაგვიანებით დაუბრუნდა სამშობლოს“ (ნ. გელაშვილი).

დიდნილად ამ ბიოგრაფიულმა მომენტმა განაპირობა გივი მარგველაშვილის შემოქმედების მთავარი მხატვრული კონცეპტის გაჩენა — ნიგნებში, როგორც საიდუმლო სამშობლოში, გადასახლება (მისი ერთი ადრინდელი ლექსი ასე იწყება: „დე, შენი სამშობლო / იყოს შენი საიდუმლო“, ხოლო იმავე ხანებში დაწერილ სხვა ლექსში ამბობს: „მე ნიგნის გმირი ვარ. / ჩემს ნიგნში — / მე მას ჩემს ბიოგრაფიულ რუკასაც ვუწოდებ — / ზუსტად მიწერია ჩემი ბედისწერა“).

თავის რეალურ ცხოვრებას, წარსულს, ანმყოს თუ მომავალს, გივი მარგველაშვილი ნიგნით კითხულობს („...და მამა-პაპა / ძველ და უცხო ნიგნად გექცევა“), მის მუხსიერებაში, როგორ ნიგნში, ცხოვრობენ მისი მოგონებები მშობლებზე, ანუ — თვითონ მშობლები, „ადამიან-მოგონებანი“ (მინიატურა „ოდესღაც“-ასა და „ახლა“-ს შორის“). ნიგნში გადასახლების პოსტმოდერნისტული კონცეპტი უდევს საფუძვლად გივი მარგველაშვილის შედევრს — ლექსს, რომლის სათაურია „ჰამლეტად ყოფნა თუ არყოფნა?“, სადაც საბჭოთა სპეცსამსახურის მიერ მოკლული მამის აჩრდილთან შეხვედრა შექსპირის ტრაგედიაში ხდება.

IA BURDULI

Georgia, Tbilisi

Georgian Technical University

German Literature in Exile

‘Harmful Books’

On May 10, 1933, after the power transition to Hitler, both in Berlin, the Capital City of Reichstag and in many other university cities in Germany the books by German authors were burned. Alfred Kantorovich, the exiled German Writer expressed his concerns over these trends.

In 1937, in the magazine *World Stage* was published Berthold Brecht’s Poetry *the names of the Emigrants*. In that way Brecht brought the question: ‘Emigration or true Exile?’

Many Modernist-historical novels, created in exile are known as historical novel – an allegory (George Lucas). There might be drowning many parallels with the German National-Socialism terror.

In Emigrants’ magazine in Moscow *Word* was included so called Expressionistic Debates, being based on Marxist concept of Realism. These were the letters sent between George Lucas and Anna Zegers. This was the discussion of the structure of reality in Literature. According to Lucas, the main point for a write is the presentation of World totality. As for Anna Zegers, she shares the opinion of John Dos Passos, who claims that the Totality of the Society can often be expressed in ‘a hash of the material.’

The need of realism reconsideration emerged. The boundary between Realism and Non-Realism became more fluid. The new and ‘eclectic’ art-visual tendencies developed utopian novel. “Biographies of souls”, stories of human souls.

‘The Land Scope of Soul’ and Herman Hesse.

ია ზურდული

საქართველო, თბილისი

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

გერმანული ლიტერატურა გადასახლებაში

„ზიანის მომტანი“ წიგნები.

პიტლერის ხელში ძალაუფლების გადასვლის შემდეგ 1933 წლის 10 მაისს რაიხსტაგის დედაქალაქ ბერლინში და ბევრ სხვა გერმანულ საუნივერსიტეტო ქალაქში გერმანულ ავტორთა წიგნები დანვეს. ამ ფაქტს მტკივნეულად გამოხატავს ლიტერატურის ისტორიკოსი, თავად გადასახლებაში მყოფი, ალფრედ კანტოროვიცი.

ჟურნალში „მსოფლიოს სცენა“ 1937 წელს გამოქვეყნდა ბერტოლდ ბრეხტის ლექსი: „ემიგრანტთა სახელწოდების შესახებ“.

ბრეხტი ასე აყენებს საკითხს: ემიგრაცია თუ ნამდვილი გადასახლება?

ემიგრაციაში შეიქმნა არაერთი მოდერნისტულ-ისტორიული რომანი, რომელიც სახელდება: ისტორიული რომანი ალეგორია (გეორგ ლუკასი).

ამ რომანებში ბევრი პარალელია გავლებული გერმანიის ნაციონალ-სოციალისტურ ტერორთან.

ემიგრანტთა მოსკოვურ ჟურნალში „ვორტ“ (სიტყვა) შეიტანეს რეალიზმის მარქსისტული კონცეფციის მატარებელი ე.წ. ექსპრესიონისტული დებატები.

ეს იყო მიმონერა ანა ზეგერსა და გეორგ ლუკას შორის. იგი განიხილავდა ლიტერატურაში სინამდვილის სტრუქტურას: ლუკასის აზრით მწერლისათვის მთავარ მიზანს საზოგადოების ტოტალურობის წარმოჩენა წარმოადგენდა. ანა ზეგერსი კი ამერიკელ ჯონ დოს პასოსის ემხრობოდა, რომლის მიხედვით საზოგადოებრივი ტოტალურობა ხშირად მხოლოდ „მასალის ნაკუნში“ შეიძლება გამოისახოს.

რეალიზმის გაგებამ გადასინჯვა მოითხოვა.

ზღვარი რეალიზმსა და არარეალიზმს შორის უფრო დენადი გახდა. ახალმა და „ეკლექტიურმა“ მხატვრულ-გამომსახველობითმა ტენდენციებმა უტოპიური რომანი განავითარა, „სულის ბიოგრაფიები“, ადამიანის სულის ისტორიები.

„სულის ლანდშაფტი“ და ჰერმან ჰესსე.

RŪTA BRŪZGIENĖ

Lithuania, Vilnius

Mykolas Romeris University, Institute of Humanities,

Department of Rhetoric, Lithuania

Bernardas Brazdžionis – Herald of Freedom: Poetical Rhetoric of Emigrational Lyrics

Lithuanian poet Bernardas Brazdžionis, in 1944 having emigrated to the West, became an active public man. He was the editor of the *Lithuanian encyclopaedia* published in public literature department in the USA, in 1955-72, he edited the magazine *Lithuanian days*, in 1961-1965 and 1980-83 he was the chairman of the Lithuanian writer society. In emigration he published his several poem sets (*Strange mountains*, 1945, *Polar lights*, 1947, *Great crossroads*, 1953, *Midday gardens*, 1961, *Under high arches*, 1989, etc.). In the poems, the most important are the motifs of Mother-country freedom, destiny, there predominates rhetoric pathetics which had especially great influence on Lithuanian residence and period of revival. The report would analyze the genre, stylistic and rhetoric expression of emigration poetry of Brazdžionis in the motifs of Mother-country freedom, also, it discusses the aspects of form dynamics musically and in the attitude of existential semiotics (E. Tarasti). One will use comparative methodology as well as the works of E. Tarasti, R. Monelle, M. Grabocz, W. Wolf, V. Bobrovskis, V. Kubilius, J. Girdzijauskas, etc.

VÜSAL ÇELEBİ

Turkey, Trabzon

Karadeniz Technical University

B.Yevseev and I.Bunin: Realism in the Context of Parallel

Realistic aspect of modern literature, on one hand, remains applicable to the classic realism, on the other hand-it is open to new trends. It was always the same in the development of realism in Russian literature. From the history of Russian literature, it is known that realist writers go beyond the typology of classical realism very often in his works. As a result, they create new versions of realistic strategy.

In this regard, an interesting analysis of the works shows that the brightest representative of modern prose is B.Evseeva who considers himself “the newest realist” and Yevseeva has shown his own difference not only in classical realism but also in a realistic aspect of contemporary prose. Bunin deals with a variety of

themes in his works which belong to the immigration period. With all his incomparable talent in the immigration period, he calls himself “symbolist”.

The comparative analysis of the works of these writers suggests the process of renovation of realism which has gone through various stages of the literature. We can also find a number of similar characteristics. Some features of realism have importance attached to the details. These features include the boundaries of time and space, cause and effect and characteristics of realistic works. Apart from all above, some themes, such as eternal themes, symbolism, a combination of life and existence, hard realism and romance, truth and fiction, reality and mysticism, require sensuality to be displayed.

ВЮСАЛ ЧЕЛЕБИ

Турция, Трабзон

Черноморский технический университет

Б.Евсеев и И.Бунин: Реализм в контексте параллелей

Реалистическое крыло современной литературы, с одной стороны, сохраняет верность классическому реализму, с другой – открыто новым веяниям. И так было во все времена развития реализма в русской литературе. Из истории русской литературы известно, что писатели-реалисты очень часто в своих произведениях выходили за рамки типологии классического реализма. В результате создавались новые модификации реалистической стратегии.

В этом плане интересным представляется анализ творчества ярчайшего представителя современной прозы Б.Евсеева, относящего себя к «новейшим реалистам» и тем самым демонстрирующего свою инаковость не только по отношению к реализму классическому, но и в целом к реалистическому крылу современной ему прозы. Стремление к отмежеванию от классического реализма характеризует и творчество И.Бунина эмигрантского периода, когда он во всём блеске проявляет талант несравненного стилиста называет себя символистом, а критика определяет его творчество как «реалистический символизм».

Сопоставительный анализ творчества этих писателей позволяет говорить о процессах обновления реализма на разных этапах литературного процесса и обнаружить, наряду с индивидуальными, целый ряд сходных черт. Это нивелирование границ времени и пространства, причинно-следственных связей, характерных для реалистических произведений, большое значение, которое придаётся детали, чувственность в раскрытии вечных тем, символика, сочетание быта и бытийности, жесткого реализма и романтики, правды и вымысла, реальности и мистики.

NATELA CHITAU

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Georgian Émigré Literature and National Identity

The reality (intensive migrations, intercultural communications) has brought into existence the overcoming of ethnocentrism, interdisciplinary research areas in national culture. On the one hand, the literature created abroad by emigrants is an interesting sphere of comparativistic studies. It represents intercultural wholeness with special political, social, psychological aspects. On the other hand, closeness between the nations and erasing of boundaries were accompanied by painful processes of the merging globalization and traditionalism, necessity of the study of self-knowledge and self-determination, issues of national identity.

Today social science unambiguously recognizes that national identity is considerably determined by ethnocultural markers, “nation’s character”, generally, culture (D.Smith, Lothar Blum, Donald Reyfield, Taras Kuzio). The sociology of literature (Paul Aron, Alain Viala) displayed the importance of studying this sociocultural phenomenon in literature.

Naturally, in an era of global transformations and mass migrations the study of national identity is important in such an interesting sphere of intercultural pattern of writing as Georgian émigré literature. The latter reveals the transformation of identity in an interesting way (e.g. the change of an “angle of vision” and also “a fact of liminalisation, etc.).

Georgian émigré literature is presented in two stages: the first from the 1920s to disintegration of the Soviet Union, the second stage – from the 1990s, i.e. from the independence of Georgia till present.

Georgian émigré literature as an intercultural pattern of writing reveals different forms of psychological and cultural adaptation in the cross-sectional influences. (Soviet, post-Soviet, post-colonial experiences, west European context, regional, Caucasian and, partially, Asian influences), globalized identity (the so-called “world field”) - rules of foreign influences (Lanson). All this is extremely important in national identity research.

In order to show the issues of national identity in creative works of the émigré compatriots it is essential to use interdisciplinary, specifically, sociological methods too. The creation of theoretical frame on the basis of national markers (language, religion, national memory, regional and globalized impacts, the factor of liminality or split personality, etc.); analysis of a discourse – treatment of texts according of the mentioned markers.

ნათელა ჩიტაური

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ქართული საზღვარგარეთული მწერლობა და ეროვნული იდენტობა

რეალობამ (ინტენსიური მიგრაციები, ინტერკულტურული კომუნიკაციები) მოიტანა ეთნოცენტრიზმის გადალახვის, ინტერდისციპლინური კვლევითი სივრცის არეალის არსებობა ეროვნულ კულტურაში. ერთი მხრივ, კომპარატივისტულ კვლევათა საინტერესო სფეროა მიგრანტების მიერ საზღვარგარეთ შექმნილი ლიტერატურა. იგი თავისთავად წარმოადგენს ინტერკულტურულ მთლიანობას პოლიტიკური, სოციალური, ფსიქოლოგიური განსაკუთრებული ასპექტებით. მეორე მხრივ, ერების დაახლოებას და საზღვრების „მოშლას“ თან მოჰყვა გლობალიზაციისა და ტრადიციონალიზმის შერწყმის მტკიცენიშნული პროცესები, თვითშემეცნებისა და თვითდამკვიდრების, ეროვნული იდენტობის პრობლემების კვლევის საჭიროება.

დღეს სოციალური მეცნიერება ცალსახად აღიარებს, რომ ეროვნულ იდენტობას მნიშვნელოვანად განსაზღვრავს ეთნოკულტურული მარკერები, „ერის ხასიათი“, ზოგადად კულტურა. (დ. სმითი, ლოთარ ბლუმმი, დონალდ რეიფილდი, ტარას კუზიო) ლიტერატურის სოციოლოგიამ (პოლ არონი, ალენ ვილა) წარმოაჩინა ამ სოციოკულტურული ფენომენის კვლევის აუცილებლობა მწერლობაში.

ცხადია, გლობალური ტრანსფორმაციებისა და მასობრივი მიგრაციების ეპოქაში მნიშვნელოვანია ეროვნული იდენტობის შესწავლა მწერლობის ინტერკულტურული მოდელის ისეთ საინტერესო სფეროში, როგორცაა ქართული საზღვარგარეთული მწერლობა. ამ უკანასკნელში იდენტობის ტრანსფორმაცია ხელშესახებად და საინტერესოდ ვლინდება (თუნდაც „ხედვის კუთხის შეცვლა“, ასევე „ლიმინალობის ფაქტორი“ და ა.შ.).

ქართული საზღვარგარეთული მწერლობა ორ ეტაპად, ორ თვისობრიობად წარმოგვიდგება: პირველი — მე-20 საუკუნის ოციათი წლებიდან ვიდრე საბჭოთა კავშირის დაშლამდე, მეორე — მე-20 საუკუნის 90-იანი წლებიდან, ანუ საქართველოს დამოუკიდებლობის მოპოვებიდან, დღემდე.

ქართული საზღვარგარეთული მწერლობა, როგორც მწერლობის ინტერკულტურული მოდელი, ავლენს პიროვნებათა ფსიქოსოციალური და კულტურული ადაპტაციის განსხვავებულ ფორმებს გავლენათა

კვეთაში. (საბჭოთა, პოსტსაბჭოთა, პოსტკოლონიური გამოცდილებები, დასვლეთევროპული კონტექსტი, რეგიონული, კავკასიური და, ნაწილობრივ, აზიური გავლენები, გლობალიზაციური იდენტობა (ე.წ. „მსოფლიო ველი“) — უცხოური გავლენების კანონი (ლანსონი). ეს ყველაფერი კი ძალიან მნიშვნელოვანია ეროვნული იდენტობის შესასწავლად.

იმისათვის, რომ უცხოეთში მოღვაწე თანამემამულეების შემოქმედებაში ეროვნული იდენტობის პრობლემები წარმოვაჩინოთ, აუცილებელია გამოვიყენოთ კვლევის ინტერდისციპლინური, კონკრეტულად, სოციოლოგიური მეთოდებიც. თეორიული ჩარჩოს შექმნა ეროვნული იდენტობის მარკერების (ენა, რელიგია, ეროვნული მეხსიერება, რეგიონული და გლობალიზაციური გავლენები, პიროვნების გაორების ანუ ლიმინალობის ფაქტორი და ა.შ) საფუძველზე; დისკურსის ანალიზი — ტექსტების დამუშავება აღნიშნული მარკერების სქემით.

EKA CHKHEIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Grigol Robakidze about the Essence of Bolshevism (According to the Interview of Kale Salia)

In 1953 February 2, K. Salia interviewed G.Robakidze for the magazine “Bedi Qartlisa”. After the interview K. Salia wrote : “I have read plethora of researches about bolshevism, I have thought the matter for many times, but I have never come across such characterization and acknowledgment of the bolshevism system. G.Robakidze expressed and showed the deep analysis of the system, he highlighted and made clear not only innate pithiness of the system but controversial soul of the soviet individual as well”.

What did K.Salia mean by using expression “controversial soul of soviet individual” ? According to G.Robakidze the soul of the soviet individual was among the demon’s pincers and thus it looked like the figure 8; “the one half of the figure is the element of bolshevism and the second half is human one. There is permanent struggle between the two elements, often the first half is the winner – but it is not enough to gain wholeness” , from the point of view G. Robakidze I individual’s divine essence (innocent and unspoiled part of the soul) and the part of the soul spoiled by bolshevism (if we use figure) fails to become circle - 0. The half of figure 8 remains as the manifestation of the bifurcated nature soviet individual.

To substantiate his thesis G Robkidze uses Konstantine Gamsakhurdia's novel "The Right Hand of the Grand Master". The writer extols the dignity of the work and criticizes the ideological side of the novel, especially the episode (the action takes place in the Middle Ages) when the King of Georgia comes across the idea to use cross and icon as the mean of killing. 1. The King is "derided" – how could the king be the head of the country after using cross for killing. 2. "Derided" is the icon too – using holies for the reason is not fair. It is evident that Bolsheviks were happy after having read the episode of the novel, but Georgians? Each Georgian, Georgian patriot, got the episode like arrow in the heart".

From G.Robakidze's point of view, the main trouble in Konstantine Gamsakhurdia's novel is humiliation of the sacra, as the "the Living Pillar is the sacral midst of the history of Georgia and its icon is the symbolic manifestation of the midst". G. Robakidze considers the issue as the reconciliation of Georgian intelligence to bolshevism, thus analyzing the episode of the novel G.Robakidze finds the features peculiar to the soviet individual's psychics – he highlights the fact that any attempt of Georgian emigrants to communicate with the soviet individual is doomed to failure.

შპს ჩხეიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

გრიგოლ რობაქიძე ბოლშევიზმის არსის შესახებ (კალე სალიას ინტერვიუს მიხედვით)

1953 წლის 2 თებერვალს კ. სალიამ გრიგოლ რობაქიძისაგან აიღო ინტერვიუ ჟურნალისტის „ბედი ქართლისა“. ინტერვიუს დასრულების შემდეგ კ. სალია წერდა: „ბევრი გამოკვლევები წამიკითხავს ბოლშევიზმზე, ბევრი მიფიქრია ამ მოვლენის ირგვლივ, მაგრამ ასეთი დახასიათება და გაგება, როგორც ბ. გრიგოლისგან მოვისმინე, არსად არ შემხვედრია. ღრმა ანალიზით გადამიშალა მან ქვეყნილი შინაარსი ბოლშევისტური სისტემისა და თანვე უაღრესად რთული, წინააღმდეგობებით სავსე სული საბჭოური ადამიანისა“.

რას გულისხმობდა კ. სალია გამოთქმაში „წინააღმდეგობებით სავსე სული საბჭოური ადამიანისა“? გრიგოლ რობაქიძის აზრით, ბოლშევიზმის დემონურ მარწუხებში მოქცეული ადამიანის სული გრაფიკულად წააგავს ციფრს — 8, რადგან: „ერთი ნახევარი ამ ციფრისა ბოლშევისტური ელემენტია, მეორე კი ადამიანური. ამ ორ ელემენტთა შორის განუწყვეტელი ბრძოლაა გამართული. ხშირად პირველი ერევა მეორეს — გარნა მომრევი ვერ ადგენს მთლიანობას“. გრიგოლ რობაქიძის აზრით, ადამიანის ღვთიური არსიც (მისი სულის გაურყენელი ნა-

ნილიც) და მისივე სულის ბოლშევიზმის მიერ გახრწნილი ნაწილიც ვერ იქცევა (თუ ისევ გრაფიკულად გამოვსახავთ) წრედ — 0-ად. იქ მაინც რჩება 8-ის მეორე ნახევარი, როგორც საბჭოთა სინამდვილეში ადამიანის გაორებული შინაგანი სამყაროს ნათელი დადასტურება.

თავისი დებულების დასასაბუთებლად გრიგოლ რობაქიძე იმონმებს კონსტანტინე გამსახურდიას რომანს „დიდოსტატის მარჯვენა“. მწერალი აქებს რომანის მხატვრულ ღირსებებს და აკრიტიკებს მის იდეოლოგიურ მხარეს, კონკრეტულად კი იმ ეპიზოდს, როდესაც ქართველ მეფეს (და ეს ხდება შუა საუკუნეებში!) აზრად მოუვა, რომ ხატი და ჯვარი გამოიყენოს მკვლელობის იარაღად. გრიგოლ რობაქიძის აზრით, „შინაგანი მიმართება ამ ადგილისა აშკარაა: 1. მეფე „გაბითურებულია“ — რაა ის მეფე, რომელიც მონინალმდეგის მოსაცილებლად ასეთს საშუალებას მიმართავს? 2. „გაბითურებულია“ ხატიც — რაა ის სათაყვანო ხატი, რომელსაც ასე ექცევიან და იყენებენ? ბოლშევიკები, რასაკვირველია, გაიხარებდნენ, როცა რომანის ამ ადგილს წაიკითხავდნენ. ხოლო ქართველნი? ყოველ ქართველს, ნამდვილ ქართველს, ეს სცენა ისარივით მოხვდებოდა და მოხვდება გულში“.

გრიგოლ რობაქიძის აზრით, მთავარი უბედურება კონსტანტინე გამსახურდიას ტექსტში ხატის საკრალურობის შელახვაა, რადგან „სვეტი ცხოველი საკრალური შუაგულია საქართველოს ისტრიისა და მისი ხატი სიმბოლური სახე ამ შუაგულის“. ბოლშევიზმთან შერიგებული ქართველი ინტელიგენციის ამგვარ „დათმობაში“ ხედავს გრიგოლ რობაქიძე საბჭოთა ადამიანის ფსიქიკის მთავარ თავისებურებას. ამის გააზრების გარეშე კი, — ამბობს იგი, — განწირულია ქართული ემიგრაციის ყოველგვარი ცდა, საერთო ენა მონახოს საბჭოელ კაცთან თუ ხალხთან.

MAIA CHOLADZE

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

The Problem of Emigration: Klaus Mann's “Volcano” and Erich Maria Remarque's “The Arch of Triumph”

The scientific circles show great interest in German emigrant writing of 1933-1945. The focal point their interest is T. Mann's statement about the other Germany. The typical myth that the emigrant writers are the embodiment of “the other”, true Germany is still the subject of discussion. The way they purposefully highlight the primacy of the native language and national features sometimes reminds us of National-Socialist's slogans.

Only a few emigrant writers managed to maintain material stability and publish their books. The editors never found the publication of the emigrants a profitable business. Only some popular publishing houses risked to print the works of the refugee authors. The German writers had to face hatred and offenses because of their nationality.

“Volcano” by Claus Mann was published in 1939. The writer completely changed his manner after emigration. He turned into an active anti - fascist author. Two letters about emigration and Germany, representing the prologue and epilogue of the novel portray two different perspectives, which leaves less space for optimism.

“The Arc of Triumph” by E. M. Remarque was created in 1946, which provided the author with larger time perspective for the evaluation of the state of Germany and the Germans. The Novel criticizes harsh emigration politics of III Reich Germany. Remarque provides the readers with ample and detailed vision of the emigration problem, which, unfortunately, didn't end up with the World War II

The Attitude towards the emigrants is more or less analogous nowadays. They still have to overcome political and social obstacles and fight against a prejudice that complicates the process of their integration. They do not have legal right of work and are condemned for being lazy or working illegally. In the modern process of globalization, in the conditions of local wars and transnational migration, the emigration still remains to be the acute social problem.

მანია ჭოლაძე

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ემიგრაციის პრობლემა: კლაუს მანის „ვულკანი“ და ერის მარია რემარკის „ტრიუმფალური თალი“

სამეცნიერო წრეებში დიდია ინტერესი 1933-1945 წლებში ჩამოყალიბებული გერმანული ემიგრანტული მწერლობის მიმართ. განსაკუთრებული დაინტერესების ობიექტია თ. მანის მიერ გამოთქმული მოსაზრება „სხვა გერმანიის“ არსებობის შესახებ. დღემდე კამათის საგანია ტიპური მითი, რომ ემიგრანტი მწერლები ნაციონალური გერმანიისაგან განსხვავებით, სხვა, ჭეშმარიტ გერმანიას განასახიერებდნენ. მათ მიერ ნაციონალური ატრიბუტიკისა და მშობლიური ენის უპირატესობების მიზანმიმართული ხაზგასმა ხანდახან ემსგავსება ნაციონალ-სოციალისტთა მოწოდებებს.

გერმანელ ემიგრანტ მწერალთა მხოლოდ მცირე ნაწილმა მოახერხა, რომ შეენარჩუნებინა მატერიალური სტაბილურობა და გამოექვეყნებინა წიგნები. ემიგრანტების გამოქვეყნება გამომცემლობებისთვის წამგებიანი იყო. მხოლოდ რამდენიმე პოპულარული გამომცემლობა რისკავდა და ბეჭდავდა დევნილ მწერლებს. ერმანელი მწერლები იძულებულნი იყვნენ, აეტანათ სიძულვილი და შეურაცხყოფა თავიანთი ეროვნების გამო.

კლაუს მანის „ვულკანი“ 1939 წელს გამოქვეყნდა. ემიგრაციაში ნასვლის შემდეგ მწერლის ხელწერა სრულიად შეიცვალა, იგი აქტიურ ანტიფაშისტ მწერლად ჩამოყალიბდა. რომანის პროლოგად და ეპილოგად გამოყენებული ორი წერილი ემიგრაციისა და გერმანიის შესახებ ორ სხვადასხვა პერსპექტივას გვიჩვენებს, რაც უფრო სამწუხაროა, ვიდრე ოპტიმისტური.

რემარკის „ტრიუმფალური თალი“ 1946 წელს შეიქმნა და მწერალს შედარებით მეტი დროითი პერსპექტივა ჰქონდა გერმანიისა და გერმანელების მდგომარეობის შეფასებისათვის. რომანში გაკრიტიკებულია მესამე რაიხის გერმანიის მკაცრი საემიგრაციო პოლიტიკა. რემარკმა ამომწურავად დახატა ზოგადად ემიგრანტის პრობლემა, რაც სამწუხაროდ, მხოლოდ მეორე მსოფლიო ომის პრობლემად არ დარჩენილა.

დამოკიდებულება ემიგრანტთა მიმართ დღესაც გარკვეულწილად ანალოგიურია. მათ დღესაც უწევთ პოლიტიკური და საზოგადოებრივი წინააღმდეგობების დაძლევა და სტერეოტიპებთან ბრძოლა, რაც ართულებს მათ ინტეგრაციას. მათ არ აქვთ მუშაობის უფლება და, ხშირ შემთხვევაში ბრალდებულნი არიან სიზარმაცეში, უსაქმურობასა და კრიმინალში. თანამედროვე გლობალიზაციის, ომებისა და ტრანსნაციონალური მიგრაციის პირობებში ემიგრაცია კვლავაც რჩება საზოგადოებისთვის აქტურალურ პრობლემად.

RUSUDAN DAUSHVILI

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Reminiscences of Georgian Emigrants about the World War II

The memoirs of emigrants is an excellent source for exploring the history of emigration. Reminiscences of writers, politicians, public figures and common emigrants were published in Georgian, Russian and other foreign languages as books, also in the newspapers/magazines and selections. Some of them were

published in Georgia, however most of them are kept in the public and private archives.

We have written down the reminiscences of the emigrants Shota Berezhain, Zeinab Kedia, Neli Nebieridze, Darejan Berekashvili and Petre Khvedelidze. We have published some of them, but some are still unpublished. They recall many interesting for us topics, such as the participation of the Georgian emigrants in the World War II.

Shota Berezhian and Zeinab Kedia migrated to Paris with the first wave of emigrants. Shota was fighting against the Germans in the Georgian division 'Unite Georgiene'. After the defeat of France, he fought in the German army against the Soviet Union for the liberation of Georgia. After the defeat at the Caucasus, he enrolled in the "Georgian Union Headquarter" headed by Mikheil Kedia and joined the campaign of liberation of Georgian Soviet captives. Zeinab Kedia, the spouse of well-known public figure Levan Zurabishvili and the sister of Mikheil Kedia, remembers Levan's anti-German disposition, participation of Georgians in French resistance, also Mikheil's and other Georgian's attitude fighting on the side of Germans.

Neli Nebieridze is a daughter of the founder of the first Georgian theatre company in Paris. Her father entered the air/landing force "Tamar the First" and died while landing in Georgia. Neli, who was interned by force from Germany went through the nightmare of Soviet camps. Darejan Berekashvili, daughter of Belgian emigrant Gaioz Berekashvili, keeps the manuscript of her father's memoirs. Gaioz was fighting in the Belgian army, later in the Georgian division of German army. After the war he hardly evaded the Belgian war crimes tribunal. Petre Khvedelidze, the oldest Georgian emigrant in the United States was taken captive from the Soviet army. First he served in the Brandenburg regiment, later in Georgian legion. After the defeat of Germany, he stayed in emigration and enrolled in French Foreign Legion.

რუსუდან დაუშვილი

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ქართველ ემიგრანტთა მოგონებები მეორე მსოფლიო ომზე

ემიგრანტული მემუარული ლიტერატურა შესანიშნავი წყაროა ემიგრაციის ისტორიის შესასწავლად. მწერლების, პოლიტიკოსების, საზოგადო მოღვაწეების, რიგითი ემიგრანტების მოგონებები იბეჭ-

დებოდა ქართულ, რუსულ, უცხო ენებზე წიგნებად, ბროშურებად, ასევე ჟურნალ-გაზეთებსა და კრებულებში. ნაწილი საქართველოშიც გამოიცა, თუმცა უმეტესობა სახელმწიფო თუ კერძო არქივებშია ჩარჩენილი.

ემიგრანტების — შოთა ბერეჟიანის, ზეინაბ კედიას, ნელი ნებიერიძის, დარეჯან ბერეკაშვილის, პეტრე ხვედელიძის მოგონებები სხვადასხვა დროს ჩავიწერეთ. მათი ნაწილი გამოვაქვეყნეთ, დიდი ნაწილი ჯერაც გამოუქვეყნებელია. ისინი მრავალ ჩენთვის საინტერესო თემას ეხებიან. ამჯერად შევჩერდით მეორე მსოფლიო ომში ქართველ ემიგრანტთა მონაწილეობაზე.

შოთა ბერეჟიანი და ზეინაბ კედია პირველი ტალღის პარიზელი ემიგრანტები არიან. შოთა ფრანგების მერ შექმნილ ქართულ ნაწილში „Unite Georgiene“ იბრძოდა გერმანელთა წინააღმდეგ, საფრანგეთის დამარცხების შემდეგ, საქართველს გასათავისუფლებლად, გერმანულ ჯარში, ბრანდენბურგის პოლკში საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ. კავკასიასთან მარცხის შემდეგ შევიდა ბერლინში, მიხეილ კედიას ხელმძღვანელობით არსებულ „ქართულ საკავშირო შტაბში“ და ქართველ საბჭოთა ტყვეთა გათავისუფლების კამპანიაში ჩაება. ცნობილი მოღვაწის, ქართული სათვისტომოს თავმჯდომარის ლევან ზურაბიშვილის მეუღლე და მიხეილ კედიას დას ზეინაბ კედიას კარგად ახსოვს ლევანის ანტიგერმანული განწყობაც, ქართველთა მონაწილეობა ფრანგულ წინააღმდეგობაში, ასევე მიხეილისა და გერმანიულ ბანაკში მებრძოლ ქართველთა სულისკვეთება.

ნელი ნებიერიძე პარიზში ქართული თეატრალური დასის დამაარსებლის შალვა ნებიერიძის ქალიშვილია. მამამისი საჰაერო-სადესანტო ნაწილში „თამარ პირველი“ შევიდა და საქართველოში დესანტად ჩასმისას დაიღუპა. გერმანიიდან იძულებით ინტერნირებულმა ნელიმ კი საბჭოთა ბანაკების მთელი საშინელება გამოიარა. დარეჯან ბერეკაშვილი ბელგიელი ემიგრანტის გაიოზ ბერეკაშვილის ქალიშვილი ინახავს მამის მემუარული თხზულების ხელნაწერს. გაიოზი ჯერ ბელგიის ჯარში იბრძოდა, მერე გერმანული ჯარის ქართულ ნაწილში, ომის შემდეგ კი ძლივს გადაურჩა ბელგიის სამხედრო-საველე სასამართლოს სასჯელს. უხუცესი ქართველი ემიგრანტი ამერიკაში პეტრე ხვედელიძე საბჭოთა ჯარიდან ტყვედ ჩავარდა. ჯერ გერმანულ ჯარში ბრანდენბურგის პოლკში მოხვდა, მერე ქართულ ლეგიონში. გერმანიის დამარცხების შემდეგ კი ემიგრაციაში დარჩა და ფრანგულ უცხოურ ლეგიონში ჩაენერა.

KETEVAN ELASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Sentimentalism of Eternity (Nicholas Tchkotoua “Timeless”)

Eternity has some kind of feeling of harmony in the irresponsibility of infinity. From this point – every crucial minute of lifetime is generalized and get philosophic note. Eternity, with its essence, had saved the mankind from tragic fraction and returned those who are spiritually lost in the divine circle.

Amorphous illustrations were covered by the sentimental deviations and the inner line of “will concession” did not become familiar. Though the word is the best disguise for the suppressed emotion and relevantly - is revealed by the word as well. This phenomenon is more likely grown in emigrant literature.

That is why, Nicholas Tchkotoua (author of novel “Timeless”), who died in Switzerland in 1984, managed only symbolic and spiritual return to the homeland; by “sending” the ashes of heart in 1988 and already in 2009 by giving Georgian speech to the novel made on English (translated by Irakli Topuria and Kakha Jamburia). These authors bring Tchkotoua’s thirst for Homeland to Georgian reader with much inner culture and emotional experience, - as an everlasting cross of feeling.

Georgian emigrant literature was made by such generalizing of emotions and it “gave them right to finish wandering on earth without any fear and regret”, to arise in homeland again... and to present an unconditional freedom of soul with such illustrations of love as a mysteriously painted homeland in the face of beloved woman – more everlasting and true than the end or infinity of the universe itself.

Nicholas Tchkotoua’s novel “Timeless” is a logical isolation of the end of life from symbolic “nonexistence” and relevantly – illustrated by the breath of after death.

ქეთევან ელაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

მარადიულობის სენტემენტალიზმი (ნიკოლოზ ჩხოტუას „მარადიული“)

მარადიულობა უსასრულობის უპასუხისმგებლობაში ერთგვარი ჰარმონიის შეგრძნებაა. ათვლის ამ წერტილიდან, — ცხოვრების ყველაზე საბედისწერო წუთიც კი უკვე განზოგადდება და ფილოსოფი-

ურ ელფერს იძენს. მარადიულობამ, თავისი არსიდან გამომდინარე, ტრაგიკული დაწვრილმანებისგან იხსნა კაცობრიობა და ღვთაებრივ წრებრუნვაში დააბრუნა სულიერად გზააბნეულნი.

ამორფულობის გრძნობისმიერი ილუსტრაციები კი სენტიმენტალური წიაღსვლებით დაბინდა, რათა „სურვილთ თმობის“ შინაგანი ძარღვი საცნაური არ გამხდარიყო. არადა, ჩანსული ემოცია ყველაზე ზედმინევენით ხომ სიტყვაში ინიღბება და შესაბამისად, — სიტყვითვე გაცხადდება. მით უფრო ეს ფენომენი ემიგრანტულ მწერლობაშია გამძაფრებული.

ამიტომაც იყო, რომ 1984 წელს შვეიცარიაში გარდაცვლილმა ნიკოლოზ ჩხოტუამ (რომან „მარადიულის“ ავტორმა) სამშობლოში მხოლოდ სიმბოლური და სულისმიერი დაბრუნებულა შეძლო; 1988 წელს ფერფლადქცეული გულის ჩამოღწევითა და უკვე 2009 წელს კი ინგლისურ ენაზე შექმნილი რომანის ქართულად ამეტყველებით (თარგმნილია ირაკლი თოფურისა და კახა ჯამბურისა მიერ). ამ ავტორებმა ჩხოტუასეული სამშობლოს შეგრძნების თანმდევი მონატრება, დიდი შინაგანი კულტურითა და თანაგანცდით მოიტანეს ქართველ მკითხველამდე, — როგორც გრძნობის მარადიული ჯვარი.

ემოციის ამგვარმა განზოგადებამ შექმნა სწორედ ქართული ემიგრანტული მწერლობა და „მისცა მათ უფლება, ხეტიალი დედამიწაზე დაესრულებინათ ყოველგვარი შიშისა და სინანულის გარეშე“, რათა საკუთარ სამშობლოში კვლავ აღმოცენებულიყვნენ... და სულის უპირობო თავისუფლება სიყვარულის იმგვარი ილუსტრაციებით წარმოედგინათ, როგორც საყვარელი ქალის სახეებაში იდუმალ ჩაქსოვილი განაპირებული სამშობლო — სამყაროს სასრულ უსასრულობაზე უფრო მარადიული და ჭეშმარიტი.

ნიკოლოზ ჩხოტუას რომანი „მარადიული“ ეს ცხოვრების დასასრულის ლოგიკური გამიჯვნაა სიმბოლური „არაარსისგან“. და შესაბამისად, — სიკვდილის შემდგომი ამოსუნთქვით ილუსტრირებული...

MAKA ELBAKIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Milan Kundera's The Unbearable Lightness of Being

A writer as well as any artist who has an acute observational skill in comparison with an ordinary man, “takes out” from the bottom of the so-called actual memory the impressions obtained through life. The Czech writer Milan Kundera

considers the most painful memory the Soviet Army's August 1968 invasion because just this event has divided his life into two stages – before the occupation and after the occupation (It is also noteworthy that the trace of the Nazi occupation was also deeply imprinted in Kundera's *actual memory* due to which political consciousness awakened in him at a very early age). However, Kundera himself acknowledges that permanent discuss and speculation about past events, even if they are significant, is disastrous for a man, moreover a writer because evaluating the past in retrospect always lacks accuracy and objectiveness.

Besides *actual* there exists *existential* memory, which in Kundera's case clearly reflected the agony of a small country absorbed by an immense, alien "power". Although as it turned out later, such assessment of the situation was not entirely accurate but thanks to this mistake the writer got great life experience. Kundera realized that neither French nor American can get and properly feel what only he, the Czech knows: as to what means for a man to be living witness of the end of one's own nation. After realizing this fact, naturally, the writer faces a difficult choice – either admit the existing reality or accept the rules of the "outsiders", or escape from the "unbearable lightness of being" to an imaginary reality where everything will be called by its name but in what form and method? – The aim of this work is just to answer this question.

მაკა ელბაქიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

მილან კუნდერას ყოფიერების აუტანელი სიმსუბუქე

მწერალს, ისევე როგორც ნებისმიერ შემოქმედს, რომელსაც რიგით ადამიანთან შედარებით გამძაფრებული აქვს დაკვირვების უნარი, ცხოვრების მანძილზე მიღებული შთაბეჭდილებანი ე.წ. *ფაქტობრივი მემსიერების* ფსკერიდან „ამოაქვს“. ჩეხი მწერალი, მილან კუნდერა, ყველაზე მტკივნეულ მოგონებად 1968 წლის აგვისტოში ჩეხოსლოვაკიაში რუსეთის არმიის შეჭრას მიიჩნევს, ვინაიდან სწორედ ამ მოვლენამ გაყო მისი ცხოვრება ორ — ოკუპაციამდელ და ოკუპაციის შემდგომ — ეტაპად (ისიც ნიშანდობლივია, რომ კუნდერას *ფაქტობრივი მემსიერება* ზე ღრმად იყო აღბეჭდილი ნაცისტური ოკუპაციის კვალიც, რის შედეგადაც მასში საკმაოდ ადრეულ ასაკში გაიღვიძა პოლიტიკურმა თვითშეგნებამ). თუმცა, თავად კუნდერა აღიარებს, რომ ადამიანისთვის, მით უფრო მწერლისთვის, დამლუპველია წარსულში მომხდარი, თუნდაც მნიშვნელოვანი მოვლენების შესახებ დაუსრულებელი განსჯა

და ფიქრი, რადგან წლების გადასახედიდან წარსულის შეფასება ყოველთვის მოკლებულია სიზუსტესა და ობიექტურობას.

ფაქტობრივის გარდა, არსებობს ეგზისტენციალური მეხსიერებაც, რომელმაც, კუნდერას შემთხვევაში, ნათლად აირეკლა უზარმაზარი, უცხო „დერჟავის“ მიერ შთანთქმული ერთი პატარა ქვეყნის აგონია. თუმცა, როგორც მოგვიანებით აღმოჩნდა, სიტუაციის არც ამგვარი შეფასება იყო მთლად ზუსტი, მაგრამ ამ შეცდომის წყალობით მწერალმა უდიდესი ცხოვრებისეული გამოცდილება მიიღო. კუნდერა მიხვდა, რომ არცერთ ფრანგს თუ ამერიკელს არ ძალუძს მიიღოს და სათანადოდ გაითავისოს ის, რაც მხოლოდ მან, ჩეხმა, იცის: თუ რას ნიშნავს ადამიანისთვის საკუთარი ნაციის აღსასრულის მომსწრედ ყოფნა. ამ ფაქტის გაცნობიერების შემდეგ, ბუნებრივია, მწერალი დგება არჩევანის წინაშე — შეეგუოს არსებულ რეალობას და მიიღოს „მოსულთა“ თამაშის წესები, თუ „ყოფიერების აუტანელ სიმსუბუქეს“ წარმოსახვით რეალობაში გაექცეს, სადაც ყველაფერს თავისი სახელი დაერქმევა, ოღონდ რა ფორმითა და მეთოდით? — სწორედ ამ კითხვაზე პასუხის გაცემას ისახავს მიზნად ეს ნაშრომი.

REUVEN ENOCH

Israel, Ariel

Ariel university in Samaria

Georgian Hebrews and the Kartvelian Studies of Israel

Kartvelology studies have a long-standing history in Israel. It had started before Georgian-Jewish researchers arrived in Israel. Of course, the issues concerning Georgia attracted the attention of the scholars of Israel due to the fact that there is an expat community of Jewish people in Georgia. So, they were eager to study the history of Jewish Diaspora. However, the interest to Georgia was rather intense as well.

The scale of Kartvelology Studies drastically increased after Jewish people from Georgia arrived in Israel. We think there should be designated several parts in this aspect: 1. The works published in Georgian in those journals and news-papers which are issued in Israel as well as those ones which are issued in Georgia in Georgian language by the Georgian-Jewish scholars living and working in Israel. 2. The works published in Russian language in Israel or outside it. 3. Publications in Hebrew. 4. The studies issued in foreign languages. Obviously, the significance of the studies incorporated in different groups is not the same to International societies and the society of Israel in terms of familiarizing with

the matters concerning Georgia and Georgian-Jewish relationships. However, the value of them should not be appraised only in this aspect.

This paper outlines a big number of these works ranging from a really interesting book written by Nathan Eliashvili in 1929 to the works which have recently been published. Furthermore, the main themes and theoretical along with practical matters, which Kartvelologists working in Israel are interested in, are analyzed.

In conclusion it could be seen Kartvelology Studies in Israel has a very reliable base nowadays yet the situation may not be the same in the future. The paper introduces several ideas for efficiently improving the situation in this aspect.

რუბენ ენოქი

ისრაელი, არიელი

არიელის სამარიის ცენტრალური უნივერსიტეტი

ქართველი ებრაელები და ისრაელის ქართველოლოგია

ისრაელში ქართველოლოგიურ კვლევას საკმაო ხნის ისტორია აქვს. იგი ჯერ კიდევ ქართველ ებრაელ მკვლევართა ისრაელში ამოსვლამდე დაიწყო. რა თქმა უნდა, საქართველოსთან დაკავშირებული საკითხები ისრაელ მეცნიერთა (ქასდაი, ბენ-ცვი...) ყურადღებას იპყრობდა ამ ქვეყანაში ებრაული თემის არსებობის გამო და ებრაულ დიასპორათა ისტორიის შესწავლის თვალსაზრისით, მაგრამ საკმაოდ დიდი იყო თვით საქართველოსადმი ინტერესიც.

ისრაელში საქართველოს ებრაელთა ამოსვლის შემდეგ, რა თქმა უნდა, ქართველოლოგიური კვლევის მოცულობა შეუდარებლივ გაიზარდა. ვფიქრობთ, უნდა გამოიყოს ისრაელში ქართველოლოგიური მუშაობის რამდენიმე შრე: 1. ის ნაშრომები, რომლებიც ქართულ ენაზე ქვეყნდება ისრაელში გამომავალ ჟურნალ-გაზეთებში ან ასევე ქართულ ენაზე საქართველოში აქვეყნებენ ისრაელში მოღვაწე ქართველი ებრაელი მეცნიერები. 2. ნაშრომები, რომლებიც რუსულ ენაზე ქვეყნდება ისრაელში ან მის გარეთ. 3. პუბლიკაციები ივრითზე. 4. უცხო ენებზე დასტამბული გამოკვლევები. ცხადია, სხვადასხვა ჯგუფში შემავალ ნაშრომთა მნიშვნელობა ერთნაირი არ არის ისრაელისა თუ საერთაშორისო საზოგადოებრიობისათვის საქართველოსთან და ქართულ-ებრაულ ურთიერთობებთან დაკავშირებული საკითხების გაცნობის თვალსაზრისით, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ მათი ღირებულება მხოლოდ ამ კრიტერიუმით შეფასდეს.

წარმოდგენილ ნაკვლევში მოკლედ განხილული იქნება აღნიშნულ ნაშრომთა დიდი წილი, ნათან ელიაშვილის მიერ 1929 წელს დაწერილი დიდად საინტერესო წიგნით დაწყებული და სულ უკანასკნელ ხანს გამოქვეყნებული ნაშრომებით დამთავრებული. გაანალიზდება ის ძირითადი თემები და თეორიული და პრაქტიკული საკითხები, რომლებიც ისრაელში მოღვაწე ქართველოლოგთა ყურადღების სფეროშია მოქცეული.

სავარაუდო დასკვნა ისაა, რომ დღესდღეობით ქართველოლოგიურ კვლევას ისრაელში საკმაოდ საიმედო დასაყრდენი აქვს, რასაც ვერ ვიტყვით სამომავლო პერსპექტივების მხრივ. მოხსენებაში გამოთქმული იქნება რამდენიმე წინადადება ამ თვალსაზრისით მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად.

ERINÇ ERDEM

Turkey, Kayseri

Erciyes University

The Authors and Literature Texts at the Pages of Political and Social Magazine of Russian Emigration in 1920 “Zarnitsa”

This paper focuses on the literary pages of the weekly politic magazine of Russian émigré community “Zarnitsa” that was published in Constantinople and Sofia in 1927. In this weekly magazine “Zarnitsa”, along with information of daily life (social, economic, politic), also included literary and journalistic works of Russian litterateurs who were used to locate in Turkey, including Arkady Averchenko, Evgeny Chirikov, Ilia Surguchev, Valentine Goryansky. These authors published short stories, satirical, humorous sketches, journalistic notes, poems in the magazine, which reflected the mood and attitude of Russian emigrants that left Russia after the revolution in 1917. In the works of those authors result of considering Russian Civil War were contained, clearly reflected the situation of Russian refugees in Constantinople and Balkans (in Serbia, Bulgaria and Greece), critical analyses on political “behaviours” of the Triple Entente were submitted, also cruelty and bloody works of the new regime in Soviet Russia was described. In this paper specialities of stories, feuilletons and journalistic works will be analysed by theme, genre, stylistic features of their authors, like Arkady Averchenko –usually signed as “Meduza Gorgona” (“Spiders in a Jar”, “Campaigning Novel” and “Hat of Monomach”), Evgeny Chirikov (“The Robber Brothers”, “On International

Morality”), Iliа Surguchev (“The Golden Battle”, “On Gorky”, “The House of Chekhov”), and Valentine Goryansky with his lyric opuses on Russian Civil War (“In the Glow of Rye Bread”, “Funerals of the Unknown Russian Soldiers”).

ЭРИНЧ ЭРДЕМ

Турция, Кейсери

Эрджиесский Университет

Литературные страницы политико-общественного журнала русской эмиграции 1920-х гг. «ЗАРНИЦЫ»: Авторы и Тексты

Доклад посвящён литературным страницам еженедельного политико-общественного журнала русских эмигрантов «Зарницы», выходившего в Константинополе и Софии в 1921 году. В еженедельнике «Зарницы» наряду с информацией о повседневной жизни русских эмигрантов (социальной, бытовой, экономической, политической) содержатся художественные и публицистические произведения русских литераторов, находившихся в это время в Турции, среди которых Аркадий Аверченко, Евгений Чириков, Илья Сургучёв, Валентин Горянский. Эти авторы «поставляли» в журнал короткие рассказы, фельетоны, юмористические зарисовки, публицистические заметки, стихи, в которых отразились умонастроение и мироощущение русских эмигрантов, покинувших Россию после революции 1917 года. В текстах этих авторов содержались результаты осмысления Гражданской войны в России, освещались положения русских беженцев в Константинополе и на Балканах (в Сербии, Болгарии, Греции), был представлен критический анализ политического «поведения» стран блока Антанты, а также описывались жестокости нового режима в Советской России и кровавая деятельность его лидеров. В докладе будут проанализированы тематические, жанровые и стилистические особенности рассказов, фельетонов, публицистики Аркадия Аверченко, часто подписывавшегося как «Медуза Горгона» («Пауки в банке», «Агитационный роман», «Шапка Мономаха»), Евгения Чирикова («Братья-разбойники», «О международной морали»), Ильи Сургучева («Золотая битва», «О Горьком», «Дом Чехова»), а также лирических опусов Валентина Горянского о Гражданской войне («В сиянии ржаного хлеба», «Похороны неизвестных русских солдат»).

SVETLANA EVDOKIMOVA

USA, Providence

Brown University

Ivan Elagin: Nostalgia and Amnesty

Ivan Elagin is one of the most tragic Russian émigré poets of the 20th century. As is the case with many other writers-émigré, one of the central themes of his poetic oeuvre is the theme of the motherland and his attitude toward totalitarian and dictatorial regime that forced him to leave his native country. Yet the poetic meditations of Elagin cannot be reduced to the topos of nostalgia. The poet is trying to understand his place in the foreign country, on the one hand (he frequently refers to his stay in America as unnatural: “To call me an émigré poet—what nonsense!” and refuses to accept American lifestyle), but on the other hand, he strives to find his place among Russian poets. Ultimately, he finds himself in the position of linguistic, poetic, spiritual, temporal, and special dislocation, while creating his own alternative poetic world both outside of Russia and the West. The paper considers the figure of nostalgia in his poetry. His oeuvre is characterized by a paradox: rejection of nostalgia with simultaneous affirmation of nostalgia. The poet recognizes that there is an option to return to the “place,” yet he realizes the impossibility of returning to the “time.” What distinguishes his poetic voice from traditional nostalgic intonation, is his refusal from the idealization of the past and from historical inversion (“Amnesty”). Memory and a glance into the past lead him to refusal from both past and present. However, it is precisely the nostalgic yearning and suffering that forms the psychological basis of his creativity that transcends the boundaries of time and space.

СВЕТЛАНА ЕВДОКИМОВА

США, Провиденс

Брауновский университет

Иван Елагин: ностальгия и амнистия

Иван Елагин — один из самых трагических поэтов русской эмиграции 20 века. Как и у многих писателей-эмигрантов, тема родины и отношения к диктаторскому режиму, который вынудил их покинуть ее, является для него центральной. Однако поэтические медитации Елагина не сводимы к теме ностальгии. Поэт постоянно пытается осмыслить свое существование в чужой стране, с одной стороны (указывая на неестественность своего пребывания в Америке: “Меня называть эмигрантским // Поэтом — какая мура!..” и отказывался принять американский образ жизни), а с другой, пытается

понять свое место среди российских поэтов. В конечном счете, он оказывается в положении лингвистической, поэтической, духовной, временной и пространственной дислокации, создавая свой особый поэтический мир вне России и вне Запада.

В докладе рассматривается фигура ностальгии в его творчестве. Все его творчество проникнуто парадоксом: отказ от ностальгии и утверждение ностальгии. Поэт сознает свою возможность вернуться на «место», но невозможность вернуться во «время». Однако, то, что отличает его голос от традиционной ностальгической интонации, это отказ от идеализации прошлого и исторической инверсии («Амнистия»). Память и взгляд в прошлое приводит к отказу как от прошлого, так и от настоящего. Но именно ностальгическое стремление и страдание является для него основным психологическим импульсом поэтического творчества, которое пересекает границы места и времени.

MOHAMMAD EXIR

Iran, Alishahr, Bushehr

*Islamic Azad University, Sama Technical and Vocational Training College,
Bushehr Branch, Bushehr; Iran*

W. G. Sebald's Self-imposed Exile: a Comparative Study of the *Emigrants and Austerlitz*

W. G. Sebald cannot be characterized as a writer that turns his autobiographical writing into German fiction but rather he is recognized as an author who establishes his narrator to be illustrating the “imprisoning narcissism” of the modern subject through revealing it as “disengaged, as exiled, as posthumous.” This voice is not able to set itself free from the anxieties tied to its individual history. It is not able to accept its absorption into the collective history of mankind neither. Sebald's exile is not just geographical; it is the condition of writing in the language of Germany in the foreign country he chooses to live in. He maintains that “you have to go away for a while if you want to write in your own language.” There is a specific anti-German element about Sebald's work. His work is, then, characterized by a self-imposed exile from a Germany he seems not particularly to like, but which, perhaps for this reason, is a constant nagging presence in his self-reflection. *The Emigrants* depicts a writer's journey from central or Eastern Europe into exile. It illustrates various destinations and individuals which are subject to psychic displacement. On the other hand, *Austerlitz* is a circular journey during which different stations are revisited in two parallel journeys which meet at various points. This paper is an attempt to compare how Sebald juxtaposes this sense of intensified exile in *The Emigrants* and *Austerlitz*.

MOHAMMAD EXIR

Iran, Alishahr, Bushehr

*Islamic Azad University, Sama Technical and Vocational Training College,
Bushehr Branch, Bushehr, Iran*

John Ashbery's The Tennis Court Oath Onwards: Moving towards Heroic Self-Exile

After leaving the United States and living in Paris, John Ashbery finds the historic avant-garde appealing. Being away from his immediate environment, attracted by the militancy of Roussel, abandoned by the reader, and away from the collaborative milieu of New York School, his whole condition moves his writing towards heroic self-exile. But so too, crucially, is his culture, American intellectuals of every stripe, during the 1950's, demanding the avant-garde as the final line of defense against the barbarian forces of popular culture. He becomes a world known American poet after he resides in Paris. After coming to Paris, his first volume of poems appeared in 1962 under the title of *The Tennis Court Oath*. This was a controversial volume not only from the poems he published in *Some Trees* but, it seems, from any other poems he has ever composed. What is presented in *The Tennis Court Oath* is the very opposite of his poetic. How can this shift be explained? It is quite expected that when people are abroad they stand out or, at least, they feel they do so. Their unfamiliarity with what is happening around them makes them distinguished from the crowd. This paper is an attempt to explore how Ashbery's self-exile to Paris brings about this shift in his point of view.

MARIA FILINA

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Wojciech Potocki – a Poet and Mistificator

Count Wojciech Potocki was one of the most colorful and mysterious figures of Polish "Caucasians". The whole his life was like adventure novel, which is difficult to distinguish facts and legends. Also affects the breadth of his connections, unexpected movements in space and in job, surprise and the inner springs of his actions and deeds. Potocki was involved in political conspiracies, was exiled to the Caucasus and thus became a close governor. He distinguished himself as a brave military officer in the most demanding military operations. Potocki's description of trip to the Cape and history of the death of A. Bestuzev-Marlinsky

in Adler – is one of the most prominent in the memoir literature of the time. He was a secular person, fine poet, one of the few exiles made a bright career and helped his countrymen. Potocki was a founder of the Tbilisi Public Library, tutor of Prince Levan Dadiani and Catherine Chavchavadze children; he died at their estate in Zugdidi. Hitherto in his biography are many unexpected twists of fate, and his work – vivid example of romantic poetry and prose of “Caucasians”.

МАРИЯ ФИЛИНА

Грузия, Тбилиси

ТГУ им. Ив.Джавахишвили

Войцех Потоцкий – политический ссыльный, поэт, мистификатор

Одной из самых колоритных и таинственных фигур среди «кавказцев» был граф Войцех Потоцкий. Вся его жизнь напоминает авантюрный роман, в котором трудно отличить факты от легенд. Поражает обширность его связей, литературных интересов, неожиданность передвижений как в пространстве, так и по службе, удивляют и внутренние пружины его поступков.

Потоцкий не был участником восстания 1830 года, как ошибочно указывается в литературе. Ко времени восстания у него уже была богатая биография конспиратора, участвовавшего в освободительном движении Польши. Будучи военным, отказался участвовать в восстании в качестве карателя, но и не присоединился к повстанцам.

Имя Потоцкого присутствует во многих воспоминаниях выдающихся современников, в определенные периоды создается впечатление, что он был одновременно на Кавказе и в Польше. Потоцкий был близок с Циприаном Норвидом, А.Бестужевым-Марлинским, ведущими членами группы польских «кавказских» поэтов 1830-1840-х годов. В то же время он был обласкан главнокомандующим на Кавказе Г.В.Розеном, с 1845 года числится официально прикомандированным к Грузинскому гренадерскому полку, но фактически становится одним из приближенных наместника М.С.Воронцова. Участвовал в боевых действиях и отличался большой личной смелостью. Благодаря своей близости с наместником, Потоцкий мог помогать соотечественникам. Сохранилась его записка о Заблоцком и Стшельницком. Потоцкий вошел в литературную жизнь Тбилиси той поры как полноправный участник. Он был тесно связан с семьей Александра Чавчавадзе и его кругом.

Потоцкий сотрудничал с «Кавказом» фактически со дня основания газеты. Там был опубликован и его очерки «Кавказ (письмо с дороги от на-

ходящегося в свите князя наместника)» (1846, 27 апреля), «Некролог князя Левана Дадиани» (1847, № 21) и др.

Первая книга во вновь созданной Публичной библиотеке в Тбилиси была «пожертвована Потоцким». На лето Потоцкий уезжал в Мингрелию. В последние годы жизни он был воспитателем детей князя Дадиани. Польский ссыльный граф был тайно влюблен в Екатерину Чавчавадзе-Дадиани. В ее семейном альбоме (ныне хранится в фонде особых книг и рукописей Национальной Парламентской библиотеки Грузии) записаны три стихотворения на польском языке. Все они принадлежат Потоцкому. Одно из них датировано 1848 годом – последним годом жизни поэта. Это перевод «Розы и соловья» А.Одоевского. Два других – экспромт, воспевающий красоту Екатерины и стихотворное соболезнование ей в связи с кончиной супруга Левана Дадиани и отца Александра Чавчавадзе. Потоцкий скончался от лихорадки в возрасте 47 лет в имении князя Дадиани.

Поэт оставил неоднозначное по уровню, но яркое литературное наследие – стихи, поэмы, переводы, очерки, воспоминания, в которых воссоздана атмосфера эпохи. Хотя о польском ссыльном имеется довольно обширная литература, изучение его творчества – дело будущего.

Жизнь Потоцкого является исключением из судеб «кавказцев». Он был единственным человеком с весьма благополучными периодами жизни, единственным, сделавшим столь блестящую карьеру, имел исключительно благоприятное для ссыльного общественное и материальное положение. И, тем не менее, часто на вершине благополучия Потоцкий сам поворачивал события неожиданным образом. Изучая его произведения, можно почувствовать в этой яркой и неординарной натуре присутствие постоянной горечи. Казалось бы, Потоцкому доступно все. При этом он, видимо, к своей карьере не относился слишком серьезно. Душевная связь Потоцкого с остальными «кавказцами» несомненна.

NUGESHA GAGNIDZE

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Givi Margvelashvili's "Life in Ontotext" (According to "The Reader Astonished by the Wall Newspaper")

Givi Margvelashvili is reputed as an outstanding writer not only in Georgian literary history but in German literature as well. He was a son of Georgian emigrants who had to emigrate more than once and had to live under two totalitarian

regimes (fascist and communist). The problem of personality existence under the conditions of National Socialism, socialism and post socialism periods is the main theme of his diverse and thought-provoking works.

Originality of G. Margvelashvili's works is determined by ontotexts in philosophy and art, the principle according to which a human is an integrated part of the text. In this context he considers "ontologically monosemantic and polysemantic or counterpoint graffiti" on walls of Berlin streets worth of note. In his essay *"The Reader Astonished by the Wall Newspaper"* he writes about people who create street art. Although he doesn't know the authors of the graffiti he believes that their works clearly reveal their life style, priorities and personality. The astonished reader of a wall newspaper is the author himself reading in graffiti the mood of emigrants as well as the attitude of Germans towards foreigners and emigrants. The counterpoint wall newspaper which has at least two authors and is created in different times reflects the tragedy of epoch and individual, people's attitude to the political situation, totalitarian regime and aliens. The graffiti both belong to history and to the present (*Berlin muß deutsch (rot) bleiben*), sometimes they are violent and ruthless ("Foreigners, go away!"); sometimes on the contrary they are humane ("Foreigners, you are welcome!") and sometimes they are just didactic ("No one is illegal!", "Music will save us once again").

Like Givi Margvelashvili creators of street art live in ontotext. Margvelashvili exists between two covers of his books while the characters of *"The Reader Astonished by the Wall Newspaper"* convey their mood and share their ideas with passers - by in the streets, from the walls of Berlin buildings. The reader of a wall newspaper is astonished by the suddenness of what he reads there about foreigners and emigrants.

წუგეზა გაბნიძე

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

გივი მარგველაშვილის „ცხოვრება ონტოტექსტში“ („კედლის გაზეთის გაოცებული მკითხველის“ მიხედვით)

გივი მარგველაშვილი განსაკუთრებული მოვლენაა, როგორც ქართული, ასევე გერმანული ლიტერატურის ისტორიაში. ქართველი ემიგრანტების შვილს, მრავალგზის ემიგრირებულ მწერალ-ფილოსოფოსს, ორი ტოტალიტარული რეჟიმის (ფაშისტური და კომუნისტური)

პირობებში მოუხდა ცხოვრება. პიროვნების ეგზისტენციის საკითხი ნაციონალ-სოციალიზმისა და სოციალიზმის თუ პოსტსოციალიზმის პერიოდში მისი მრავალფეროვანი და მრავლისმომცველი შემოქმედების მთავარი თემაა.

მარგველაშვილის შემოქმედების თვითმყოფადობას განსაზღვრავს ონტოტექსტუალობა ფილოსოფიასა და ხელოვნებაში, ადამიანის ონტოტექსტუალური ვარიაცია, პრინციპი, რომლის მიხედვითაც იგი წარმოდგენილია, როგორც ტექსტის სამყაროს ნაწილი. ამ მხრივ მას საყურადღებოდ მიაჩნია „ონტოლოგიურად ცალსახა და მრავალმნიშვნელოვანი ან კონტრაპუნქტული წარწერები“ კედლებზე ბერლინის ქუჩებში. ესეში „კედლის გაზეთის გაოცებული მკითხველი“ იგი მოგვითხრობს იმ ადამიანებზე, რომლებიც ქუჩის ხელოვნებას ქმნიან. მოკლე ტექსტებსა და ნახატებში მცხოვრებ პიროვნებებს, მართალია, მარგველაშვილი პირადად არ იცნობს, მაგრამ მათი ნამუშევრები ცხადყოფენ ავტორთა ცხოვრების წესს, პრიორიტეტებსა და სულიერ მოთხოვნილებებს. „კედლის გაზეთის“ გაოცებული მკითხველი თავად მწერალია, რომელიც გრაფიტის ავტორებსა და ადრესატებში ასევე ემიგრანტების განწყობას, ანდა ემიგრანტებისა თუ უცხოელებისადმი გერმანელთა დამოკიდებულებას ამოიკითხავს. კონტრაპუნქტულ „კედლის გაზეთში“, რომელსაც „სულ მცირე ორი ავტორი მაინც ჰყავს და სხვადასხვა დროშია შექმნილი“, კარგად ჩანს ეპოქისა და პიროვნების ტრაგედია, ადამიანთა დამოკიდებულება პოლიტიკური სიტუაციების, ტოტალიტარული რეჟიმებისა და უცხოელებისადმი. ისინი ისტორიულია და თანადროული (*Berlin mußdeutsch(rot) bleiben*), ზოგჯერ მკაცრი და უღმობელი („*უცხოელებო გაეთრიეთ!*“), ზოგჯერ ჰუმანური („*უცხოელებო შემოდით!*“) და ზოგჯერ დიდაქტიკური („*არც ერთი ადამიანი არ არის არალეგალური*“. „*ახლა ჩვენ კვლავ მუსიკა დაგვეხმარება*“).

გივი მარგველაშვილის მსგავსად, ქუჩის ხელოვნების შემოქმედნიც ონტოტექსტში ცხოვრობენ. თუ მარგველაშვილი წიგნის ორ ყდას შორის არსებობს, „კედლის გაზეთის გაოცებული მკითხველის“ გმირები ქუჩაში, ბერლინის შენობების კედლებზე აფიქსირებენ თავიანთ განწყობილებებს და საკუთარ აზრებს გამვლელებს უზიარებენ. „კედლის გაზეთის“ მკითხველი გაოცებულია იმ მოულოდნელობებით, რასაც ის აქა მოიკითხავს, და რაც, კონკრეტულად უცხოელსა და ემიგრანტს ეხება.

MANANA GELASHVILI

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Carpathians Seen from Oxford. (Carmen Bugan's Poetry)

One of the most important issues to be studied with the emigrant writers is the language problem, particularly if this writer's works are created in a foreign language. The aim of the present paper is to analyse to how much extent it is possible to retain one's national and cultural identity while writing in a foreign language.

Carmen Bugan - a contemporary poet in English seems one of the interesting authors to be mentioned in this context. Bugan's book of poetry written in English *Crossing the Carpathians* (2007) is characterized by a distinct poetic voice and individualism which makes her stand out among other poets of her generation. Her biography and background play an important role in her formation as a poet. Bugan comes from a family of political dissidents in Romania who had to emigrate to America under Ceausescu's regime. Carmen was educated at Michigan University and got her PhD at Oxford.

Although the major theme of her poetry is the horror of repression under the totalitarian regime, emigration and nostalgic recollections of her natives and motherland, Bugan's poetry is not politically engaged. Her poetry, which is characterized with lyricism and subtle and striking images, tells a story of human passions, of love and loss, of fear and discovery of a new free world and of the search of her place and identity and voice in this journey.

It is not only the themes of her poetry that is defined by her cultural background, but also the poetics of her verse, which is an interesting combination of the colourful and exotic images unusual to the English poetry and English blank verse.

მანანა გელაშვილი

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ოქსფორდიდან დანახული კარპატები (კარმენ ბუგანის პოეზია)

ემიგრანტ მწერლების შემოქმედების კვლევისას ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი საკითხი ენობრივი პრობლემაა, მით უფრო თუ ემიგრანტ მწერლის შემოქმედება სხვა, მისთვის არამშობლიურ ენაზე იქმნება.

წარმოდგენილი სტატია მიზნად ისახავს იმის კვლევას, თუ რამდენად შესაძლებელია მშობლიური კულტურისა და ტრადიციის შენარჩუნება სხვა ენობრივ სამყაროში.

ამ თვალსზრისით თანამედროვე ინგლისურენოვანი პოეტი კარმენ ბუგანი ერთ-ერთი საინტერესო ავტორია, რომელსაც მკვეთრად გამორჩეული პოეტური ხმა და ინდივიდუალობა ახასიათებს, რაშიც არც თუ უმნიშვნელო როლს მისი ბიოგრაფია თამაშობს. კარმენ ბუგანი რუმინელი დისიდენტების ოჯახიდანაა. რომელსაც ჩაუშეს კუს რეჟიმის დროს სამშობლოდან ემიგრაცია მოუწია ამერიკაში. ოქსფორდის უნივერსიტეტში დაამთავრა დოქორანტურა ინგლისური ლიტერატურაში და ამავე დროს დაიბეჭდა მისი ლექსების კრებული „კარპატებს იქით“.

მიუხედავად იმისა, რომ კრებულის მთავარი თემა ტოტალიტარული რეჟიმის დროს რეპრესირებული ოჯახის მიერ გამოვლილი დევნა, ემიგრაცია და სამშობლისა და ახლობლებთან განშორებით გამოწვეული ნოსტალგია, ბუგანის პოეზიისათვის სრულიად უცხო აპოლიტიკურად ანგაჟირებულილი ლიტერატურისათვის დამახასიათებელი პათეტიკა. მძაფრი ლირიზმით, ფაქიზი და უჩვეულო ხატოვანებით, ბუგანის ლექსები ერთი კონკრეტული ამბავის თხრობით ნიუანსობრივად ხატავს მთელ სამყაროს ადამიანურ ვნებათა: სიყვარულის, განშორების, შიშის, დანაკარგის, ახალი, თავისუფალი სამყაროს აღმოჩენისა და ამ სამყაროში საკუთარი ადგილისა და ხმის ძიების.

ავტორის „უცხოობა“ ინგლისურენოვან სამყაროში მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს არა მხოლოდ მის თემატიკას, არამედ მისი პოეზიის მხატვრულ თავისებურებებს, რომელშიც საინტერესოდ ერწყმის ინგლისური პოეზიის ტრადიცია და ბუგანის მშობლიური მხარის ფერადოვნება. დაკარგული სამშობლო და ბავშვობის მოგონებები, ერთსა და იმავე დროს ფერადოვანი სიზმრებისა და კომპარული მოგონებების წყაროსაც წარმოადგენს. ხოლო ახალი სამშობლო ინგლისის სახით უჩვეულო და უცხოა და ამიტომ ასეთივე მძაფრი ემოციური იმპულსის მატარებელი.

MERAB GHAGHANIDZE

Georgia, Tbilisi

Free University

Sergij Bulgakov on the Boundary of the Homeland and Exile: Gaze at Rome “By the Walls of Chersonesus”

In 1923, before ultimately leaving Russia for the Crimea in his eternal European exile, near the site of an ancient Greek city, father Sergij Bulgakov (1871-1944), a former Marxist and priest then, philosopher and theologian, wrote a book of dialogues “By the Walls of Chersonesus” not only summarizing his past spiritual life and shaping new trends he had not experienced yet, but also tried to grasp the providential purpose of the many-century-long storms and sorrows of the history of Russia. It is natural that, by considering the period when the book was being written, the dialogues assigned a particular role to the attempt of intentions around the idea of the Russian revolution and its historical purpose. Russia and the Christian faith, Russia and the Russian Church were inseparable for Bulgakov, what was naturally followed by the conceptions of the fate of the Christianity and future of the Russian Church in the Bolshevik state. The philosopher saw the eternal idea of the revolutionary cataclysm in the national Russian national Church of the Byzantine tradition to having had to join the World Catholic Church, the Roman See.

The ideas proliferated in the book find close affinity with the view common in the Russian culture what was reflected in the works or choice of confessions by Trediakovsky, Chaadayev, Gagarin, Pechorin, Vladimir Solovyov, and at the same time, in the contemporary views of Bulgakov’s contemporaries, such as Florensky, Nickolay Lossky, Sergey Solovyov, Frank.

Bulgakov, having arrived in Europe and settled in Paris, did not publish his book publicly, and later, he got detached from his denominative explorations considering them an acceleration stipulated by the time. For years, the book’s distribution was confined to “samizdat” with its full text typographically published not until 1992.

The artistic structure of Bulgakov’s book is a dialogue not only with its structure, but also with its internal commitment. The four characters of the book show four different positions and different voices, which, in the text finale, do not merge or suppress one another, but form a kind of symphonic synthesis for a reader.

მერაბ ლალანიძე

საქართველო, თბილისი

თავისუფალი უნივერსიტეტი

სერგი ბულგაკოვი სამშობლოსა და ლტოლვილობის ზღვარზე: მზერა რომისკენ „ხერსონესის კედლებთან“

1923 წელს, სანამ საბოლოოდ დატოვებდა რუსეთს და გაემართებოდა სამუდამო ევროპულ ლტოლვილობაში, ყირიმში, ძველი ბერძნული ნაქალაქარის ახლოს, მამა სერგი ბულგაკოვი (1871-1944), ყოფილი მარქსისტი და იმჟამად მღვდელი, ფილოსოფოსი და თეოლოგი, წერს დიალოგების წიგნს „ხერსონესის კედლებთან“, რომლითაც იგი არა მარტო აჯამებს თავის განვლილ სულიერ გამოცდილებას და მონიშნავს ახალ, ჯერ კიდევ გამოუცდელ მიმართულებებს, არამედ ცდილობს ჩანვდეს რუსეთის ისტორიის საუკუნოვანი ტეხილების პროვიდენციულ დანიშნულებასაც. ბუნებრივია, იმ დროის გათვალისწინებით, როცა იქმნებოდა წიგნი, დიალოგებში დიდი ადგილი ეთმობა ჩაფიქრების მცდელობას რუსეთის რევოლუციის შინაარსისა და ისტორიული დანიშნულების ირგვლივ. ბულგაკოვისათვის განუყოფელია რუსეთი და ქრისტიანული სარწმუნოება, რუსეთი და რუსული ეკლესია, რასაც, ბუნებრივია, მოჰყვება განაზრებანი ქრისტიანობის ბედისა და რუსული ეკლესიის მომავლის შესახებ ბოლშევიკურ სახელმწიფოში. რევოლუციური კატაკლიზმის სამარადისო საზრისს ფილოსოფოსი იმაში ხედავს, რომ ბიზანტიური ტრადიციის რუსული ეროვნული ეკლესია უნდა შეურთდეს საყოველთაო მსოფლიო ეკლესიას — რომის საყდარს.

წიგნში გაღვივებული აზრები ენათესავება რუსულ კულტურაში მოარულ თვალსაზრისს, რაც ასახულია ტრედაკოვსკის, ჩაადაევის, გაგარინის, პეჩორინის, ვლადიმირ სოლოვიოვის ნაწერებსა თუ კონფესიურ არჩევანში, ამავე დროს, ბულგაკოვის თანამედროვეთა — ფლორენსკის, ნიკოლაი ლოსკის, სერგეი სოლოვიოვის, ფრანკის — სწორედ იმდროინდელ შეხედულებებში.

ევროპაში ჩასული და პარიზში დასახლებული ბულგაკოვი საჯაროდ არ აქვეყნებს თავის ამ წიგნს, ხოლო შემდგომში თავის საკუთარ დენომინაციურ ძიებებს ემიჯნება და დროის მიერ მოტანილ აჩქარებად მიიჩნევს. ათწლეულების მანძილზე წიგნი „სამიზდატში“ ვრცელდებოდა და მისი სრული ტექსტი სტამბურად პირველად მხოლოდ 1993 წელს გამოიცა.

ბულგაკოვის წიგნის მხატვრული სტრუქტურა დიალოგურია არა მარტო გარეგნული აგებულებით, არამედ შინაგანი მიზანსწრაფვი-

თაც. ტექსტის ოთხი მოქმედი პირი ოთხ განსხვავებულ პოზიციას, განსხვავებულ ხმას გამოხატავს, რომლებიც ტექსტის ფინალში კი არ ერწყმის ან ჩაახშობს ერთმანეთს, არამედ სიმფონიური სინთეზის სახით წარმოუდგება მკითხველს.

ANDREW GOODSPEED

Macedonia, Tetovo

South East European University

Multilingualism and Linguistic Alienation in 'The Waste Land'

Modernism was a self-consciously rootless project; it relied heavily upon quotations in numerous languages, employed transnational and cross-cultural references, and the subject matter was often one of alienation and isolation in one's own community. T. S. Eliot participated directly in this project, particularly in 'The Waste Land,' before some of his later works became more reconciled to being located in a specific concept of Englishness and Anglican philosophy (as in his later assertion, 'History is now and England').

This paper seeks to examine the means by which Eliot uses multilingual quotation to create a sense of verbal and intellectual dislocation in 'The Waste Land.' It suggests that Eliot's use of language, citation, and reference is intended to bewilder, as our confusion amidst these fragments of European and American culture illustrates the level of our dissociation from the roots of our common culture. This notion, in turn, reflects one of the central paradoxes of 'The Waste Land': it is a poem about isolation, dissociation, and rootlessness that can only be understood with a firm grounding in the very cultural roots from which Eliot suggests that we are cut off. For this reason, therefore, the paper proposes that Eliot sees multilingualism and cross-cultural literary reference as being both a symptom of exile and rootlessness, but also as forming the common cultural foundation that will replace the concept of a physical home with a, perhaps more fertile, sense of cultural homeland in an intellectual, not physical, location.

MAYA GORCHEVA

Bulgaria, Sofia

Plovdiv University – Kardjali Branch

Homeland In Exile: the Ethics /the Ethical in the Writing of Bulgarian “Non-Returners” of the 1970’s

The title quotes an essay by Dimitar Botchev who departed from Sofia in 1972 and returned after the collapse of the regime in 1990.

Here we propose a survey of some ideas delivered by the Bulgarian intellectuals in the 1960’s, emigrants the early 1970’s – in a literal or a figurative sense, namely Dimitar Botchev (a journalist in the Bulgarian section of Radio Free Europe, Munich), Assen Ignatov (a scholar of reputation in philosophy and social sciences), Atanas Slavov (journalist, anthropologist, writer and literary critic), Tsvetan Stoyanov (a literary critic of great value, a translator) among other essay writers and journalists. They all represent the attitudes of the generation of the 1960’s, prolific in cultural and philosophic ideas; and, having coming back, they report the emigrant experience.

We trace the links between the ideas “inside” carried “outside” after the emigration in order to reconstruct the unity of cultural and linguistic intentions. Although engaged with the cause of social and human liberation, they nevertheless elaborated a “paralactic point of view” which reveals the concessions and even betrayal of the ethical both in the camp of violence and ideology and in the camp of the “tradesmen”. Their fidelity to the moral principles of the 1960’s is a counterpoint to the ideology, but also to consumerist flatness.

In the 1990’s, when the emigrants were back, they yet seem still to be “emigrants” besieged by the political vehemence of society.

HEATHER GORGURA

Utrecht, Netherlands

Utrecht University

The Boy Who Can Enjoy Invisibility: Erasure and Construction of Self in Jerzy Kosinski’s *Pinball*

Exile into the text is, for Jerzy Kosinski, the obsessive return, in novel after novel, not to the Poland he left in exile in 1957, not to the memories of a lost past, but to self, the locus around which his recurring and competing themes of self-expression and invisibility revolve. With history serving as a backdrop, and

memory always functioning as a catalyst, exile into the text operates through Kosinski's recurrent staging of the struggle of the individual against society within the collectivized states of Communist Poland and Stalinist Russia, and in the mediatized, market-driven milieu of the U.S., though even in those novels set in the West, Poland, the holocaust and Stalinism always leak into the text. Kosinski's eighth novel *Pinball* is a metafictional, intertextual interrogation of the artistic self, in which he deploys recurring references to his own works, as well as to Joyce's *Ulysses*, Bacon's *The New Atlantis*, as well as musical and biographical references to Chopin to complicate and deepen themes at the core of his entire oeuvre: the exploration, cultivation, and expression of an authentic self through art; the defense of self against the collective through invisibility, disguise, and false names as well as surveillance, manipulation and violence; and, finally, the tropes of exile and Poland, the land which Domostroy and many of Kosinski's other protagonists have fled to make the survival of self possible.

LUDMILA GRYSYK

Ukraine, Kiev

Taras Shevchenko National University of Kiev

Emigration Model of the Ukrainian-Georgian Literary Ties of the Early 20th Century

Processes of the “dialogical penetration” (M. Bakhtin) of literatures in different periods cause a keen interest of researchers. Theoretical and methodological basis of modern literary studies allows their exploring on a new plane. “Other” / Someone else's perceived as Other, allowing to know Someone better. Dialogic model is, according to A. Wall, the model which “comes through the hierarchy, communicating across boundaries separating both sides ... and showing us that the sides are dialogically associated with similar phenomena and consist of similar components”.

Study of the material traditionally unified by the concept of “interliterature communication” is of scientific interest in some aspects:

It allows us to reflect on the characteristics of “two-track” (continental and diasporic) development of Ukrainian literature, the value of the Other in it.

European emigration model, the place of the Other / Somebody else's show that it is close (by the direction, material) to the model formed in Ukrainian cultural centres of St. Petersburg, Dorpat etc. Interliterature contacts acquired dif-

ferent forms, inspired the “Renaissance” development of national literature, gave rise to new cultural discourses, expanded genre field of literature.

Non-European emigration model was somewhat different, diasporical, according to I.Dzyuba.

In this context of great importance are writers-emigrants’ dicta on the theoretical problems of literary interconnections, pluralistic diversity of cultures, their “methodology of understanding” and attempts to transfer observations from prevailing at that time contact-genetic sphere (ideological and thematic) into typological, aesthetic. Thus the material for comparison of the poetics, the dialogue that goes beyond the narration and the dichotomy of comparisons was accumulated (“Sketches of the Typology of Cultures” by Y. Malanyuk (1935), “East and West in the Problem of Ukrainian Literature” (1939), “The National Literature as an Art” by V. Derzhavin (1949).

Georgian literature (we reveal it using the materials of an unpublished anthology “Eastern Poetry”, which we can find in the archive of Ukrainian Committee library in Prague, the State Scientific archive library in Kyiv) is actively cut in collections, anthologies, Ukrainian emigration periodicals (Prague, Podiebrady, London, Hanover), suggesting that “the two wings of Ukrainian literature” were not isolated in their desire for national revival, “winning of its say and authority in the world art”. The most active form of literary ties in this period is the artistic translation (translations from Georgian by O.Lototsky, V. Derzhavin, O. Oles, M. Bazhan), and the Georgian theme in the original works of Ukrainian immigrants (“Sakartvelo” by V. Lashchenko etc.).

ЛЮДМИЛА ВАСИЛЬЕВНА ГРИЦИК

Украина, Киев

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

Эмиграционная модель украинско-грузинских литературных связей начала XX века

Процессы «диалогичного проникновения» (М.Бахтин) литератур в разные периоды вызывают пристальный интерес исследователей. Теоретико-методологическая база современного литературоведения позволяет исследовать их на новом уровне. «Другое»/ чужое воспринимается как Иное, позволяющее лучше узнать себя. Диалогическая модель является, по словам Э.Уолла, той моделью, которая «прорезается через иерархии, общаясь через границы, разделяющие две стороны... и показывая нам, что обе сто-

роны диалогически связаны со сходными явлениями и состоят из сходных составляющих».

Изучение материала, традиционно объединяющегося понятием «межлитературные связи» представляет научный интерес с нескольких точек зрения:

Он позволяет размышлять над особенностями «двухколейного» (материкового и диаспорного) развития украинской литературы, значения Другого в ней.

Европейская эмиграционная модель, место Другого/чужого показывают, что она близка (направлением, материалом) к модели, сложившейся в украинских культурных центрах Петербурга, Дерпта и др. Межлитературные контакты приобретали разные формы, воодушевляли «ренессансное» развитие национальной литературы, рождали новые культурные дискурсы, расширяли жанровое поле литературы.

Неевропейская эмиграционная модель была несколько иной, диаспорной, по словам И.Дзюбы.

В связи с этим огромный интерес представляют высказывания писателей эмигрантов, касающиеся теоретических проблем литературных связей, плюралистического многообразия культур, «методологии понимания» их и попыток перевести наблюдения с превалирующей в то время сферы контактно-генетической (идейно-тематической) в типологическую, эстетическую. Таким образом нарабатывался материал для сравнения поэтик, диалога, выходящего за пределы описательности и дихотомии сопоставлений («Шкицы к типологии культур» Е.Маланюка (1935), «Восток и Запад в проблеме украинской литературы» (1939), «Национальная литература как искусство» В.Державина (1949).

Грузинская литература (мы показываем это на материалах неизданной антологии «Восточная поэзия», находящейся в архиве библиотеки Украинского комитета в Праге, Государственной научной архивной библиотеке, г.Киев) активно включается в сборники, альманахи, украинскую эмиграционную периодику (Прага, Подебрады, Лондон, Ганновер), подтверждая, что «два крыла украинской литературы» не были изолированы в своем стремлении к национальному возрождению, «завоеванию голоса и авторитета в мировом искусстве». Наиболее активной формой литературных связей в этот период является художественный перевод (переводы с грузинского О.Лотоцкого, В.Державина, О.Олеся, М.Бажана), а также тема Грузии в оригинальном творчестве украинских эмигрантов («Сакартвело» В.Лашенко и др.).

NATO GULUA

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

**L.Gotua story_ "The fog in the Nakhatari Forest"
By the Artistic Experience of an Intrenal Emigration**

Modern Georgian literary process is experiencing serious paradigmatic jolts nowadays, which is quite common for the literature of the post-soviet period. Georgian literary fund involves emigrant literature - works of dissidents as well as inner emigrants. To this group we relate Levan Gotua, whose works need to be reread and reevaluated. A short story 'Mist in Nahatari Forest' reflects autobiographical moments of him as an inner emigrant. That fact helped him to create a completely new physiological character. We aim to reevaluate the author's vision of reality, his inner incomppliance against the state system, which is expressed by means of various stylistic devices. We also want to reevaluate traditional mythological symbols in his literary works, his brushwork which, in its turn, reflects old myths, fairy-tails. All that gains a completely new meaning in modern reality. Opposition to the hostile reality gains a new meaning in the story. The author uses symbolic destruction of the forest world and then his future rebirth as an alternative to the old formation. In the story we also see some lines, elements, characteristic for modern Georgian prose of the first half XX century. The author's 'me' is considered in the aspect of the inner emigration. The definition of the later depends on the vector of the modern literary criticism and is waiting for a new approach. The author's me is also reflected in the main character of the story. That character is quite common for the modern dissident literature, its subject has a very deep symbolic meaning. From this point of view, these particular short stories as well as the whole oeuvre of the author haven't been evaluated properly by the modern critics yet. Interesting is the circular form of the plot which is proved by the necessity of the theme – which is the character's controversial attitude towards totalitarian regime and the world created by it.

ნატო გულუა

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ლევან გოთუას მოთხრობა „ნისლი ნახატარის ტყეში“ შინაგანი ემიგრაციის მხატვრული გამოცდილების მიხედვით

თანამედროვე ქართული ლიტერატურული პროცესი დღეს განიცდის პარადიგმულ ძვრებს, რომელიც დამახასიათებელია პოსტ-საბჭოთა სივრცის ლიტერატურისათვის. მის ლიტერატურულ ფონდში შედის ემიგრანტული ლიტერატურა, ასევე, ახლებურად განიხილავენ დისიდენტ მწერალთა ნიმუშებს, შინაგან ემიგრანტთა ნაწარმოებებს. ამ მწერალთა რიცხვს მიეკუთვნება ლევან გოთუაც, რომლის შემოქმედება ასევე მოითხოვს გადახედვასა და კოდის შეცვლას. მოთხრობაში „ნისლი ნახატარის ტყეში“ მწერლის შინაგან ემიგრაციაში ყოფნასთან დაკავშირებული ავტობიოგრაფიული მომენტები აისახა, რამაც ხელი შეუწყო განსაკუთრებული ფსიქოლოგიური ტიპის პერსონაჟის შექმნას. ჩვენი მიზანია, ახლებურად გავიაზროთ სინამდვილის ავტორისეული ხედვა, მწერლის მიერ მხატვრული ხერხებით გადმოცემული სახელმწიფოებრივ სისტემასთან შინაგანი შეუთანხმებლობის განსაზღვრა, ტრადიციული მითოლოგიური სიმბოლოების ახლებურად წარმოჩენა, წერის განსხვავებული მანერა, რომელშიც თავისებურადაა ჩანსული გამოძახილი ძველი ზღაპრების ფორმებისა და მითებისა, რომლებიც მის თანამედროვე გაუცხოებულ სამყაროში ახლებურად აჟღერდა. მტრულად განწყობილი სინამდვილისადმი დაპირისპირება მოთხრობაში ახალ მნიშვნელობას იძენს ტყე-სამყაროს სიმბოლური განადგურებითა და მისი შემდგომი განახლებით, რომელიც ძველი წყობის ალტერნატივად გვევლინება. ეპიკური ტილოსათვის დამახასიათებელი ტრადიციული თხრობა ივსება მე-20 საუკუნის მეორე ნახევრის ქართული პროზისათვის ნიშანდობლივი ახალი შტრიხებით; ავტორისეული „მე“ განიხილება შინაგანი ემიგრაციის ასპექტში, რომლის განსაზღვრება დამოკიდებულია თანამედროვე სალიტერატურო კრიტიკის ვექტორზე და ის ჯერ კიდევ ელოდება ახალ მიდგომას. ავტორისეული „მე“ აისახება მოთხრობის მთავარი გმირის მხატვრულ სახეში, რაც შეესაბამება ემიგრანტული და დისიდენტური ლიტერატურისათვის დამახასიათებელ ახალ მხატვრულ პრაქტიკას, რომლის დროსაც ქვეტექსტს ღრმა სიმბოლური მნიშვნელობა აქვს. ამ თვალსაზრისით მოთხრობა „ნისლი ნახატარის ტყეში“, ისევე როგორც ლ. გოთუას მთელი შემოქმედება, ჯერ კიდევ სათანადოდ არ შეუფასებია თანამედროვე ლიტე-

რატურულ კრიტიკას. ასევე, ინტერესს იწვევს, მოთხრობის სიუჟეტის წრიული ფორმა, რომელიც განპირობებულია თემატური აუცილებლობით — ტოტალიტარული რეჟიმის მიერ შექმნილი მტრულად განწყობილი სამყაროს მიმართ გმირის წინააღმდეგობრივი დამოკიდებულებით.

ELENA GUSEVA

Ukraine, Mariupol

Mariupol State University

**“Who knows, whether or not you might want to return?”:
the Motif of Return in the Poetry of the Exiles**

The symbol of emigration in literature of XX century became the image of wave, based on such semantic points, as spontaneity and periodicity of motion. The background of the image could be destruction and possibility of rescue. Motif of return is also related to the image of wave. The return forms problematics of poetry, determines the inner choice of the hero: “*When I shall return... So – When shall I return?*” (A. Galich). It has both a spatial measuring and a temporal one – return to the past of homeland or to its future. Return to the past becomes the element of poetics in allusion, quoting: “*On Georgia lies down the covering of night. It’s midnight in Athens*» (G. Ivanov). It can take the form of denial similar to Esenin’s «I don’t pity – I do pity». It can be a citatory image “*émigré life is dream*”.

A poetic antipode of return is oblivion: “*They are forgotten, – quietly said Dante, – and destroyed... their creations also*” (B. Brecht “A visit to the Exiled Poets”). The possibility of return is in quoting, in the roll-call of motifs, images, in poetic continuity (Ovid – Pushkin – poets of the Exile). The motif of return allows distinguishing the poetry of the Exiles from the poetry of emigrants: “*Every country is home to one man And exile to another*” (T. S. Eliot). It serves as the identification sign of literature of The Exiles.

ЕЛЕНА ГУСЕВА

Украина, Мариуполь,

Мариупольский государственный университет

**«Кто знает, не вернешься ли ты еще назад?»:
мотив возвращения в поэзии изгнанных**

Наиболее устойчивым символом эмиграции в литературе XX века стал образ волны, опирающийся на такие смысловые точки, как стихийность, периодичность движения. Ассоциативным фоном образа мог быть разрушительный характер стихии и возможность спасения на чужих берегах. С образом волны связан еще один мотив – мотив возвращения. Возможность возвращения на родину, как и ее отсутствие, формирует проблематику поэзии изгнанных, определяет внутренний выбор лирического героя.

У возвращения есть пространственное и временное измерения: «Когда я вернусь...А когда я вернусь?» (А. Галич). Есть возвращение куда и возвращение когда – в прошлое родной страны или в ее настоящее. В цитировании, в аллюзии возвращение в прошлое становится элементом поэтики: «На Грузию ложится мгла ночная. В Афинах полночь...» (Г. Иванов). Как поэтический образ возвращение может принимать форму отрицания: «И не отзываются дрожью Банальной и сладкой тоски Поля с колосящейся рожью, Березки, дымки, огоньки...». Такое отрицание сродни есенинскому «не жалею–жалею». Раздвоенность сознания преломляется у Г. Иванова в цитатный образ «жизнь есть сон»: «Эмигрантская быль мне всего только снится...»

Поэтический антипод возвращения – забвение: «Это забытые, – тихо сказал Данте, – Уничтожили не только их тела, их творения также. Смех оборвался...Пришелец побледнел» (Б.Брехт. «Посещение изгнанных поэтов»). Для поэта-изгнанника бесконечно важно возвращение его поэзии. Возможность такого возвращения – в цитировании, в переключке мотивов, образов, в поэтической преемственности (Овидий – Пушкин – поэты-изгнанники).

Возвращение–невозвращение – тот водораздел, который позволяет отличать поэзию изгнанных от поэзии эмигрантов: «Каждая страна становится для одних отечеством А для других чужбиной» (Т.С. Элиот). Мотив возвращения – опознавательный знак литературы изгнания.

OMAR GVETADZE

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Georgian Jewish Poets working in Israel (Jemal Adjiašvili)

Dvrita, translations, original poetry of J. Adjiašvili are based on perception of culture, spiritual values of two ancient nations- Jew and Georgian peoples, distinguished ability of profound access to oral treasure of two languages. The writer mentions that the Jew is born with no less important memory or experience: his three thousands -year history is a part of the history of Georgia and he worries over fortune or misfortune of Georgia as his personal drama or adventure. Probably, it contains the essence of his title “Georgian Jew”, or meaning of his historical phenomena.

J. Adjiašvili began to speak Georgian to masterpieces of the world literature, those poets and writers, which made an unforgettable impression on spirit and mind of humanity. This high aesthetic sign aims to introduce beauty of eternal truth, distinguished treasure of artistic thinking of humanity to Georgian reader; to fill up gaps in our literature.

Many creative aspects of J. Adjiašvili in our literary criticism and critics, his relation with national culture aren't sufficiently studied if we don't mean several interesting newspaper articles and letters.

J. Adjiašvili has a distinguished place in Georgian contemporary poetry. Studying of bilingualism characteristics is paid great attention in scientific literature. There are famous writers who don't write in native language, but this situation is mostly dictated due to own national birth and leveling of the language. On this side, attitude of Georgian Jew writers to Georgian language is radically different.

ომარ გვეტაძე

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ისრაელში მოღვაწე ქართველი ებრაელი პოეტები (ჯემალ აჯიაშვილი)

ჯემალ აჯიაშვილის შემოქმედების დვრიტას, მის თარგმანებს, ორიგინალურ პოეზიას, სათავეს უდებს ორი უძველესი ერის — ებრაელი და ქართველი ხალხის კულტურათა, მათი სულიერ ფასეულობათა

გათავისება, ორი ენის სიტყვიერი საუნჯის ღრმად წვდომის გამორჩეული უნარი. აღნიშნავს კიდევ მწერალი, რომ ებრაელ კაცს თან დაჰყვება მეორე, არანაკლებ მნიშვნელოვანი ხსოვნა თუ გამოცდილება: მისი, თითქმის, სამიათასწლოვანი ისტორია საქართველოს ისტორიის ნაწილია და საქართველოს თავზე დატრიალებულ ბედსა თუ უბედობას ისევე განიცდის, როგორც პირად დრამას თუ თავგადასავალს. ალბათ, ამაშია მისი სახელწოდების — „ქართველი ებრაელის“ არსი, გნებავთ, მისი ისტორიული ფენომენის მნიშვნელობა.

ჯემალ აჯიაშვილმა ქართულად აამეტყველა მსოფლიო ლიტერატურის შედეგები, ის პოეტები და მწერლები, რომელთაც კაცობრიობის სულსა და გონებაზე წარუშლელი კვალი დატოვეს. ეს მაღალი ესთეტიკური ნიშნული მიზნად ისახავს იმას, რომ ქართველი მკითხველი აზიაროს მარადიული ჭმამრიტების მშვენიერებას, კაცობრიობის მხატვრული აზროვნების გამორჩეულ საუნჯეს; შეავსოს ჩვენ მწერლობაში ამ კუთხით არსებული ხარვეზი. ეს არის ამ უნიჭიერესი მთარგმნელის დიდი დამსახურება.

ჩვენს ლიტერატურათმცოდნეობასა და კრიტიკაში ჯემალ აჯიაშვილის შემოქმედების მრავალი ასპექტი, მისი მიმართება ეროვნულ კულტურასთან სათანადოდ შესწავლილი არ არის, თუ არ ჩავთვლით რამდენიმე საინტერესო საგაზეთო სტატიასა და წერილს.

ჯემალ აჯიაშვილს გამორჩეული ადგილი უჭირავს, აგრეთვე, თანამედროვე ქართულ პოეზიაში. ბილინგვიზმის თავისებურებების კვლევას სამეცნიერო ლიტერატურაში განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა. არიან ცნობილი მწერლები, რომლებიც არ წერენ მშობლიურ ენაზე, მაგრამ ეს ვითარება ნაკარნახევია მეტწილად საკუთარი ეროვნული წარმომავლობისა და ენის ნიველირების ხარჯზე. ამ მხრივ, რადიკალურად განსხვავებულია ქართველი ებრაელი მწერლების დამოკიდებულება ქართულ ენასთან.

MAIA IANTBELIDZE

Georgia, Tbilisi

Sokhumi State University

The Universe From the Sight of Two Different, but Still the Same Points of View

For modern literature and philosophical thinking it is very important how classical literature evaluates freedom, patriotism and cosmopolitanism. The epoch of globalization itself adds some more problems and gives great importance to the issues.

The writers of different minding space and points of view put the part of their soul into the study of this process, and it is not just an esthetic expression, because real science always relies on inner feelings and intuition. When we speak about emigrant world and the literature composed there, or thinking structures we should definitely consider Vazha Pshavela's "Cosmopolitanism and Patriotism", because what was previously called cosmopolitanism instead of globalization is quite different and present and emigrants know is best of all.

Social problems are of such great importance in Vazha Pshavela's works as his "What is Freedom". He explains this processes from inside his native country and not as an emigrant. If we imagine all this graphically we will see the line which represent such issues, through the sincere and undoubtful feelings of co-attendant, which were sometimes hidden and unfortunately got rid of even nowadays.

But the main thing is that when Vazha Pshavela evaluates the events he is "a scythe and not grass", he speaks about defects and faults in such a way that the main thing is not ruined. He searched for the way out of problems, for freedom, for moral of real night, for the harmony where a beautiful tiny, tender mountain flower could be roomed together with avalanche in this world (whatever heavy topics he writes about).

This is why it is very important that the person who had to be an emigrant-Grigol Robaqidze, evaluates Vazha Pshavela in his letter "Vazha Pshavela". We have tried to find some similarities and differences that connect these two. Points of view. It is such a great puzzle that that can't be solved at once. In Grigol Robaqidze's world the impulse of leaving the usual space (world) is powerful and tragical, even in the compositions that were created before his emigration. Though these two great writers have much in common. So, the main thing is probably that Georgian writers wherever they are care about pure esthetic, realizing the world in a whole, their motherland, love and real freedom.

მანია იანტაგელიძე

საქართველო, თბილისი

სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

სამყარო ორ სხვადასხვა, მაგრამ ერთნაირი არსის პრიზმაში

თანამედროვე ლიტერატურული, ფილოსოფიური აზროვნების-თვის ძალიან მნიშვნელოვანია, როგორ აფასებს კლასიკური მწერლობა, აზროვნება თავისუფლების, პატრიოტიზმის და კოსმოპოლიტიზმის

ცნებებს. გლობალიზაციის ეპოქა ამ საკითხებს კიდევ უმატებს პრობლემებს და განსკუთრებულ მნიშვნელობას ამნიჭებს.

სხვადასხვა სააზროვნო სივრცის, მსოფლმხედველობის მქონე შემოქმედები საკუთარ სულიერ ძალას, გულის ნაწილს დებენ ამ პროცესის შესწავლისას და ეს არ არის ესეის ტური გამონათქვამი, რადგან ნამდვილი მეცნიერება ყოველთვის ეყრდნობა შინაგან განცდებს, ინტუიციას. ვაჟასეული „კოსმოპოლიტიზმი და პატრიოტიზმი“ გამორჩეულად საგულისხმოა, როდესაც ემიგრანტულ სამყაროზე, იქ შექმნილ ლიტერატურაზე ან სააზროვნო სტრუქტურებზე ვსაუბრობთ, რადგან ის, რასაც ადრე გლობალიზაციის ნაცვლად კოსმოპოლიტიზმი ერქვა და, რა დასამალია, პატრიოტიზმს საკმაოდ ავინროებდა, დღეს სხვა სახით გვევლინება და ეს ყველაზე კარგად იციან ემიგრანტებმა.

სოციალური მოტივებიც ისევე მნიშვნელოვანია ვაჟასთან, როგორც მისი „რა არის თავისუფლება?“ იგი ხსნის ამ ურთულეს პროცესებს, ოღონდ შიგნიდან და არა როგორც ემიგრანტი. თუ გრაფიკულად წარმოვიდგენთ, ჩვენ დავინახავთ განივ ჭრილს, რომელიც თანადამსწრის უტყუარი და უწრფელესი განცდით წარმოადგენს ისეთ თემებს, რომლებიც ზოგჯერ იჩქმალებოდა კიდევ და ხანდახან, სამწუხაროდ, მათ ახლაც არიდებენ თავს.

მაგრამ უმთავრესი ისაა, რომ როცა ვაჟა-ფშაველა აფასებს მოვლენებს, ის არის „ცელი და არა ბალახი“, ის ისე აფასებს მანკიერს, რომ არ მოკვეთოს ძირში ყველაზე მნიშვნელოვანი. ის ეძებს გამოსავალს, თავისუფლებას, ზნობას, კაიკობას, იმ ჰარმონიას, რომელიც პირიშეს და ზვავს ერთად ათავსებს ამ სამყაროში (როგორ მძიმე თემებზეც უნდა წერდეს იგი)

ამიტომ განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, როცა ვაჟა-ფშაველას აფასებს ადამიანი, რომელსაც მოუწია ემიგრანტობა. საუბარია გრიგოლ რობაქიძის წერილზე „ვაჟა-ფშაველა“. ჩვენ შევეცადეთ, მოგვეძებნა ის საერთო და განმასხვავებელი, რაც ამ ორ მსოფლმხედველობას აკავშირებს ერთმანეთთან. ეს ძალან რთული ამოცანაა და ერთჯერადად ძნელი გადასაწყვეტი, რადგან გრიგოლ რობაქიძის სამყაროში ძლიერი და ტრაგიკულია ჩვეული სივრციდან დიდი ხნით გასვლის იმპულსი, თუნდაც ის, რასაც წერს, მის ემიგრაციამდე იყოს შექმნილი. თუმცა საერთო ძალიან დიდია და სწორედ, ალბათ, ესაა მთავარი, რომ სადაც არ უნდა იყვნენ, ქართველ მწერლებს, აწვალეობთ ფიქრი: რა არის წმინდა ესთეტიკა, მსოფლიოს მთლიანი აღქმა, სამშობლო, სიყვარული და ნამდვილი თავისუფლება.

AVETIK ISAHAKYAN

Armenia, Yerevan

Institute of Literature after M.Abeghian

Emigrant Years of Avetik Isahakyan's Creative Work Spent in Italy and France

Due to the historical events many years of life of Avetik Isahakyan, a great Armenian poet, (1911-1936) were spent in the emigration in the countries of West Europe.

While researching the course of life of the classic of Armenian Literature one could simultaneously observe the creative process in new ethnic social environment. At what degree the emigrant life's factor influences the creative work of the poet who was deeply tied up with the life of his own people, with its epical and folk works. Is the artist's palette refracted, or is it enriched by new colours, or does this palette in general remain the same but gets some new accents, new nuances evoked by the entire atmosphere of Italian and French Literature in 1920-1930. For it was a prolific creative period for the development of literature in Italy and France between two World Wars.

A detailed analysis of Avetik Isahakyan's works of emigrant period clearly shows both the degree of interosculation and mutual enrichment of modern European literature trends and national basis of the great poet who at first by his works found folk traditions in national literature on the basis of folklore. It should be said that Isahakyan by his new works created in Italy and France during 1920-1936 (such as a poem "Mger from Sasun" /a kind of processing of one of the branches of national epic due to historical changes/, some poems "In the Pompeus", "To Armenia", "On Rialto Bridge", "The birth of Arax", prosaic legends "Lilit", "Litai-Po", "Love forever", "The last spring of Sahadi", tales "A blessed Abbey Mark", "Gevond Ata", "Gasan Aga", "The dream of captain of cavalry Pavlovitch», «A cherished oak of Gernik», «At the landlords», «They have a banner», «The songs of Zili-Sultan», a collection of poems «Autumn flowers») at most enlarged the borders of his native literature and revealed new verges in the adequate context of the world literature process.

A poet, a national classic and the life in the emigration. New trends and secular traditions of native literature, new mentality and succession of patriarchal basis. His own and the other's mutual enrichment and unacceptability.

All these aspects to this or that degree are touched upon in our thesis. And we try to reveal the inner pivot: the emigration for any original poet has its positive and negative meaning. And at what degree does the poet's individuality accept or does not at all accept the concept of emigration itself.

АВЕТИК ИСААКЯН

Армения, Ереван

Институт литературы им. М. Абегяна

Эмигрантские годы творчества Аветика Исаакяна в Италии и Франции

В силу исторически сложившихся событий, долгие годы жизни великого армянского поэта Аветика Исаакяна с 1911 по 1936гг. прошли в эмиграции, в странах Западной Европы.

Исследуя жизненный путь классика армянской литературы, одновременно прослеживается творческий процесс в новой этно-социальной среде. В какой степени влияет фактор эмигрантской жизни на творчество поэта, который был тесно связан с жизнью своего народа, с творениями эпоса и фольклора. Преломляется ли палитра художника, обогащается ли новыми красками или же эта палитра остается в целом прежней, но приобретает новые акценты, новые нюансы навеянные общей атмосферой литературы Италии и Франции 1920-1930 годов. Ведь это был на редкость плодотворный период, и для развития литературы во Франции и Италии, между двумя мировыми войнами.

Подробный анализ произведений Аветика Исаакяна периода эмиграции наглядно показывает и степень взаимопроникновения и взаимообогащения современных европейских литературных веяний и национальных устоев большого народного поэта – основавшиеся своими произведениями в первую очередь на фольклоре и на традиции национальной литературы. Следует сказать, что Исаакян своими новыми произведениями созданными в Италии и Франции, в период 1920-1936гг. – поэма “Мгер из Сасуна” (своеобразная обработка одной из ветвей народного эпоса в силу исторических перемен), стихотворения: “В Помпее”, “К Армении”, “На мосту Риальто”, “Рождение Аракса”, легенды в прозе: “Лилит”, “Ли-Таи-По”, “Вечная любовь”, “Последняя весна Саади”; рассказы: “Блаженный аббат Марк”, “Гевонд Ага”, “Гасан Ага”, “Сон ротмистра Павловича”, “Заветный дуб Герники”, “У помещиков”, “У них есть знамя”, “Песни Зили-султана”, сборник стихов “Осенние цветы”, 1921г. во многом расширил границы родной литературы выявил новые грани в контексте мирового литературного процесса.

Поэт, национальный классик и его жизнь в эмиграции. Новые веяния и вековые традиции родной литературы. Новое мировосприятие и приемлемость патриархальных устоев. Свое и чужое взаимообогащение или неприемлемость.

Все эти аспекты в той или иной степени затрагиваются в нашей теме. И мы стремимся выявить внутренний стержень, эмиграция для каждого подлинного поэта имеет позитивное или негативное значение. И в какой степени личность творца приемлет или вовсе не приемлет само понятие эмиграция.

MAIA JALIASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**Restored the Mythic-poetic Model of the
Broken Time and Space
(According to the novel by Grigol Robakidze “Guards of Grail”)**

Soviet Georgia was some kind a violation of time and space for Georgian writer Grigol Robakidze, which was fugitive from the homeland. It was a totalitarian regime that banned freedom of creativity. The Bolshevik regime was destroyed and crushed any vital energy, which is traditionally used in Georgia. Robaqidze considered this regime as demonic forces were won and persecuted the divine from all over the world.

It should be noted that the German literature and culture has become a haven for Georgian emigrant writer. In his artistic activity that Robakidze created when he lived in Germany, the writer Hsaved his homeland in the manner that he presented a mythical and poetic models of independent Georgia. It should be noted, that the writer is spiritually saved Georgian culture by his works. In this regard, it is noted his novel “Guards of Grail”. In this work, he was symbolically restored the Georgia and created his mythical and poetic model. Thus, he retained a national identity and expressed faith in freedom and survival of Georgia by the way of using symbolic and mythical paradigms. ~ Mythic reality, that is described in the novel, expresses, on the one hand, the Bolshevik government’s violence against the people of Georgia, Clarity of violations, the traditions of insult, the human decay, propaganda the pseudo-culture. In the novel, on the other hand, is expressed The Cup of Grail, which is the transformed face of the classic religious symbol. It expresses the commitment and battle of the Georgian heroes to saving grace and national identity.

The writer of the novel creates a poetic myth of the eternal space of time. The identity of a Georgian nation is presented in this mistic endless time. There is shown that live energy, which comes from the historical roots of of the Georgian

people. This magical and inexplicable lively energy resistance to the dark forces who want to destroy a light, goodness, beauty, beauty, faith, loyalty, wisdom, courage, love.

Robakidze's novel is used in many poetic, religious and mythical symbols. According to the novel, to be grail's Cup Guard, symbolically means, first of all, that human has the freedom, and the fact that people try to look like God. According to the novel, guards grails Cup, which is symbolic of a wonderful, lively heart, on the one hand, they are ancestors, on the other hand, contemporaries, poets and public figures of 20 - years of twentieth century: Prince George (the character of the old, glorious, independent Georgia), Levan Orbeli (that mystically sees the nation spirit) and artists (writers, poets, musicians, painters, film-makers). The characters, that are in the novel: Avala, Odiliani, Marjani _ these are encrypted faces of Georgian faithful knights of artistic word: Titsian Tabidze, Paolo Iashvili, Kote Mardjanishvili.

Robakidze's opinion, Georgian culture keeps the the spiritual of nation, that's why he is creating restored Mythic-poetic time - space, in which the past, present and future are inseparable. In this space Georgians care for the Earth as a "great mother" and have a mystical connection with to the cosmos. In this poetic time - space the Guards of Grail are immortal, who were able to save the the values and ideals fidelity.

მანია ჯალიაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

დარღვეული დრო-სივრცის აღდგენილი მიტოპოეტური მოდელი (გრიგოლ რობაქიძის „მცველნი გრალისა“ მიხედვით)

სამშობლოდან იძულებით გადახვენილი გრიგოლ რობაქიძისთვის საბჭოური საქართველო იქცა დარღვეულ დრო-სივრცედ, რომელშიც სასიცოცხლო შემოქმედებითი ენერგია მთლიანად ჩაკლა და ჩაანაცვლა ბოლშევიკურმა დამანგრეველმა, დემონურმა რეჟიმმა. ლიტერატურა და გერმანული კულტურული სამყარო მისთვის იქცა თავშესაფრად, სადაც იგი სამშობლოს სულიერ გადარჩენას მხატვრულ სამყაროში შეეცადა. ემიგრაციაში გერმანულ ენაზე დანერილ რომანში „მცველნი გრალისა“ მან შექმნა აღდგენილი საქართველოს მიტოპოეტური მოდელი. ამგვარად, მან შეინარჩუნა ეროვნული იდენტობა და

სიმბოლურ-მითოსური პარადიგმების გზით საქართველოს თავდახსნისა და გადარჩენის რწმენა გამოხატა.

რომანში აღწერილი „მითიური რეალობა“ წარმოაჩენს, ერთი მხრივ, ბოლშევიკური ხელისუფლების ძალადობას ქართველ ხალხზე, სინმინდეთა შელახვასა და ტრადიციათა შეურაცხყოფას, პიროვნების ხრწნას, ფსევდოკულტურის დამკვიდრებას, მეორე მხრივ, გრალის თასის, მწერლის მიერ კლასიკური რელიგიური სიმბოლოს ტრანსფორმირებული ხატის, მცველთა თავგანწირულობას მაღლისა და ეროვნული მეობის გადასარჩენად.

რომანში შექმნილ მითოპოეტურ სივრცეში ქართველი ერის წიაღიდან, ცოცხალი ფესვებიდან წამოსული ენერგია წინააღმდეგობას უწევს ბნელ ძალებს, სინათლის უფსკრულში ჩანთქმას რომ ესწრაფვიან. ნათლის მხედრები, სიტყვის (უფლის) ერთგულნი, სიბნელეს არ ემორჩილებიან. გრალის თასის მცველობის სიმბოლური მრავალმნიშვნელობა უპირველესად, თავისუფლების, ადამიანში ღვთის ხატებისა და მსგავსების გადარჩენას გულისხმობს.

რომანში მცველნი გრალის თასისა, რომელიც საქართველოს მფეთქავი, ცოცხალი გულია, ერთი მხრივ, არიან წინაპრები, მეორე მხრივ, თანამედროვენი: თავადი გიორგი (ძველი, დიდებული, დამოუკიდებელი ქვეყნის სიმბოლო), ლევან ორბელი (მისტიკურ-მაგი-ურად მჭვრეტელი ერის სულისა) და ხელოვანნი (მწერლები, მუსიკოსები, მხატვრები, რეჟისორები). ავლას, ოდილიანის, მარჯანის დაშიფრულ სახეთა მიღმა მწერალმა ქართული სიტყვის ერთგულ მსახურთა: ტიცვიან ტაბიძის, პაოლო იაშვილის, კოტე მარჯანიშვილის სახეები წარმოაჩინა.

გრიგოლ რობაქიძის აზრით, ქართული კულტურა ინახავს ერის სულიერებას, სწორედ ამიტომაც ქმნის ამ რომანში წარმოსახვით აღდგენილ მითოპოეტურ დრო-სივრცეს, რომელშიც წარსული, აწმყო და მომავალი განუყოფელია. ამ სივრცეში ქართველები დედამიწას ეპყრობიან, როგორც „დიდ დედას“ და მისტიკური კავშირი აქვთ კოსმოსთან. ამ დრო-სივრცეში უკვდავყოფილნი არიან გრალის მცველნი, რომელთაც შეძლეს იდეალების ერთგულება და ფასეულობათა გადარჩენა.

OTAR JANELIDZE

Georgia, Tbilisi

Institute of Political Science

**Ivane Nanuashvili and his Book
“What Everyone in the Free World Should Know about Russia”**

Georgian emigration tried many ways to rescue the motherland from the grips of Bolshevism, in particular: diplomatic efforts, support of military revolt, obtaining disposition of international community, participation in the war on the side of Germany fighting against Russia etc. Emigrant writings, publications and scientific thinking were actively involved in the fight for freedom.

Until quite recently, publications of politological character by fellow emigrant authors were completely unknown to the society. Among them, we have never heard about Ivane Nanuashvili and his book “What everyone in the Free World should know about Russia” which was published in the English Language in New York in 1973.

Ivane Nanuashvili, a cadet and an officer of Georgian Army was obliged to emigrate after the Bolshevik occupation in 1921. He completed his military education in Greece and Poland. He served in Polish National Army and from the beginning of World War II, he was fighting against Germans. Georgian emigrants rescued him from captivity. For a while, he stayed in Europe but soon after, he moved to the USA. He was a leader of Georgian community in the USA and was several times elected in the board of several social-political organizations and cooperated with Georgian emigrant editions.

In the discussed book phenomenon of Russia is thought over from the point of view of politology. It is underlined there that Russia, this “Triumphator of Aggression”, which during centuries realized uninterrupted conquest politics, strives for the world domination and during its “endless aggression” Russia has not changed its foreign policy objectives and “the methods of military politics” remained the same.

In the book Russia is presented as one of the world’s biggest conquerors, conquest being a characteristic feature of Russian tradition and the desire of world domination is pictured as an idea of Russian nation.

The research is based on special literature and direct experience of the author. His objective is to convince the readers that it is necessary for a free world to view events objectively and analyze past and current situations by cold mind.

With the book, Ivane Nanuashvili unmasked imperial Russia and disclosed its true face, fought against the regime, which deprived him from his motherland and doomed the author to the fate of an emigrant.

Research of the Georgian emigrant has not lost its actuality until today. It reminds us once again that in modern Russia being a successor of the Soviets, there has not been overcome traditional charge of a conqueror and that imperial ambitions of the Kremlin have not been expired entirely.

ოთარ ჯანელიძე

საქართველო, თბილისი

პოლიტოლოგიის ინსტიტუტი

ივანე ნანუაშვილი და მისი წიგნი „რა უნდა იცოდეს ყველამ თავისუფალ სამყაროში რუსეთის შესახებ“

ბოლშევიზმის მარნუხებისაგან სამშობლოს გამოსახსნელად ქართულმა ემიგრაციამ მრავალი საშუალება მოსინჯა, კერძოდ: დიპლომატიური ძალისხმევა, შეიარაღებული აჯანყების მხარდაჭერა, საერთაშორისო საზოგადოების კეთილგანწყობის მოპოვება, რუსეთთან შერკინებული გერმანიის მხარეზე ომში მონაწილეობა და სხვ. თავისუფლებისათვის ბრძოლაში ფართოდ იყო ჩართული ემიგრანტული მწერლობა, პუბლიცისტიკა და მეცნიერულ აზრიც.

საქართველოში ბოლო დრომდე სრულიად უცნობი იყო თანამემამულე ემიგრანტ ავტორთა პოლიტოლოგიური ხასიათის პუბლიკაციები. მათ შორის, არაფერი გაგვეგო ივანე ნანუაშვილსა და მის წიგნზე „რა უნდა იცოდეს ყველამ თავისუფალ სამყაროში რუსეთის შესახებ“, რომელიც 1973 წელს ნიუ-იორკში ინგლისურ ენაზე დაიბეჭდა.

იუნკერი და ქართული არმიის ოფიცერი ივანე ნანუაშვილი 1921 წელს საქართველოს ბოლშევიკური ოკუპაციის შემდეგ იძულებით ემიგრაციაში გაიხიზნა. მან სამხედრო განათლება საბერძნეთსა და პოლონეთში სრულყო. მსახურობდა პოლონეთის ეროვნულ არმიაში და მეორე მსოფლიო ომის დაწყებიდან იბრძოდა გერმანელთა წინააღმდეგ. ტყვედ ჩავარდნილი ემიგრანტმა ქართველებმა იხსნეს. ერთხანს ევროპაში იმყოფებოდა, საიდანაც ამერიკის შეერთებულ შტატებში გადაინაცვლა. ხელმძღვანელობდა ამერიკის ქართულ სათვისტომოს. არჩეული იყო რამდენიმე საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ორგანიზაციის შემადგენლობაში, თანამშრომლობდა ქართულ ემიგრანტულ გამოცემებთან.

განსახილველ წიგნში რუსეთის ფენომენი პოლიტოლოგიურ ჭრილშია გააზრებული. ხაზგასმულია რომ, რუსეთი, ეს „აგრესიის

ტრიუმფატორი“, რომელიც საუკუნეთა განმავლობაში აწარმოებდა უწყვეტ დამპყრობლურ პოლიტიკას, მთელ მსოფლიოზე გაბატონებას ესწრაფვის. რომ თავისი „დაუსრულებელი აგრესიისას“ რუსეთს არ შეუცვლია საგარეო პოლიტიკის მიზნები და იგივე დარჩა „სამხედრო პოლიტიკის მეთოდებიც“.

ნაშრომში რუსეთი მსოფლიოს ერთ-ერთ ყველაზე დიდ დამპყრობლად, დამპყრობლობა რუსული ტრადიციის მახასიათებლად, ხოლო სამყაროზე ბატონობა რუსი ერის იდეადაა წარმოჩენილი.

გამოკვლევა დიდძალი სპეციალურ ლიტერატურასა და ავტორის უშუალო გამოცდილებას ეყრდნობა. მისი მიზანია მკითხველი დაარწმუნოს, რომ აუცილებელია, თავისუფალმა სამყარომ მოვლენებს ობიექტურად შეხედოს და განვლილი თუ მიმდინარე პოლიტიკური სიტუაციები ცივი გონებით გაიაზროს.

ივანე ნანუაშვილი თავისი წიგნით ნიღაბს ხდიდა იმპერიულ რუსეთს და ამხელდა მის ჭეშმარიტ სახეს, ებრძოდა იმ რეჟიმს, რომელმაც სამშობლო წაართვა და ემიგრანტის ხვედრი არგუნა ავტორს.

ქართველი ემიგრანტის გამოკვლევას დღემდე არ დაუკარგავს აქტუალობა. იგი ხელახლა შეგვახსენებს, რომ თანამედროვე რუსეთშიც, როგორც საბჭოეთის მემკვიდრე სახელმწიფოში დაძლეული არ არის ტრადიციული დამპყრობლური მუხტი და რომ კრემლის იმპერიულ ამბიციებსაც საბოლოოდ არ გასვლია ყავლი.

MAKA JOKHADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Fate of the Artist in the Annexed World (according to Grigol Robakidze's *The Killed Soul*)

George Orwell once remarked: “If the writer does not feel the truth of what he is writing about, his creative ratio is dead”. Here, first of all it concerns conscience (the voice of God in man), feeling of justice, “writer’s courage” (Mircea Eliade), civil determination which irrespective of time period and regime does not give a creator the right to keep silent and turn a blind eye to injustices.

However, it is highly talented writers that become the victims of political regimes and repressive machines, both in most cases their life and creative path full of dangers has a tragic ending.

From this viewpoint research and study of Georgian émigré writing will enrich not only Georgian literary criticism but the theme – “the world literature created in exile” with extremely sensible specimens and experience.

The assertion that politics and art are incompatible has its social designation. It makes an artist quiet and submissive. The magical power of the influence of artistic word which is inspired by profound ideas and lofty ideals expressed with emotion, artistic logic is universally known. The classic example of it can be Beecher Stowe’s widely known novel “Uncle Tom’s Cabin” which contributed to the abolishment of slavery more than political debates and manifestations taken together. Peaceful energy of such kind of works sometimes can even stop civil wars.

The writer’s forced withdrawal into exile and staying there is connected with the issue of choice. The question arises as to why the writer takes (chooses) this most difficult decision that also contains pure fatal danger from professional viewpoint, to continue writing in native language in exile or move to a different language environment (plane). Why he prefers to leave his native land and move to unfamiliar environment with different psychotype, culture, mentality and what risk factors this step is linked with.

With account of these issues and also numerous important facets, moments from a vast material we have chosen as research material the fate of Grigol Robakidze as a man and as a creator. Namely, the novel *The Killed Soul* because in our view the fate of a poet in the world annexed by Bolshevism in the exile literature of the 20th century is expressed most toughly and symbolically just in this novel.

მაკა ჯონაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ხელოვანის ბედი ანექსირებულ სამყაროში (გრეგოლ რობაქიძის „ჩაკლული სულის“ მიხედვით)

ორუელი შენიშნავდა: თუ მწერალი არ გრძნობს სიმართლეს იმისას, რაზეც წერს — მკვდარია მისი შემოქმედებითი რაციო. აქ უპირველესად სინდისზე (ღვთის ხმა ადამიანში), სამართლიანობის შეგრძნებაზე, „მწერლურ სიმამაცეზე“ (მირჩა ელიადე), მოქალაქეობრივ გამბედაობაზეა საუბარი, რომელიც შემოქმედს არც ერთ დროში, არანაირი რეჟიმის პირობებში უფლებას არ აძლევს გაუჩუმდეს და თვალი მოუხუჭოს უსამართლობას.

პოლიტიკურ რეჟიმებს, რეპრესიულ მანქანებს კი სწორედ დიდი ტალანტის მქონე მწერლები ეწირებიან, ხიფათებით აღსავსე მათი როგორც ცხოვრებისეული, ისე შემოქმედებითი გზა უმეტესად ტრაგიკულ აღსასრულად მიდის.

ამ თვალსაზრისით, ქართული ემიგრანტული მწერლობის კვლევა და შესწავლა უაღრესად ხელშესახები ნიმუშებითა და გამოცდილებით გაამდიდრებს არა მხოლოდ ჩვენს ლტერატურათმცოდნეობას, არამედ თემას — „მსოფლიო ლიტერატურა, რომელიც შეიქმნა დევნილობაში“.

მტკიცებას, რომ პოლიტიკა და ხელოვნება ურთიერთშეუთავსებელია, თავისი სოციალური დანიშნულება გააჩნია. იგი ხელოვანს სიჩუმისა და განიარაღებისაკენ უბიძგებს. საყოველთაოდ ცნობილია მხატვრული სიტყვის ზემოქმედების მაგიური ძალა, რომელსაც ემოციით, მხატვრული ლოგიკით გამოხატული ღრმა იდეები და მაღალი იდეალები წარმოშობს. ამის ქრესტომათიულ ნიმუშად ბიჩერსტოუს გახმაურებული რომანი „ბიძია თომას ქოხი“ გამოდგება, რომელმაც მონათმფლობელობის გაუქმებისათვის გაცილებით მეტი გააკეთა, ვიდრე ერთად აღებულმა პოლიტიკურმა დებატებმა თუ მანიფესტაციებმა. ამ ტიპის ნაწარმოებთა სამშვიდობო ენერგიას ზოგჯერ სამოქალაქო ომების შეჩერებაც კი შეუძლია.

მწერლის ემიგრაციაში იძულებით წასვლა და დარჩენა არჩევანის საკითხს უკავშირდება. რატომ იღებს (ირჩევს) ამ ურთულეს, პროფესიული თვალსაზრისითაც წმინდად საბედისწერო საფრთხეების შემცველ გადაწყვეტილებას მწერალი, რომ მშობლიურ ენაზე წერა გააგრძელოს ემიგრაციაში ან სხვა ენობრივ გარემოში (სიბრტყეზე) გადაინაცვლოს. სამშობლოში დარჩენას რატომ ამჯობინებს სხვა ფსიქოტიპის, კულტურის, მენტალობის მქონე უცხო გარემოში გადასვლას და როგორ რისკ ფაქტორებთანაა დაკავშირებული ეს ნაბიჯები.

ამ საკითხებისა და კიდევ მრავალი მნიშვნელოვანი ნახნაგის, მომენტის გათვალისწინებით უმდიდრესი მასალიდან ჩვენ მაინცდამაინც გრიგოლ რობაქიძის, როგორც ადამიანისა და როგორც შემოქმედის, ბედისწერა ავირჩიეთ საკვლევ მასალად. კერძოდ, რომანი „ჩაკლული სული“, რადგან ვფიქრობთ, რომ ხელოვანის, პოეტის ბედი ბოლშევიზმის მიერ ანექსირებულ სამყაროში, ყველაზე მძაფრად და სიმბოლურად XX საუკუნის ქართულ ემიგრანტულ ლიტერატურაში, სწორედ ამ რომანით გამოიხატა.

AGNIESKA JUZEFOVIC

Lithuania, Vilnius

Vilnius Gediminas Technical University

**Lithuanian Identity in Exile:
Creative Heritage of Emigrants Belonging to Santara-Jbviesa**

I will present research of the role of organization such as Santara-Jbviesa in maintaining and forming Lithuanian national identity among emigrants in USA, who fled from Soviet occupation after Second World War. I will analyse spreading of national identity in philosophical texts and fiction writing, created by Lithuanian emigrants in USA. The protection of national identity in Diaspora is crucial issue, since displaced, far from homeland, language and culture, this group faced danger of assimilation. The presentation will analyse the ways that Santara-Jbviesa participated in the maintenance of Lithuanian national identity among Lithuanians in USA and encouraged them for writing and publishing. Their essays will be presented as an important tool of propaganda of freedom of thought among compatriots who remained in occupied country. Presentation will be based on texts, publishing during the sixties and seventies in United States in newspapers “Akiračiai”, “Naujienos”, also in magazines such as “Studentų gairės” “Mūsų Vytids”, *Laisvo žmogaus kelias į Lietuviškumą* and “Metmenys”). Particular attention will be devoted toward popular Lithuanian origin author Algis Mickūnas.

MARIAM KARBELASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**Viktor Nozadze about the Legal Assessment
of “The Man in the Panther’s Skin” Key Collision**

The paper deals with Viktor Nozadze’s article published in the journal “KAVKASIONI” (XI, KAVKASSIONI, Recueil Littéraires (en georgien), Paris, 1966, pp. 116-118).

Contribution of Viktor Nozadze who is the brilliant representative of emigrant Rustaveli Studies is invaluable and in whole, the real assessment of his large scientific heritage has to be done in the future. At present the subject of our interest is small article entitled “*Slay the bridegroom stealthily*”. Article is full of

sharp polemical tone, goes beyond the literary criticism and by means of its essence exposes the immoral character of Soviet justice.

The main sophism in the literary criticism of the official soviet Rustaveli Studies is the excuse and substantiation of the murder accomplished by Tariel (so called theory of “Tariel’s Rehabilitation” created in the years 1936-1937). This new interpretation in the context of socialist realism was shared also by the legal scholar, who in the article published also in 1966 in order to legally justify this murder ascribed to the innocent victim nonexistent crime and moreover, declared as if Rustaveli do not consider deed of Tariel and Nestan as violation of legal norms and is enthusiastic about their behavior.

V. Nozadze indignant by such solution of the collision examines such legal qualification in the context of Soviet law: “I’m sorry for such law and justice... Alas! I have nothing more to say!”.

According to V. Nozadze’s conclusion Tariel is guilty for wilful homicide which was prepared by Nestan; the reason of murder is love; the victim of the “crime de passion” is innocent son of Khvarazmsha.

Worthy of note is that this article important in many respects since 1966 during the decades was ignored and until now did not appear in scientific circulation.

მარიამ კარბელაშვილი

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ვიკტორ ნოზაძე ვეფხისტყაოსნის საკვანძო კოლიზიის იურიდიული შეფასების შესახებ

XX საუკუნის ემიგრანტული რუსთველოლოგიის ბრწყინვალე წარმომადგენლის ვიკტორ ნოზაძის ღვაწლი განუზომელია და მთლიანობაში მისი დიდი მეცნიერული მემკვიდრეობის რეალური შეფასება მომავლის საქმეა. ამჯერად ჩვენი ინტერესის საგანია ვ. ნოზაძის ერთი მცირე ზომის საჟურნალო სტატია „მიპარვით მოკალ სასიძო“, გამოქვეყნებული ჟურნალ „კავკასიონში“ 1966 წელს (კავკასიონი, XI, KAV-KASSIONI, Recueil Littéraires (en georgien), პარიზი, 1966, გვ. 116-118), რომელიც მძაფრი პოლემიკური ტონით არის დამუხტული, სცილდება ლიტერატურათმცოდნეობის ფარგლებს და თავისი არსით საბჭოური სამართალწარმოების ამორალურ სისტემას ხდის ნიღაბს.

ოფიციალურ საბჭოთა რუსთველოლოგიაში მხატვრული კრიტიკის სფეროში მთავარ სოფიზმს წარმომადგენს სოცრეალიზმის კონტექსტში ტარიელის მიერ ჩადენილი მკვლელობის გამართლება და დასაბუთე-

ბა (ე.წ. „ტარიელის რეაბილიტაციის“ თეორია, შექმნილი 1936-1937 წლებში). ვეფხისტყაოსნის ეს ახლებური ინტერპრეტაცია გაზიარებული იქნა სამართალმცოდნის მიერაც, რომელმაც 1966 წელს გამოქვეყნებულ სტატიაში ამ მკვლევლობის იურიდიული გამართლებისთვის უდანაშაულო მსხვერპლს არარსებული დანაშაული მიაწერა და ისიც კი დასძინა, თითქოს რუსთაველს ტარიელისა და ნესტანის საქციელი სამართლის ნორმების დარღვევად არ მიაჩნია და მათი საქციელით აღფრთოვანებულია.

საკითხის ამგვარი გადაწყვეტით აღშფოთებული ვ. ნოზაძე ამგვარ სამართლებრივ კვალიფიკაციას საბჭოთა სამართლის კონტექსტში განიხილავს: „ვინ იმ სამართალს და სამართლიანობას... მეტი არა მეთქმის რა!“

ვ. ნოზაძის დასკვნით, ტარიელს ბრალი ედება განზრახულ მკვლელობაში, რომელიც მოამზადა ნესტანმა; მკვლელობის მიზეზია სიყვარული; „ამ ვნებადი მკვლელობის მსხვერპლია უდანაშაულო ხვარაზმას ვაჟი“.

აღსანიშნავია, რომ ვიკტორ ნოზაძის ეს მრავალმხრივ საყურადღებო ნაშრომი, 1966 წლიდან მოყოლებული, ათწლეულების მანძილზე იგნორირებული აღმოჩნდა და სამეცნიერო მიმოქცევაში დღემდე არ მოხვედრილა.

ETER KAVTARADZE

Georgia, Tbilisi

National Centre of Manuscripts

“Opponent to his own thoughts” - a Writer, a Thinker and a Citizen (From Grigol Robakidze’s epistolary heritage)

The history of Georgian literature cannot be improved without farther analysis of Grigol Robakidze’s work. Studying this subject is difficult without archival documentary materials. The archive of Grigol Robakidze kept at the National Centre of Manuscripts is preserved fragmentarily and basically it has epistolary content. According to these epistolary materials we can reconstruct biography and activity of the writer. These private letters are authentic documentary source for the study not only Grigol Robakidze’s activity as a writer, thinker and citizen, but also to follow to the movement of the Georgian social thought at that time.

In the writer’s letters the talk is about policy, the duty of immigrants, instantaneous spiritual moods, the belief of Christianity, articles for printing in magazines and all of the problems that he had to solve.

It is interesting how the writer often tries to make strong his own ideas or thoughts on the different issues, when some of them are even radical ones. That process let us to see the way through which Grigol Robakidze made his own civil and creative face. By looking through the letters one can observe how the writer struggled, opposite to his own thoughts, with unceasing working, laboring, in order to have eternal values.

He thought many things are unacceptable. That was the one reason he named himself as “Tchinka” (an imp). As he said “it is needed to overcome “watchfulness of an imp”. He managed to defeat that state of being by his civil and creative watchfulness and has become “speaker with centuries”.

ეთერ ქავთარაძე

საქართველო, თბილისი

ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი

„თავის თავთან მებრძოლი“ მწერალი, მოაზროვნე და მოქალაქე

(გრიგოლ რობაქიძის ეპისტოლური მემკვიდრეობიდან)

გრიგოლ რობაქიძის შემოქმედების სიღრმისეული ანალიზის გარეშე სრულყოფილი ვერ იქნება XX საუკუნის I ნახევრის ქართული ლიტერატურის ისტორია. ამგვარი კვლევა ძნელია საარქივო დოკუმენტური მასალის გარეშე. გრიგოლ რობაქიძის არქივი მხოლოდ ფრაგმენტულადაა შემორჩენილი. მისი ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში დაცული არქივი ძირითადად ეპისტოლური ხასიათისაა. სწორედ ამ ეპისტოლეებით ხერხდება მისი ბიოგრაფიისა და შემოქმედებითი პრინციპების რეკონსტრუირება. ეს პირადი წერილები უტყუარი დოკუმენტური წყაროა არა მხოლოდ გრიგოლ რობაქიძის, როგორც მწერლის, მოაზროვნისა და მოქალაქის სრულყოფილი შესწავლისათვის, არამედ ქართული საზოგადოებრივი აზრის მოძრაობისთვის თვალის გასადევნებლადაც.

გრიგოლ რობაქიძის წერილებში საუბარია პოლიტიკაზე, ემიგრანტების მოვალეობაზე, წამიერ სულიერ განწყობილებებზე, ქრისტიანულ მრწამსზე, ჟურნალში გამოსაქვეყნებელ სტატიებსა და ყველა პრობლემაზე, რაც მის წინაშე იდგა.

ინტერესს ამ წერილების მიმართ აძლიერებს მწერლის სურვილი, თავისი ყველაზე რადიკალური შეხედულებაც კი ამა თუ იმ საკითხის გარშემო არგუმენტირებულად ახსნას. ეს საშუალებას იძლევა, დავინახოთ გზა, რომლითაც მან თავისი მოქალაქეობრივი და შემოქმედე-

ბითი სახე შექმნა. წერილები იძლევა იმის რეკონსტრუირების საშუალებასაც, რა შინაგანი სიმტკიცით, საკუთარ თავთან შეურიგებელი ბრძოლით, გამუდმებული „წვართით“ შეძლო უცვლელი დამოკიდებულება ჰქონოდა მარადიულ ღირებულებებთან.

ყოველივე იმისთვის, რაც მიუღებლად მიაჩნდა, მეტაფორად „ჭინკა“ შეარჩია. მისი სიტყვებით, „საჭიროა ძლევა „ჭინკის სიფხიზლისა“. მან მოქალაქეობრივი და შემოქმედებითი სიფხიზლით სძლია „ჭინკის სიფხიზლეს“ და „საუკუნოებთან სასაუბროდ“ თავის შესაძლებლობათა ზღვარს მიადგა.

NINO KAVTARADZE

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Problem of Identity and Amin Maalup's Historical Fiction

Amin Maalupi is a French writer of Lebanese origin, who opened the door of the French Academy in 2011, and found his place among the 40 immortals. Maalup was introduced to the literature in arabic language ‘‘ language of light’’, but his literary debut was in French – in ‘‘the language of shade. ‘‘ Leon the African’’ was Maalup’s first literary attempt, and his first victory as well (1986.). This was followed by a successful essays ‘‘ Crusade Seen Through the Arab’s Eyes’’ (1983)., ‘‘Rock of Ranios’’ awarded with Gonkurs prize (1993)., Samarkand’’ (1988) And ‘‘Levante’s Gate ‘‘ (1996)., where the Lebanese writer who left his motherland due to the civil war of 1975 first time touches the political processes.

European historical prose with its rich traditions has become a best form for Maalup’s artistic expression. On the background of popularity of Historical - biographical publications, common to mankind problem of identity, Maalup’s historical narrative acquires the specific form of novel and is manifested in compositions of fictional- literary texts in structural of diversity.

Maalup’s works are based on understanding of the historical context of relations between the West and the East, seen through the prism of famous people (Leon Africans, Mann prophet, Omar Khayyam, ...), where the reality and fiction, historical facts and myths, social, religious or historical themes are intertwined with each other. Writer with sorrowful pride creates the poetic image of the dream land of rising sun, which stems from his separation with the motherland and the rich past of the East. The genre of historical novel (which is compatible with most of the writer’s intentions), Maalup once again reminds Europeans about contribu-

tions of Levante's scholars to European culture. Christian among Arabs and Arab in the West - Amin maalup is interested in identity issues more than the contrast of the two cultures. What divides the two worlds? The humanity has common roots, destiny and the future- this is the message that Maalup, which he shares with his numerous readers, already in 27 languages of the world.

ნინო ქავთარაძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

იდენტობის პრობლემა და ამინ მაალუფის ისტორიული პროზა

ამინ მაალუფი ლიბანური წარმომავლობის ფრანგი მწერალია, რომელმაც 2011 წელს შეაღო ფრანგული აკადემიის კარი და თავი დაიმკვიდრა 40 უკვდავთა შორის. მაალუფი ლიტერატურას არაბულ, „სინათლის ენაზე“ ეზიარა, თუმცა მისი ლიტერატურული დებიუტი „ჩრდილის ენაზე“ — ფრანგულზე შედგა. „ლეონ აფრიკელი“ მაალუფის პირველი ლიტერატურული ცდა და გამარჯვებაცაა (1986 წ.). ამას მოჰყვა წარმატებული ესე — „არაბთა თვალთ დანახული ჯვაროსნული ლაშქრობები“ (1983 წ.), გონკურების პრემიით დაჯილდოვებული „ტანიოსის კლდე“ (1993 წ.), „სამარყანდი“ (1988 წ.) და „ლევანტის კარიბჭე“ (1996 წ.), სადაც 1975 წლის სამოქალაქო ომის შედეგად სამშობლოდან გადახვეწილი მწერალიპირველად შეეხო ლიბანში მიმდინარე პოლიტიკურ პროცესებს.

მდიდარი ტრადიციების მქონე ევროპული ისტორიული პროზა მაალუფისთვის მხატვრული გამოხატვის საუკეთესო ფორმად იქცა. ისტორიულ-ბიოგრაფიული პუბლიცისტიკის პოპულარობის, იდენტობის ზოგადსაკაცობრიო პრობლემის ფონზე, მაალუფის ისტორიული ნარატივი რომანის სპეციფიკურ ფორმას იძენს და მხატვრულ-ლიტერატურული ტექსტების კომპოზიციის და სტრუქტურის მრავალფეროვნებაში ვლინდება.

მაალუფის შემოქმედებას დასავლეთის და აღმოსავლეთის ურთიერთობების ისტორიულ ჭრილში გააზრება, სახელოვანი ადამიანების (ლეონ აფრიკელი, მანი წინასწარმეტყველი, ომარ ხაიამი...), პრიზმაში გატარებული სამყაროს ხედვა უდევს საფუძვლად, სადაც რეალობა და ფიქცია, ისტორიული ფაქტები და მითები, სოციალური, რელიგიური თუ ისტორიული თემატიკა ერთმანეთთანაა გადაჯაჭვუ-

ლი. მწერალი სევდანარევი სიამყით ქმნის ამომავალი მზის საოცნებო მხარის პოეტურ ხატს, რაც სამშობლოსთან განშორებით და აღმოსავლეთის მდიდარი წარსულითაა ნასაზრდოვები. ისტორიული რომანის ჟანრის მეოხებით (რომელიც მწერლის მიზნებს ყველაზე მეტად ესადაგება), მაალუფი ევროპელებს კიდევ ერთხელ შეახსენებს ლევანტის სწავლულთა ევროპული კულტურისთვის განეული ღვანლის შესახებ. ქრისტიანი არაბთა შორის და არაბი დასავლეთში — ამინ მაალუფი სამშობლოდან დევნილთაიდენტობის საკითხით უფროა დაინტერესებული, ვიდრე ორი კულტურის შეპირისპირებით. რამ გაჰყო ეს ორი სამყარო? კაცობრიობას საერთო ფესვები, ბედი და მომავალი აქვს — ეს ის გზავნილია, რომელსაც მაალუფი უზიარებს თავის მრავალრიცხოვან მკითხველს, უკვე მსოფლიოს 27 ენაზე.

VENERA KAVTIASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Konstantine Gamsakhurdia's German-Language Publicistics

A national political credo and concept of art expressed by K. Gamsakhurdia in his publicistic letters represent intellectual foundation of his creative works. He creates three basic phases which covered the years 1916-1926, 1926-1937, and 1937-1962.

The work “Konstantine Gamsakhurdia's German-Language Publicistics” deals with the first phase which is based on a segment of his biography round the years of 1912-1921. The writer spent this time in the universities of Germany (including his duty as an attaché on Georgia's embassy in Berlin) with short intervals. During this period he wrote for German journals and newspapers: „Süddeutsche Monatschrift“ (München), „Münchener neusten Nachrichten“, „Der neue Orient“ (Berlin), „Deutsche Rundschau“ (Berlin). While in Germany, he published two brochures of politico-publicistic character - „Kaukasus im Weltkrieg“ (Weimar, 1916) and „Englands und Russlands Orientpolitik“ (Berlin, 1917). One was issued under the pen name of “Kavkasieli” and another – “Kolkhos”. K.Gamsakhurdia acknowledged Germany as “Europe's intellectual conductor” and was one of the first who realized political and cultural importance of Germany and German culture for Georgia.

The purpose of this paper is to analyze the views expressed by the writer in the mentioned publications, personify these views in his works of art and make appropriate conclusions. This purpose is realized, on the one hand, by demonstration of Gamsakhurdia's interpretation of Caucasian interests in the World War I and search for the ways of its realization, and on the other hand, by comparison of O. Spengler's and K. Gamsakhurdia's views in totally opposed socio-political reasons standing beyond this war for new redistribution of the world.

ვენერა კავთიაშვილი

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

კონსტანტინე გამსახურდიას გერმანულენოვანი პუბლიკაციები

კ. გამსახურდიას მიერ პუბლიცისტურ წერილებში გამოთქმული ეროვნულ-პოლიტიკური მრწამსი და ხელოვნების კონცეფცია არის მისი მხატვრული შემოქმედების ინტელექტუალური საფუძველი. იგი ქმნის სამ უძირითადეს ფაზას, რომელიც მოიცავდა 1916-1926, 1926-1937 და 1937-1962 წლებს.

ნაშრომი „კ. გამსახურდია და პირველი მსოფლიო ომი“ ეხება პირველ ფაზას, რომლის საფუძველიცაა მისი ბიოგრაფიიდან 1912-1921 წლების მონაკვეთი. იგი მწერალმა მოკლევადიანი პაუზებით გაატარა გერმანიის უნივერსიტეტებში (ბერლინის საქართველოს საელჩოში ატაშეს მოვალეობის შემსრულებლის ჩათვლით). ამ პერიოდში თანამშრომლობდა გერმანულ ჟურნალ-გაზეთებში: „Süddeutsche Monatschrift“ (München), „Münchener neusten Nachrichten“, „Der neue Orient“ (Berlin), „Deutsche Rundschau“ (Berlin). გერმანიაშივე გამოსცა ორი პოლიტიკურ-პუბლიცისტური ხასიათის ბროშურა — „Kaukasus im Weltkrieg“ (Weimar, 1916) და „Englands und Russlands Orientpolitik“ (Berlin, 1917). ერთი კავკასიელის, ხოლო მეორე კოლხოსის ფსევდონიმით.

კ. გამსახურდიამ ადრევე აღიარა გერმანია „ევროპის ინტელექტუალურ დირიჟორად“ და ერთი პირველთაგანი იყო, ვინც გააცნობიერა გერმანიისა და გერმანული კულტურის პოლიტიკური და კულტურული მნიშვნელობა საქართველოსათვის.

შრომის მიზანია მწერლის მიერ აღნიშნულ პუბლიკაციებში გამოთქმული მოსაზრებების ანალიზი, ამ მოსაზრებების ხორცმცხსხმა მის მხატვრულ შემოქმედებაში და შესაბამისი დასკვნების გაკეთება. ეს მიზანი კი განხორციელებულია ერთის მხრივ პირველ მსოფლიო ომში

კავკასიური ინტერესების გამსახურდიასეული ინტერპრეტაციის წარმორჩენისა და მისი განხორციელების გზების ძიებით და მეორე მხრივ, მსოფლიოს ხელახალი გადანაწილებისათვის წარმოებული ამ ომის უკან არსებული მკვეთრად დაპირისპირებულ სოციალურ-პოლიტიკურ მიზეზთა ო. შპენგლერისა და კ. გამსახურდიასეული თვალთახედვების შეპირისპირებით.

FATIMA KAZBEKOVA, M.B.MURIEVA

Russia, Vladikavkaz

North Ossetian State University by K.L. Khetagurova

The Personality of Gaito Gazdanov in the Linguo-cultural Context of Russian Émigré Literature

Emigration proved an ordeal for the Russian intelligentsia of the early 20th century. Émigré poets and writers constituted the most vulnerable layer of those educated people, and the change of cultural and language paradigm for many became equivalent to self-destruction. Nevertheless, some started writing in Russian at this very moment when they went abroad and their literary careers were formed within the context of emigration.

Such was the fate of Gaito Gazdanov, one of the brightest of those Russian writers of the 20th century who were molded by emigration and by its bilingual social and cultural context.

Gaito Gazdanov was born in Saint Petersburg in 1903. His parents' Ossetic roots and their European upbringing could not but affect and predetermine his fate: he was brought up on Russian and European literature, and though he did not know the Ossetic language, he signed his works by the name of his Ossetic forefathers.

His uncommon fate and perfect command of Russian and French are felt in his works. The writer had two sources of inspiration: the Russian period of his childhood and green years, of the Civil war in Russia, and the French, namely Parisian period.

These two lines, their presence and convergence, which never resulted in complete blending, constitute the most striking feature of his style. His real life was tragically contrasting to the spiritual life of a sophisticated and well-educated intellectual and writer.

Ф.З.КАЗБЕКОВА, М.В.МУРИЕВА

Россия, Владикавказ

Северо-Осетинский государственный университет им.К.Л.Хетагурова

Личность Гайто Газданова в лингвокультурном аспекте литературы Русского зарубежья

Эмиграция – тяжелое испытание, выпавшее на долю русской интеллигенции в начале прошлого столетия. Поэты и писатели стали самыми уязвимыми среди образованных людей: смена культуры, языка была для многих равносильна самоуничтожению. Самое удивительное, что именно в этот период появляются писатели, которые находясь за границей, начали писать на русском языке и как русские писатели сформировались в эмиграции. Такова судьба Гайто Газданова - одного из наиболее ярких русских писателей XX века, сложившегося как личность и состоявшегося как художник в условиях эмиграции, в двуязычном социокультурном контексте.

Гайто (Георгий Иванович) Газданов родился в Петербурге в 1903г. Осетинские корни и европейское воспитание его родителей не могли не оказать определенного влияния на его судьбу: он вырос на русской и европейской литературе, осетинским языком не владел, но свои произведения подписывал фамилией своих предков.

Необыкновенная судьба этой яркой личности, совершенное владение двумя языками: русским и французским, не могли не отразиться на его творчестве. У писателя было два источника вдохновения: русский – его детство, отрочество, гражданская война; и французский, точнее парижский. Присутствие этих двух линий, постоянно сближающихся, пересекающихся, но не сливающихся, и составляет отличительную черту его произведений. Его настоящая жизнь – нищего эмигранта, зарабатывающего на жизнь трудом ночного таксиста на дне парижского общества – находилась в трагическом противоречии с духовной жизнью утонченного и образованного писателя и интеллектуала. Сам Г. Газданов считал, что именно разделение этих двух непримиримых и несовместимых сторон существования и было самым трудным в его жизни.

Произведения Г. Газданова, поражая своей самобытностью, представляют собой бесценный материал для изучения явления лингвистической интерференции, и их анализ в этом аспекте и является основной целью нашего исследования.

A. KAZIEVA, A. BRODZELI

Russia, Pyatigorsk

Pyatigorsk State Linguistic University

**Kaysyn Kuliev's Poetry of the Deportation Period:
Phenomenon of a National Reflection**

(For a discussion of the formation of the image of the North Caucasus)

The North Caucasus is the most multi-ethnic region of Russia with its centuries-old ethno-cultural and ethno-social bonds, which determines its special significance. North Caucasus, characterized by such features as a rigid moral principles, national-specific features, the unique ethnic composition, highland way of life and way of life.

National characteristics severokavkazskogo ethno-cultural phenomenon found his artistic reflection and understanding in the work K.Kuliev. So, highland mentality, features of national character, formed and developed in the stories of mountain peoples, embodied in his poem, written in the deportation of "Testament" and many other works written during this difficult period for the Balkar people.

In the work K.Kuliev period deportation special role played by the definition of the mentality of the Balkar people, a manifestation of national consciousness in extreme conditions. Passionardest genotype and ethno-cultural potential of the Balkar people were embodied in the personality of the poet.

In exile with his people K.Kuliev raised to the highest level of artistic and philosophical generalizations "eternal" questions of good and evil, life and death, the unpredictability of fate. The poet constantly appealed to the social and moral problems, especially on the revival of the national culture, which he constantly drew in his work

The philosophical content of poetry K.Kuliev filled with national outlook and etnonimaniem many universal ideas that are relevant for all times. His ethno-cultural phenomenon came into the value system of the world culture and has become an integral part of a positive image of the North Caucasus.

А.М.КАЗИЕВА, А.О.БРОДЗЕЛИ

Россия, Пятигорск,

ФГБОУ ВПО

**Феномен национальной рефлексии в поэзии Кайсына
Кулиева периода депортации
(К проблеме о формировании имиджа Северного Кавказа)**

Северный Кавказ является самым многонациональным регионом России со своими вековыми этнокультурными и этносоциальными связями, что определяет его особенное значение. Северному Кавказу присущи такие черты, как жесткие нравственные установки, национально-специфические черты, уникальный этнический состав, горский уклад жизни и быта.

Национальные особенности северокавказского этнокультурного феномена нашли художественное отражение и свое осмысление в творчестве К. Кулиева. Так, горский менталитет, особенности национального характера, сформированные и выработанные в истории горских народов, воплотились в его поэме, написанной в депортации «Завещание» и во многих других произведениях, написанных в этот непростой для балкарского народа период.

В творчестве К. Кулиева периода депортации особую роль играет определение менталитета балкарского народа, проявление национального сознания в экстремальных условиях. Пассионарность генотипа и этнокультурный потенциал балкарского народа нашли воплощение в личности самого поэта.

Находясь в изгнании вместе со своим народом, К.Кулиев поднял на самый высокий уровень художественного и философского обобщения «вечные» вопросы добра и зла, жизни и смерти, непредсказуемости судьбы. Поэт постоянно обращался и к социально-нравственным проблемам, особенно к вопросам возрождения национальной культуры, на которую он постоянно опирался в своем творчестве.

Философское содержание поэз и К. Кулиева наполнено национальным мироощущением и этнопониманием многих общечеловеческих идей, которые актуальны для любого времени. Его этнокультурный феномен вошел в систему ценностей мировой культуры и стал неотъемлемой частью позитивного имиджа Северного Кавказа.

LEYLA KERIM

Turkey, Kony

Selcuk University

Oriental Motives in Creation of Thorzhevsky

Russian emigrants, that experienced the first wave of russian emigration had more important place than emigrants of the second and the third waves. As they were the symbol of the first protest against the soviet thought and system. Besides, they saw themselves as the missioner that carries russian culture (i. e. "russianism"). These beginners did everything that they could, because they wanted not only countries which they emigrated, but also all af the world and new generation born there could learn russian culture and literature. For this reason it were created many unions, printed many newspapers and magazines, new books and russian works were translated to many languages and conversely.

To these actioners which worked on translations it can also be added Ivan Ivanovich Thorzhevsky. As told Thorzhevsky, creation of translation i. e., "the thirst of appropriation and taking to own the best things from the others is the deep fature of the comprehensive russian culture (Thorzhevsky, 1949: 114). Poet and emigrant thought that thanks to translations from french, german and the other languages, translator has the role of writer / poet not changing anything in original.

His own works and choices for translation attract the most interest. With the french, german and italian works, he also translated Goethe's "Western-Eastern Divan", Karolat's "Fatma" and "Muezzin's Scream", his original poetry "on Hafiz" and his most important work rubais of Omar Hayyam, proving poet's interest to East.

In this study it will analized Thorzhevsky as poet and actioner of translation in the first wave of russian emigration. Besides, it'll also be researched east and oriental motives in detail in his creation.

ЛЕЙЛА КЕРИМ

Турция, Конья

Сельчукский университет

Восточные мотивы в творчестве Тхоржевского

Русские эмигранты, пережившие первую волну русской эмиграции, играли более важную роль, чем эмигранты второй и третьей волны. Потому что они были символами первоначальности протеста против советской мысли и советского режима. Кроме этого они видели в себе миссию носи-

теля русской культуры (то есть «русскости»). Эти первоначинатели делали всё, что умели, чтобы русскую культуру и словесность узнали не только те страны, в которые они эмигрировали, но и весь мир, и новое поколение родившееся там. Для этого создавалось много союзов, вышло много газет и журналов, печатались новые книги, русские произведения переводились на другие языки и наоборот.

К таким деятелям, которые занимались переводами, можем включить и Ивана Ивановича Тхоржевского. Как сказал сам Тхоржевский, переводческое творчество, то есть «жажда усвоить, вобрать в себя все лучшее из чужого - глубокая черта всесторонней русской культуры» (Тхоржевский, 1949: 114). Поэт-эмигрант считал, что благодаря переводам с французского, немецкого и других языков, переводчик играет роль писателя / поэта, ровно ничего не изменяя в подлиннике.

Особенный интерес привлекает его собственные работы и выбор произведений для перевода. Наряду с французскими, немецкими и итальянскими произведениями он перевёл «Западно-Восточный Диван» Гёте, «Фатьма» и «Крик Муэзина» Каролата, его оригинальные стихи «на тему Хафиза», и наконец его главный труд- рубаи Омара Хайяма, который подчеркивает особый интерес поэта к востоку.

В этой работе будет произведён анализ Ивана Тхоржевского, как поэта и деятеля переводческого творчества в первой волне русской эмиграции. Кроме этого также будут подробно исследоваться восток и восточные мотивы в его творчестве.

NATELA KHINCHAGASHVILI

Georgia, Gori

Gori State Teaching University

A.I. Kuprin in Emigration

The mission of Russian emigrant Literature is one of the problems in Russian literature history even today. The emigrant literature is defined differently even now because of political situations, for example: “Ours”, “enemies”, “paricides”. And the fate of Russian emigrant writers was different as well: some adapted to the emigration, others committed suicide, and the rest like Kuprin came back to the homeland to die there.

In recent years, while looking through the role and reasons of Russian emigration there have been all sorts of scientific researches dedicated to those problems. Though only one part - the life and the work of the writer has been described

in the content (e.g. the work of the writer within the aspects of philosophy and culture, the specific character of style and genre of Kuprin's works, transformation of the autobiography and etc.).

In this paper we have been trying to answer those questions which appeared beyond the attention of researchers working on Kuprin's creative works.

НАТЕЛА ХИНЧАГАШВИЛИ

Грузия, Гори

Горийский государственный учебный университет

А.И.Куприн в эмиграции (К постановке вопроса)

Миссия русского литературного зарубежья остаётся одной из самых сложных проблем истории русской литературы. Заложница политических процессов, литературная эмиграция до сих пор осмысливается по-разному: «наши» и «не наши», «предатели» и «хранители живоносного начала» Родины. Такой же неоднородной оказалась и судьба русских писателей-эмигрантов: одни приспособились и выжили, другие покончили собой, третьи, как А. Куприн, вернулись умирать на родину.

В последние годы, когда произошло изменение самого взгляда на причины и роль русской эмиграции, появился целый ряд научных исследований, посвященных этой проблеме. Однако, при всей их ценности следует признать, что содержательная часть работ раскрывает лишь одну-две стороны жизни и деятельности писателей-эмигрантов (например, в куприноведении рассматривается творчество писателя в философско-культурном контексте эпохи, в пространстве культуры Серебряного века, прослеживается трансформация автобиографического начала и авторского «я», жанрово-стилевая специфика творчества Куприна эмигрантского периода и т.д.).

В настоящей статье делается попытка ответить на некоторые вопросы по теме, оставшиеся за бортом внимания современных куприноведов, изучающих эмигрантский период творчества писателя.

IRAKLI KHVEDELIDZE

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

***Standing on the Third Bank:
Emigrant Autobiography of Grigol Robakidze***

The issue of determination of the complex matter of literature and identity interrelation is focused in many studies in contemporary philology. Notwithstanding the European space has so called “Book-Based” identity tradition since the ancient period the actualization of the issue is anyway connected with analysis and study of the literature of the XX century. The reason of the mentioned together with the other factors was the urgency of tackle the traumatic consciousness arisen as a result of the first and the second world wars of the twentieth century.

The memory’s modern concepts of literary criticism shows that the concept of remembrance and the identity are closely interrelated, while the literature in its capacity of the highest media of a reflection plays the most significant role in the process of formation of an identity (i.e. the narrative identity), that is why specifically these are the concepts becoming the theoretical fundament for study of emigrant literature, especially the autobiography practice.

The autobiography works by Grigol Robakidze – “My Definition” and “Pro domo sua” was firstly published in 2011 in Germany; in 2012 the works were published in Georgian language as well. The mentioned texts provides with numerous interesting narrative modules of identity, including the literature fixation/naming of facts/events as well as definition of specific single vocabulary items.

In an ideologized environment where a new order is developed specification of reference points gains a vital significance for establishment of personal or cultural identity. Grigol Robakidze creates the ideologized episteme with this autobiography records.

Respecting the manifesting integration and self-identification process within the foreign space the interrelation between episodic and semantic memories is greatly focused. In order the episodic or live memory connected with the repressions and ideology not to become a trauma, but admit reflection and tackle this event in this form Grigol Robakidze perceives his epoch in a wide semantic context. This semantic space in the autobiographic texts of Grigol Robakidze creates confrontation of inter-text, mythic narration and heathen- Christian basis.

Autobiographic texts by Grigol Robakidze should be necessarily taken into consideration to perceive the works in the joint context written by the writer in his emigration period. Just like the autobiographic texts by Goethe, Grigol Roba-

kidze tries to manifest the phenomena of integration, reason and outcomes of his life and creative work in his autobiographic works.

According to the above mentioned, the conference report will emphasize the major characteristics of the emigrant autobiography of Grigol Robakidze.

ირაკლი ხვედელიძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

მესამე ნაპირზე დგომა: გრიგოლ რობაქიძის ემიგრანტული ავტობიოგრაფია

თანამედროვე ლიტერატურისმცოდნეობაში მრავალი კვლევა ეძღვნება ლიტერატურისა და იდენტობის ურთიერთმიმართების კომპლექსური საკითხის განსაზღვრას. მიუხედავად იმისა, რომ ევროპულ კულტურულ სივრცეს ე.წ. „ნიგნზე დაფუძნებული“ იდენტობის ტრადიცია ანტიკური პერიოდიდან მოყოლებული ჰქონდა, ამ საკითხის აქტუალიზება მაინც მე-20 საუკუნის ლიტერატურის შესწავლას უკავშირდება. ამის მიზეზი, სხვა ფაქტორებთან ერთად, მე-20 საუკუნეში პირველი და მეორე მსოფლიო ომების შედეგად შექმნილი ტრავმული ცნობიერების დაძლევის საჭიროება იყო.

მეხსიერების თანამედროვე ლიტერატურისმცოდნეობითი კონცეპტები აჩვენებს, რომ გახსენება და იდენტობა ერთმანეთთან მჭიდროდაა დაკავშირებული. ხოლო ლიტერატურა, როგორც რეფლექსიის უმთავრესი მედია, იდენტობის ფორმირებაში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს (საუბრობენ ნარატიულ იდენტობაზეც). ამიტომ ემიგრანტული ლიტერატურის, განსაკუთრებით ემიგრანტული ავტობიოგრაფიული პრაქტიკის, შესწავლის თეორიულ საფუძვლად სწორედ ეს კონცეპტებია აღებული.

2011 წელს გერმანიაში პირველად დაიბეჭდა გრიგოლ რობაქიძის ავტობიოგრაფიული თხზულებები: „ჩემი განმარტება“ და “Pro domo sua“, რომლებიც 2012 წელს ქართულადაც გამოიცა. დასახელებულ ტექსტებში იდენტობის მრავალი საინტერესო ნარატიული მოდელია მოცემული, მათ შორისაა ფაქტთა/მოვლენათა ლიტერატული ფიქსაცია/სახელდება და ცალკეულ ლექსიკურ ერთეულთა განმარტება.

იდეოლოგიზებულ გარემოში, სადაც ახალი წესრიგი ყალიბდება, ორიენტირების დაზუსტება პიროვნული თუ კულტურული იდენტობის ჩამოყალიბებისათვის სასიცოცხლო მნიშვნელობას იძენს. გრიგოლ

რობაქიძე ამ ავტობიოგრაფიული ჩანაწერებით იდეოლოგიზებულ ეპისტემეს ქმნის.

უცხო სივრცეში ინტეგრაციისა და თვითიდენტიფიკაციის პროცესის წარმოსაჩენად განსაკუთრებულ ყურადღებას იქცევს ეპიზოდურ და სემანტიკურ მეხსიერებათა ურთიერთმიმართება. იმისათვის, რომ რეპრესიებსა და იდეოლოგიასთან დაკავშირებული ეპიზოდური ანუ ცოცხალი მეხსიერება ტრავმად არ იქცეს, მოხერხდეს მასზე რეფლექსია და ამ ფორმით მისი დაძლევა, გრიგოლ რობაქიძე საკუთარ ეპოქას ფართო სემანტიკურ კონტექსტში ალიქვამს. ამ სემანტიკურ ველს რობაქიძის ავტობიოგრაფიულ ტექსტებში ინტერტექსტი, მითოსური თხრობა და წარმართულ-ქრისტიანული საფუძვლების შეპირისპირება ქმნის.

გრიგოლ რობაქიძის ავტობიოგრაფიული ტექსტების გათვალისწინება აუცილებელია ერთიან კონტექსტში იმ ნაშრომთა აღსაქმელად, რომლებიც მწერალმა ემიგრაციაში დაწერა. გოეთეს ავტობიოგრაფიული პროექტის მსგავსად, გრიგოლ რობაქიძე ავტობიოგრაფიულ თხზულებებში საკუთარი ცხოვრებისა და შემოქმედების განუყოფლობის, მიზეზშედეგობრიობის წარმოჩენას ცდილობს.

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, საკონფერენციო მოხსენებაში წარმოჩენილი იქნება გრიგოლ რობაქიძის ემიგრანტული ავტობიოგრაფიის ძირითადი მახასიათებლები.

ZEINAB KIKVIDZE

Грузия, Кутаиси

Akaki Tsereteli State University

The Idea of Caucasian Identity in Grigol Robakidze's Short Stories

Among the émigrés of the 20th century, Grigol Robakidze is one of the distinguished figures who, with his creative work, essentially merges with the backbone of Georgian literature. The writer's entire creative work deals with defining of the Georgian reality, of its ethnic mentality. In order to determine the role and place of the Georgian phenomenon within a general humane discourse, he pays particular attention to the Caucasus and presents it as an integral, indivisible area. The writer concentrates upon the principal maxim, characteristic of the mythological worldview, according to which, a human community is an indivisible unity, and, with that model, the Caucasian mentality is integral, irrelative

of the fact that the region in point has been rather diverse with respect to ethnicity. From this standpoint, *Caucasian Short Stories* have unarguable been noteworthy, consisting of the three short stories, encoded in one and the same way: *Engadi, To Kill a Holly Ox, Imam Shamil*.

In the writer's opinion, Caucasian identity reveals in the endless thrive for freedom, being manifested, on the one hand, in the communion with the divine, and, on the other, in the everyday details, articulating the merger with the sacred.

In the three short stories, the author creates an artistic model, by means of which Caucasian identity has been shaped both for a foreign and a Georgian reader; the writer manages to create a double space for the cognition of reality: inner and outer: the former becomes possible by means of stylization, peculiar to Grigol Robakidze, and the latter – by introducing ethnographic rituals into the narrative. By means of the said technique, the writer initially shows a reader the unique Caucasian phenomenon (common for all communities and ethnic groups inhabiting the geographic area) from “the out,” and, later, makes him feel it from within and turns him committed. The three short stories make the author's objective cognizant – to present Caucasian identity as the being, subject to the particular traditional order, uniting personal and ethnic features.

ზეინაზ კიკვიძე

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

კავკასიური იდენტობის იდეა გრიგოლ რობაქიძის ნოველებში

XX საუკუნის ემიგრანტთა შორის გრიგოლ რობაქიძე ერთ-ერთი გამორჩეული ფიგურაა, რომელიც თავისი შემოქმედებით ორგანულად ერწყმის ქართული ლიტერატურის მაგისტრალურ ხაზს. მწერლის მთელი შემოქმედება ქართული სინამდვილის, ეთნოსური მენტალობის განსაზღვრას ეხება. ზოგადსაკაცობრიო დისკურსში ქართული ფენომენის როლისა და ადგილის გარკვევისათვის ის განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს კავკასიას და მას წარმოადგენს როგორც ერთიან, განუყოფელ, მთლიან არეალს. მწერალი ეყრდნობა მითოსური მსოფლმხედველობისათვის დამახასიათებელ ძირითად სენტენციას, რომლის მიხედვით ადამიანთა ერთობა ნაწილებად დაუშლელი მთლიანობაა და ამ მოდელით კავკასიური მენტალობაც ერთიანია, მიუხედავად იმისა, რომ ეს რეგიონი საკმაოდ მრავალფეროვანია ეთნოსური სხვადასხვაო-

ბის თვალსაზრისით. ამ მხრივ უდავოდ საყურადღებოა „კავკასიური ნოველები“, რომელშიც გაერთიანდა ერთსა და იმავე კოდზე შექმნილი სამი ნოველი: „ენგადი“, „წმინდა ხარის მოკვლა“ და „იმამ შამილ“.

კავკასიური იდენტობა, მწერლის აზრით, ვლინდება თავისუფლებისადმი უსაზღვრო ლტოლვაში, რაც გამოიხატება ერთის მხრივ ღვთაებრივთან თანაზიარობში, მეორეს მხრივ, — იმ ყოფით დეტალებში, რომლითაც ცხადდება საკრალურთან შერწყმა.

სამივე ნოველაში ავტორი ქმნის მხატვრულ მოდელს, რითაც როგორც უცხოელი, ისე ქართველი მკითხველისათვის იკვეთება კავკასიური იდენტობა; მწერალი ახერხებს შექმნას რეალობის შესამეცნებელი ორმაგი სივრცე — გარე და შიგა: პირველი მიიღწევა გრიგოლ რობაქიძისთვის დამახასიათებელი ენობრივი სტილიზაციით, მეორე კი — ეთნო-ყოფითი რიტუალების თხრობაში შემოტანით. ასეთი ხერხით მწერალი ჯერ „გარედან“ დაანახებს მკითხველს კავკასიურ თვითმყოფად ფენომენს (რომელიც აერთიანებს ამ გეოგრაფიულ არეალში მცხოვრებ ყველა თემსა და ეთნოსს), მერე კი „შიგნიდან“ აგრძნობინებს და მის თანაზიარად აქცევს. სამივე ნოველაში ცნაურდება ავტორის მიზანი — კავკასიელობა წარმოადგინოს როგორც გარკვეულ, ტრადიციულ წესრიგს დაქვემდებარებული მყოფობა, რომელშიც გაერთიანებულია პიროვნული და ეთნოსური თვისებები.

LARISA KISLOVA

Russia, Tyumen

Tyumen State University

«Flamenco in Russian»: the Problem of Cultural Assimilation in the Novel of Dina Rubina «The Last of the Wild Boar in the Forests Pontevedra's»

In the novel Dina Rubina «The Last of the wild boar in the forests Pontevedra's» discusses the problem of assimilation of the heroine (the author-character) in the space of two cultural fields: Spain and Israel. The narrator, as the author, she repatriated to Israel, but as a part of the Russian linguistic environment, and acquires the status of the artist-immigrant, which allows it to exist simultaneously in three cultural contexts: Russian (as a Russian writer, born in the USSR), Jewish (as a repatriate, returned to their historical homeland), and Spanish (as a breastplate Spanish immigrants living in Israel). The heroine is trying to enter the

Spanish mentality and it awakens a writer-emigrant, linking the Russian classical plots with the poetry of Federico Garcia Lorca.

Lucio and Dina, who became true friends, relates the nostalgic feeling of the loss of their land. And although Israel is their home, in which both come back, passing the path of hardship and losses, the memories of Spain and Russia suddenly arise in their minds and make fervent inter-lingual experiment in the profoundly dramatic dialogue between the two tragic heroes on the left of the Motherland.

The heroine of Dina Rubina - writer (alter ego of the author), writing in the native (Russian) language, keeps close contact with the Russian literature and the Russian language environment. However, the new surroundings quite indifferent to her creative work. Lucio same - Spanish painter-decorator - adapted to the new language environment and create its small masterpieces for representatives of another culture, but, once adopted into the new language and art context, is still lonely and totally misunderstood. He finds a thankful listener in the face of the Dina, which carefully symbolically translates «from Spanish into Russian.» Thus, two of artist-immigrant, who found a new old house, trying to reunite the cultural perceptions of each other in a single whole and to form a special aesthetic discourse, which can be a home for both of them.

ЛАРИСА КИСЛОВА

РФ, Тюмень

Тюменский государственный университет

«Фламенко по-русски»: проблема культурной ассимиляции в романе Дины Рубиной «Последний кабан из лесов Понтеведра»

В романе Дины Рубиной «Последний кабан из лесов Понтеведра» рассматривается проблема ассимиляции героини (автора-персонажа) в пространстве двух культурных полей: Испании и Израиля. Рассказчица, как и автор, репатрировавшись в Израиль, но являясь при этом частью русской языковой среды, обретает статус художника-эмигранта, что позволяет ей одновременно существовать в трех культурных контекстах: русском (как русскоязычной писательнице, рожденной в СССР), еврейском (как репатриантке, вернувшейся на историческую родину) и испанском (как наперснице испанских эмигрантов, живущих в Израиле). Героиня пытается проникнуть

в испанскую ментальность и в ней пробуждается русская писательница-эмигрантка, связывающая русские классические сюжеты с поэзией Федерико Гарсиа Лорки.

Люсио и Дину, ставших истинными друзьями, роднит ностальгическое ощущение утраты своей земли. И хотя Израиль становится их домом, в который оба возвращаются, пройдя путь лишений и потерь, воспоминания об Испании и России вдруг возникают в их сознании и превращают задорный межъязыковой эксперимент в глубоко драматичный диалог двух трагических героев об оставленной родине.

Героиня Дины Рубиной – писательница (*alter ego* автора), пишущая на родном (русском) языке, сохраняет тесный контакт с русской литературой и русской языковой средой. Однако новое окружение довольно равнодушно относится к ее творчеству. Люсио же – испанский художник-декоратор – адаптируется к новому языковому окружению и создает свои маленькие шедевры для представителей другой культуры, но, будучи принятым в новом языковом и художественном контексте, остается по-прежнему одиноким и совершенно непонятым. Он находит благодарного слушателя в лице Дины, которая старательно символически переводит «с испанского на русский». Таким образом, два художника-эмигранта, обретшие новый старый дом, пытаются воссоединить культурные представления друг друга в единое целое и сформировать особый эстетический дискурс, который может стать родным для них обоих.

DODONA KIZIRIA

USA, Indiana

Indiana University

Why is Georgian Intelligentsia on the Wrong side of the Rose Revolution?

The word *intelligentsia* refers to a certain social stratum that emerged in Russia in the beginning of the 19th century. Initially it did include the meaning *intellectuals*, but over the years it has acquired specific characteristics that stressed certain social and political stand of its members. They came from variety of social groups and classes - those of workers, peasants and even nobility, but mostly came from the families of clergy. They were opposed to and critical of the government and the Church; saw themselves and acted as defenders of people's inter-

ests; the majority of them were not rich; their writings tended to be didactic and moralizing.

Georgian intelligentsia emerged in the middle of the 19th century and acquired some of the characteristics of Russian intelligentsia with some features of their own. Initially, the majority of them came from the nobility and gradually included members of other social groups. Their opposition to the government inevitably was opposition to Russian domination. In the same time, many of them were in the service of Russian institutions. Aleksandre Chavchavadze and Grigol Orbeliani were generals in Russian Army; Ilia Chachavadze was a member of the Duma, etc. They saw this incongruity as a necessary evil in order to alleviate the plight of Georgian people.

With the establishment of the Soviet power in Russia and subsequently in Georgia the character of the intelligentsia drastically changed. The majority of its members were co-opted by the government. Georgian intelligentsia, on the one hand continued the tradition of their predecessors, but gradually significantly changed their stance on political, social and cultural issues. Presently, many members of Georgian intelligentsia live in emigration. What is their role in the present and future development of their native country?

ELENA KORNILOVA

Russia, Korolev

Lomonosov Moscow State University

**Swiss Works by Hermann Hesse:
Spiritual life of Germany on the Pages of Intellectual Prose
and Literary Criticism of the German's Exile**

The native of the Southern Germany Hermann Hesse in youthful years had to happen in the German-speaking cantons of Switzerland. His family connected with traditions of missionary work, wasn't hostile to spirit of wandering, as was reflected in the biography of the writer. Having begun independent life, Hesse even more often chooses as a place of the stay German-speaking Swiss lands though it is attracted also by the far homeland of mother – India where he runs once from the European problems.

Nevertheless, his heart and reason, his soul are torn to the north, out of borders of the peace Alpine country, to Germany which for Hesse always keeps a role of a spiritual ancestral home. And the XX century for Germany – time cruel

and bitter. The true son of the own country, Hesse is incessantly included in painful fight of the best part of the German intellectual elite for preservation of one of the greatest European cultures and the people which have created this culture.

Traces of this fight, quite often painful for the writer, it is simple to find and in his journalism (“Friends, it isn’t necessary these sounds! “, “The letter to the inhabitant”, “Shelter”, to “The state minister”, whether “Will come the world? “, “If war lasts two more years”, “War and peace”, “The letter to the young German”, “Hatred letters”, “To the young man from Germany”, “In the German instance which has demanded from Hermann Hesse the certificate on an Aryan origin”, “The letter in a consolation in war time” and many others) in its correspondence with Romain Rolland, Thomas Mann, Stefan Zweig, Heinrich Vigand and so forth, at last in art prose of the writer novels “Der Steppenwolf” and in Nobel “Das Glasperlenspiel”. They are documents of the major period of the European history - fight against fascism, totalitarianism and militarism.

Е.Н. КОРНИЛОВА

Россия, Москва

МГУ имени М.В.Ломоносова

Швейцарские штудии Германа Гессе: духовная жизнь Германии на страницах интеллектуальной прозы и литературной критики германского изгнанника

Уроженцу Южной Германии Герману Гессе еще в юношеские годы приходилось бывать в немецкоязычных кантонах Швейцарии. Его семья, связанная с традициями миссионерства, не была враждебна духу странничества, что и отразилось в биографии писателя. Начав самостоятельную жизнь, Гессе все чаще выбирает местом своего пребывания немецкоязычные швейцарские земли, хотя его притягивает и далекая родина матери – Индия, куда он сбегает однажды от европейских проблем.

Тем не менее, его сердце и разум, его душа рвутся на Север, за пределы мирной альпийской страны, в Германию, которая для Гессе всегда сохраняет роль духовной прародины. А XX век для Германии – время жестокое и горькое. Истинный сын своей страны, Гессе непрестанно включен в мучительную борьбу лучшей части германской интеллектуальной элиты за сохранение одной из величайших европейских культур и народа, создавшего эту культуру.

Следы этой схватки, нередко мучительной для писателя, несложно обнаружить и в его публицистике («Друзья, не надо этих звуков!», «Письмо обывателю», «Прибежище», «Государственному министру», «Наступит ли мир?», «Если война продлится еще два года», «Война и мир», «Письмо молодому немцу», «Письма ненависти», «Молодому человеку из Германии», «В немецкую инстанцию, потребовавшую от Германа Гессе свидетельство об арийском происхождении», «Письмо в утешение во время войны» и многих других) в его переписке с Роменом Ролланом, Томасом, Манном, Стефаном Цвейгом, Генрихом Вигандом и проч., наконец в художественной прозе писателя романах «Степной волк» и в нобелевском «Игра в бисер». Все это – документы важнейшего периода европейской истории - борьбы против фашизма, тоталитаризма и милитаризма.

MIKHAIL KOVALEV

Russia, Saratov

Saratov State Technical University

**Czechoslovak Politicians and Russian Émigré
Writers in 1920-1930-s
(based on the documents from Czech archives)**

In 1920 - 1930 years Czechoslovakia was one of the centers of Russian emigration. The Government of the republic and its political leaders have supported the Russian scientists, journalists and writers. The report focuses on the history of contacts between the Czechoslovak politicians (Tomáš Masaryk, Karel Kramář, Antonín Hajn and others) and the Russian émigré writers (Ivan Bunin, Dmitry Merezhkovsky, Konstantin Balmont, Alexander Amphiteatrov, Eugene Chirikov and others). Author of the report will analyze the letters, documents on financial assistance, petitions, literary projects, which are preserved in Czech archives. On the basis of these documents will be concluded about the features of patronage, the literary everyday life of the Russian diaspora, the reflection of the realities of Czechoslovakia in their work, about the features of interpersonal contacts, etc.

М.Б. КОВАЛЕВ

Россия, Саратов

*Саратовский государственный технический университет имени
Ю.А. Гагарина*

**Чехословацкие политические круги и русские
литераторы-эмигранты в 1920-1930-е годы
(по материалам чешских архивов)**

В 1920 – 1930-е годы Чехословакия была одним из центров русской эмиграции. Правительство республики и ее политические деятели оказывали поддержку русским ученым, журналистам, писателям. Доклад посвящен истории контактов между чехословацкими политиками (Томаш Масарик, Карел Крамарж, Антонин Гайн и другие) и русскими литераторами-эмигрантами (Иван Бунин, Дмитрий Мережковский, Константин Бальмонт, Александр Амфитеатров, Евгений Чириков и другие). Автор проанализирует сохранившиеся в чешских архивах письма, документы об оказании финансовой помощи, прошения, литературные проекты. На основе их будет сделан вывод об особенностях патронажа, о литературном быте русской диаспоры, об отражении чехословацких реалий в их творчестве, о степени межличностных контактов и т.д.

IRAIDA KROTENKO

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

**Expansion of the “Field” of the Writer`s Subjectivity of
“Third Wave” Immigrant Writers**

Russian continent literature has been expanded by a variety of writers from near-abroad Russia. This tendency has been received in different ways. Every individual writer has his world vision, so it is impossible to identify each of them separately. Literary ways of thinking are also viewed in terms of cultural relations. of the author himself. We originate the two tendencies of immigrant literature belonging to so called “the third wave” Although the writers have their individualism and position, they have one common theme, literary principles that

have been characteristic features of Russian literary school as well as controversy. Keeping away of mental drive has led to re-thinking of the way of expression. The literary practice of immigrants has been influenced by American and West European main streams. The literary experience of the immigrant writers advances the complicated process of integration of Russian literature in the world literary process. The ways of seeking the new literary forms have also appeared on the base of describing modern man in a completely different world. Expanding and paradigmatic modification of the writer's field of vision, the mastering of linguistic forms and adoption of imaginative patterns need a complex approach to be observed. The subject matter of the article is to observe the literary "field" of the immigrant writers and to identify their place in Russian and West European literatures.

ИРАИДА КРОТЕНКО

Грузия, Кутаиси

Государственный университет им.А.Церетели

Расширение «поля» авторской субъективности (АС) писателей- эмигрантов «третьей волны»

Русская материковая литература пополнилась разнокачественным рядом писателей русского зарубежья. Тенденция вживания этого пласта неоднозначна, но неизбежна. Отождествлять писателей по мироощущению невозможно, у каждого из них индивидуальная позиция, свое понимание оппозиции свое/ чужое. Это отношение определяет культурную ориентацию и направленность художественных поисков авторов, в нем заложен исток двух тенденций эмигрантской литературы «третьей волны». Несмотря на разность позиций и мироощущения их характеризует общность тематики, художественные принципы, выработанные русской литературной школой, полемизм мышления. Отстранение от чуждых духовных устремлений влекло к переосмыслению свойственных им средств выразительности. На художественную практику эмигрантов влияют западноевропейские и американские течения и направления, которые в современной исторической поэтики становятся достоянием и русской материковой литературы, тем самым художественный опыт писателей-эмигрантов ускоряет сложный процесс интеграции русской литературы в мировой литературный процесс. Этот неоднозначный процесс осложняется вводом новых понятий, терми-

нов, жанров, изобилует неоднозначной оценкой художественного опыта АС, новое звучание приобретает тема «малой родины» в оппозиции свое/чужое. Поиски новых художественных форм также возникли в связи с необходимостью изображения современного человека в чужом мире. Расширение и парадигматическое видоизменение «поля» авторского зрения, освоение оригинальных образных структур, языковых форм, овладение новым стилем объединяют разных авторов, требуют комплексного подхода к наследию. В основу статьи положен принцип комплексного исследования художественного «поля» писателей-эмигрантов, определение их места в русской и западноевропейской литературах, места в создании «другой», неканонической литературы и ее жанровой системы.

MARIA KSHONZER

Germany, Lubeck

Arion Society of Literature

Joseph Brodsky: Poetry in Exile

Joseph Brodsky is, in essence, a poet of solitude and exile, since, according to him, “exile is the only condition of a poet’s existence”. Brodsky’s generation was the one that suffered from economic hardship, such as economic dislocation, starvation, poverty. Like many, Brodsky realized the lie that the System was penetrated with. This, in turn, caused strong disapproval and rejection of the world around him and an attempt to abandon it, to cut himself off, and to create his own world of dreams and insights. Already in his early poetry in 1960s, appears the theme of abandoning one’s homeland. It was the time when the poet didn’t even consider emigrating from the Soviet Union. That was his reaction to unfairness of the entire world around him.

Forced emigration from the U.S.S.R in 1972, isolated Brodsky from his past and made his personal drama even more painful. Before emigration, while Brodsky’s poetry conveyed existential solitude and dissent, a lyric hero seemed to be absent and alienated from the text. The exile helped Brodsky to develop a clearer self-image, and his self-identification somewhat changed. However, the poet’s estrangement was just a mask disguising the tragedy of a person who was expatriated and deprived of his language and cultural background.

It would be oversimplification though to view Brodsky’s poetry as nothing but pessimistic one. The System and the Fate conducted an experiment on the

poet cutting off all the ties that he had with life. But their test failed - Brodsky's personality proved to be stronger. His despair turned into the creative freedom of artistic self-expression, while his native language became a center of his poetic world and his way of survival in immigration. Joseph Brodsky is, in essence, a poet of solitude and exile, since, according to him, "exile is the only condition of a poet's existence". Brodsky's generation was the one that suffered from economic hardship, such as economic dislocation, starvation, poverty. Like many, Brodsky realized the lie that the System was penetrated with. This, in turn, caused strong disapproval and rejection of the world around him and an attempt to abandon it, to cut himself off, and to create his own world of dreams and insights. Already in his early poetry in 1960s, appears the theme of abandoning one's homeland. It was the time when the poet didn't even consider emigrating from the Soviet Union. That was his reaction to unfairness of the entire world around him.

Forced emigration from the U.S.S.R in 1972, isolated Brodsky from his past and made his personal drama even more painful. Before emigration, while Brodsky's poetry conveyed existential solitude and dissent, a lyric hero seemed to be absent and alienated from the text. The exile helped Brodsky to develop a clearer self-image, and his self-identification somewhat changed. However, the poet's estrangement was just a mask disguising the tragedy of a person who was expatriated and deprived of his language and cultural background.

It would be oversimplification though to view Brodsky's poetry as nothing but pessimistic one. The System and the Fate conducted an experiment on the poet cutting off all the ties that he had with life. But their test failed - Brodsky's personality proved to be stronger. His despair turned into the creative freedom of artistic self-expression, while his native language became a center of his poetic world and his way of survival in immigration

МАРИЯ КШОНДЗЕР

Германия, Любек

Литературное общество «Арион»

Иосиф Бродский: поэзия в изгнании

Иосиф Бродский по своей сути - поэт одиночества и изгнания, ибо, по его же словам, «изгнание и есть естественное условие существования поэта». Поколение Бродского - это поколение, которое, с одной стороны, испытало все материальные лишения (голод, нищету, разруху), а, с другой сторо-

ны, прекрасно понимало ту ложь, которой была проникнута Система. Это и вызвало резкое неприятие существующего мира и стремление уйти от него, отгородиться, создать свой собственный мир грез и откровений.

Уже в ранних стихах 60-х годов появляются темы отъезда и возврата на родину, когда поэт и не помышлял об эмиграции. Это было реакцией на несправедливое устройство всего мира, а не только какой-нибудь политической системы.

Вынужденная эмиграция из СССР в 1972 году как бы отсекала всю прошлую жизнь и обострила душевную драму поэта. Поэзия Бродского до эмиграции уже была выражением экзистенциального одиночества и отщепенства, лирический герой в ней как бы отсутствует, отстраняется от текста. Изгнание поэта «помогает получить более ясное представление о себе, самоидентификация в какой-то степени меняется. Однако полное самоотстранение и отчуждение от своего «я» - это только маска, за которой скрывается трагедия личности, вырванной из стихии родного языка и пересаженной на другую культурную почву.

Было бы большим упрощением рассматривать творчество Бродского лишь в сугубо пессимистическом ключе. Судьба и Система поставили опыт на поэте, пытаясь перерезать все нити, связывающие его с жизнью. Но опыт не удался - натура оказалась крепче. Отчаяние диалектически переросло в творческую свободу самовыражения, а родной язык стал центром поэтического мира и способом выживания в эмиграции.

ALEKSANDR KUBASOV

Russia, Yekaterinburg

Ural State Pedagogical University

**Secular Life Sacred as a Look of the
Emigrant on Russia and its Problem
("Saint Sergy Radonezhsky" B.K. Zaytseva)**

The zhitiyny works which have reached the modern reader, including "Life and Sergy Radonezhskogo's life" Epifaniya Premudrogo, are represented by valuable collection of data for theologians, historians, culturologists, philologists. However the monument with six hundred-summer history conceals many riddles and the temptations connected with attempt of reconstruction of an image sacred. To number certainly successful experiences of judgment of the identity of Sergy fairly carry B.K.Zaytsev's story "Saint Sergy Radonezhsky" (1924-1925). The

main thing – the appeal to the historical past was caused by judgment attempt to the modern writer of a political situation in Russia and in the world.

The text of the story distinguishes intense dialogue of two beginnings: narrative (narrative) and picturesque (ekfrastichesky). The Zhitiyny secular story, owing to an ikonografichnost inherent in it, finds analitiko-synthetic character. The analytical beginning goes from a literaturnost, and synthetic – from an icon.

In the story the author argues not only on the personality sacred, but also on essentially important political subjects. It is especially noticeable in chapter devoted to a favoring by Sergy Dmitry Donskogo in 1380 on fight with Mamayem. For consciousness of the modern person it, undoubtedly, the most important episodes from Sergy's life.

In head “Sergy and the state” occurs some kind of transformation of the person and Sergy's identity into an icon-painting face. The actual sense of this part – recognition already contemporaries of sanctity of Sergy, especially sharp understanding of that there is in Russia the one who is capable to talk some sense, encourage, reconcile. B.K.Zaytsev, being in the heaviest conditions of emigration, thinks of what type of the personality can save Russia from accident.

А.В.КУБАСОВ

Россия, Екатеринбург

Уральский государственный педагогический университет

Светское житие святого как взгляд эмигранта на Россию и ее проблемы («Преподобный Сергей Радонежский» Б.К. Зайцева)

Дошедшие до современного читателя житийные произведения, в том числе «Жизнь и житие Сергия Радонежского» Епифания Премудрого, представляются ценным собранием сведений для теологов, историков, культурологов, филологов. Однако памятник с шестисотлетней историей таит немало загадок и соблазнов, связанных с попыткой реконструкции образа святого. К числу безусловно удачных опытов осмысления личности Сергия справедливо относят повесть Б.К. Зайцева «Преподобный Сергей Радонежский» (1924-1925). Самое же главное – обращение к историческому прошлому было вызвано попыткой осмысления современной писателю политической ситуации в России и в мире.

Текст повести отличает напряженный диалог двух начал: повествовательного (нарративного) и живописного (экфрастического). Житийная свет-

ская повесть, вследствие присущей ей иконографичности, обретает аналитико-синтетический характер. Аналитическое начало идёт от литературности, а синтетическое – от иконы.

В повести автор рассуждает не только о личности святого, но и на принципиально важные политические темы. Это особенно заметно в главе, посвященной благословлению Сергием Дмитрия Донского в 1380 году на битву с Мамаем. Для сознания современного человека это, несомненно, самые главные эпизоды из жизни Сергия.

В главе «Сергий и государство» происходит своего рода превращение лица и личности Сергия в иконописный лик. Фактический смысл этой части – признание уже современниками святости Сергия, особенно острое осознание того, что есть на Руси тот, кто способен вразумить, ободрить, примирить. Б.К. Зайцев, находясь в тяжелейших условиях эмиграции, думает о том, какой тип личности может спасти Россию от катастрофы.

ГОЧА KUCHUKHIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

From the History of Radio Liberty

The memoir book – “From Reference Notebook” written by Georgian émigré writer and publicist, doctor of philosophy Ilia Kuchukhidze (under the pen names: Mindia Lashauri, Lasha Egriseli, Aleko Loria, I. Durejeli, I. Imeridze...) was issued in Munich in 1985. It narrates about the foundation of Georgian redaction of radio Liberty and the history of its later period. The author worked in the mentioned radio almost fifty years, mainly as literary observer, analyzed the event happening in Georgian literary life, issues of Georgia’s history of the soviet and earlier period, led heading “Georgia First of All”... He was a witness to the history of radio Liberty. Thus, we believe that the mentioned memoires deserve special attention in studying of the history of this redaction and, generally, political and cultural life in emigration. The book was issued in short run and in Georgia it has not been published so far and this circumstance seems to be another reason why the wide public should be familiar with this book.

In Soviet period among Georgian transmissions of radio Liberty there were many which concerned with Georgian literature, art, generally national culture, issues of its surviving. Broadcasts were devoted to Georgia’s history, issues of Christian culture which aimed at fostering of patriotic sentiments in Georgian

house. Obviously, there was numerous broadcasts in which social issues were considered, though in our view, the most important place was given to the discussion on national issues. Georgian redaction of “The Voice of America” existing in the US, namely, in Washington, was more concerned with social issues; the propaganda was conducted more in social aspect.

From Ilia Kuchukhidze’s mentioned book it is seen that in Georgian redaction of radio Liberty two viewpoints were formulated, - according to the one, national issues had to be put on the foreground, according to another priority was given to the social issues. In spite of the fact that the majority of the staff of the Georgian redaction were Mensheviks at certain periods, as it seems, by the efforts of those men who supported the putting of national issues to the fore finally won the idea that propaganda had to be carried out under the national mark, though, naturally, not less attention had to be paid to the social issues, as directly related to the national problems and generally man’s life. It is clearly seen from the book as to who were those persons who supported the advancement of national interests and whose efforts helped the national ideology to gain a victory in this redaction... They tried to save national consciousness, mostly, by the talks about Georgia’s history, Georgian literature and art, issues of the history of the church, strict assessment was given to the facts of falsification of Georgian history, to that kind of fiction and literary criticism which was under the influence of the soviet ideology.

The opposition existed in émigré circles from the earlier period and which despite the contradiction in Georgian redaction of radio Liberty, had been overcome by the agreement between Georgian themselves but it again emerged in Georgian political life in the 1990s. In opposition to each other were those political forces where for one part of priority were national issues and for the second part – social issues. A common language between them had to be found but it failed.

Ilia Kuchukhidze’s book “From Reference Notebook” deals not only with the life of Georgian emigration but also narrates about the history of soviet period. It is a matter of Georgian literature of that time and, generally, the events happened in the sphere of culture. Thus, we believe that familiarization with the memoirs of the mentioned author and his other numerous works will be interesting for the public in many respects.

გორა კუჭუხიძე

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

რადიო „თავისუფლების“ ისტორიიდან

ქართველი ემიგრანტი მწერლისა და პუბლიცისტის, ფილოსოფიის დოქტორის — ილია კუჭუხიძის (ლიტერატურული ფსევდონიმები: მინდია ლაშაური, ლაშა ეგრისელი, ალექო ლორია, ი. დურუჯელი...) მოგონებების წიგნში — „სამაგიდო რვეულიდან“, რომელიც მიუნხენში 1985 წელს არის გამოცემული, მოთხრობილია რადიო „თავისუფლების“ ქართული რედაქციის დაარსებისა და მისი შემდგომი პერიოდის ისტორია. ავტორი, თითქმის, ორმოცდაათი წელი თვითონ მოღვაწეობდა ხსენებულ რადიოში, — ძირითადად, როგორც ლიტერატურული მიმომხილველი, ეხმაურებოდა ქართულ ლიტერატურულ ცხოვრებაში მომხდარ მოვლენებს, საქართველოს საბჭოთა და ადრეული ისტორიის საკითხებს, მიჰყავდა რუბრიკა „საქართველო უპირველეს ყოვლისა“... იგი თვითმხილველი იყო რადიო „თავისუფლების“ ქართული რედაქციის ისტორიისა, ამდენად, ხსენებული მემუარები ამ რედაქციისა და, საერთოდ, ემიგრაციის პოლიტიკური და კულტურული ცხოვრების ისტორიის შესასწავლად, ვფიქრობთ, დიდ ყურადღებას იმსახურებს. წიგნი მიუნხენში მცირე ტირაჟით არის გამოცემული, საქართველოში არ დაბეჭდილა და ეს გარემოებაც არის მიზეზი, რის გამოც საზოგადოებისათვის მისი გაცნობა მივიჩნiewთ საჭიროდ.

საბჭოთა პერიოდში რადიო „თავისუფლების“ ქართულ გადაცემებს შორის ბევრი იყო ისეთი, რომელიც ქართულ ლიტერატურას, ხელოვნებას, საერთოდ, ეროვნულ კულტურას, მისი გადარჩენის პრობლემებს ეხებოდა. გადაცემები ეძღვნებოდა საქართველოს ისტორიას, ქრისტიანული კულტურის საკითხებს, რაც იმისაკენ იყო მიმართული, რომ ქართველ ხალხში პატრიოტული გრძნობები არ შესუსტებულიყო. ცხადია, მრავლად იყო გადაცემა, რომლებშიც სოციალური საკითხები განიხილებოდა, თუმცა, ჩვენი აზრით, უმთავრესი ადგილი მაინც ეროვნულ პრობლემებზე მსჯელობას ეთმობოდა. აშშ-ში, კერძოდ, — ვაშინგტონში, არსებულ „ამერიკის ხმის“ ქართულ რედაქციაში, ვფიქრობთ, უფრო მეტად სოციალური პრობლემები იყო წინ წამოწეული, პროპაგანდა უფრო სოციალურ ქრილში წარიმართებოდა...

ილია კუჭუხიძის დასახელებული წიგნიდან ჩანს, რომ რადიო „თავისუფლების“ ქართულ რედაქციაში ჩამოყალიბებული ყოფილა ორი

შეხედულება, — ერთის მიხედვით, გადაცემებში წინ ეროვნული პრობლემები უნდა ყოფილიყო წამოწეული, მეორის თანახმად, — სოციალური. მიუხედავად იმისა, რომ ქართული რედაქციის თანამშრომელთა უმეტესობა გარკვეულ პერიოდებში მენშევიკი იყო, როგორ ჩანს, იმ მოღვაწეთა ძალისხმევით, რომლებიც ეროვნული პრობლემების წინ წამოწევას უჭერდნენ მხარს, საბოლოოდ მაინც გაიმარჯვა აზრმა, რომ პროპაგანდა, ძირითადად, ეროვნული ნიშნით უნდა წარმართულიყო, თუმცა, ცხადია, სოციალურ საკითხებს, როგორც ეროვნულ პრობლემებთან და, საერთოდ, ადამიანის ცხოვრებასთან უშუალოდ დაკავშირებულს, არანაკლები ყურადღება უნდა დათმობოდა. წიგნიდან საკმაოდ კარგად ჩანს, თუ ვინ იყვნენ ის პიროვნებები, ვინც ეროვნული პრობლემების წინ წამოწევას უჭერდნენ მხარს და ვისმა ძალისხმევამ გაამარჯვებინა ეროვნულ იდეოლოგიას ამ რედაქციაში... ეროვნული ცნობიერების გადარჩენისათვის, ძირითადად, საქართველოს ისტორიის, ქართული ლიტერატურისა და ხელოვნების, ეკლესიის ისტორიის საკითხებზე საუბრით ცდილობდნენ, მკაცრი შეფასება ეძლეოდა საქართველოს ისტორიის გაყალბების ფაქტებს, იმგვარ მხატვრულ ლიტერატურასა და ლიტერატურულ კრიტიკას, რომელიც საბჭოთა იდეოლოგიური გავლენის ქვეშ იყო მოქცეული.

იმ დაპირისპირებამ, რომელიც ემიგრანტულ წრეებში ადრევე არსებობდა და რომელიც, რადიო „თავისუფლების“ ქართულ რედაქციაში დაპირისპირების მიუხედავად, თავად ქართველთა მიერ, ურთიერთშეთანხმებით, მაინც დაძლეული იქნა, 90-იანი წწ-დან საქართველოს პოლიტიკურ ცხოვრებაში იჩინა თავი, — ერთმანეთს დაუპირისპირდნენ ის პოლიტიკური ძალები, რომელთაგანაც, ერთისათვის ეროვნული პრობლემები იყო უმთავრესი, მეორისათვის კი — სოციალური. მათ შორის საერთო ენა უნდა გამონახულიყო, რაც იმხანად ვერ მოხერხდა.

ილია კუჭუხიძის წიგნში — „სამაგიდო რვეულიდან“ არა მხოლოდ ქართული ემიგრანტული ცხოვრების, არამედ, — საბჭოთა პერიოდის ისტორიის შესახებ არის მოთხრობილი, საუბარია იმდროინდელ ქართულ ლიტერატურულ და, საერთოდ, კულტურის სფეროში მომხდარ მოვლენებზე, ამდენად, ვფიქრობთ, ხსენებული ავტორის მემუარები და მისი სხვა მრავალი ნაშრომის გაცნობა საზოგადოებისათვის მრავალმხრივ იქნება საინტერესო.

I.A. KUDRYASHOV, E.N. KLEMENOVA

Russia, Rostov-on-Don

Southern Federal University

Boris Poplavsky's Modernist Myth

The writers of «the unnoticed generation» (V.Varshavsky's term) actively enter the historical context into the creative discursive process, repeatedly coding the initial material until it turns into a myth. As a result the truth turns into a pseudo-problem, and such concepts as «reality» and «real» become mutually exclusive. The reality is deprived of any value, only the desperate search of spiritual break turns out to be real. The reality of reality illusion is the emphatic center of «the unnoticed generation»'s art motivations, the collision with reality is interpreted as the contact with infinity. Propositions of art narrating appear as derivatives of the intuitive knowledge, the feelings which are teetering on the brink with poetic imagination. The suggestive force of the modernist myth created by Boris Poplavsky was so effective that it found a powerful charge in postmodernism literature where the writer leads full life as a sign without the referent, the mythical vacuum randomly filled with the mystifier.

И.А. КУДРЯШОВ, Е.Н. КЛЕМЕНОВА

Россия, Ростов-на-Дону

Южный федеральный университет

Модернистский миф Бориса Поплавского

Литераторы «незамеченного поколения» (термин В. Варшавского) активно вводят исторический контекст в творческий процесс смыслообразования художественного дискурса, многократно кодируя исходный материал до тех пор, пока он не превратится в миф. В результате истинность оборачивается псевдопроблемой, а понятия «реальность» и «реальный» – взаимоисключающими. Реальность лишена значения, реальным становится только отчаянный поиск духовного прорыва. Реальность иллюзии реальности – эмфатический центр художественных мотивировок «незамеченного поколения», столкновение с реальностью интерпретируется как соприкосновение с бесконечностью. Пропозиции художественного повествования предстают производными интуитивного знания, чувств, балансирующих на

границы с поэтическим воображением. Суггестивная сила созданного Борисом Поплавским модернистского мифа оказалась настолько действенной, что нашла мощный заряд в литературе эпохи постмодернизма, в которой писатель живет полноправной жизнью как знак без референта, мифический вакуум, произвольно заполненный мистификатором.

NONA KUPREISHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Stephane Kasradze – From Avant-Garde to Art-Documentary Prose

The second, very brief period of Georgian modernism coincides with 20-ies of XX century. After successful implementation of the poetic reform it covered an important step in renovation of prose fiction that is called as “prose season”. This phenomenon was assisted by the unique, but as it turned out, the tragic possibility of modernist art concentrating in different directions contributed in one cultural space (consider Tiflis Eclectic Literary Life inert character and the first years of Soviet power of 1918-20 years)).

On symbolist-avant-garde wave there appears not a single artistic applications of young authors, among which there is distinguished Stephane Kasradze. It is remarkable that at the beginning of literary carrier the debutant writer is sometimes mentioned as a symbolist and sometimes – as a avant-garde writer by the critics of that time, which shows not only the terminological inaccuracies.

In determination of Georgian modernism the gradual significant contribution was made by G. Asatiani, M. Kveselava, M. Abuladze, R. Tvaradze, A. Khintibidze, L. Avaliani and especially Micheil Kurdiani by his work “History of literary fields of XX century”, in which there was basically defined the aesthetics of avant-garde and modernism.

After successful debut (“Gvartsamkhilavi”, “Udaburoba”, “The Sea”, “The District of Fishermen”, “Stable Man”, “The City’s Stomach”), Stephane Kasradze leaves the country. We have notes about his subsequent fate (St. Kasradze and D. Ghudumidze were shot by Germans at the eastern front during the Second World War because they took a German officer’s murder on themselves) from the magazine “The fate of Kartli” by Viktor Nozadze (1964) where there is printed the unpublished story “Bajado”. The fiction-documentary novel “Tari-Arale”

which is written in French city of Sosho shows the diversification of stylistic-thematic interests of Stephane Kasradze and appeared in Georgian press only at the beginning of 80-ies. “Tari-Arale” is strong reflection about well-known events of Tbilisi and Batumi “redde” by the Soviet army in February 1921 which have radically changed not only creative plans, but also the whole life of Stephane Kasradze.

ნონა კუარნიშვილი

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

სტეფანე კასრაძე — ავანგარდიზმიდან მხატვრულ-დოკუმენტურ პროზამდე

ქართული მოდერნიზმის მეორე, საკმაოდ ხანმოკლე, პერიოდი XX საუკუნის 20-იან წლებს ემთხვევა. წარმატებით განხორციელებული პოეტური რეფორმის შემდეგ მან მხატვრული პროზის განახლების მნიშვნელოვანი ეტაპი მოიცვა, რომელსაც სხვაგვარად, „პროზის სე-ზონსაც“ უწოდებენ. ამ მოვლენას ხელი შეუწყო ერთ კულტურულ სივრცეში (მხედველობაში გვაქვს 1918-20 წლების ტფილისის ლიტერატურული ცხოვრების ეკლექტური ხასიათი და გასაბჭოების პირველი ინერტული წლები) მოდერნისტული ხელოვნების სხვადასხვა მიმართულებათა კონცენტრაციის უნიკალურმა, თუმცა, როგორც აღმოჩნდა, ტრაგიკულმა შესაძლებლობამ.

სიმბოლისტურ-ავანგარდისტულ ტალღაზე ჩნდება ახალგაზრდა ავტორთა არაერთი მხატვრული განაცხადი, რომელთა შორის გამოირჩევა სტეფანე კასრაძეც. ნიშანდობლივია, რომ სამწერლო გზის დასაწყისში დებიუტანტ მწერალს იმდროინდელი კრიტიკოსები ხან სიმბოლისტად, ხან კი ავანგარდისტად ნათლავენ, რაც არა მარტო ტერმინოლოგიურ უზუსტობაზე მიგვანიშნებს.

ქართული მოდერნიზმის დეტერმინაციაში ეტაპობრივად მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანეს გ. ასათიანმა, მ. კვესელავამ, მ. აბულაძემ, რ. თვარაძემ, ა. ხინთიბიძემ, ლ. ავალიანმა, განსაკუთრებით კი მიხეილ ქურდიანმა თავისი ნაშრომით „XX საუკუნის დასაწყისის ლიტერატურული მიმდინარეობათა ისტორია“, რომელშიც ერთმანეთისგან საფუძვლიანად და არგუმენტირებულად გაიმიჯნა მოდერნიზმისა და ავანგარდიზმის ესთეტიკა.

წარმატებული დებიუტის შემდეგ („გვართსამხილავი“, „უდაბურობა“, „ზღვა“, „მებადურთ უბანი“, „მეჯინიბე“, „ქალაქის კუჭი“) სტეფანე კასრაძე ემიგრაციაში მიდის. მისი შემდგომი ბედის შესახებ (მეორე მსოფლიო ომის დროს აღმოსავლეთის ფრონტზე სტ. კასრაძე და დ.ლუდუმიძე გერმანელებმა დახვრიტეს, რადგან მათ საკუთარ თავზე აიღეს გერმანელი ოფიცრის მკვლელობა) გვატყობინებს ვიქტორ ნოზაძე ჟურნალში „ბედი ქართლისა“ (1964 წ.), სადაც აქამდე გამოუქვეყნებელი მოთხრობა „ბაჯადოც“ იბეჭდება. სტეფანე კასრაძის სტილურ-თემატურ ინტერესთა დევერსიფიცირებაზე მიგვანიშნებს მხატვრულ-დოკუმენტური რომანი „თარი-არალე“, რომელიც საფრანგეთის ქალაქ სოშოშია დაწერილი და ქართულ პრესაში მხოლოდ 80-იანი წლების დასაწყისში გამოჩნდა. „თარი-არალე“ მძაფრი რეფლექსიაა 1921 წლის თებერვალში საბჭოთა არმიის მიერ „განთლებული“ თბილისისა და ბათუმის ცნობილ მოვლენებზე, რომლებმაც რადიკალურად შეცვალეს სტეფანე კასრაძის არა მარტო შემოქმედებითი გეგმები, არამედ მთელი მისი ცხოვრება.

NESTAN KUTIVADZE

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Main Tendencies of Georgian Language Literary Work of Israel

As it is known it was the 70s of the XX when Georgians first immigrated to Israel. In fact, only a few families managed to return to their homeland. Therefore, during this period the cultural activity was not as intense as of those repatriated in the 90s of the XX century.

One of the important components of these activities was the existence of Georgian magazines and newspapers ('Alia', 'Khidi' (Bridge), 'Nergi' (Seedling), 'Droshta' (Flag)) and the publishing house 'The Caucasus'. Nowadays Georgian books are published quite intensively. Thanks to these publications we are familiar with Georgian writers living and working in Israel: Itzhak David, Tamar Kezerashvili-Mamistvalovi, Zhenya Maghalashvili, Soso Sephiashvili, Tamar Sephiashvili, Iliia Papismedov, Nana Nana Shabatashvili-Davari, Sima Janashvili, Simkha Adari (Ajiashvili), Phani and Polina Baazovs, Abram Mamistvalovi,

Gershon Ben-Oren (Tsitsuashvili), Iza Davitashvili, Isaac Megrelishvili, Chesie Lezghishvili and so on.

Georgian writing in Israel is one of the most important and distinctive segments of cultural inheritance of Georgian immigrants. It reflects the pain and expectation of these people thoroughly revealing their spiritual landscapes. The texts are created mostly on the main topics listed below: the first _ Soviet reality and its peripeteia as the reality defining the life of Jewish people, the second _ the issue of historical motherland that includes intensified feelings of the responsibility towards the country, the third_ the tragic fate of the Jewish people during the World War II and the fourth _ introspection of the latest ancestors and the past. It involves the tendencies of conceptualization of a very interesting ethnocultural phenomenon and reevaluation of several traditions.

Generally, in Israel Georgian language literary works cover the problematics mentioned above; extremely memorable artistic images are sculptured the prototypes of which are concrete, real people. The descendants have made ordinary people into the characters of their books and managed to save the history of the family origins and the nation. Due to the above mentioned documentary feature is one of the characteristics of the prose and is particularly distinguished in this respect.

ნოსტან კუთივაძე

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ისრაელის ქართულენოვანი მწერლობის უმთავრესი ტენდენციები

როგორც ცნობილია, ისრაელში XX საუკუნის 70-იან წლებში მოხდა ქართველთა პირველი ემიგრაცია. ფაქტობრივად, მაშინ რამდენიმე ოჯახმა შეძლო წინაპართა სამშობლოში დაბრუნება. ამდენად, ამ პერიოდის ალიამ ისეთი ინტენსიური კულტურული საქმიანობა ვერ გაშალა, როგორც XX საუკუნის 90-იანი წლების რეპატრიანტებმა.

ამ საქმიანობის უმნიშვნელოვანესი ნაწილი იყო ქართულენოვანი ჟურნალ-გაზეთებისა („ალია“, „ხიდი“, „ნერგი“, „დროშა“) და გამომცემლობა „კავკასიონის“ არსებობა. ამჟამად საკმაოდ ინტენსიურად გამოიცემა ქართული წიგნები. სწორედ ამ გამოცემების შედეგად დღეს ჩვენთვის ცნობილია ისრაელში მოღვაწე ქართულენოვანი ებრაელი მწერლები: იცხაკ დავიდი, თამარ კეზერაშვილი-მამისთვალოვი, ჟე-

ნია მაღალაშვილი, სოსო სეფიაშვილი, თამარ სეფიაშვილი, ილია პაპისმედოვი, ნანა შაბათაშვილი-დავარი, სიმა ჯანაშვილი, სიმხა ადარი (აჯიაშვილი), ფანი და პოლინა ბააზოვები, აბრამ მამისთვალოვი, გერშონ ბენ ორენი (წინუაშვილი), იზა დავითაშვილი, ისაკ მეგრელიშვილი, ჩესი ლეზგიშვილი და სხვ.

ქართულენოვანი მწერლობა ისრაელში ქართული ალიის კულტურული მოღვაწეობის უმნიშვნელოვანესი და გამოკვეთილი ნაწილია, რომელმაც კარგად აიჩვენა ამ ხალხის ტკივილი და მოლოდინი, მთელი სიღრმით აჩვენა მათი სულიერი ლანდშაფტი. ეს ტექსტები, უმთავრესად შემდეგ ძირითად თემებზე იქმნება: პირველი — საბჭოთა სინამდვილე და მასთან დაკავშირებული პერიპეტეიები, როგორც ებრაელთა ყოფის განმსაზღვრელი რეალობა, მეორე — ისტორიული სამშობლოს საკითხი, რომლის შემადგენელი ნაწილია ქვეყნის წინაშე მოვალეობის ხაზგასმული შეგრძნება, მესამე — მეორე მსოფლიო ომში ებრაელთა ტრაგიკული ხვედრი და მეოთხე — უახლოესი წინაპრებისა და წარსულის რეფლექსია. იგი მოიცავს უაღრესად საინტერესო ეთნოკულტურული ფენომენის გააზრებისა თუ ზოგიერთი ტრადიციის გადაფასების ტენდენციას.

ზოგადად ამ პრობლემატიკაზე იქმნება ქართულენოვანი მწერლობა ისრაელში, იძენება უაღრესად დასამახსოვრებელი მხატვრული სახეები, რომლის პროტოტიპებიც ხშირად კონკრეტული, რეალური პიროვნებანი არიან, შთამომავლებმა რომ აქციეს საკუთარი წიგნების პერსონაჟებად და ამ გზით საკუთარი გვარის, ოჯახის, ერის ისტორია შეინახეს. ამის გამო დოკუმენტურობა ამ პროზის ერთ-ერთი დამახასიათებელი თავისებურებაა და იგი ამითაც გამოირჩევა.

SHARLOTA KVANTALIANI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Unknown Addressee of Akaki Papava's Poem (An émigré writing of the 1920s)

An émigré writing of the 1920s gives especially valuable and objective material for evaluation of Georgia's socio-political and cultural life at that time.

In the émigré literary collection “Sakartvelo” coming out in Munich there was printed a patriotic poem with tragic sense, “A Letter from the Motherland”. It has an editorial postscript: “This poem belongs to one modern known poet. It was written in 1924 after the rebellion. As a manuscript it circulated around the

whole Georgia and came abroad too”. It seems that the editorial board knew the author’s identity but due to the obvious reasons avoid naming him.

I published this poem in 1992 in almanac “Algeti” and in 1988 in the newspaper “Kalmasoba” and asked the reader to response. From Kutaisi I got professor Avtandil Nikolaishvili’s letter where he wrote that he really did not know who was the author of this poem but an addressee of this poem might have been Georgian emigrant, known poet and public man Akaki Papava... He published his book in Buenos Aires which included his poem “A Letter to the Old Friend”, Akaki word for word brings the lines of the mentioned poem.

Textological analysis of these two poems shows that the addressee of the unknown poet’s poem was his friend Akaki Papava, in his response Akaki writes that he often got letters from him but unfortunately, for obvious reasons he could not always response. I hope numerous manuscripts of unknown writer can be found in Akaki Papava’s archive.

შარლოტა კვანტალიანი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

აკაკი პაპავას ლექსის უცნობი ადრესატი (20-იანი წლების ემიგრანტული მწერლობა)

20-იანი წლების ემიგრანტული მწერლობა განსაკუთრებულ ფასეულ და ობიექტურ დოკუმენტურ მასალას იძლევა იმდროინდელი საქართველოს საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და კულტურული ცხოვრების შესაფასებლად.

მიუნხენში გამოშვებულ ემიგრანტულ ლიტერატურულ კრებულში „საქართველო“ დაიბეჭდა ტრაგიკული ჟღერადობის პატრიოტული ლექსი „წერილი სამშობლოდან“. მას ახლავს რედაქციის მინაწერი: „ეს ლექსი ერთ ჩვენს თანამედროვე ცნობილ მგოსანს ეკუთვნის. იგი დაწერილია 1924 წლის აჯანყების შემდეგ. ხელნაწერად მოიარა მთელი საქართველო და უცხოეთშიც მოაღწია“. რედაქციამ, ეტყობა, იცოდა ავტორის ვინაობა, მაგრამ გასაგები მიზეზების გამო არ ასახელებს მას.

1992 წელს აღმანახ „ალგეთში“, 1998 წელს კი გაზეთ „კალმასობაში“ გამოვაქვეყნე ეს ლექსი და მკითხველს ვთხოვე, გამომხმამაურობოდა. ქუთაისიდან მივიღე პროფესორ ავთანდილ ნიკოლეიშვილის წერილი, სადაც იგი მწერდა, მართალია ლექსის ავტორი არ ვიცი ვინ არის, მაგრამ ლექსის ადრესატი შეიძლება იყოს ქართველი ემიგრანტი, ცნობი-

ლი პოეტი და საზოგადო მოღვაწე აკაკი პაპავა... მას ბუენოს აირესში დაუბეჭდავს წიგნი, სადაც შესულია ლექსი „წერილი ძველ მეგობარს“, ეს ლექსი პასუხია ლექსისა „წერილი სამშობლოდან“, აკაკის სიტყვა-სიტყვით მოაქვს სტრიქონები აღნიშნული ლექსიდან.

ამ ორი ლექსის ტექსტოლოგიურმა ანალიზმა გვიჩვენა, რომ უცნობი პოეტის ლექსის ადრესატი მისი მეგობარი აკაკი პაპავაა, აკაკი საპასუხო ლექსში წერს, რომ ხშირად ღებულობდა მისგან წერილებს, სამწუხაროდ, ის ყოველთვის ვერ უბრუნებდა პასუხს გასაგები მიზეზების გამო. იმედი მაქვს, აკაკი პაპავას არქივში უცნობი ავტორის მრავალი ხელნაწერი მოინახება და მისი ვინაობაც გაირკვევა.

VERA KVANTRE

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Theme of Alienation in the Works of Emigrant Writers of the Third Wave of Emigration

In creativity of emigrant writers theme of alienation is one of the central themes. There are two main forms of alienation of the subject (expatriate writers) get implementation of the literary work: estrangement, in one or another form implemented in geographical space; estrangement as a rift in the metaphorical sense, including access to the space of melancholy subject, that is going beyond the usual limits of space and time perception. In the mental space of literature of the third - “post-perestroika” wave of emigration is the changes that actually make more correct term “diaspora” in comparison with the term “emigration.” Insular consciousness ceases to be an analogue of the emigre consciousness. For literature of russian writers outside Russia typical strategy of incorporating. Emigrant in an intimate relationship with him and his past seeks to overcome his personal failure and a sense of alienation, including from himself. One way to overcome alienation, as well as a means of self-knowledge initiated by movement in someone else’s space, becomes a literary work. Writer-immigrant and writer- expatriate try to compensate the resulting “deficit” by the process of writing. Emigrant writer considers writing not only as an opportunity to form the living space, but also as an opportunity to self-reflection and the construction or reconstruction “I” after the experienced emigration trauma. Refinement, as well as the alienation takes place either in the form of spatial constructions, based on real or magical geography or in metaphorical form, that is, non-spatial

dimension. Geographically oriented Integrating involves different strategies: the spatio-temporal localization - search for roots, origins, creation of outspace as of “own” space, the search for alternative forms of space, such as going to the space of magical geography.

ВЕРА КВАНТРЕ

Грузия, Кутаиси

Государственный университет Акакия Церетели

Тема отчуждения в творчестве писателей-эмигрантов третьей волны эмиграции

В творчестве писателей-эмигрантов тема отчуждения является одной из центральных тем. Выделяются две основные формы отчуждения субъекта (писателя-эмигранта), получившие реализацию в литературном произведении: остранение, в той или иной форме реализованное в географическом пространстве; остранение как отчуждение в метафорическом смысле, в т.ч. выход в пространство меланхолического субъекта, т.е. выход за привычные пределы пространственного и временного восприятия. В ментальном пространстве литературы третьей – «постперестроечной» волны эмиграции происходят изменения, которые собственно и делают более корректным термин «диаспора» по сравнению с термином «эмиграция». Островное сознание перестает быть аналогом эмигрантского сознания. Для литературы русских писателей за пределами России характерна стратегия вписывания. Эмигрант в интимных отношениях с собой и своим прошлым стремится преодолеть свою личную недостаточность и чувство отчуждения, в т.ч. и от себя самого. Одним из способов преодоления отчуждения, равно как и средством самопознания, инициированного перемещением в чужое пространство, становится литературное творчество. Писатель-эмигрант и писатель-экспатриант стремятся компенсировать образовавшуюся «нехватку» самим процессом писания. Писатель-эмигрант рассматривает писание не только как возможность формирования жизненного пространства, но и как возможность авторефлексии и конструирования или реконструирования «я» после пережитой травмы эмиграции. Вписывание, как и отчуждение, происходит либо в форме пространственных построений, основанных на реальной или магической географии, либо в метафорической форме, то есть в непространственном измерении. Географически ориентированное вписывание предполагает разные стратегии: пространственно-временную лока-

лизацию – поиск корней, истоков, создание межпространства как «своего» пространства, поиск альтернативных пространственных форм, например, переход в пространство магической географии.

MANANA KVATAIA

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Emigration: the Space for Creative Freedom

Grigol Robakidze wrote: “Man is man only when he is free; freedom is like a ray of light in a man”. And really, his creative discourse is an apology for a word and thought, freedom of the individual and of one’s own country. Being escaped from the space of the Soviet “satanocracy”, the writer in his letter of 7 May, 1931, explained to Stefan Zweig the reasons of his emigration from the USSR, the country where it was required to write and think based on materialistic and Marxist ideology in the following way. Robakidze was neither materialist nor Marxist and he did not recognize empiric realism because as fate had willed in every reality he saw different reality, for him the main thing was visual-realistic world outlook. “You know very well that I am not ideologically acceptable for them”, - he wrote to Zweig. Georgian writer did not accept Bolshevism because in his own words it “internally corrupts people and establishes pseudo-culture”. And Georgian culture “such individual and universal, must continue its evolution from the depths of Georgia nation”.

While living in emigration to Europe Grigol Robakidze in his German and Georgian language texts comprehends global or “eternal” issues of contemporary world in an original way; he is pondering over the destroyed etheric body of the planet Earth where two directions (modern highways) are marked: according to the one the earth is abandoned from God, the eternal is rejected and individual – is abused. For the second direction the earth is Magna Mater, and each phenomenon is regarded in cosmic connection with the world. For creator the topical is the relation of proto-fear (the fear of death) and mythos, it studies universal theme: whether the human “I” is a curse or a supreme gift of the existence. Robakidze is captured by the idea of eternal return beginning from Pythagoras to Nietzsche, Goethe and the idea of proto-plant, relationship between beginning and proto-beginning and numerous philosophical and ontological concepts. He deeply understands the West-East relationship, metaphysical essence of being German, goddess Isis’s fountain and Israel’s fate, image of Moses and Georgian

worldview. There is also a discussion on general problems of modern man: on the tragedy of a man lack of inner power and a woman who bears the imprint of earthly life, etc. Robakidze goes deep into the understanding of the relation between the knowledge about the existence and the existence itself, splitting of metaphysical essence of a being and other range of ontological problems.

Without taking into account the writings of Robakidze, it is impossible to grasp the essence of Bolshevism as a phenomenon and the actions of some of its prominent representatives. In Leopold Ziegler's view, the novels "The Killed Soul" and "Guardians of the Grail" represent the first polemics with revolution". The apotheosis of Georgia was gradually created with these novels and as "The Snake's Skin" is a prelude to these two novels, in future all these three novels must be issued in one book, as "Georgian Trilogy" which at the same time, would be an amazing victory over revolution, i.e., over the Bolshevism.

მანანა კვატანია

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ემიგრაცია: სივრცე შემოქმედებითი თავისუფლებისათვის

„ადამიანი მხოლოდ მაშინაა ადამიანი, როცა იგი თავისუფალია; თავისუფლებაა სხივური ელემენტი ადამიანში“, — წერდა გრიგოლ რობაქიძე. მართლაც, მისი შემოქმედებითი დისკურსი სიტყვისა და აზრის, პიროვნების თუ საკუთარი ქვეყნის თავისუფლების აპოლოგიაა. საბჭოთა „სატანოკრატიის“ სივრცეს განრიდებული მწერალი 1931 წლის 7 მაისს შტეფან ცვაიგს ასე უხსნიდა მისი ემიგრირების მიზეზებს სსრკ-დან, ქვეყნიდან, სადაც მატერიალისტურად და მარქსისტულად წერას და აზროვნებას ითხოვდნენ. რობაქიძე არც მატერიალისტი იყო, არც მარქსისტი და არ აღიარებდა ემპირიულ რეალიზმს, რადგან, ბედისწერის ნებით, იგი ყოველ რეალობაში სხვა რეალობას ხედავდა, მისთვის მთავარი ვიზიონერულ-რეალისტური მსოფლხედვა გახლდათ. „თქვენ კარგად იცით, რომ მე მათთვის იდეოლოგიურად მიუღებელი ვარ“, — სწერდა იგი ცვაიგს. ქართველმა მწერალმა ვერ მიიღო ბოლშევიზმი, რადგან, მისი თქმით, იგი „ხრწნის შინაგან ხალხს და ამყარებს ფსევდოკულტურას“. ქართველთა კულტურა კი, „ასე ინდივიდუალური და ეგზოტ უნივერსალური, ქართველი ერის წიაღიდან უნდა აგრძელებდეს თავის ვითარებას“.

ევროპაში ემიგრირებული გრიგოლ რობაქიძე გერმანულ თუ ქართულენოვან ტექსტებში ორიგინალურად გაიაზრებს მისი თანამედროვე მსოფლიოს გლობალურ თუ „ეტერნულ“ პრობლემატიკას, მას აფიქრებს განსაცდელი დედამიწის დაზიანებული ეთერული სხეულისა, სადაც ორი მიმართულება (თანამედროვეობის მაგისტრალები) შეინიშნება: ერთის მიხედვით, დედამიწა განსიბლულია და ღვთისაგან მიტოვებული, მარადიული უარყოფილია და ინდივიდუალური — პატივყარილი. მეორე მიმართულებისათვის დედამიწაა Magna Mater, ყოველი მოვლენა კი სამყაროსთან კოსმიურ კავშირში განიხილება. შემოქმედისათვის აქტუალურია თაურშიშის (პირველშიშის, სიკვდილის შიშის) და მითოსის მიმართება, ის იკვლევს უნივერსალურ თემას: ადამიანური „მე“ — წყევლაა თუ ყოფიერების უმაღლესი საჩუქარი? რობაქიძეს იტაცებს მარადიული დაბრუნების იდეა პითაგორედან ნიცშემდე, გოეთე და თაურმცენარის იდეა, სანყისისა და თაურსანყისის დამოკიდებულება და მრავალი ფილოსოფიურ-ონტოლოგიური კონცეპტი. იგი სიღრმისეულად გაიაზრებს დასავლეთ- აღმოსავლეთის მიმართებას, გერმანელობის მეტაფიზიკურ არსს, ისისის ენგაღსა და ისრაელის ბედისწერას, მოსეს სახესა თუ ქართველთა მსოფლხატს. აქვეა მსჯელობა თანამედროვე ადამიანის ზოგად პრობლემებზე: მზით უძლური მამაკაცისა და მინიერი ცხოვრებით დალდასმული ქალის ურთიერთობის ტრაგედიაზე და სხვ. რობაქიძე უღრმავდება ყოფიერებაზე ცოდნისა და თავად ყოფიერების მიმართების, ყოფიერების მეტაფიზიკური არსის გახლეჩის და სხვა სახის ონტოლოგიურ პრობლემატიკას.

შეუძლებელია ბოლშევიზმის, როგორც მოვლენის, თუ მისი ცალკეული ცნობილი წარმომადგენლის ქმედებათა არსს ჩასწვდე გრიგოლ რობაქიძის ნაწერების გათვალისწინების გარეშე. ლეოპოლდ ციგლერის აზრით, „ჩაკლული სული“ და „მცველნი გრალისა“ გახლავთ „პირველი პოლემიკა რევოლუციასთან“. ამ რომანებით „თანდათან შეიქმნა აპოთეოზი საქართველოსი“, და, რადგან „გველის პერანგი“ ამ ორი თხზულების პრელუდიაა, მისი თქმით, მომავალში სამივე ერთად უნდა გამოიცეს, ვითარცა „ქართული ტრილოგია“, რომელიც, ამავე დროს, იქნებოდა საოცარი ძლევა რევოლუციისა, ესე იგი, ბოლშევიზმისა.

IRMA KVELASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Georgian Literature Institute

The Function of Self endowment in Grigol Robakidze “Imam Shamil”

The concept of the act of cosmogenity of endowment and self endowment rests upon the idea of renovation and resurrection. While making the sacrifice ritual individual tries to make contact with the supernatural transcendental power and thus tries to set order in universe.

The transformation of the sacrifice ritual into self endowment is of paramount importance in Grigol Robakidze works ; In “Londa” – sacrifice transforms into self endowment (“The last Wedding”) the same happens in “Lamara”. The novel “Imam Shamil” depicts the problem of sacrifice as well, Shamil makes self punishment and thus tries to save his sinful mother . Self endowment is the ritual for restoration of balance in the world. The main idea of the ritual is to start everything from the very beginning – start new life and atone his sins. All the rituals were carrying the mystical character and thus the main idea was renewal and new birth of individual.

Insulted and outraged Shamil tries to punish himself and thus give new birth : “95 switches on me and 5 switches on my mother” – this is the way out form the awkward situation. The main idea of the interaction is the attempt of gaining lost harmony and thus cure the pain, all the rituals had a long history.

Self endowment of Shamil carries the moral character as well. The main point is not finishing the ritual but the will of confession and repentance of sins. Self endowment makes new birth for hero, that is presented as centaur in the novel , the centaur possesses the all the divine powers and abilities , he can manage his own life and even the world.

ირმა ყველაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

თვითშენიშვნის ფუნქცია გრიგოლ რობაქიძის „იმამ შამილში“

როგორც მსხვერპლშენიშვნის, ასევე თვითშენიშვნის კოსმოგონიური აქტის კონცეფცია, ხელახლა დაბადების, განახლების იდეაში მდგომარეობს. მსხვერპლშენიშვნით ადამიანი ამყარებს კონტაქტს ტრანსცედენტულ ძალებთან, იმეორებს რა სამყაროს შექმნის თავდაპირველ მითორიტულს. მსხვერპლის შენიშვნით ადამიანი იცავს და აახლებს წესრიგს სამყაროში.

მსხვერპლშენიშვნის რიტუალის თვითშენიშვნად ქცევა, რომლის ფინალიც ურთიერთდანდობაზე ამახვილებს ყურადღებას, ნიშნეულია გრიგოლ რობაქიძის შემოქმედებისათვის; „ლონდა“, რომელშიც მსხვერპლშენიშვნა თვითშენიშვნის („უკანასკნელი ქორნილის“) სახეს იღებს, „ლამარაშიც“ თვითშენიშვნადაა ნაქცევი მსხვერპლშენიშვნა. ასევე ხდება მოთხრობა „იმამ შამილში“, რომელშიც ცოდვაჩადენილი დედის მაგივრად შამილის მიერ ხდება თვითდასჯა. თვითშენიშვნით ხდება დარღვეული წესრიგის აღდგენა, რომლის უმთავრესი ფუნქცია არის ის, რომ პიროვნება დაუბრუნდეს სანყისს, ახალ სიცოცხლეს, თავიდან მოიპოვოს ის, რაც შეცოდებით დაკარგა. ასევე ხდებოდა ხელდასხმის უძველეს რიტუალებში, როდესაც ახდენდნენ ადამიანის ხელახალ მისტიურ დაბადებას.

პატივშელახული და სულატკივებული შამილი თვითშენიშვნით, თვითდასჯით ცდილობს ხელახლა შობას: „95-ჯერ მე სახრე, 5-ჯერ დედას!“ — ასეთი დასჯა გამოსავალია. უმთავრესი ამ ინტერაქციაში არის შამილის მიერ დაკარგული ჰარმონიის პოვნის მცდელობა, რომ თვითშენიშვნას შეუძლია განკურნოს მისი სატიკვარი ისევე, როგორც მრავალი საუკუნის წინ ხდებოდა მსხვერპლშენიშვნის რიტუალებში.

შამილის თვითშენიშვნის ნებაყოფლობით აქტს ზნეობრივი მაგალითის მნიშვნელობაც აქვს. აქ მთავარია არა პროცესის ბოლომდე მიყვანა, არამედ ნება და განწყობის სურვილი. თვითშენიშვნით გმირს უჩნდება ხელახლა წარმოშობის უნარი. თვითდასჯის რიტუალით ხდება განახლება, ახლად შობა, კვლავ გმირად ქცევა, რომელსაც ავტორი ხატავს კენტავრად, როგორც უდიდესი ენერჯის და პირველყოფილ ძალთა სიმბოლოს, რომელსაც თვით ბედის მართვაც შეუძლია.

NINO KVIRIKADZE

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Thomas Mann's Model of National Mentality During his Emigration

Emigration is an ambiguous phenomenon in creative destiny of Th. Mann. It undergoes several stages, from the period of formation of the artistic worldview, which has been influenced by the German philosophers and essayists as well as Russian, Scandinavian, British, American etc. writers. However, it has not made him a cosmopolitan, strengthening the awareness of his national identity: Th. Mann remains a German writer (“Where I am, there is Germany”).

His creative consciousness forms a clear idea of national traditions and the German spirit to which he remains faithful throughout his creative life. Emigration is multifaceted and ambiguous in his writings. It is divided into several stages, from the inside to the outside, and emigration is not only connected with historical events (World War I, Fascism and World War II), but also to the stages of his creative growth. His exile in the Czech Republic, France, Italy, America, Switzerland, did not make him a Czech, Italian, American. Despite the rejection of his position by the German and Western European critics, he remained German in his understanding of the trinity of national German ideas: recognizing geographical boundaries, national values, and the German national idea, which are embodied in different genres at various stages of his creative endeavor: novels, essays, humorous stories as well as his language and style.

Th. Mann's heritage has not been yet fully studied in terms of its relation to the German world outlook and national stereotype mentality. This paper aims to create a complex approach to the aforesaid problem. Such an approach will help to better understand internal and external emigration of Thomas Mann, its reception in his writings, and the writer's meta-and intra-national dialogue with the literature and culture of the period of exile.

НИНО КВИРИКАДЗЕ

Грузия, Кутаиси

Государственный университет им. Акакия Церетели

Национальная модель мышления Томаса Манна периода эмиграции

Эмиграция – явление неоднозначное в творческой судьбе Т.Манна. Она претерпевает несколько этапов, от периода формирования художественного мировоззрения, на которое оказали влияние как немецкие философы, эсты, писатели, так и русские писатели, скандинавские, английские, американские и др. Однако это не сделало его космополитом, укрепив осознание им своей национальной принадлежности: Т.Манн остается немецким писателем («Где я, там Германия»).

Его творческое сознание формирует четкое представление о национальных традициях, границах и немецкой идее, которым он не изменяет на протяжении всей своей творческой жизни. Эмиграция в его творчестве многоаспектна и неоднозначна. Она делится на несколько этапов: от внутренней эмиграции к внешней и связана не только с историческими событиями (Первая мировая война, фашизм и Вторая мировая война), но и с этапами творческого роста. Вынужденное пребывание в Чехии, во Франции, Италии, Америке, Швейцарии не сделало его чехом, итальянцем, американцем. Несмотря на неприятие его позиций со стороны немецких и западноевропейских критиков, он оставался немцем в своем понимании триединства национальной немецкой идеи: осознании географических границ, национальных ценностей, немецкой национальной идеи, которые воплощал поэтапно в разных жанрах: романах, эссеистике, юмористических рассказах, а также в языковом стиле.

Рассмотрение наследия Т.Манна в едином аспекте его отношения к немецкому пониманию мира, в аспекте национального стереотипа мышления, в художественном диалоге литератур и культур, несмотря на многочисленные исследования, все еще не стало объектом научного исследования. В докладе предпринята попытка создания комплекса по означенной проблеме. Подобный подход будет способствовать современным требованиям понимания понятий: внутренняя и внешняя эмиграция Томаса Манна, ее рецепция в творчестве писателя, мета- и внутритекстовый диалог с национальными литературами и культурами периода эмиграции.

JŪRATĖ LANDSBERGYTĖ

Lithuania, Vilnius

Lithuania Culture research

Lithuania's Catastrophe in the Poetry of Emigrants: Apocalyptic Meanings of Soviet Occupation

Lithuanian literature beyond the Atlantic in the 5-6th decade could openly express the pain and despair of irretrievable loss of the nation. Precisely in America Lithuanian poetry outspread the real apocalyptic meanings of the nation: the spirit suffered and struggled together with partisans, sorrowed for gone brothers and sisters, went deeper into the peripeteia of loss of statehood and retention in exile, developed emotional discourse reflecting Lithuania's reality, which was repressed, tied and betrayed in Lithuania itself. Literature of emigrants in America then undoubtedly became the great centre of Lithuanian literature, which was covered for Lithuania, but nevertheless implacably penetrated into it. And today the history of Lithuanian literature is not imagined without the discourse of immigration, it is the real deep dimension of modern Lithuanian literature. This depth floats in the mazes of the pain of loss of the state and mother country, especially poetry is live with it, as well as dramaturgy and prose, full of heroic resistance struggles and apocalyptic plots. They are especially important, inspiring, refreshing emotionally hand of the frames of Lithuanian nation. These symbols were spread by poets Henrikas Nagys, Bernardas Brazdžionis, Algimantas Mackus, playwrights Antanas Škėma ("Balta drobulė"), Algirdas Landsbergis ("Penki stulpai turgaus aikštėje") and many others.

Loss of Lithuania and vanishing from the world's map was the conversion of apocalyptic meaning for them, equal to the fall of the world, phenomenon of self-destruction of ideal's spirit. It is told by meaningful words of the poetry of the herald of emigrant apocalyptic modernism, A. Mackus: ("Blood's news left"), death ("And death won't be defeated"), land ("Because such could be the taste of your land, too"), North (Lithuania: "Towards the Northern water there sighs the psalm of funeral"), continent (America), map (In the map written by the destiny hand the voice screams for excursion). It is the sea, shore, ship, river and the symbols of religious ritual – sacrament, angels, Maria, litany, psalm, God – it is a special meaning of absolute, distorted by pain, related to completion, "seduced by joy", bitterness of loss of mother country, irony, split of consciousness. The most important leitmotif of this poetry is **Scream** – it is the last act of free spirit struggle against the ruin of the world (paradigm of apocalypse):

Green, green!
I want only green
To cover the fading
Slops of birches,
Rough as kersey
North moonlight!

There is no native land!
Nemunėlis does not flow silently...

Thus scream in the poetry of emigrants is **the real one**, not a metaphor, and the process bursting the being, the trend of poetry predicting the final of universe, leading towards transcendentalism. Development of its meanings in global **space of the world**, in which “we stay for looking in the maps for the time lost“ (A.Mackus).

Or otherwise there is another alternative left: “I am calling for nation, cracked by GPU!“ (B. Brazdžionis). The scream becomes the gesture of resurrection – the psalm, which had to be born in America, in the post-war war of Lithuania perceived in the freedom of emigrants.

SIARHEI LEBEDZEU

Minsk, Belarus

Belarusian State University

«National» as a Factor of Work’s Artistry and National Identification of Work

Our report represents a compressed and open for discussion view of a such disputable and diverse for modern literary criticisms and Cultural Studies category as «**national**».

We consider two interconnected aspects: the expression of national consciousness in literary and art work and following – or not following – from this expression a possibility to refer the work to this or that national literature, and more widely – to the culture of the concrete people.

National, being a certain property of mentality and consciousness and **not being a form of public consciousness**, it can’t but is shown in any «product» of personal art activity. It seems that symbolic systems of those art forms which traditionally are considered to be «clear to all» (dance, music, painting, etc.) don’t

need to be interpreted. The language of such art form as literature – **the word** – obviously demands interpretation. However a key problem here is a relationship between the national consciousness expressed (or «as though» expressed) in the literary work and a national identity of the work itself. It is obvious that it is impossible «to bypass» here the theory of archetypes of C. G. Jung: national is none other than a concrete form of the manifestation of «collective unconscious». However being such a manifestation in the concrete literary work it can become (or not become) an artistry factor. (Here the problem of «intensity», or «norms», arises – as any «norm», «degree» of manifestation of this or that ideological set, whether it is national, religious, political or other, «dissolved» in the art text, or «sticking out» from it – when work ceases to be art, and becomes religious or journalistic –for example sermon, lampoon, appeal, article, etc.)

And as one of the key factors of national self-expression and, respectively, national identification, it is considered in the report the relationship between the type of the consciousness presented in the work and the language in which the work is created.

С.Ю.ЛЕБЕДЕВ

Беларусь, Минск

Белорусский государственный университет

«Национальное» как фактор художественности произведения и национальная идентификация произведения

Наш доклад представляет собой сжатое, открытое для дискуссии наше видение такой спорной и неоднозначной для сегодняшних литературоведения и культурологии категории, как **«национальное»**.

Мы рассматриваем два взаимосвязанных аспекта: выражение национального самосознания в литературно-художественном произведении и вытекающее – или не вытекающее – из этого выражения отнесения произведения к той или иной национальной литературе, и шире – к культуре конкретного народа.

Национальное, являясь определенным свойством психики и сознания и **не являясь формой общественного сознания**, не может быть не проявлено ни в одном «продукте» художественной деятельности человека. Знаковые системы тех видов искусства, которые традиционно считаются «понятными всем» (танец, музыка, живопись и т.д.), кажется, не нуждаются в переводе. Язык же такого вида искусства, как литература, – **слово** – очевид-

но требует перевода. Однако ключевая проблема здесь – это взаимоотношения национального сознания, выраженного (или «как бы» выраженного) в литературном произведении, и национальной принадлежности самого произведения. Понятно, что здесь нельзя «обойти» теорию архетипов К. Г. Юнга: национальное является не чем иным, как конкретной формой проявления «коллективного бессознательного». Однако именно такое и именно в конкретном литературном произведении оно может стать или не стать фактором художественности. (Здесь налицо проблема «выраженности», или «нормы», – как любая «норма», «степень» выражения той или иной идеологической установки, будь то национальная, религиозная, политическая или иная, «растворенная» в художественном тексте, или «выпирающая» из него – когда произведение перестает быть художественным, а становится религиозным или публицистическим – как, например, проповедь, памфлет, воззвание, статья и т.д.).

И как один из ключевых факторов национального самовыражения и, соответственно, национальной идентификации, рассматривается взаимоотношение типа сознания, представленного в произведении, и языка, на котором произведение создано.

ELIZABETH LITOVSKAYA

Russia, Yekaterinburg

*Ukraina Federal University named after the first President of
Russia B.N.Yeltsin*

Transformation of Emmigrant’s Experience in Blogs of Global Russians

Bicentennial experience of the Russian emigration lasted up to 90 years of the twentieth century, when the political situation has changed and the country became open. The ability to freely leave the country was reflected not only in the public mind but in the narratives produced by emigrants and authors who remain in Russia. An important factor that confirms the change was the frequency of replacement lexeme “emigrant” to “the left”, “the living in another country,” etc. This is significant because many of the popular contemporary Russian authors were brought up in the Soviet system of values which emigration was perceived negatively in: it was wrote about negatively or not write at all, and texts created expatriate writers, almost unreleased in the USSR.

The main themes of the Russian emigration in all times have been, on the one hand, the horrors of life in the country they had left, and on the other, nostalgia, yearning for the mentality, culture and language, which must be preserved. This creates an unshakable image of the irresistible border, the output of which is connected with the victim of, firstly, deprivation of the cultural environment, the need to find a new identity of an immigrant.

The emergence of the Internet has allowed to overcome the problems created by the “border”: emigrants received information space that can transmit ideas of cultural traditions preservation, creating space of dispersion, getting an opportunity to maintain international relations. This space determines the specific provisions of the new immigrants in the world: they have a unique Soviet experience, are carriers of the traditions of the Russian intelligentsia, but do not belong to one country, believing themselves to be citizens of the world. At the junction of two or more cultures, assimilated immigrants, create a special image of the new Russian people living and working abroad - the image of global Russians

The material of this paper will be the transformation of those expatriate writers and implementation of global Russians themes in the texts of the magazine “Snob” and some popular blogs.

Е.В. ЛИТОВСКАЯ

Россия, Екатеринбург

Уральский федеральный университет

Трансформация эмигрантского опыта в блогах global russians

Двухсотлетний опыт русской эмиграции просуществовал вплоть до 90-х годов XX века, когда изменилась политическая ситуация и страна стала открытой. Возможность свободного выезда из страны отразилась не только в массовом сознании, но и в нарративах, создаваемых как уехавшими, так и оставшимися в России авторами. Важным фактором, подтверждающим изменения, стала частотность замены лексики «эмигрант» на другие: «уехавший», «живущий в другой стране» и т.д. Это показательно, так как многие популярные современные русские авторы воспитывались в советской системе ценностей, где эмиграция воспринималась негативно: в СССР о ней писали негативно или не писали вовсе, а тексты, созданные писателями-эмигрантами, почти не издавались.

Основными темами русской эмиграции во все времена были, с одной стороны, ужасы жизни в стране, которую они покинули, а с другой, ностальгия, тоска по ментальности, культуре и языку, которые необходимо сохранять. Таким образом, создается образ непоколебимой границы, выход за которую связан с жертвой, в первую очередь, лишения культурной среды, необходимость поиска новой самоидентификации эмигранта.

Появление интернета позволило преодолеть проблемы, созданные «границей»: уехавшие получили информационное пространство, где могут транслировать идеи сохранения культурных традиций, создавая пространство рассеяния, получая возможность поддерживать интернациональную связь. Пространство рассеяния определяет специфику положения новых эмигрантов в мире: они обладают уникальным советским опытом, являются носителями традиций русской интеллигенции, но уже не принадлежат одной стране, считая себя гражданами мира. На стыке двух и более культур, воспринятых эмигрантами, создается особый образ нового русского человека, живущего и работающего за рубежом, - образ *global russians*.

Материалом нашего исследования будет трансформация тем писателей-эмигрантов и реализация темы *global Russians* в текстах журнала «Сноб» и ряда популярных блогов.

MARIA LITOVSKAYA

Russia, Yekaterinburg

Ural Federal University

Capitalization of Emigration in the Works of Russian Avant-Garde Writers

“The aesthetic differences” (Sinyavsky) with the Soviet regime was one of the main reasons for the third “wave” of emigration from the Soviet Union. Avant-Garde was practically denied by censorship, it forced some artists to overcome borders in the hope of their creative potential public realization. However, the fate of writers in exile was totally different from the fate of the dancers, painters, sculptors, musicians, filmmakers, at first, because of the absence of audience, able to perceive their text experiments in Russian. Lack of knowledge of the world literary context and the features of the “west” publishing structures hindered Russian authors to be effectively legalized as avant-garde writers.

However, the experience of avant-garde art includes - among other things - a skill of **transgression**. It helped some of these writers to transform the accumulated experience of Russian literature into the new texts, where the most popular themes of the Russian emigrants' literature (essence of Russian life, conviction of home orders, aestheticized nostalgia, adapting to a new way of life, etc.) created the basis for the texts of syncretic type, in which all the aforesaid topics are connected through the problem of creating a solid biographical myth and formal experiments.

М.А. ЛИТОВСКАЯ

Россия, Екатеринбург

Уральский федеральный университет

Капитализация эмиграции в творчестве русских писателей-авангардистов

«Эстетические разногласия» (А. Сияневский) с советской властью были одной из основных причин третьей «волны» эмиграции из СССР. Полузапрещенные цензурой авангардные поиски побуждали деятелей искусства к преодолению границ в надежде на возможность публичной реализации их творческого потенциала. Однако в эмиграции судьба литераторов кардинально отличалась от судьбы танцовщиков, художников, скульпторов, музыкантов, даже кинематографистов, в первую очередь, несформированной аудиторией, способной адекватно воспринимать их текстовые эксперименты на русском языке. Недостаточное знание мирового литературного контекста, неизвестные выходцам из СССР правила рыночной экономики, отсутствие связей в авторитетных кругах предшествующих эмигрантских «волн» и «западных» издательских структурах не дали уехавшим русским авторам возможности сразу эффективно легализоваться в качестве писателей-авангардистов.

Однако опыт авангардного творчества, включающий – помимо всего прочего – навык трансгрессии и нарушения разного рода конвенций, помог трансформировать накопленный русской литературой опыт в новые по реализации возможностей художественного языка, но традиционные в проблемно-тематическом отношении тексты. Сформировавшийся круг тем литературы российских эмигрантов (смыслоопределение русской жизни, публицистическое обличение порядков на родине, эстетизация ностальгии, определение своей миссии, адаптация к новому образу жизни и т.п.), пропу-

щенный через личный биографический опыт каждого из писателей, создал основу для создания текстов синкретического типа, в которых все означенные темы соединяются через проблему создания цельного биографического мифа и лейтмотив необходимости творческого переосмысления причин эмигрантской судьбы.

YORDAN LYUTSKANOV

Bulgaria, Sofia

Institute of Literature, Bulgarian Academy of Sciences

Representation and Presence of Border in Émigré Newspaper

The paper will feature the border(line) which separated Soviet Russia from the rest of the world, and the variety of ways in which this borderline was (re) presented in newspapers: through visual images, the typographical layout, the structure of chronotopes of the (non)fictional works published, and through transcription of idio- and sociolects. The paper will count for both semiotic and aesthetic-cathartic differences between the mentioned ways, or levels, in (re)presenting that border(line). The paper will also count for both analytical perspectives: the synchronistic one which indicates the co-action of the mentioned ways/levels, and the diachronic one which indicates the temporal (historical) changes in their relative importance. To the possible extend, corresponding analytical notes will be included in the paper. The examples will be taken from Russian émigré newspapers issued in Bulgaria between 1921 and 1943.

ЙОРДАН ЛЮЦКАНОВ

Болгария, София

Институт литературы Болг. АН

Репрезентация и присутствие границы в эмигрантской газете

В работе пойдет речь о рубеже, отделявшем Советскую Россию от остального мира, о том, как он дан на страницах газеты средствами визуального образа, типографического оформления, (не)фигциональных хронотопов, передачи (транскрибирования) идио- и социолектов. Работа учтет не только

семиотические, но и эстетико-катартические различия между отмеченными средствами, или уровнями, передачи присутствия упомянутого рубежа. Работа учтет возможность анализа не только синхронического содействия указанных средств/уровней, но и временной (исторической) изменчивости их относительного удельного веса в газете. По мере возможности соответствующие примерные анализы будут включены в работу. Примеры будут браться из русской эмигрантской периодики, выходившей в Болгарии между 1921 и 1943 годами.

LORETA MACANSKAITE

Lithuania, Vilnius

Vilnius University

Emigration as Protest and Solidarity: Case of the Lithuanian and Jewish Writer Ichokas Meras

Writer Ichokas Meras, who was born in 1934 in the Jewish family from Lithuania and lost his parents in the Holocaust, was saved and grew up in Lithuanian peasant family. In the 60s, he became a writer who was well-known in Lithuania and abroad as incarnator of the Holocaust tragedy and had developed his unique style of writing. In the late 60s and early 70s, encounters between Meras and his ideological supervisors became more often, and after refusal to publish a novel "Striptease" it became clear that scope of the creative freedom given to this author and scriptwriter narrowed to a minimal. At that time, repatriation of Jews from the USSR became wholesale, and Meras assumed solidarity with his kinsmen as individual responsibility. In 1972, he moved to Israel where has been writing only in Lithuanian.

In this paper, writer's emigration as event in his autobiography and creative perspective will be reflected on, comparing it to destinies of the other Lithuanian artists in emigration, namely poet Tomas Venclova and theater director Jonas Juraљas. Unlike the case of these artists, Meras's return to the Lithuanian culture faced obvious obstacles that will be analyzed in the paper with special attention. For the analysis of selected topic, instrumentation of cultural semiotics by Yuri Lotman, and partially the reception theory will be applied.

ЛОРЕТА ФЕЛИКСОВНА МАЧАНСКАЙТЕ

Литва, Вильнюс

Вильнюсский университет, Институт Литовской литературы и фольклора

Эмиграция как протест и солидарность: случай литовско-еврейского писателя Ицхокаса Мераса

Писатель Ицхокас Мерас, родившийся в еврейской семье в 1934 г., после смерти родителей в 1941 был спасен и выращен литовскими крестьянами. В советское время в Литве, а потом и за ее пределами, он стал известным литовским писателем, воплотившим трагедию Холокоста и создавшим свой уникальный художественный стиль. В конце 70–ых столкновения между Мерасом и идеологическими надзирателями становились все более жесткие, а после отказа властей опубликовать его книгу «Стриптиз» стало ясно, что круг творческих возможностей для этого писателя и сценариста сузился почти до минимума. В то же время в СССР поднялась волна еврейской репатриации и Мерас считал своим личным долгом быть солидарным со своим народом. В 1972 году он уехал в Израиль, где продолжал изредка писать – всегда только на литовском языке.

В докладе биографический и творческий случай эмиграции Ицхокаса Мераса рассматривается в сравнении с судьбами других литовских эмигрантов: поэта Томаса Венцловы и театрального режиссера Йонаса Юрашаса. В отличие от упомянутых художников возвращение творчества Мераса в литовскую культуру столкнулось с более ощутимыми препятствиями, которым в докладе уделяется особое место. В исследовании данной темы употребляется инструментарий семиотики культуры Ю. М. Лотмана и теории рецепции в частности.

G.A.MAGERRAMOVA

Azerbaijan, Baku

Baku Slavic University

V.Voynovich: Yesterday and Today

As we know the creation of V.N.Voynovich considered as phenomenon of Russian literature of the second half of XXth century. It plays big role in organization of historical and literary process of 1960-1990 years. In his creation we can see most of ideas which appeared in postrealism and postmodern literature. V.N.Voynovich appealed to many fragments of “alien” discourses, included the

texts of past and modern literature. These intertextual features organized the semantic field of games with definite meaning in his works' structures. For example, the novel "Moscow 2042", which was written by him in emigration period. It consists from wide spectrum of association and reminiscence, scores of which are creation N.Chernishevski, N.Gogol, F.Dostoyevski, Y.Zamyatin, M.Bulgakov and etc.

Г.А.МАГЕРРАМОВА

Баку, Азербайджан

Бакинский славянский университет

В. Войнович: вчера и сегодня

Как известно, творчество В.Н.Войновича расценивается, как феноменом русской литературы второй половины XX в. Оно играет большую роль в формировании историко-литературного процесса 1960-1990-х гг. В его творчестве прослеживаются многие идеи, появившиеся позже в постреалистической и постмодернистской литературе. Обращение В.Н.Войновича к многочисленным фрагментам «чужих» высказываний, включение текстов предшествующей и современной автору литературы на различных уровнях интертекстуальности образуют в структуре произведений семантическое поле игры со смыслами. Ярким тому примером может служить роман «Москва 2042», написанный в годы эмиграции. Это произведение содержит широкий спектр ассоциаций и реминисценций, источником которых является творчество Н.Чернышевского, Н.Гоголя, Ф.Достоевского, Е.Замятина, М.Булгакова и др.

KETEVAN MAMASAKHLISI

Georgia, Tbilisi

Tbilisi Spiritual Academy and Seminary

Information about the Monastic Centers of Tao Klarjeti Preserved in the Archive Materials of St. Ekvime Takaishvili

The personal archive fund of St. Ekvime Takaishvili is distinguished by a large variety of materials. It consists of five parts and one of them deals with creative works.

The works mentioned have been handwritten in different manners, some of which have autographical value.

A certain part of the material deals with the theme of Tao Klarjeti, from which three of them have caught our attention.

The first one of them is „ტაო-კლარჯეთის გეოგრაფიული, ეთნოგრაფიული, და ისტორიული მიმოხილვა“ (A Geographical, Ethnographical, and Historical Overview of Tao-Klarjeti), a part of which has been transcribed by hand through N. Ghoghoberidze. Scholia of various different content written by E. Takaishvili in Russian accompany the printed version of this same text, where the researcher offers us quite interesting facts about the history and ethnography of Tao-Klarjeti.

The second text is E. Takaishvili's autograph (E. Takaishvili Fund No. 468): „ათორმეტი კლარჯეთისა უდაბნონი“ (The Twelve Monasteries of Klarjeti), which relates to us about the emergence of this region's churches and monasteries and those people who founded them.

The third text is also an autograph of E. Takaishvili: „გრიგოლ ხანძთელი, ხანძთისა და შატბერდის მამულებელი“ (Gregory of Khandzta, the Builder of Khandzta and Shatberdi - E. Takaishvili Fund No. 469). A condensed version of “The Life of St. Gregory of Khandzta” is transmitted within and certain citations from the original text are inserted throughout the course of the text. Two types of pagination accompanies them in parentheses.

Notes of a historical-philological character accompany the text in the margins, basically the lifetimes of historical persons mentioned in the text, a definition of this or that word, etc.

Sometimes, Ekvtime Takaishvili's comments are inserted directly in the text. They give us very interesting information about the spiritual centers of Tao-Klarjeti, the rules and governance of the monastic life, or certain, specific individuals.

A very interesting discussion accompanies a conversation about the person of Ashot Kukhi (general-in-chief). The appropriate historical materials are called upon for this.

Interesting comments also accompany the conversations about the bishopric of Anchi, “The Yearly Cycle of Hymns”, etc.

On one hand, the given materials guide us in following the path of St. Gregory of Khandzta, whereas on the other hand it makes us become partakers of the thoughts of St. Ekvtime, the Man of God, the head treasurer of our contemporary Georgia.

ქეთევან გამასახლისი

საქართველო, თბილისი

თბილისის სასულიერო აკადემია და სემინარია

წმ. ექვთიმე თაყაიშვილის საარქივო მასალებში დაცული ცნობები ტაო-კლარჯეთის სამონასტრო კერების შესახებ

წმ. ექვთიმე თაყაიშვილის პირადი საარქივო ფონდი მასალათა მრავალფეროვნებით გამოირჩევა. ის ხუთი ნაწილისგან შედგება და ამათგან ერთ-ერთი შემოქმედებით მასალებს მოიცავს.

აღნიშნული შრომები შესრულებულია სხვადასხვა ხელით, რომელთაგან ზოგს ავტოგრაფიული ღირებულება აქვს.

მასალების გარკვეული ნაწილი ტაო-კლარჯეთის თემას ეხება, ამათგან ჩვენი ყურადღება სამმა მათგანმა მიიპყრო.

პირველი „ტაო-კლარჯეთის გეოგრაფიული, ეთნოგრაფიული და ისტორიული მიმოხილვა“, რომლის ნაწილი გადაწერილია ნ. ლოლობერიძის ხელით. ამავე ტექსტის ნაბეჭდ ვარიანტს ახლავს ე. თაყაიშვილის ხელით რუსულ ენაზე შესრულებული სხვადასხვა შინაარსის სქოლიოები, სადაც მკვლევარი ძალზე საინტერესო ცნობებს გვანვდის ტაო-კლარჯეთის ისტორიასა თუ ეთნოგრაფიაზე.

ე. თაყაიშვილის ავტოგრაფია მეორე ტექსტი (ე. თაყაიშვილის ფონდი № 468): „ათორმეტი კლარჯეთისა უდაბნონი“, რომელიც ამ მხარის ეკლესია-მონასტრების წარმოშობასა და მათ დამაარსებლებზე მოგვითხრობს.

ე. თაყაიშვილის ავტოგრაფია ასევე მესამე ტექსტი: „გრიგოლ ხანძთელი, ხანძთისა და შატბერდის მაშენებელი“ (ე. თაყაიშვილის ფონდი № 469). მასში „წმ. გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრების“ მოკლე შინაარსია გადმოცემული და დრო და დრო ჩართულია ესა თუ ის ციტატა დედნიდან. მათ ფრჩხილებში ახლავს ორგვარი პაგინაცია.

ტექსტს აშიაზე ახლავს ისტორიულ-ფილოლოგიური ხასიათის მიწანერები, ძირითადად, თხზულებაში მოხსენიებულ ისტორიულ პირთა სამოღვაწეო წლები, ამა თუ იმ სიტყვის განმარტება და სხვ.

ექვთიმე თაყაიშვილის კომენტარები ზოგჯერ უშუალოდ ტექსტშია ჩართული. ისინი ძალზე საინტერესო ცნობებს გვანვდიან ტაო-კლარჯეთის სულიერი კერების, მონასტრული ცხოვრების წეს-განგებისა თუ კონკრეტული პერსონაჟების შესახებ.

მკვლევრის ძალზე საინტერესო მსჯელობა ახლავს აშოტ კუხის (ერისთავთ ერისთავი) პიროვნებაზე საუბარს. საამისოდ მოხმობილია სათანადო ისტორიული მასალები.

ასევე საინტერესო კომენტარები ახლავს ანჩის საეპისკოპოსოზე, „სანელინდო იადგარზე“ საუბარს და ა.შ.

მოცემული მასალები, ერთი მხრივ, გვინიამძღვრებს წმ. გრიგოლ ხანძთელის ნაკვალევზე სვლისას, ხოლო, მეორე მხრივ, ჩვენი დროის საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესის, წმ. ექვთიმე ღვთისკაცის ნაფიქრალის თანაზიარსაც გაგვხდის.

IRINE MANIZHASHVILI

Georgia, Tbilisi

David Aghmashenebeli university of Georgia

The Basic Concept of Simon Bereziani

Simon (Simonika) Bereziani (1839-1942) is one representative of the Georgian emigrant writings of 1920s-1930s of the 20th century. Unfortunately, Georgian society hadn't known this talented person until 1990s. A writer, a poet, an artist, a critic, an actor, emigrated Simon Bereziani famous as Simonika was introduced by Guram Sharadze in 1993 when he published a book ("Under Foreign Air" in the third volume. Then 2002 Rusudan Nishnianidze introduced him from the book "From The History of the Georgian Literature of the 20th century."

The Georgians know the epitaph words written on Noe Zhordania's grave stone by heart, which in fact is the last stanza of the poem "The Poet" by S.. Bereziani. The poet's first collection of poems appeared in 1943 in Berlin called "Writings" (with ado by V. Nozadze). It has the ado of Dartlo Mark Tughushi: "S. Bereziani and his writings. "The evaluation of Simonika's creations by M. Tughushi is important and emotional: "S. Bereziani's creations are only the reflection of the nation's rising political unhappiness" ... The Lord of the homeland (emphasis is ours, I. M.) Sat down with full brilliance in the artist's whole body, made us hear infinite Symphony of suffering which is very rare to allow the emulation of such song of hope. "(see S. Bereziani, Writings, Berlin, 1943, p. 16-17).

This kind of evaluation of the creations of the man who was dissociated from native roots (In 1920 Simon Bereziani moved to Europe to get education and he couldn't come back to his hometown), and spent his entire short life dreaming and praying about his homeland. That is why the evaluative concept of his creations which includes all spiritual values, is his motherland, "The Lord motherland." There are 16 poems in his collected poems and each of them is full of dreaming about his motherland.

Let's say just a few words to deliver a concept, as a cultural term. His understanding of the concept does not coincide with the classical (traditional) definition, which is subject of the essential unity of the signs. Concepts as mental entities are not only understood, but felt ... (Stepanov, 1997. 41).

Only semantic entities belong to concepts the list of which is quite limited. They are the key units of the national mentality. The semantic unit "Homeland" is generalized for emigrant literature in general, and for the poetry by S. Bereziani

Two collected poems of S. Bereziani are published. The first, as noted above, came out in Berlin, in 1943, it was printed in the printing house of the newspaper, "Georgia" and the second book titled as "Poems", was published in Paris in 1982, and it was dedicated to "the memory of the countrymen who died in the Second World War. The emigrant poet George Kipiani is the editor of it.

It should be noted that the writings of Bereziani are scattered in the periodical press and his creative work doesn't include only these two books.

Sometimes optimistic and offensive but more often despairing sonority of S. Berezian's poetic discourse inform us about his tragic demise.

In our paper we will try to present more or less complete picture of S. Berezian's poetic heritage the main focus of which is the homeland and the national values considering this concept.

ირინე მანიჭაშვილი

საქართველო, თბილისი

საქართველოს დავით აღმაშენებლის უნივერსიტეტი (სდასუ)

სიმონ ბერეჟიანის საყრდენი კონცეპტი

სიმონ (სიმონიკა) ბერეჟიანი (1839-1942წწ.) XX საუკუნის 20-30-იანი წლების ქართული ემიგრანტული მწერლობის ერთ-ერთ წარმომადგენელია. სამწუხაროდ, ამ მრავალმხრივად ნიჭიერ ადამიანს 90-იან წლებამდე არ იცნობდა ქართლი საზოგადოება. მწერალი, პოეტი, მხატვარ-კრიტიკოსი, მსახიობი, ემიგრაციაში სიმონიკად ცნობილი სიმონ ბერეჟიანი გურამ შარაძემ გაგვაცნო 1993 წელს გამოცემული წიგნის („უცხოეთის ცის ქვეშ“ III ტომში. შემდეგ რუსუდან ნიშნიანიძემ 2002 წელს, წიგნში „XX საუკუნის ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან“.

საქართველოში ზეპირად იციან თითქოსდა ნოე ჟორდანიას ქვაზე წარწერილი ეპიტაფიის სიტყვები, რომელიც სინამდვილეში წარმოადგენს უკანასკნელ სტროფს ლექსისა „მგოსანი“, რომლის ავტორია ს.ბერეჟიანი. პოეტის ლექსების პირველი კრებული გამოვიდა ბერლინში 1943 წელს სახელწოდებით „ნაწერები“ (ვ. ნოზაძის წინასიტყვაობით). იქვე აქვს დართლი მარკოზ ტულუშის წინათქმა „ს. ბერეჟიანი

და მისი შემოქმედება“. საგულისხმოა და ემოციური სიმონიკას შემოქმედების მ.ტულუშისეული შეფასება: „ს. ბერეჟიანის შემოქმედება არის მხოლოდ და მხოლოდ ერის პოლიტიკური უბედობის მძაფრი ანარეკლი.... უფალი სამშობლოს (ხაზგასმა ჩვენია, ი. მ.) დაბრძანდა სრული ბრწყინვალეობით ხელოვანის მთელ არსებაში და იქედან გვასმენს უსაზღვრო ტანჯვის სიმფონიას, რომელიც ძალიან იშვიათად თუ დაუშვებს დისონანსის მსგავს იმედის კრიმანჭულს“ (იხ. ს. ბერეჟიანი, ნაწერები, ბერლინი, 1943 წ. გვ. 16-17).

არც არის გასაკვირი ამგვარი შეფასება იმ კაცის შემოქმედებისა, რომელიც იძულებით მოსწყდა მშობლიურ ფესვებს (1920 წელს ევროპაში განათლების მისაღებად წამოსული სიმონ ბერეჟიანი საქართველოში განვითარებული მოვლენების შემდეგ ველარ ბრუნდება უკან) და სამშობლოზე ნატვრასა და ლოცვაში გაატარა მთელი ხანმოკლე სიცოცხლე. ამიტომაც მისი პოეზიის საყრდენი, ღრებულებითი კონცეპტი, რომელიც მოიცავს ყველა სულიერ ფასეულობას, არის სამშობლო, „უფალი სამშობლო“. სულ 16 ლექსია კრებულში შეტანილი და თექვსმეტივე სამშობლოს ნატვრითა და ნოსტალგიით არის ნასაზრდოები.

ორიოდე სიტყვით თვით კონცეპტის, როგორც ლინგვოკულტუროლოგიური ტერმინის შესახებ. მისი გაგება არ ემთხვევა ცნების კლასიკურ (ტრადიციულ) დეფინიციას, რომელიც საგნის არსებით ნიშანთა ერთობლიობას გულისხმობს. თანამედროვე ლინგვოკულტუროლოგიური მიდგომა კონცეპტისადმი, უწინარეს ყოვლისა, სულიერი ღრებულების ცნებად მიიჩნევს მას. კონცეპტები, როგორც მენტალური ერთეულები, არამარტო გაიაზრებიან, არამედ განიცდებიან კიდევ... (სტეპანოვი 1997: 41).

კონცეპტთა რიცხვს მიეკუთვნება მხოლოდ სემანტიკური წარმონაქმნები, რომელთა სია საკმაოდ შეზღუდულია. ისინი ეროვნული მენტალიტეტის საკვანძო ერთეულებს წარმოადგენენ.

ზოგადად ემიგრანტული მწერლობისათვის და ს. ბერეჟიანის პოეზიისთვისაც სემანტიკური ერთეული „სამშობლო“ განზოგადებულია, როგორც უნივერსალური კონცეპტუალური ღრებულება და საწყისი ეროვნულ-სულიერი ფასეულობების.

ს. ბერეჟიანის ლექსების ორი მცირეფორმიანი კრებულია გამოცემული. პირველი, როგორც აღვნიშნეთ, 1943 წელს ბერლინში გამოვიდა, დაისტამბა გაზეთ „საქართველოს“ გამომცემლობაში ქართული ლეგიონის საველე ბიბლიოთეკის სერიით, ხოლო მეორე წიგნი, სათაურით „ლექსები“, დაიბეჭდა პარიზში, 1982 წელს და მიეზღვნა „მეორე მსოფლიო ომში საქართველოს გასათავისუფლებლად ბრძოლაში დაღუპულ ქართველ მამულოშვილთა ხსოვნას“. მისი რედაქტორია ემიგრანტი პოეტი გიორგი ყიფიანი.

უნდა აღნიშნოს, რომ ს. ბერეჟიანის ნაწერები გაბნეულია პერიოდული პრესის ფურცლებზე და ამ ორი კრებულით არ ამოიწურება მისი შემოქმედება. ს. ბერეჟიანის პოეტური დისკურსის ზოგჯერ მებრძოლი, იმედიანი, უფრო ხშირად კი სასონარკვეთილი ჟღერადობა, თითქოს მაუნყებელია მისი ტრაგიკული აღსასრულის.

ჩვენს ნაშრომში შევეცდებით, წარმოვადგინოთ მეტ-ნაკლებად სრული სურათი ს. ბერეჟიანის პოეტური მემკვიდრეობის, რომლის მთავარი ორიენტირი არის სამშობლო და ის ეროვნული ღირებულებები, რომლებიც ამ კონცეპტის ირგვლის მოისაზრება.

ALEXANDER MEDVEDEV

Russia, Tyumen

Tyumen State University

“The Gift of Freedom”: Christian Humanism in the Creation of Mother Maria

In the article is considered the problem of free religious creation of Mother Maria (Skobtsova, 1891-1945) (lyrics, religious philosophy, “monasticism in the world”) in emigration, and the problem of Christian humanism as the basis of this creation, the first Christian service of human. In his apology of human Mother Maria continued the tradition of Dostoevsky, which actualized the love of man and the “great obedience in the world” (The novel “The Karamazov Brothers”, 1879-1880). Christian humanism of Mother Maria is considered in the context of the philosophy of Russian emigration (S. Frank, G. Fedotov).

АЛЕКСАНДР МЕДВЕДЕВ

Российская Федерация Тюмень

Тюменский государственный университет

«Дар Свободы»: христианский гуманизм в творчестве Матери Марии

Эмиграцию, освободившую Церковь от государственных оков, мать Мария (Скобцова) (1891-1945) восприняла как подлинную духовную свободу, возможность христианского творчества («В любви и творчестве наш христианский Бог»). В этом свободном религиозном творчестве она видела

миссию русской эмиграции, ее оправдание и значение для России в ее будущем.

Религиозное творчество матери Марии выразилось прежде всего «монашеством в миру», понятом как первохристианское служение («Каждая царапинка и ранка / В мире говорит мне, что я мать», 1932). Созданная ею благотворительная и культурно-просветительная организация «Православное дело» («общежитие, университет, церковь») – чрезвычайно актуальный для современной России опыт социально направленного христианства.

Основа мирозерцания матери Марии – христианский гуманизм, вера в богоподобие человека и жертвенное служение ему («Мы призваны к свободе и любви»). Творчество матери Марии и её подвижничество явили собой апологию человека, в которой она продолжила традицию Достоевского, актуализировавшего в «Братьях Карамазовых» любовь к человеку и «великое послушание в миру». Проблема христианского гуманизма актуализируется и в философии русской эмиграции (С. Л. Франк, Г. П. Федотов).

Исходя из основополагающей для русской культуры антитезы митрополита Илариона, творчество матери Марии есть творчество «Благодати», а не «Закона» («Не помню я часа Завета, / Не знаю Божественной Торы», 1937).

TATIANA MEGRELISHVILI

Georgia, Tbilisi

Georgian Technical University

Artistic Model of the World in the Late Lyrics G.Ivanov: Axiology and Poetics

Georgi Ivanov (1894-1958) - “autsaydet” (V. Rozanov expression) of the Silver Age, and perhaps his farewell light in Russian emigre community poetic literary Paris. Having started his poetic activity in St. Petersburg, early G.Ivanov can rightly be called “the genius of the form” Russian acmeism - shaped largely brought damage to the contents of his poems. Later, as a poet in exile (“Rose”, 1931 “Sailing to the island Citer,” 1937, “Portrait of no similarity”, 1950, “1943-1958. Poems”, 1958), so changing that form dissolves in the content, becoming the basis poetic impulse: only the essence of poetry itself, in its purest form. The main theme of verses later G.Ivanov - decay of the human person in a collision with a “world disgrace” of the twentieth century, a rushing inexorably to the death of the “speed of darkness.” And yet - Requiem-a prophecy of Russia “that will live forever.”

Artistic model of the world in the late lyrics rests on G.Ivanov acutely conscious in exile thought of discrediting the new conditions of the Russian cultural tradition and modernity era of ideological principles that this tradition represents. In the late lyrics G.Ivanov traditional myths exile consciousness get kind of content. The transformation of the famous story about life in exile, divided in two by some kind of catastrophe, we G.Ivanov bares antinomy which revealed thanks to a tragic sense of the collapse of the integrity of the thread of life. The collapse of this is passed to the text with the help of polyphony antitheses (verbal row, antithetical characters). On the whole art world model late poetry G.Ivanov stimulated psychological states such as reflection, nostalgia, and is characterized by intensification of existential issues. All this suggests a special type of thinking of the author of the emigrant who, under the “foreign” culture embodies auto-I of the creator of the entire depth of the national mindset.

ТАТЬЯНА МЕГРЕЛИШВИЛИ

Грузия, Тбилиси

Грузинский технический университет

Художественная модель мира в поздней лирике Г. Иванова: аксиология и поэтика

Георгий Иванов (1894-1958) – «аутсайдер» (выражение В.Розанова) эпохи Серебряного века и, пожалуй, его прощальный свет в эмигрантском поэтическом сообществе русского литературного Парижа. Начав свою поэтическую деятельность в Петербурге, ранний Г.Иванов по праву может быть назван «гением формы» русского акмеизма - формы, во многом принесшей ущерб содержанию его стихов. Позднее же эмигрантское творчество поэта («Розы», 1931; «Отплытие на остров Цитеру», 1937; «Портрет без сходства», 1950; «1943–1958. Стихи», 1958) настолько меняется, что форма растворяется в содержании, становясь основой поэтического импульса: только суть поэзии как таковой, в самом чистом ее виде. Главная тема поздних стихов Г.Иванова — распад человеческой личности в столкновении с «мировым безобразием» XX века, неумолимо несущегося к гибели «со скоростью тьмы». И еще — реквием-пророчество о России, «что будет жить в веках».

Художественная модель мира в поздней лирике зиждется на остро осознанной Г.Ивановым уже в эмиграции мысли о дискредитации в новых условиях русской культурной традиции эпохи модерности и всех идеологических установок, которые эта традиция репрезентирует. В поздней лирике

Г.Иванова традиционные мифологемы эмигрантского сознания получают своеобразное наполнение. Трансформация известного эмигрантского сюжета о жизни, разделенной надвое некоей катастрофой, у Г.Иванова обнажает антиномии, вскрывшиеся благодаря трагическому ощущению распада целостности нити жизни. Распад этот передается в тексте с помощью полифонии антитез (глагольный ряд, антитетичные символы). В целом художественная модель мира поздней лирики Г.Иванова стимулируется такими психологическими состояниями, как рефлексия, ностальгия, и характеризуется усилением экзистенциальной проблематики. Все это позволяет говорить об особом типе мышления автора-эмигранта, который в рамках «чужой» культуры воплощает авто-я творца во всей глубине национального типа мышления.

GUBA MEJIDOVA

Azerbaijan, Baku

Baku Slavic University

The Game of Words or the Free Movement of the Word Meaning in Nabokov's Activity

For a number of Russian émigré writers were equally characterized as increased susceptibility to all sort of «spirit of the times» and on the contrary, obstinate opposition to identify with any prevailed in the second half of the XX century the flow. This meant that the forced expulsion prompted some poets and writers to enter into certain groups, stick to the program, tactics or strategies of certain schools. Vladimir Nabokov was the exception among the many colleagues of the pen. His philosophy was wider and more diverse. One way or another, but Nabokov was a Russian writer of a new type of culture, as it turns out in our time, as close as possible to the Russian postmodernists. Full reasonable skepticism and at the same time limited conservatism. He distanced himself from any school, and related statutes and regulations. Vladimir Nabokov firmly believed: «avant-garde» and too engaged by the program should be «clean» from the excessive didacticism and moralizing, conscious bias, etc. the persistent refusal of many ideological clichés, of course, dictated the need to search for new artistic forms and techniques that highlight specific features of the genre in prose. Imagine how useful and valuable could learn for themselves writers of the last two decades, focusing on the laws of plot Nabokov, which is part of the mythology of such a game. It is absolutely clear that the practical application of artistic

craftsmanship of old yardsticks, approaches and criteria specifically means the recognition of the truth. But this is fundamentally contrary to the logic of postmodernism, because today most consistent members openly reject this category in the literal sense of the word. Moreover, profaned, and the source itself, the updated presentation of the text, as a rule, breaking into fragments. For example, in the history of Russian émigré literature for the first time created metaroman – a direct precursor of postmodernism turn of the century.

ГУБА МЕДЖИДОВА

Азербайджан, Баку

Бакинский Славянский Университет

Игра слов или свободное движение смыслов в творчестве В.В. Набокова

Для целого ряда русских писателей-эмигрантов были одинаково характерны как повышенная восприимчивость к всевозможным «вениям времени», так и, напротив, строптивое несогласие отождествлять себя с каким-либо возобладавшим во второй половине XX века течением. Это означало, что вынужденное изгнание подталкивало некоторых поэтов и прозаиков входить в те или иные группировки, придерживаться программы, тактики или стратегии определённых школ. Владимир Набоков явился исключением из числа многочисленных коллег по перу. Его философия оказалась шире и разнообразнее. Так или иначе, но Набоков явился в русской культуре писателем нового типа, как выясняется уже в наши дни, максимально приближенным к русским постмодернистам. Полный разумного скептицизма и вместе с тем ограниченного консерватизма, он отмежевался от любых школ и связанных с ними уставов и правил. В.Набоков решительно считал: «авангардистскую» и чересчур ангажированную программу нужно «очистить» от излишнего дидактизма и морализаторства, сознательной тенденциозности и т.д. Настойчивый отказ от многих идеологических штампов, естественно, диктовал также необходимость поиска новых художественных форм и приёмов, выделения специфических жанровых особенностей в прозе. Представим себе, сколько полезного и ценного могли почерпнуть для себя прозаики последних двух десятилетий, ориентируясь на законы набоковского сюжетостроения, в котором мифологема является частью такой игры. Ведь абсолютно ясно, что применение на практике художественного мастерства старых мерок, подходов и критериев целенаправленно означает признание истины. Но это в корне противоречит логике постмодернизма,

так как сегодняшние наиболее последовательные представители откровенно отказываются от этой категории в буквальном смысле слова. Более того, профанируется и сам первоисточник, в обновлённом представленном тексте, как правило, разбиваясь на отдельные фрагменты. Так, в истории русской эмигрантской литературы впервые создавался метароман – прямой предшественник постмодернизма рубежа веков.

DAREJAN MENABDE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Study of Georgian Literature of the 5th-11th Centuries in the Émigré Kartvelology

Due to historical cataclysms of the twenties of the 20th century a large part of eminent Georgians forced into exile set a goal to attract the attention of the world intellectual circles to Georgian culture and present Georgia as an integral part of the European cultural space.

The émigré writers, scholars or publicists left beyond the national boundaries while adapting to new social environment, tried as far as possible to preserve national language and identity, and at the same time, not to cease the communication with socio-cultural processes taking place in Georgia, including Georgian philological sciences. It is noteworthy that in emigration literary magazines and newspapers were initially published just in Georgian language; publicistic or scholarly literature was created.

The idea of maintaining national identity was the reason that Georgian scholars living in emigration devoted special attention to the issues of Georgian historical past and dissemination of Christianity (N.Kipiani, M.Tarkhnishvili, M.Lashauri, N.Salia, N.Kaukhchishvili), translation and publication of the 5th-11th centuries texts into foreign languages (N.Janelidze, V.Tsitsishvili, Kh.Shavishvili, S.Tsuladze). Particular attention was paid to the study of old Georgian ecclesiastic literature (M.Tarkhnishvili, G.Peradze, K.Salia, A.Manvelishvili), translation of Kartvelological scholarly literature (M.Tarkhnishvili, G.Peradze, K.Salia). The works of emigrant writers were printed in Georgian and European languages (of M.Tarkhnishvili in German, French, Italian and Latin languages; of K. Salia and N.Salia – in French; of A.Manvelishvili – in French and Italian). Georgian literature of the 5th-11th centuries was properly presented in editions of the history of Georgian literature printed in emigration.

In spite of the fact that the contribution of the above mentioned scholars is valuable in itself, we believe it is time for compilation of this output, systematization, critical study and unbiased evaluation in order for the legacy of émigré scholars be included in modern processes of the research into Georgian literature of the 5th-11th centuries.

დარეჯან მინაზღა

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

V-XI საუკუნეების ქართული ლიტერატურის კვლევა ემიგრანტულ ქართველოლოგიაში

XX საუკუნის 20-იანი წლების ისტორიული კატაკლიზმების გამო იძულებით ემიგრაციაში მოხვედრილ ქართველ მოღვაწეთა დიდმა ნაწილმა მიზნად დაისახა, მიეპყროთ მსოფლიოს ინტელექტუალური წრეების ყურადღება ქართული კულტურისათვის და საქართველო წარედგინათ როგორც ევროპული კულტურულ-სააზროვნო სივრცის განუყოფელი ნაწილი.

ნაციონალურ საზღვრებს მიღმა დარჩენილი ემიგრანტი მწერლები, მეცნიერები თუ პუბლიცისტები, — ახდენდნენ რა ადაპტირებას ახალ საზოგადოებრივ გარემოსთან, — შეძლებისდაგვარად ცდილობდნენ, შეენარჩუნებინათ ნაციონალური ენა და იდენტობა, ამასთან, არ გაენყვიჩათ კავშირი საქართველოში მიმდინარე საზოგადოებრივ-კულტურულ პროცესებთან, მათ შორის, ქართულ ფილოლოგიურ მეცნიერებასთან. ნიშანდობლივია, რომ ემიგრაციაში თავდაპირველად სწორედ ქართულ ენაზე იბეჭდებოდა ჟურნალ-გაზეთები, შეიქმნა პუბლიცისტური თუ სამეცნიერო ლიტერატურა.

ნაციონალური იდენტობის შენარჩუნების იდეით იყო განპირობებული ისიც, რომ ემიგრაციაში მოღვაწე ქართველი მეცნიერები განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობდნენ საქართველოს ისტორიული წარსულისა და ქრისტიანობის გავრცელების საკითხებს (ნიკ. ყიფიანი, მ. თარხნიშვილი, მ. ლაშაური, ნ. სალია, ნ. ყაუხჩიშვილი), V-XI საუკუნეების ტექსტების თარგმნასა და გამოცემას უცხოურ ენებზე (ნ. ჯანელიძე, ვ. ციციშვილი, ხ. შავიშვილი, ს. წულაძე). განსაკუთრებული ყურადღება ექცეოდა ძველი ქართული სასულიერო ლიტერატურის კვლევას (მ. თარხნიშვილი, გრ. ფერაძე, კ. სალია, ალ. მანველიშვილი),

ქართველოლოგიური სამეცნიერო ლიტერატურის თარგმნას (მ. თარხნიშვილი, გრ. ფერაძე, კ. სალია). ემიგრანტ მეცნიერთა ნაშრომები იბეჭდებოდა ქართულ და ევროპულ ენებზე (მ. თარხნიშვილისა გერმანულ, ფრანგულ, იტალიურ, ლათინურ ენებზე; კ. და ნ. სალიებისა — ფრანგულად; ალ. მანველიშვილისა — ფრანგულად და იტალიურად). V-XI საუკუნეების ქართული მწერლობა სათანადოდ იყო წარმოდგენილი ემიგრაციაში დაბეჭდილ ქართული ლიტერატურის ისტორიის გამოცემებში.

მიუხედავად იმისა, რომ ზემოდასახელებულ მკვლევართა დამსახურება თავისდათავად დასაფასებელია, ვფიქრობთ, დროა ამ პროდუქციის თავმოყრის, სისტემატიზაციის, კრიტიკული შესწავლის და მიუკერძოებელი შეფასებისა, რათა ემიგრანტ მეცნიერთა ნააზრევი სრულფასოვნად ჩაერთოს V-XI საუკუნეების ქართული ლიტერატურის კვლევის თანამედროვე პროცესებში.

ZHANNET MEYERMANOVA

Turkey, Konya

Selcuk University

Language and Style in Poetry of Nazim Hikmet

For many ages Russia and Turkey have been neighbors. Their history and culture have been closely intertwined for centuries. Turkish poet Nazim Hikmet had active participation in activities of communist party that prohibited in Turkey and for which he was adjudicated and spent in prison many years. In 1950 with the pressure of world public poet was released. Soon he was deprived of citizenship and emigrated to Soviet Union. Poet died in 1963 — his health was undermined by Turkish prisons, and homesickness affected to this situation. He was buried in Moscow and thus became a bridge between Turkey and Russia.

Nazim Hikmet, who quit the verse form line of poetry (dize), was the founder of “free trend” of Turkish poetry. This new metric verse and the new size, oratorical tone, unusual rhyme, unexpected images and metaphors but most importantly—themes and subjects, that were considered before “non-poetic”, made him the acknowledged leader of a new poetic trend.

In this article will be considered the originality of the lyrics of Nazim Hikmet in the aspect of the language and style of his poetry, innovation in the field of poetics.

Ж.А. МЕЕРМАНОВА

Турция, Конья

Сельчукский университет

Язык и стиль поэзии Назыма Хикмета

Россия и Турция веками соседствовали друг с другом. Их история и культура на протяжении веков были тесно переплетены. Турецкий поэт Назым Хикмет принимал активное участие в деятельности запрещенной в Турции коммунистической партии, за что был неоднократно судим и провел в тюрьмах много лет. В 1950 году под давлением мировой общественности поэт был выпущен на свободу. Вскоре он был лишен гражданства и эмигрировал в Советский Союз. Поэт умер в 1963 году — его здоровье было подорвано турецкими тюрьмами, сказалась и тоска по родине. Он похоронен в Москве, став своеобразным мостом между Турцией и Россией.

Назым Хикмет, отошедший от стихотворной формы диде, стал основоположником «свободного направления» турецкой поэзии. Новая метрика стиха и новый размер, ораторская интонация, необычная рифмовка, неожиданные образы и метафоры, а главное - темы и сюжеты, считавшиеся до того “непоэтичными”, сделали его признанным главой нового поэтического направления.

В данной статье будет рассмотрено своеобразие лирики Назыма Хикмета в аспекте языка и стиля его поэзии, новаторство в области поэтики.

INGA MILORAVA

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Emigration – (internal and external)

In the 20th century, we are facing a paradoxical situation in literature. a completely understandable reason even before the revolution. Educated people, obsessed with desire of knowledge, roamed rather peacefully through Europe, gathering education and also partake of a new culture. it was undoubtedly a positive development. That way, followed by the modernization of Georgian literature. But in this case, Perhaps it is important for us not the people who escaped the revolution or just overtaken by repression, and not in the spirit and destiny, is undoubtedly very tragic, but those who returned to their emigration (external and internal), and acted new world of artistic.

Spending years to Europe was not a real emigration to all people. It is shown well at Konstantine Gamsaxurida and Niko Iortqifanidze's creative works.

Konstantine Gamsakhurdia "Smile of Dioniso" and "Stealing the Moon" and also "Landebtan Lacicshi" particularly, describe the emigrants spiritual situation, but it is not still the worlds of immigrants. This is the comprehension of emigrants' world in the homeland returning by human. This is more interesting and perhaps a bit perilous and more difficult to express. Says Niko Iortqipanidze different ways.

The way which was chosen by Niko Iortkifanidze and Michael Javakhishvili, and Demna Shengelaia as well in "Sanavzardo" I think it is internal emigration. On the problem of internal emigration not only with this work but with many completely unexpected featured texts could be spoken. That is why the work which is dedicated to the emigration in a country such as ours should include not only external but internal emigration as well, in which appeared Teimuz Khevistavi, Givi Shaduri, and how paradoxical it may seem the pre-historic "it" by Karchkhadze and this emigration and the literature, may be not complete even now.

ინგა მილორავა

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ემიგრაცია — შიდა და გარე

მე-20 საუკუნის დამდეგის ლიტერატურაში ჩვენ ვაწყდებით პარადოქსულ სიტუაციას, როდესაც, სრულიად გასაგები მიზეზების გამო, თუნდაც რევოლუციამდე, განათლებული, ცოდნის წყურვლით შეპყრობილი, სიახლის წადილის მქონე ადამიანებმა სრულიად მშვიდად გააღნიეს ევროპაში, მიიღეს განათლება, ეზიარნენ ახალ კულტურას და ეს იყო უდავოდ დადებითი მოვლენა, სხვა რომ არაფრი, ამას მოჰყვა ქართული ლიტერატურის მოდერნიზაცია. მაგრამ ამ შემთხვევაში, ალბათ ჩვენთვის მნიშვნელოვანია არა ის ადამიანები, ვინც რევოლუციას გაექცა, ან მერე გაასწრო რეპრესიებს, და არა ეს სულისკვეთება და ბედი, უდავოდ უზომოდ ტრაგიკული, არამედ ის, ვინც დაბრუნდა და თავისი ემიგრაცია (გარე და შიდა) ახალ მხატვრულ სამყაროდ აქცია.

ევროპაში გატარებული წლები ყველასთვის არ იქცა ნამდვილ ემიგრაციად და ეს კარგად ჩანს კონსტანტინე გამსახურდიასა და ნიკო ლორთქიფანიძის შემოქმედებაში.

კონსტანტინე გამსხურდია „დიონისოს ლიმილსა“ და „მთვარის მოტაცებაში“, ასევე — „ლანდებთან ლაციცში“ ფაქტობრივად აღწერს ემიგრანტის სულიერ მდგომარობას, მაგრამ ეს მაინც არაა ემიგრანტის სამყარო — ესაა ემიგრანტული სამყაროს გააზრება სამშობლოში დაბრუნებული ადამიანის მიერ, რაც არანაკლებ საინტერესოა, შეიძლება უფრო საშიშიც, იფრო ზნელიც გამოსახატავად. კიდევ უფრო სხვა გზით მიდის ნიკო ლორთქიფანიძე.

გზა, რომელიც აირჩიეს ნიკო ლორთქიფანიძემ და მიხეილ ჯავახიშვილმა, ასევე დემნა შენგელაიამ „სანავარდოში“, ვფიქრობ, არის შიდაემიგრაცია. შიდაემიგრაციის ამ პრობლემაზე არა მარტო ამ ნაწარმოებებით, არამედ მრავალი, შეიძლება სრულიად მოულოდნელი მხატვრული ტექსტითაც შეიძლება საუბარი, ამიტომ ალბათ ნაშრომი, რომელიც ეძღვნება ემიგრაციას ისეთ ქვეყანაში, როგორც ჩვენია, უნდა მოიცავდეს არა მარტო გარე, არამედ უფო მეტად შიდაემიგრაციასაც, როგორშიც აღმოჩნდნენ თეიმურაზ ხევისთავი, გივი შადური, როგორ პარადოქსულადაც არ უნდა ჩანდეს, თუნდაც პრეისტორიული ქარჩხაძისეული „იგი“ და ეს შიდა ემიგრაცია, თუნდაც ლიტერატურული, შესაძლოა, ახლაც არ არის დასრულებული.

NINO MINDIASHVILI

Georgia, Tbilisi

Sokhumi State University

“Chief” from Two Dimensions

M The Soviet totalitarian regime formed in early 20th century subordinated literature to its ideology which provided for denial of the true values and ruining of creative individuality. Literature almost fully fell under the dictatorship of Communist Party. The given process became especially unbearable in 1930's. Those who consciously refused to fully obey Soviet ideology became victims of repressions. The only possibility for physical survival of the rebels was forced resettlement or emigration or illusory creative and ideological change. Those living abroad watched the painful processes underway in the homeland and fought against totalitarian regime with a pen in their hands; their works clearly reflected the horrors of Soviet epoch which left gravest mark on Georgia and Georgian intellectual elite. Totalitarian regime almost completely destroyed Georgian soul and national character which naturally resulted in the formation of specific Soviet texts well expressing the existence of ideological literature.

It is noteworthy that in the Georgian literature of that period many writers reflected Stalin's topic in their works and the phenomenon of "the Chief" was shown in their writings in different viewpoints. Naturally, poems dedicated to "the Chief" are the samples of admiration poetry (V. Gaprindashvili – "Dream for the Chief", Shalva Apkhaidze – "Stalin", Nestor Manidze – "Stalin's Sun", Alio Mashashvili – "Homeland of the Chief", Ilo Mosashvili – "To the Chief", Konstantine Chichinadze – "To Stalin"...). What was the reason for Stalin's cult in Georgian literature? Was it just fear and ideological obedience or other factors also? Konstantine Gamsakhurdia's and Grigol Robakidze's creative visions are interesting in this regard as they have been in different geographic areas and ideological environments. One of them consciously ran away from the regime and the second already stayed in the homeland but quite often had to take high risks and pay ideological tributes. We believe K. Gamsakhurdia's "The Chief" and G. Robakidze's "Stalin as arimanic power" are the creative texts that almost completely show the personal-psychological portrait of Stalin from different dimensions and on the other hand they reflect the time and conditions that forced the writers to create those texts.

ნიმუ მიწლიაშვილი

საქართველო, თბილისი

სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

„ბელადი“ ორი განზომილებიდან

მე-20 საუკუნის დასაწყისში ჩამოყალიბებულმა საბჭოურმა ტოტალიტარულმა რეჟიმმა მწერლობა თავის იდეოლოგიას დაუქვემდებარა, რაც ჭეშმარიტ ფასეულობებზე უარის თქმასა და შემოქმედებითი ინდივიდუალობის რღვევას გულისხმობდა. ლიტერატურა თითქმის მთლიანად მოექცა კომუნისტური პარტიის დიქტატის ქვეშ. ეს პროცესი განსაკუთრებით გაუსაძლისი 30-იან წლებში გახდა. რეპრესიებს კი ის ადამიანები შეეწირნენ, რომლებმაც შეგნებულად თქვეს უარი საბჭოთა იდეოლოგიის სრულ მორჩილებაზე. ამბობებულთა ფიზიკური გადარჩენის ერთადერთ გზად იძულებითი გადასახლება ანუ ემიგრაცია ან მოჩვენებითი შემოქმედებითი თუ იდეოლოგიური გარდასახვა რჩებოდა. უცხოობაში მყოფნი შორიდან აკვირდებოდნენ სამშობლოში მინდინარე მტკიცეულ პროცესებს და კალმით ებრძოდნენ ტოტალიტარულ რეჟიმს, მათ შემოქმედებაში მთელი სიცხადით წარმოჩინდა საბჭოთა ეპოქის საშინელება, რომელმაც უმძიმესი კვალი დააჩნია

საქართველოსა და ქართულ ინტელექტუალურ ელიტას. ტოტალიტარიზმა თითქმის გაანადგურა ქართული სული და ნაციონალური ხასიათი, რამაც ბუნებრივად გამოიწვია სპეციფიკური საბჭოთა ტექსტის ჩამოყალიბება, რომელიც კარგად გამოხატავდა იდეოლოგიური ლიტერატურის არსებობას.

აღსანიშნავია, რომ ამ პერიოდის ქართულ ლიტერატურაში სტალინის თემას ბევრი მწერალი შეეხო, მათ შემოქმედებაში „ბელადის“ ფენომენი სხვადასხვა კუთხით წარმოჩინდა. ბუნებრივია, „ბელადისადმი“ მიძღვნილი ლექსები სახოტბო პოეზიის ნიმუშებია (ვ. გაფრინდაშვილი „ოცნება ბელადზე“, შალვა აფხაიძე „სტალინი“, ნესტორ მანიძე „სტალინის მზე“, ალიო მამაშვილი „სამშობლო ბელადისა“, ილო მოსაშვილი „ბელადს“, კონსტანტინე ჭიჭინაძე „სტალინისადმი“...) რამ გამოიწვია სტალინის კულტი ქართულ მწრობაში? მხოლოდ შიშმა და იდეოლოგიურმა მორჩილებამ თუ სხვა ფაქტორებმაც? ამ თვალსაზრისით საინტერესოა კონსტანტინე გამსახურდიასა და გრიგოლ რობაქიძის შემოქმედებითი ხედვა, რომლებიც სხვადასხვა გეოგრაფიულ არეალსა და იდეოლოგიურ სივრცეში იმყოფებიან. ერთი შეგნებულად გაექცა არსებულ რეჟიმს, ხოლო მეორე, მართალია თავის მშობლიურ გარემოში დარჩა, თუმცა ხშირად უწევდა ბენვის ხიდზე სიარულიცა და იდეოლოგიური ხარკიც. ვფიქრობთ, კ. გამსახურდიას „ბელადი“ და გ. რობაქიძის „სტალინი, ვითარც არიმანული ძალმოსილება“ ის მხატვრული ტექსტებია, რომლებშიც ერთი მხრივ სტალინის თითქმის სრული პიროვნულ-ფსიქოლოგიური პორტრეტი ნაჩვენებია სხვადასხვა განზომილებიდან, ხოლო მეორე მხრივ, ის დრო და სივრცე, რომელმაც აიძულა მწერლებს ამ ტექსტების შექმნა.

IRINE MODEBADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustavli Institute of Georgian Literature

The Political Leader's *Imago*: a View From Aloof

(Gr. Robakidze. “Stalin as Ahriman’s power”: Stalin, Trotsky, Lenin)

Grigol Robakidze (1884-1962) is one of few 20th century writers who were organically bound to three national cultures, in his case Georgian, Russian and German. Characteristic for his works is that he makes sense of the contemporane-

ity contemplating it through the prism of Biblical symbolism, Georgian mythology and Georgian literary traditions.

The writer was interested in the historical roots of Stalinism and in the personality of the “Father of Nations”. Gr. Robakidze surveyed the political leaders of his time for manifestations of superhuman nature.

In our talk we shall analyse Robakidze’s essay “Stalin as Ahriman’s power”/ Stalin als Ahrimanische Macht/ (“Demon and Myth” collection, 1935). Particular attention will be paid to the system of expressive tools (symbols, metaphors etc.) that allowed the writer to achieve a multiply nuanced semantics.

И.И. МОДЕБАДЗЕ

Грузия, Тбилиси

Институт грузинской литературы им. Шота Руставели

Имаго политического лидера: взгляд издалека (Гр.Робакидзе. «Сталин как дух Аримана»: Сталин, Троцкий, Ленин)

Григол Робакидзе (1884-1962) - один из немногих писателей 20 века, кто органически был связан с тремя культурами - грузинской, русской и немецкой. Его творчеству присуще осмысление современности сквозь призму библейской символики, грузинской мифологии и традиций родной литературы.

Писателя интересовали исторические корни сталинизма и личность «отца народов». Гр. Робакидзе искал в политических лидерах того времени проявления сверхчеловеческой природы.

В нашем докладе мы постараемся проанализировать эссе Гр. Робакидзе «Сталин как дух Аримана» /Stalin als Ahrimanische Macht/ (сб. «Демон и миф», 1935). Особое внимание будет уделено системе выразительных средств, использованных писателем для достижения множественности смысловых оттенков: символам, метафорам и т.д.

SOOLMAZ MOHAMMADSHAHI

Iran, Bushehr

Shekueh Language Institute, Bushehr Branch, Bushehr, Iran

Exile and Suffering: a Study of W. G. Sebald's *Austerlitz*

W. G. Sebald's status as a German national voluntarily living in exile – as an emigrant himself – in Great Britain informs his positionality and, therefore, how his novels need to be read: as marginal, outside of master narratives, *other*. Unlike the population of Germany in general, the 'author-in-exile' has gained a critical distance to the Nazi past (as opposed to being desensitized/overly inundated to it), especially insofar as it does not have the same politicizing effect in Great Britain (or the U.S.) as it does in Germany, and hence is not ever-present in German collective consciousness and memory. In fact, it is the conspicuous lack of the victims' voice in the postwar German literary confrontation with the war and Sebald's emphasizing of that fact that demands a reconsideration of Sebald's work as a critical rejoinder to the absence of such a perspective, especially in light of his work's focus on victims' painful stories of survival. Sebald's *Austerlitz* was published in 2001. In the novel, an unnamed German narrator, whose biography appears to coincide at times with the author's, has several incidental encounters over a period of roughly thirty years in England, Belgium and France with Jacques Austerlitz, the story's main protagonist, whose story he recounts. This paper focuses on Sebald's novel, *Austerlitz*, as this work, in terms of style, themes and structures deal almost exclusively with the characters's suffering. The tone of the book is decidedly melancholic, due to the shattered lives and tragic deaths the protagonists.

WIESNA MOND-KOZŁOWSKA

Poland, Krakow

Akademia Ignatianum

Witold Gombrowicz's Diaries. Emigration as the Trigger of the Gnothi Seauton (Know Thyself) Process

Witold Gombrowicz (1904-1969), a writer and a playwright. Gombrowicz was born in Maloszyce to a wealthy gentry family, in Congress Poland, invaded by the Russian Empire. He was the youngest of four children of Jan and Antonina. In 1911 his family moved to Warsaw. After completing his education at Saint

Stanislaus Kostka's Gymnasium in 1922, he studied law at Warsaw University where in 1927 he obtained a master's degree in law. Gombrowicz spent a year in Paris where he studied at the Institut des Hautes Etudes Internationales;

Just before the outbreak of the Second World War, Gombrowicz took part in the maiden voyage of the Polish cruise liner, Chrobry, to South America. When he found out about the outbreak of war in Europe, he decided to wait in Buenos Aires until the war was over, although he reported to the Polish legation in 1941 but was considered unfit for military duties. Gombrowicz was actually to stay in Argentina until 1963 — often, especially during the war, in great poverty. His **Diaries** written from 1953 to 1969 are called also the ego autobiography where he analyzes his Polishness showing every so often a sense of paradox and an absurd culminating in anti-nationalist flavor. Using such a deconstruction method in his self-analysis he tries to reach to the very meaning of his universal and individual Self, which he found influenced and disformed by the high national ideals of the country which lost its political independence and was partitioned by three Empires (Prussia, Russia, Austria). My paper analyzes the emigration phenomena as a kind of the consciousness test leading to deeper knowing the structure of man's ego resulting in clear discrimination of its essential and accidental elements. The literary form of the diaries is also investigated serving as a kind of the mirror reflecting the naked ego exposure. The category such as *nation, national, culture* and *cultural, I and Other* are in the analytical focus in the frame of the larger approach to the ontological concept of the true Self.

The methodology of the research is existential phenomenology and psychoanalysis.

MICHAELA MUDURE

Romania, Cluj

Babes-Bolyai University/Technical University Liberec

Expatriate or Exile? The Case of Philip O'Ceallaigh and Richard Proctor

This aim of this paper is to compare two cases of Anglophone writers who presently live and write in Romania: Philip O'Ceallaigh and Richard Proctor. Both of them came to Romania after 1990 as lecturers of the British Council. They decided never to leave the country. Both of them published books inspired from their Romanian experiences.

Philip O’Ceallaigh published *Notes from a Turkish Whorehouse*, a collection of 19 stories which describe the post-Communist transition in Romania. It seems to be a passage from nowhere to nowhere. The author takes a dark pleasure in describing the periphery of Bucharest, the crowded flats, the dripping taps, the illegal immigrants to the USA, and the prostitutes from the neighbouring former Soviet republics.

Richard Proctor’s comic novel is placed somewhere in rural Romania in the summer of 1990. Four picaresque characters decide to take advantage of the newly opened doorway to the west and go to Vienna and perform in a theatre festival.

The perusal of these two books will also lead to the existential analysis of the authors’ position: are they expatriates or exiles from a rich but consumerist society?

FLORA NAJIYEVA

Azerbaijan, Baku

Baku Slavic University

The Ways and Methods of Comprehension of History in Creation of Mark Aldanov

As a vital material history give to writers opportunities to realization of their ideas, ideological views, creation ambitions. The history is a bunch of events and characters, which are assuming a divergent and sometimes polarity of their evolution. It is an opportunity of reinterpreting of known historical facts.

Russian literature abroad interested in the history especially. It is difficult to find a writer-immigrant who doesn’t address to this theme. One of the coherent and talented writers who writes about historical theme was a bright representative of Russian literature abroad of “first wave” Mark Aldanov.

In his creation he appealed to the historical theme in different genre forms. As a rule this is publicities essay, artistic and publicitic works in form of thoughts (“Armageddon”), historical essay (a digest “The Fire and the Smoke”), stories and novels, connected by thematic cycle (for example, tetralogy of Russian history “Thinker”, trilogy about Russian revolution, consisting of books “Key”, “Escape”, “Cave”), literature portraits of historical figure, historical-philosophical treatise in dialog form (“Ulm night”).

Mark Aldanov found his ways and methods of artistic reflection of history, and he created own conception of the world history, in particular the Russian history, by helping of these ways and methods.

ФЛОРА НАДЖИЕВА

Азербайджан, Баку

Бакинский славянский университет

Пути и способы осмысления истории в творчестве Марка Алданова

История как жизненный материал предоставляет писателю широкие возможности для реализации его художественных замыслов, идеологических взглядов, творческих амбиций. Ведь история – это ступок событий и характеров, предполагающих разноречивость, а порой и полярность их оценки, это возможность переинтерпретации известных исторических фактов и т.д.

Литература русского зарубежья была особо пристрастна к теме истории. Трудно назвать писателя-эмигранта, который не обращался бы в той или иной форме к этой тематике. Одним из наиболее последовательных и талантливых приверженцев исторической проблематики был яркий представитель литературы русского зарубежья «первой волны» Марк Алданов.

На протяжении всего своего творчества в самых разных жанровых формах он обращается к исторической тематике. Это публицистические статьи и очерки, художественно-публицистические произведения в форме размышлений («Армагеддон»), исторические эссе («сборник «Огонь и дым»), повести и романы, в основном, объединенные в тематические циклы (например, тетралогия о русской истории «Мыслитель», трилогия о русской революции, состоящая из книг «Ключ», «Бегство», «Пещера»), литературные портреты исторических деятелей, историко-философский трактат в форме диалогов («Ульмская ночь»).

Марк Алданов нашёл свои пути и способы художественного отображения истории, посредством которых создал свою концепцию мировой, в частности русской истории.

IRINA NATSVLISHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

History with Accents in Literary Discourse (according to T.Papava's literary portraits)

In the last few centuries emigration for Georgians has become a painful part of historical fate, new Georgian reality of the twenties of the 20th century displayed its necessity once more and with no less acuteness. Besides politicians, many intellectuals were forced to leave the country after a short period of inde-

pendence. The re-evaluation of national values and unconditional acceptance of the Bolshevik regime appeared unacceptable to them. However, in other space, in difficult conditions Georgians managed to maintain and care about their native language, culture, state and political or historical ideals, and even stirred it up in order for the resettled to foreign countries for indefinite time and their offspring not to lose the memory of their homeland and adequately realize their own duty. It is just in this context that Tamar Papava's cycle of essays which was issued in three volumes in Paris and Buenos-Aires in 1937-1956.

According to the genre these essays are historical and literary portraits with peculiarities of artistic structure typologically characteristic to them. The author skillfully matches specially obtained documentary materials to literary-analytical discourse which with an impressive figurative system excite specific emotions in the reader. The author's aim is to highlight significant accents for the present by means of history reconstruction with retrospective vision of the past.

It is not accidental that every portrait displays Georgian woman "accumulated great disgust under her proud chest" in relation to Russia and is placed in the frames of that "black" epoch which as a result of the Russian imperialistic aggression started in Georgia at dawn of the 19th century and accompanied with untiring resistance continued almost for half century. The events of new time were logical continuation of this epoch. In such context of history T.Papava focuses her attention on some important nuances whether it is an "illusion of big Russia's "chivalry", apostasy of some Georgians, spell with "shining orders" or timeserving nature; in T.Papava's essays with a new intensity raises the reasonability of Irakli's political choice and other important issues which remain topical in present Georgian reality too.

Thus, T.Papava's "Portraits" as a part of Georgian emigrant literature, literary discourse marked with the stamp of an acute national feeling which against the background of the past experience serves the future of the nation.

ირინა ნაცვლიშვილი

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ისტორია აქცენტებით ლიტერატურულ დისკურსში (თ. პაპავას ლიტერატურული პორტრეტების მიხედვით)

ქართველი ხალხისთვის ბოლო რამდენიმე საუკუნის განმავლობაში ემიგრაცია ისტორიული ზედის სამწუხარო ნაწილად იქცა, XX საუკუნის 20-იანი წლების ახალმა ქართულმა სინამდვილემ კი კიდევ ერთხელ და არანაკლები სიმწვავეით წარმოაჩინა მისი აუცილებლობა.

ხანმოკლე დამოუკიდებლობის შემდეგ ქვეყნის დატოვება, პოლიტიკოსების გარდა, ინტელიგენციის ნაწილსაც მოუხდა, რომლისთვისაც მიუღებელი იყო ეროვნულ ღირებულებათა გადაფასება და ბოლშევიკურ რეჟიმთან უპირობო შეგუება. თუმცა, სხვა სივრცეშიც, მძიმე პირობებში, ქართველები ინარჩუნებდნენ და უფრო ხილვადოდ ენას, კულტურას, სახელმწიფოებრივ-პოლიტიკურ თუ ისტორიულ იდეალებს და კიდევ უფრო მეტადაც აღვივებდნენ მათ, რათა უცხო ქვეყნებში გაურკვეველი ვადით შეხიზნულებს და მათ შთამომავლებს ახალ გარემოში არ დაეკარგათ სამშობლოს ხსოვნა და ადეკვატურად გაეცნობიერებინათ საკუთარი მოვალეობა. სწორედ ამ კონტექსტშია განსახილველი თამარ პაპავას ნარკვევთა ციკლი, რომელიც 1937-1956 წლებში სამ წიგნად გამოიცა პარიზსა და ბუენოს-აირესში.

ჟანრობრივად ეს ნარკვევები ისტორიულ-ლიტერატურული პორტრეტებია, ტიპოლოგიურად მათთვის დამახასიათებელი მხატვრული სტრუქტურის თავისებურებებით. ავტორი საგანგებოდ მოძიებულ დოკუმენტურ მასალებს ოსტატურად უხამებს ლიტერატურულ-ანალიტიკურ დისკურსს, რომელიც შთამბეჭდავი სახეობრივი სისტემით განსაკუთრებულ ემოციებს აღძრავს მკითხველში. ავტორის მიზანიც ეს არის — წარსულის რეტროსპექტული ხედვით, ისტორიის რეკონსტრუქციით თავისი თანამედროვეებისთვის მნიშვნელოვანი აქცენტები გამოკვეთოს.

შემთხვევითი არ არის, რომ ყველა პორტრეტი რუსეთის მიმართ „ამაყ მკერდ ქვეშ მაღალზიზღდაგუბებულ“ ქართველ ქალს წარმოაჩინოს და იმ „შავი“ ეპოქის ჩარჩოში თავსდება, რომელიც რუსული იმპერიალისტური აგრესიის შედეგად საქართველოში XIX საუკუნის გარიჟრაჟზე დაიწყო და დაუცხრომელი წინააღმდეგობის თანხლებით თითქმის ნახევარ საუკუნეს გასტანა. ახალი დროის მოვლენებიც ამ ეპოქის ლოგიკური გაგრძელება იყო. ისტორიის ამგვარ კონტექსტში თ. პაპავა არაერთ საგულისხმო ნიუანსზე ამახვილებს ყურადღებას, იქნება ეს „დიდი რუსეთის „რაინდობის“ ილუზიებით შეპყრობა“, ზოგიერთი ქართველის რენეგატობა, „ორდენების ბრჭყვიალებით“ ხიბლი თუ შემგუებლური ბუნება; თ. პაპავას ნარკვევებში ხელახალი სიმძაფრით დგება ერეკლეს პოლიტიკური არჩევნის მიზანშეწონილობა და სხვა მნიშვნელოვანი საკითხებიც, რომლებიც აქტუალურად რჩება თანამედროვე ქართულ რეალობაშიც.

ამდენად, თამარ პაპავას „პორტრეტები“, როგორც ქართული ემიგრანტული მწერლობის ნაწილი, მძაფრი ნაციონალური განცდით აღბეჭდილი ლიტერატურული დისკურსია, რომელიც წარსულის გამოცდილების ფონზე ერის მომავალს ემსახურება.

ADA NEMSADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Givi Margvelashvili's Autobiographical Novel – “Captain Vacush's” Several Aspects

In year 1961 Givi Margvelashvili launches working on his autobiographical novel “Captain Vacushi”. “I only wanted to preserve my experience, where two worlds met in me”, - says author. The novel was published in Germany only around 1991-92 years, Georgian reader seized the opportunity to get him and his work known at 2005 with translation provided by Carlo Gorganeli (only the Book I was translated).

Novel is interesting for several aspects. In Georgian literary circles “Captain Vacushi” is artistic text written in non-Georgian language. In the first book there are described lives of the Georgians inhabited in Germany. It's worth paying attention how the Georgian emigrants manage to connect their national identity with mother origins. The main identifying signs are: “Kolkhian Vartburg” (“Kolkhian London castle”), Georgian alphabet, “Snake Skin”, “Choxa” (national dress for men), “Khanci”(like a cup for wine, made out of the Ox's Horn)... It is important to note the fact that those specific items are carrying symbolic meanings, which serve as orienting objects for main hero - Vacushi (in Georgian - Vakhushti) while searching and discovering his national face. And there is just another aspect to mention: there are clearly expressed postmodern signs, which didn't show in 60-ies Georgian literary space.

Genre issues are also quite important. In spite of the fact, that fictional-documental genre takes place from beginning of renaissance, “Captain Vacushi” is first example of autobiographical novel. It contains real life facts as well as quite big amount of fiction: the concrete time-space specific for this genre is replaced with symbolic one. Real objects and occurrences are symbolized as well (“Vartburg”, goglimogli-17, goglimogli-27...).

After all, Givi Margvelashvili's text mentioned above is completely different type of autobiographical novel, with deep symbolism and emphasized postmodern elements.

ადა ნემსაძე

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

გივი მარგველაშვილის ავტობიოგრაფიული რომანის — „კაპიტანი ვაკუში“ — რამდენიმე ასპექტი

1961 წელს გივი მარგველაშვილი იწყებს მუშაობას ავტობიოგრაფიულ რომანზე „კაპიტანი ვაკუში“. „მე უბრალოდ მინდოდა, ჩემი გამოცდილება არ დაკარგულიყო, ჩემში ხომ ორი სამყარო შეხვდა ერთმანეთს“, — წერდა იგი. რომანის გამოქვეყნება მხოლოდ 1991-92 წლებში მოხერხდა გერმანიაში, ქართველ მკითხველს კი მისი გაცნობის საშუალება 2005 წელს მიეცა კარლო ჯორჯანელის თარგმანით (თარგმნილია მხოლოდ I ნიგნი).

რომანი რამდენიმე ასპექტითაა საინტერესო. „კაპიტანი ვაკუში“ ქართულ სივრცეში არაქართულ ენაზე შექმნილი მხატვრული ტექსტია, რომლის I ნიგნიც 1917-21 წლებში გერმანიაში მცხოვრები ქართველობის ყოფაა აღწერილი. ყურადღებას უპირველესად იქცევს ის, თუ როგორ ახერხებს ეროვნული იდენტობის ჯაჭვის გაბმას ემიგრანტი ქართველობა მშობლიურ ნიადაგთან. აქ მთავარი მაიდეინტიფიცირებელი ნიშნებია: „კოლხური ვარტბურგი“ („კოლხური ლოდინის ციხე-სიმაგრე“, რომელიც გერმანიაში ქართველთა მიერ დაარსებული ფიზიკური თავშესაფარიცაა და სულიერიც), ქართული ანბანი, „გველის პერანგი“, ჩოხა, ყანწი... აღსანიშნავია, რომ ეს კონკრეტული საგნები ამავდროულად ღრმა სიმბოლური ველის მქონე მხატვრული სახეებია, რომლებიც მთავარ პერსონაჟს — ვაკუშის (ქართულად ვახუშტის) ეროვნული სახის ძიებისა და პოვნის პროცესში ორიენტირებად ესახება. აღსანიშნავია კიდევ ერთი ასპექტი: რომანში მკვეთრად გამოხატული პოსტმოდერნისტული ნიშნები ჩანს, რაც 60-იანი წლების ქართულ სალიტერატურო სივრცეში ჯერაც არ შეინიშნება.

მნიშვნელოვანია ჟანრის საკითხიც. მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენში მხატვრულ-დოკუმენტური ჟანრი ჯერ კიდევ აღორძინების ხანაიდან იღებს სათავეს, „კაპიტანი ვაკუში“ ავტობიოგრაფიული რომანის ერთ-ერთი პირველი ნიმუშია ქართულ ლიტერატურაში. იგი შეიცავს როგორც ავტორის ცხოვრების რეალურ ფაქტებს, ისე საკმაოდ დიდი დოზით მხატვრულ გამონაგონსაც: ჟანრისთვის დამახასიათებელი დროისა და სივრცის კონკრეტულობა აქ მთლიანად დარღვეულია და ჩანაცვლებულია სიმბოლური დრო-სივრცით. ასევე სიმბოლიზებულია რეალური საგნები თუ მოვლენები („ვარტბურგი“ — კონკრეტულიცაა და

აბსტრაქტულიც, გოგლიმოგლი-17 — 1917 წლის რევოლუცია, გოგლი-მოგლი-27 — რთული სიმბოლური სახე, რომელიც ხან გერმანიაში ნაცისტური მოძრაობის გააქტიურებას ნიშნავს, ხანაც თავად ავტორს, რომელიც ასევე 1927 წელს დაიბადა და ა. შ.).

ამრიგად, გივი მარგველაშვილის ეს ტექსტი არის სრულიად განსხვავებული ტიპის ავტობიოგრაფიული რომანი ღრმად სიმბოლური პლანითა და გამოსატყუი პოსტმოდერნისტული ელემენტებით.

VALENTIN NIKITIN

Russia, Moscow, Zelenograd

Orthodox Radio “Logos”

The Inward Emigration in the Life and Poetry of Terenti Graneli

The oxymoron “inner emigration” is presented in juxtaposition to factual emigration. Its manifestations are presented in the psychology of a nonconformist and outcast, dissenter, dissident and oppositionist.

Terenti Graneli is not a political dissident or oppositionist, but a poet of genius, a dissident who is not of this world. It is possible to speak of “radial energy” in his soul which strove towards the Absolute. His inner emigration was not passive confrontation with the totalitarian regime and not forced flight from society, not a case of “second skin,” and not an attempt at social mimicry, but a spiritual modus of personality, the genuine “self,” the independence from society granted by God.

The mystery nature of Terenti Graneli’s inner emigration makes him different from Grigol Robakidze, a politician (though both had been located “on the third shore”), as well as from Joseph Brodsky, as a representative of the “underground.”

The scantiness and non-applicability of the concepts of the “public” and “private” spheres of emigration (the terms were coined by Jurgen Habermas) is applicable to Terenti Graneli. The poet’s personality cannot be reduced to dissociation or split into two personae, one of which manifests itself in the social sphere, and the other – in the private sphere. The poet also cannot be crammed into the Procrustean bed of the so-called “split identity.” Terenti Graneli is presents an integral and harmonious being in a unified hypostasis of a mystic.

Graneli's inner emigration presents a much more serious and significant phenomenon than merely a withdrawal of the dissident poets into the role of "yardman and night guards" in the subsequent totalitarian years.

Alexander Solzhenitzyn's call for "living not according to falsehood," as a certain ideological alternative to the unscrupulousness of ideas and non-conformist hypocrisy, cannot be applied to Tereni Graneli. Every word by the remarkable Georgian poet was an act of the most profound sincerity, a confession of the one and indivisible "Truth of God."

This truth is historically and metaphysically inherent in the national Georgian mentality, which involves the feeling of honor and one's own personal dignity, and chivalry without fear or reproach.

В. А. НИКИТИН

Россия, Москва, Зеленоград

Православное радио «Логос»

«Внутренняя эмиграция» в жизни и поэзии Теренти Гранели

Оксюморон «внутренняя эмиграция» как оппозиция по отношению к реальной эмиграции. Внутренняя эмиграция в психологии отщепенца и изгоя, подпольщика, диссидента и оппозиционера.

Теренти Гранели - не политический диссидент и не оппозиционер. Гениальный поэт с судьбоносным лейтмотивом «memento mori» - **диссидент не от мира сего**. Можно говорить о «радиальной энергии» в душе поэта, тяготеющей к Абсолюту. Его внутренняя эмиграция была не пассивной конфронтацией с тоталитарным режимом и не вынужденным бегством от общества, не «второй кожей» и не попыткой социальной мимикрии. Это модус истинного бытия в свободе, дарованной Богом.

Мистериальная природа внутренней эмиграции Теренти Гранели отличает его от Григола Робакидзе, как политика (хотя оба были «на третьем берегу»); отличает и от Иосифа Бродского, как неконформиста и представителя «андеграунда» (до его высылки из СССР).

Ограниченность и неприменимость понятий «публичной» и «частной» сферы внутренней эмиграции (термины Юргена Хабермаса) применительно к Теренти Гранели. Личность поэта несводима к диссоциации на две персоны, одна из которых проявляет себя в общественной сфере, а другая – в приватной. Поэта нельзя втискивать и в прокрустово ложе «расщепленной

идентичности». *Теренти Гранели целостен и гармоничен в единой ипостаси мистика.*

Внутренняя эмиграция Гранели - явление аналогичное уходу в дворники и сторожа поэтов-диссидентов в 60-е-70-е годы XX века, но не типичное, а уникальное. Оно гораздо серьезнее и значительнее по своей метафизической природе, чем подобные проявления в парадигме постмодерна.

Призыв Александра Солженицына «жить не по лжи» как некая идейная альтернатива идейной беспринципности и неконформистского лицемерия неприменим по отношению к Теренти Гранели. Каждое слово замечательного грузинского поэта было актом глубочайшей искренности, исповеданием единой и нераздельной «правды Божьей».

Эта правда исторически и метафизически присуща национальному грузинскому менталитету, чувству долга и собственного достоинства, рыцарству без страха и упрека.

AVTANDILI NIKOLEISHVILI

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

For the Place of Lado Arveladze in the History of Georgian Emigrant Literature of the XX Century

In the 20th century, among the Georgian writers living and working in Europe and the United States, Lado Arveladze occupies pride of place. Unfortunately, not much is known about his life and work not only for a wide public but for the specialists as well. His four handwritten manuscripts are kept in the Georgian emigrant writers' museum of the Tbilisi State University: 1. *Between the Native and Foreign Lands*, Book III, Paris 1963. 2. *Short Stories*, New York 1964. 3. *Short Stories*, New York 1965 and 4. *Between the Native and Foreign Lands*, Book IV, New York 1966. Apart from the abovementioned writings there are no other manuscripts kept either in Georgian museum or in any other institution.

Lado Arveladze must have immigrated to the United States in the late 40s after he was taken prisoner in the Second World War. First he lived in Germany and Italy and then in the late 40s went to the USA. In the late 60s he returned to Italy. He died in Rome in 1975.

Arveladze's fiction is at its best in his short stories. This is an interesting fact in itself because the literary energy of Georgian emigrant writers usually was exposed in their poetry and publicism, while fictional works are both fewer in num-

bers and have lesser literary value. Although Arveladze's fiction does not compare to the masterpieces of Georgian literary works in terms of writing skillfulness, but he still should be considered to be one of the best emigrant fictional writers of his time. His writings are especially interesting in critical conceptualization of the disadvantages and state problems characteristic to the soviet regime.

Apart from his fictional writings, Lado Arveladze published letters and essays as well in Georgian emigrant press. In these non fictional works concerning the current affairs and historical existence of Georgia, Arveladze addressed many national issues with a critical eye.

Based on the abovementioned it can be said with conviction that Arveladze – an unknown person to Georgian society is one of the most interesting representatives of the 20th century Georgian emigrant literature.

ავთანდილ ნიკოლეიშვილი

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ლადო არველაძის ადგილისათვის XX საუკუნის ქართული ემიგრანტული ლიტერატურის ისტორიაში

მეოცე საუკუნეში ევროპასა და ამერიკის შეერთებულ შტატებში მოღვაწე ქართველ მამულიშვილთა შორის ერთ-ერთი საპატიო ადგილი უჭირავს მწერალ ლადო არველაძეს. სამწუხაროდ, მისი ცხოვრებისა და მოღვაწეობის შესახებ დღესდღეობით არათუ ფართო საზოგადოებისთვისაა ბევრი რამ უცნობი, არამედ სპეციალისტებისთვისაც კი. ლ.არველაძის შემოქმედებითი მემკვიდრეობიდან თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ქართული ემიგრაციის მუზეუმში დღესდღეობით ოთხი ხელნაწერი წიგნია დაცული: 1. მშობლიურ მიწასა და უცხო მიწათა შორის, წიგნი III, პარიზი, 1963 წ. 2. მოთხრობები, ნიუ-იორკი, 1964 წ. 3. პატარა მოთხრობები, ნიუ-იორკი, 1965 წ. და 4. მშობლიურ მიწასა და უცხო მიწათა შორის, წიგნი IV, ნიუ-იორკი, 1966 წ. გარდა დასახელებული წიგნებისა, ლ. არველაძესთან დაკავშირებით არც ხსენებულ მუზეუმში და არც საქართველოს სხვა რომელიმე დაწესებულებაში არაფერია დაცული.

ემიგრაციაში ლ. არველაძე 1942 წლიდან ცხოვრობდა, მეორე მსოფლიო ომში ტყვედ ჩავარდნის შემდეგ. თავდაპირველად მას გერმანიასა და იტალიაში მოუხდა ყოფნა, 40-იანი წლების ბოლოს ამერიკაში გადა-

ვიდა, 60-იანი წლების ბოლოდან კი ისევ იტალიაში დაბრუნდა. გარდა-
იცვალა რომში 1975 წელს.

ლ. არველაძის შემოქმედებითი შესაძლებლობები ყველაზე მეტად
მის მოთხრობებში გამოვლინდა. ეს გარემოება განსაკუთრებულ მნიშ-
ვნელობას იმ თვალსაზრისითაც იძენს, რომ ქართველ ემიგრანტ მწერ-
ალთა ლიტერატურული ენერგია ყველაზე მეტად პოეზიასა და პუბლი-
ცისტკაში წარმოჩინდა, მხატვრული პროზა კი გაცილებით სუსტიცაა
და რაოდენობრივადაც ცოტა. მართალია, ლ. არველაძის მოთხრობების
მხატვრული ოსტატობის ხარისხი ქართული პროზის დიდოსტატების
მწერლურ მიღწევებს ვერ შეედრება, მაგრამ იგი ემიგრაციაში მოღვაწე
ქართველ ემიგრანტ პროზაიკოსთა შორის მაინც უნდა ჩაითვალოს
ერთ-ერთ ამკარად გამოჩენულ ბელეტრისტად. ლ. არველაძის პროზ-
ისადმი ინტერესს არსებითად განსაზღვრავს საბჭოთა სინამდვილის-
ვის ფართოდ დამახასიათებელ მანკიერებათა და ეროვნულ-სახელმწი-
ფოებრივ პრობლემათა კრიტიკული თვალთახედვით გააზრება.

გარდა მხატვრული ნაწარმოებებისა, ქართულ ემიგრანტულ პრე-
საში ლ. არველაძე პუბლიცისტურ წერილებსაც აქვეყნებდა. საქარ-
თველოს ისტორიული და თანადროული ყოფისადმი მიძღვნილ ამ წე-
რილებში ეროვნული თვალთახედვითაა გააზრებული ქართული ყოფის
ბევრი საჭირობოტო საკითხი.

ყოველივე ზემოთქმულის საფუძველზე შეიძლება დაბეჯითებით
იტყვას, რომ ქართველი საზოგადოებისთვის სრულიად უცნობი ამ
პიროვნების სახით მეოცე საუკუნის ქართულ ემიგრანტულ მწერლობას
ერთ-ერთი უაღრესად საინტერესო წარმომადგენელი ჰყავს.

MAIA NINIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

National Identity Narrative in Zurab Kalandadze's works

Georgian painter and writer – Zurab Kalandadze lives abroad since 1994. The Dutch mention him as their (Dutch) art worker and are very attentive to him - publish his books, arrange exhibions and this year, on his 60-th jubilee organized a warm celebration. Things are otherwise in Georgia. His countrimen don't know much either about him or about other emigrant writers. This is an unfavourable factor for the literary studies as without taking into consideration works created by our emigrants, history of Georgian literature cannot be full and perfect. The ongoing symposium is a good opportunity to fill up the gap.

A collection of patriotic poems published after the 2008 August War in Russian and denouncing the aggression is a good testimony of Zurab Kalandadze's civic self perception. Among the poems created in the Netherlands and expressing the feelings of the people living abroad the most remarkable is "Flying Leaves", written in 2012. Emigrants of different countries were impressed by it so much that it was translated into five languages in a very short time. It may seem strange that the text was neither written nor translated into Georgian. I consider that the reason of this paradox is the abundance of emotion which makes it difficult to speak about our love to mothers. The poem was written together with a melody line. Therefore it was published with a score and designed with the author's own painting. One may have a feeling that the music and the painting are the ideograms of Georgian text, caressing Motherland, the author is missing, with melody, colours and forms instead of words: "Flying leaves, please, stay in my heart. There the sun is shining like it did once. Your song awakens me and for all eternity lets me go back to the motherland to be free". The poem with the accompanying musical and pictorial components is very expressive and is quite enough to make us feel the author's attitude towards his country and his identity.

მანია ნინიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ეროვნული იდენტობის ნარატივი ზურაბ კალანდაძის შემოქმედებაში

ქართველი ხელოვანი ზურაბ კალანდაძე 1994 წლიდან ცხოვრობს საზღვარგარეთ. ჰოლანდიელები მოიხსენიებენ მას თავიანთ მწერლად, ბექდავენ მის წიგნებს, აწყობენ გამოფენებს და დაბადებიდან 60 წლის თავზე გულთბილი იუბილევ გადაუხადეს. განსხვავებული ვითარებაა ჩვენთან. თანამემამულეები არც კი ვიცნობთ არც მის და არც სხვა ემიგრანტი მწერლების ნაღვანს, რაც მნიშვნელოვანი დანაკლისია არა მხოლოდ ქართველი მკიხველისთვის, არამედ ლიტერატურათმცოდნეობისთვისაც. უცხოეთში მცხოვრებ თანამემამულეთა შემოქმედების გათვალისწინების გარეშე ლიტერატურის ისტორიის სურათი სრულყოფილი ვერ იქნება. მიმდინარე სიმპოზიუმში ამ დანაკლისის შევსების კარგი მცდელობაა.

ზურაბ კალანდაძის მაღალი მოქალაქეობრივი თვითშეგნების გამომხატველია აგვისტოს ომის შემდეგ რუსულ ენაზე გამოქვეყნებუ-

ლი პატრიოტული ლექსების კრებული, სადაც პირდაპირ არის მხილებული მომხდარი აგრესია. უცხოეთში მცხოვრები ადამიანის განცდებზე დაწერილ მის თხზულებათაგან გამოირჩევა 2012 წელს შექმნილი “Flying Leaves”. ეს ლექსი ისე ღრმად განიცადეს სხვადასხვა ქვეყნების ემიგრანტებმა, რომ სულ მოკლე ხანში ხუთ ენაზე ითარგმნა. ნიშანდობლივია, რომ იგი არ დაწერილა და არც თარგმნილა ქართულად. ვფიქრობ, ამას იგივე მიზეზი აქვს, რის გამოც მშობელ დედას ვერ ველაპარაკებით მისდამი სიყვარულზე. ლექსი მელოდიასთან ერთად იქმნებოდა. იგი წიგნადაც პარტიტურის თანხლებით და ავტორისეული ფერწერული გაფორმებით გამოიცა. ვფიქრობ, აქ სწორედ მელოდია და მხატვრობაა ჰანგად, ფერად და ფორმად ქცეული ქართული ტექსტის იდეოგრამა, რომელიც სიტყვების ნაცვლად ეალერსება მონატრებულ სამშობლოს. წარმოგიდგენთ ბოლო ტაეპების პნკარედულ თრგმანს: „გაფრენილო ფოთლებო, გევედრებით, დარჩით ჩემს გულში. / იქ მზე ძველებურად ანათებს. თქვენი სიმღერა მაფხიზლებს და მაბრუნებს სამშობლოში მარადიული თავისუფლების განსაცდელად“. რა თქმა უნდა, პროზაული თარგმანი ლექსის თანმხლები მუსიკალური და ფერწერული კომპონენტების გარეშე ოდნავადაც ვერ ასახავს მისი გამომსახველობითი ზემოქმედების ძალას, მაგრამ მამულისადმი და საკუთარი იდენტობისადმი ავტორის დამოკიდებულების საილუსტრაციოდ, ვფიქრობ, რომ ეს პატარა ფრაგმენტიც კი მრავლისმთქმელია.

RUSUDAN NISHNIANIDZE

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

George Papashvily – American Writer and Sculptor of Georgian Origin

Papashvily's emigration coincided with the period when the Georgian Menshevik government was leaving Georgia in 1921. **George (Giorgi) Papashvily** is entered in such serious publications as **Who's Who in American Arts**, as well as **Who's Who in American Literature of the 20th century**.

He frequently exhibited at the Pennsylvania Academy of Fine Arts, Philadelphia Museum of Art, Reading Public Museum and Art Gallery, a number of Universities (Lehigh...), Woodmere Gallery. The William Penn Memorial Museum showed sixty of his works at a retrospective show in 1971.

Papashvily never left his initials on his works. Moreover, he believed – was even sure – that “the signature lies in the work of art itself”. The sculptor seems to have believed that the viewer must himself guess the identity of the author of the piece, rather than from the inscribed name. Reviews, articles, as well as studies were written on his works, and in general, exhibitions.

In Soviet space Papashvily belonged to “banned culture.” In parallel to this there also was the phrase: “unknown culture”. Although rarely, yet opportunities arose of familiarizing oneself with this culture.

The biography of one man in emigration turns into the “biography of all”: with the same sorrows, misunderstandings, expectation of help, lack of money, blaming one another, and even abuse ... Giorgi Papashvily’s case is absolutely different.

“**Anything can Happen**” – this was the title of a book by George and Helen Waite Papashvily, which was issued 15 times in the US from October 1944 to January 1948. “**An unprecedented event**” they wrote after 600, 000 copies of the book were sold. The fact was that the book turned into a **best-seller**. The work was translated into about fifteen languages and published in French, German and other European languages; into Japanese and Chinese (it is interesting to know what the print-run was in the latter enormous country); there exists a translation of the book, “including Urdu” we read in a paper by a foreign writer.

Papashvily’s legacy is a significant landmark in the history of **Georgian-American culture**.

Documentary film „**Beauty in Stone**” – **Dr. Arthur Stenius**

რუსუდან ნიჟნიანიძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ქართული წარმომავლობის ამერიკელი მწერალი და მოქანდაკე — ჯორჯ (გიორგი) პაპაშვილი

გიორგი პაპაშვილმა საქართველო 1921 წელს დატოვა. მისი გვარ-სახელი შეტანილი იყო ისეთ სერიოზულ გამოცემებში, როგორებიცაა: **Who’s Who in American Arts** ასევე, **Who’s Who in American Literature of the 20 th century**.

ცნობილი გამოფენები: პენსილვანიის სახვითი ხელოვნების აკადემია, ფილადელფიის ხელოვნების მუზეუმი, რედინგის სახელმწიფო

მუზეუმში და ხელოვნების გალერეა, არაერთი უნივერსიტეტი (ლიჰაის...), ვუდმორის გალერეა. მოქანდაკის გარდაცვალებამდე რამდენიმე წლით ადრე (1971) უილიამ პენის მემორიალურმა მუზეუმმა რეტროსპექტულ ჩვენებაზე ჯორჯ პაპაშვილის 60 ნამუშევარი გაიტანა.

ნამუშევრებზე ინიციალებს არასოდეს ტოვებდა; თვლიდა, მეტიც, თურმე დარწმუნებული იყო, რომ „ხელმონერა თავად ხელოვნების ნიმუშშია“. როგორც ჩანს, მოქანდაკე მიიჩნევდა, რომ თავად ნამუშევრით უნდა მიმხვდარიყო მნახველი ავტორის ვინაობას და არა მხოლოდ მინერილი გვარ-სახელის მეშვეობით. მის ნამუშევრებთან თუ ზოგადად, გამოფენებთან დაკავშირებით ინერებოდა რეცენზიები, სტატიები, გამოკვლევებიც.

საბჭოთა სივრცის ერთი მიმართება — „აკრძალული კულტურა“. ამის პარალელურად იყო ისიც: „უცნობი კულტურა“. იშვიათად, მაგრამ მაინც ჩნდებოდა გაცნობის შესაძლებლობა.

ემიგრაციაში ერთი კაცის ბიოგრაფია „ყველას ბიოგრაფია“ ხდება: ერთნაირი ტკივილით, გაუგებრობებით, დახმარების მოლოდინით, უფულობით, ერთმანეთის დადანაშაულებით და ლანძღვითაც... გიორგი პაპაშვილის შემთხვევა კი სრულიად განსხვავებულია.

„ყველაფერი შეიძლება მოხდეს“ ჯორჯ და ჰელენ პაპაშვილების **რომანი ბესტსელერად აღიარეს (1945)**. ნაწარმოები არაერთ ენაზე ითარგმნა და შესაბამისად, გამოიცა კიდევც, დაახლოებით თხუთმეტი — ფრანგულ, გერმანულ და სხვა ევროპულ ენებზე; იაპონურ და ჩინურ ენაზეც; არსებობს თარგმანი ურდუსა და ტელუგუზეც.

უოლტ უიტმენი, მარკ ტვენი, ჯეკ ლონდონი, ჰენრი ჯეიმსი, ფრანსის სკოტ ფიცჯერალდი, უილიამ ფოლკნერი, ერნესტ ჰემინგუეი, იუჯინ ონილი... კიდევ რამდენიმე ათეული გვარი. ეს ამერიკის რჩეულთა ბიბლიოთეკაა. ამ ავტორებს (მათ ნაწარმოებებს) „ამერიკის ლიტერატურის რჩეულ ნაწარმოებთა სერია“-ში აქვთ საკუთარი, გამორჩეული ადგილი. მით უფრო მნიშვნელოვანია, რომ ამ რანგში ჩამონათვალს კიდევ ერთი სახელი დაემატა — ჯორჯ პაპაშვილის სახელი. ეს 1950 წელს მოხდა!

ჯორჯ (გიორგი) პაპაშვილის ცხოვრების და ლიტერატურული მემკვიდრეობის შესწავლა მნიშვნელოვანი და საინტერესო ფურცელია ქართული და ამერიკული კულტურის ისტორიაში.

ნაჩვენები იქნება **დოკუმენტური ფილმი** „მშვენიერება ქვაში“ — რეჟ. არტურ სტენიუსი.

LIA NOZADZE

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Variations on the Theme of Nostalgia: Milan Kundera

In 1980 Czech immigrant writer Milan Kundera, who moved to France after the ‘sovietization’ of Czechoslovakia, in his interview with Phillip Roth stated that “a man knows he is mortal, but he takes it for granted that his nation possesses a kind of eternal life”...

Having fled his homeland for France, Milan Kundera as a citizen of Czechoslovakia and a writer faced to major problems: being away from Prague like a tree torn out of the ground by its roots and Czech language he was unable to abandon despite his great respect for French language and culture. In emigration Kundera’s essays and most of his novels were written in his native language and only later did the writer translate them into French.

In the same interview Kundera emphasized that the most difficult problem he faced translating his works into French was the word ‘home’ in the sense of ‘hearth’ - French does not have a precise equivalent for this word while for the Czechs this word embodies national dignity.

Kundera’s concern with this seemingly minor lingual problem reveals deep pains of an immigrant writer. Many of his novels and especially the most recent one “Ignorance” (2000) are totally permeated by this pain.

Czech expatriate Irena, who has been living in France, decides to return to her home after twenty years. During the trip she meets, by chance, Josef, a fellow émigré who was briefly her lover in Prague. The novel examines the feelings instigated by the return to a homeland, which has ceased to be a home. In doing so, it reworks the Odyssean themes of homecoming.

Kundera explains that from the very beginning Bohemia, Poland, Hungary have taken part in the great adventure of Western civilization, with its Gothic, its Renaissance, its Reformation. Only the postwar annexation of Central Europe by Russian civilization caused Western culture to lose its vital center of gravity. The Czechs were deprived of their historical roots. “The radio force-feeds us music... regardless of whether we want to hear it, or whether we can grasp it, with the result that music becomes just noise, a noise among other noises “ - we read in the novel and it becomes obvious that sad story of Kundera’s characters is the painful odyssey of the writer himself.

ლია ნოზაძე

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ვარიაციები ნოსტალგიის თემაზე (მილან კუნდერა)

1980 წელს ჩეხმა ემიგრანტმა მწერალმა მილან კუნდერამ, რომელიც ჩეხეთის „განთლების“ შემდეგ საფრანგეთში დასახლდა, ერთ-ერთ ინტერვიუში (ფილიპ როტთან) განაცხადა, რომ ჭეშმარიტი ადამიანი ეგუება აზრს საკუთარი მოკვდავობის შესახებ, მაგრამ იგი ვერასოდეს შეეგუება იმ აზრს, რომ შესაძლოა, მისი ქვეყანა მსოფლიო რუკიდან გაქრეს...

სამშობლოსთან განშორების პირველ წლებში მილან კუნდერა, როგორც ჩეხეთის მოქალაქე და როგორც მწერალი, ორი დიდი პრობლემის წინაშე აღმოჩნდა: ეს იყო პრალა, ფესვები, რომელსაც მისი ხე მოგლიჯეს და ჩეხური ენა, რომელსაც მწერალი, ფრანგული ენისა და კულტურისადმი მოწინების მიუხედავად, ვერ შეეღია. ემიგრაციაში ყოფნისას ჩეხურ ენაზე დაინერა კუნდერას ესეები და რომანების უმრავლესობა, რომლებსაც მოგვიანებით მწერალი ფრანგულ ენაზე თარგმნიდა.

ამავე ინტერვიუში კუნდერამ ხაზი გაუსვა ნაწარმოებთა თარგმნისას წამოჭრილ მისთვის ყველაზე მნიშვნელოვან პრობლემას — სიტყვას „შინ“ (კერიის მნიშვნელობით), რომლის ზუსტი თარგმანიც ფრანგულ ენაში არ არსებობს, ხოლო ჩეხებისათვის ეს სიტყვა, კუნდერას თქმით, მათი ნაციონალური ღირსების მატარებელია.

კუნდერას ნუხილში, თარგმნისას წარმოშობილი ერთი შეხედვით უმნიშვნელო გაუგებრობის შესახებ, უდიდესი ტკივილი გამოსჭვივის. ეს ტკივილი ემიგრანტობის პრობლემას უკავშირდება. ამ ტკივილით არის გაჯერებული მისი რომანების უმრავლესობა და განსაკუთრებით — ბოლო პერიოდში შექმნილი ნაწარმოები „შეუცნობელი“, რომელსაც ლაიტმოტივად გასდევს ოდისევსის ოცნლიანი მოგზაურობისა და ითაკაში დაბრუნების ტკივილიანი ისტორია. რომანის გმირები — ირენა და იოზეფი — ემიგრანტები არიან, რომლებმაც 20 წელი სამშობლოდან მონყვეტილებმა გაატარეს. ლოგიკურად, ისინი თავიანთ ქვეყანაში დაბრუნების სურვილით უნდა იწვოდნენ, მაგრამ, ისევე როგორც ოდისევსი, „შეუცნობელის“ გმირებიც აღმოაჩინენ, რომ ხიდი მათსა და სამშობლოს შორის ამ 20 წლის განმავლობაში ჩატეხილა. ისინი თავიანთ ტკივილს შეეჩვიენ და ფესვებთან დაბრუნებას უჭირთ.

კუნდერას განმარტებით, ჩეხეთი საუკუნეების მანძილზე დასავლეთ ევროპის ნაწილი იყო, ხოლო 1968 წლის რუსული ოკუპაციის შემდეგ იგი მოგლიჯეს თავის ისტორიას და მიაკუთვნეს აღმოსავლეთ ევროპას, რუსეთს, რომელსაც, დასავლეთისგან განსხვავებით, არ ჰქონია არც შუასაუკუნეები, არც აღორძინება და არც რეფორმაცია... ჩეხებისთვის არავის უკითხავს, ისტორია ისე წაართვეს. „რადიო ისე გვაძღობს მუსიკით, არც გვეკითხებიან, გვინდა თუ არა მისი მოსმენა. საბოლოოდ მუსიკა ხმაურად გადაიქცა“ — ვკითხულობთ რომანში და ნათელი ხდება, რომ კუნდერას გმირების სევდიანი ისტორია თავად მწერლის ცხოვრების ტკივილიანი ოდისეა.

TAMAR PAICHADZE

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Modernistic Migrations: from Motivation to Results

It is well known that being a migrant is one of the important reasons of psychological and mental metamorphosis of a person; "...the most intense era of the realization of freedom starts but along with that fades away the joy and naturalness that exists in native environment and one more thing starts: getting used to the new world – in the environment of loneliness and nostalgia" – Nikoloz Berdiaev wrote ("Freedom of Psychology"). Such a response of inner world to the challenges of strange environment is natural, is the most painful and additionally it clearly affects creative work as long as it is always reactive to the reality kept within its living space.

The given theory is important at several stages of the history of Georgian literature, although we believe that it "worked" as the determinant of methodological and ideological course mostly at literature life of the first 20 years of last century.

Primarily we mean the pseudo-literature space of the 1910's that was saved by modernist ideology: when social-revolutionary, saloon-flirting and craftsmen-"bayat" poetic environment was "replaced" by modernist philosophical meditation.

The exit of specific writers from the dead-end of the given "literature familiarity" was reasoned by Euro-Slavic periods so it is doubtful if the modernist history of Georgian literature would exist or not (at least in the form it exists) without Paolo Iashvili's Parisian period, Titsian Tabidze's and Valerian Gaprindashvili's Moscow era, Konstanine Gamsakhurdia's and Grigol Robakidze's Ger-

man period... In the works of each of these writers can be seen the phasing and difference in creative biography as the result of European lessons. Although the source of Georgian receptions of modernist histories was not just Georgian creative emigration; role of methodological indicator also came on intellectual immigration when group of Russian avant-gardists (mainly futurists) settled in Tbilisi after running away from the Bolshevik revolution of 1918. The given fact became next stage of work of specific creative group and also the subject of the new format literature dialogue.

თამარ პაიჭაძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

მოდერნისტული მიგრაციები: მოტივაციიდან შედეგისაკენ

ცნობილია, რომ მიგრანტობა ადამიანის ფსიქოლოგიური და სულიერი მეტამორფოზის ერთი მნიშვნელოვანი მიზეზია; „...ინყება თავისუფლების გაცნობიერების ყველაზე მძაფრი ხანა, ამასთანავე, ინაწვლება ის სიღალე და ბუნებრივობა, რაც მშობლიურ გარემოში არსებობს და კიდევ ერთი რამ ინყება: შეგუება ახალ სამყაროსთან-მარტოობისა და მონატრების სივრცეში“ — წერდა ნიკოლოზ ბერდიაევი („თავისუფლების ფსიქოლოგია“). შინასამყაროს ამგვარი პასუხი უცხო გარემოს გამოწვევებზე ბუნებრივია, ყველაზე მტკივნეულად და თანაც თვალნათლივ შემოქმედზე აისახება, რამდენადაც ის ყოველთვის რეაგირებადია იმ რეალობაზე, რომელიც მის ყოფით სივრცეშია მოქცეული.

ეს თეორია ქართული ლიტერატურის ისტორიის რამდენიმე ეტაპზეც აქტუალურია, თუმცა ვფიქრობთ, მეთოდოლოგიური და მსოფლმხედველობრივი გეზის განმსაზღვრელად მან ყველაზე ძლიერად გასული საუკუნის პირველი ოცნლეულის ლიტერატურულ ცხოვრებაზე „იმუშავა“.

უპირველესად, მხედველობაში გვაქვს ათიანი წლების ის ფსევდო-ლიტერატურული გარემო, რომელიც მოდერნისტულმა მსოფლმხედველობამ გადაარჩინა: როცა უტილიტარიზმითა და სუროგაციით მონამღული სოციალურ-რევოლუციური, სალონურ-ფლირტული და ხელოსნურ-ბაიათური პოეტური გარემო მოდერნისტულმა ფილოსოფიურმა მედიტაციამ „ჩაანაცვლა“.

„ლიტერატურული ფამილარიზმის“ ამ ჩიხიდან გამოსვლა კონკრეტული მწერლების ევრო-სლავიანურმა პერიოდებმა განაპირობეს, ამდენად საეჭვოა იარსებებდა თუ არა ქართული მწერლობის მოდერნისტული ისტორია (ცნობილი სახით მაინც) პაოლო იაშვილის პარიზული ეტაპის, ტიცინ ტაბიძის და ვალერიან გაფრინდაშვილის მოსკოვური ხანის, კონსტანტინე გამსახურდიას და გრიგოლ რობაქიძის გერმანული პერიოდის თვინიერ... თითოეული ამ მწერლის შემოქმედებაში საცნაურია ეტაპობრიობა და განსხვავება შემოქმედებით ბიოგრაფიაში, როგორც შედეგი ევროპული გაკვეთილებისა. თუმცა მოდერნისტული ისტორიების ქართული რეცეფციათა სათავე მხოლოდ ქართული შემოქმედებითი ემიგრაცია არ ყოფილა, მეთოდოლოგიური ინდიკატორის როლი ინტელექტუალურმა იმიგრაციამაც იტვირთა, როცა 1918 წელს ბოლშევიკურ რევოლუციას გამოქცეული რუს ავანგარდისტთა (ძირითადად ფუტურისტთა) ჯგუფი თბილისში დასახლდა. ეს ფაქტი კონკრეტული შემოქმედებითი ჯგუფის შემდგომი მუშაობის ეტაპადაც იქცა და ახალი ფორმატის ლიტერატურული დიალოგის საგნადაც.

NATALIA PETROVA

Russia, Perm

Perm State Humanitarian and Pedagogical University

Metonymical Components of Russia Image – Poetry of the First Emigration Wave

Poetry of Russian emigration (the first wave), that been devoted to image of Russian symbolical wholeness, formed it on metonymical principle – the whole was substituted by details, that have been gotten in its turn symbolical meaning. The image of lost motherland became idealistic and previous life look like paradise – childhood, home, family, friendship, love. The magisterial theme of exile from paradise to the hell of emigration existence converted signs of previous life in archetypes that restore the picture of world structure and find the “place of man in the world” (O. Mandelstam). The space was divided horizontally and vertically. Horizontal projection is anthropocentric; the main in it is a man who opposed “his” and “strange” accordingly his political, esthetic and ethic convictions. The characteristic images of horizontal space were real beaches of Neva or Seine: the gulf between was full of hell’s rivers. Another opposition deals with Nord and South: frost and snow became signs of Russia. Vertical projection is

mythological. It unites top and bottom, paradise and hell and may be represented by “The world tree”, realized in images of birches or mountain-ashes. Semantically synonymous of divided horizontal and vertical spaces makes the worlds of life and death, the paradise and the hell ambivalent and opposed it to time that can't be turned award. The mirror becomes the sign of it.

Н.А. ПЕТРОВА

Россия, Пермь,

Пермский государственный гуманитарно-педагогический университет

Метонимические составляющие образа России – поэзия первой волны эмиграции

Поэзия русской эмиграции первой волны декларировала приверженность к России как к символическому целому, но образ ее формировался по метонимическому принципу – целое замещалось деталями, которые, в свою очередь, приобретали символический характер. Образ утраченной родины идеализировался, прежняя жизнь превращалась в рай – детства, дома, семьи, дружбы, любви. Магистральная тема – «изгнание из рая» в «ад» эмиграционного существования – превращала приметы прежнего быта в архетипические образы, воссоздающие картину мирового устройства, структурирующие пространство и время и определяющие «место человека во вселенной» (О. Мандельштам). На «свое» и «чужое» пространство подразделялось по горизонтали и по вертикали. Горизонтальная проекция – «антропоцентрична», точкой отсчета остается человек, в силу своих политических, эстетических и моральных убеждений противопоставляющий «свое» «чужому». Характерные образы горизонтально рассеченного пространства – реальные берега Невы или Сены, провал между которыми заполняется водами Леты или Стикса, или оппозиция Севера и Юга, где знаками России становятся «холод» и «снег». Вертикальная проекция – мифологична, она соединяет верх и низ, ад и рай и может быть представлена «Мировым деревом», воплощенным в образах берез или рябин. Семантическая однозначность горизонтально и вертикально разделенных пространств в поэзии русского зарубежья приводит к тому, что миры жизни и смерти, рая и ада могут становиться обратимыми. Им противопоставляется необратимость времени, реализуемая образом зеркала.

IRINA PERIANOVA

Bulgaria, Sofia

University of National and World Economy

**Paradigms of Home
(Central European Writers and Canada)**

The proposed presentation is based on the materials in the two volumes published by CEAC (Central European Association of Canadian Studies) – the oral and written histories of immigrants to Canada from Bulgaria, Romania, Slovenia, Czech Republic, Slovakia and Hungary. The goal of the paper is two-fold. *Firstly*, I aim to analyse the writings of diaspora writers and their own narratives in the context of their migratory experience i.e. to investigate a transition to a new home in the maple leaf country or shuttling between homes, spaces and realities. I'll also focus on Memory, conflict, trauma and on what Pierre Bourdieu called habitus - changing or unchanged. *Secondly*, my goal will be to investigate certain generational differences between immigrant writers. As U. Beck notes boundaries are not set as they were previously, i.e. we are looking at the changing nature of the world and identity at a time when traditional models and explanations no longer work. Identities are fluid and liquid modernity requires new ways of narrating human experience as well as "boundary management." (Beck et al., 2003) There may be identified 3 different models: the old core – periphery model with different individual interpretations and the conversion of the emotional experience of dislocation; the two space bubbles model with impenetrable borders, and the transcultural model typical of present-day immigration with its alleged global habitus. In the latter case the new regimes of life may have produced the homogenized McWorld characterized by the collapse of space and time.

Note: (Beck et al 2003)- Beck U, Bonns, W and Lau, C "The Theory of of Reflexive Modernization: Problematic, Hypotheses and Research Programme", *Theory, Culture and Society*, 20(2), 1-34)

NINO POPIASHVILI

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Intellectual Migration and Identity

Each migration process is provoked by objective crisis. In some cases it is individual, - social, psychological or political crisis. Frequently, we face mass migration conditioned by wars or different disasters.

Research of migration primarily implies, on the one hand, to the study of the reasons causing migration and, on the other hand, revision of the life, fate and adventures of each individual, their intellectual heritage. Migration is closely linked with changes in private life, life style and environment. There exist challenges, home sickness, language barriers, lost contacts and relationships, complete alteration of cultural environment.

While reconstructing biographies of migrants, it becomes obvious that their life is divided into two separate parts: before and after migration. The latter being connected with wide adventure, where the ultimate goal may not be completely clear, even after settling down in a new environment the migrants do not experience the same feelings of “home”, “private” that they used to feel against the country which they have abandoned.

Migration in most cases implies to the necessity to escape totalitarian regime, which serves as a sort of cultural transfer. It is not an escape caused by the need to survive, but it can be envisaged as a chance to adapt better in new environment conditioned by better political and social-economic stability thus serving as a guarantee for fast-growing and fruitful intellectual realization.

Due to the above mentioned perspective, political and social-economical stability has a productive impact on the intellectual part of migrants. However, simultaneously, during intellectual migration the issue of identity and changes of identity become tangible.

Significance is given to the observation of the works which were created during migration. In our presentation we will deal with the works and biographical aspects of the following writers: Amin Maalouf, Arabic speaking, Lebanese-born French writer, Ioko Tavada, having Japanese origins and living in Germany, Russian-speaking writer, Mikheil Gogolashvili, having Georgian origins and living in Germany, Ketevan Gujabadze, Georgian writer living in Germany and some others.

წინმო პოპიაშვილი

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ინტელექტუალური მიგრაცია და იდენტობა

ყოველ მიგრაციას ობიექტური კრიზისი უდევს საფუძვლად. ზოგიერთ შემთხვევაში ეს არის ინდივიდუალური, — სოციალური, ფსიქოლოგიური, პოლიტიკური კრიზისები, ხშირად ვხვდებით მასობრივი მიგრაციის შემთხვევებს, რომელიც ომებით, სხვადასხვა კატასტროფით არის გამოწვეული.

მიგრაციის კვლევა უპირველეს ყოვლისა, გულისხმობს ერთი მხრივ, იმ მიზეზების კვლევას, რამაც მიგრაცია გამოიწვია, ხოლო მეორე მხრივ, ინდივიდების ცხოვრების, ბედისა და თავგადასავლის კვლევას. ამასთან, მათი ინტელექტუალური მემკვიდრეობის შესწავლას. მიგრაციასთან დღემდე მჭიდროდ არის დაკავშირებული პირადი ცხოვრების, ცხოვრების წესის, გარემოს ცვლილებები, არსებობის სირთულეები, სამშობლოს მონატრება, ენობრივი პრობლემები, დაკარგული კავშირები და ურთიერთობები, კულტურის სრული ცვლილება.

მიგრანტების ბიოგრაფიების რეკონსტრუირებისას ნათლად ჩანს, რომ მიგრანტების ცხოვრება უმეტეს შემთხვევაში, ორ ნაწილად იყოფა: მიგრაციამდე და მიგრაციის შემდეგ. ეს უკანასკნელი უმეტესად დაკავშირებულია ვრცელ თავგადასავალთან, სადაც საბოლოო მიზანი შეიძლება არც არის ბოლომდე ნათელი, სადაც მიგრაციაში დამკვიდრების შემდეგაც შესაძლოა არ არსებობდეს „სახლის“, „საკუთარის“ შეგრძნება, შედარებით იმ შეგრძნებებთან და წარმოდგენებთან, რომლებსაც მიგრანტები მუდმივად გრძნობენ და განიცდიან უკვე დატოვებული ქვეყნის, მხარის მიმართ.

მიგრაცია უმეტეს შემთხვევაში თავის თავში გულისხმობს ტოტალიტარული გარემოდან გაქცევის იძულებას, რითაც გარკვეული კულტურული ტრანსფერი ხდება, რაც არ არის მხოლოდ სიცოცხლის გადარჩენით გამოწვეული გაქცევა, არამედ შესაძლოა განიხილებოდეს, როგორც გარკვეული შანსი ახალ გარემოში უკეთესი ხელშეწყობის, უკეთესი სოციალური და ეკონომიკური პირობების გამო, რითაც შესაძლებელია თავისებურად გარანტირებული იყოს მზარდი და ნაყოფიერი ინტელექტუალური რეალიზაცია.

სწორედ აღნიშნული პერსპექტივიდან გამომდინარე, პოლიტიკური და სოციალ-ეკონომიკური სტაბილურობა პროდუქტიულ ზეგავლენას ახდენს მიგრანტების ინტელექტუალურ ნაწილზე. თუმცა, იმავდროულად, ინტელექტუალური მიგრაციის დროს განსაკუთრებით ხელშესახებია იდენტობის, როგორც პრობლემის წინ წამოწევა, იდენტობის ცვლილებები.

ამ მხრივ განსაკუთრებით საინტერესოა იმ მწერლების შემოქმედებაზე დაკვირვება, რომლებმაც მიგრაციაში შექმნეს საკუთარი ნაწარმოებები. მოხსენებაში შევეხებით საფრანგეთში მცხოვრები, წარმოშობით ლიბანელი, არაბულენოვანი მწერლის, ამინ მაალფის, წარმოშობით იაპონელი, გერმანიაში მცხოვრები მწერლის, იოკო თავადას, წარმოშობით ქართველი, გერმანიაში მცხოვრები რუსულენოვანი მწერლის, მიხეილ გიგოლაშვილის, წარმოშობით ქართველი, გერმანიაში მცხოვრები ავტორის, ქეთევან გუჯაბიძისა და სხვა მწერლების ბიოგრაფიულ ასპექტებს და ტექსტებს.

IRENE RABINOVICH

Israel, Holon

Holon Institute of Technology

Rebekah Hyneman’s Private and Religious Poetry A Portrait of the Artist as “The Mother and Wife in Israel”

Rebekah Hyneman was born in Pennsylvania in 1816 to Abraham Gumpertz, a Jewish-German storekeeper, and a Christian mother. *Hyneman converted to Judaism* in 1845, and shortly after her conversion her poetry began to appear regularly in the press.

In 1853 Rebekah Hyneman published a collection of more than eighty poems, entitled *The Leper and Other Poems*. She also contributed secular poetry, short stories, novellas and serial novels to *The Masonic Mirror and Keystone*.

In spite of Hyneman’s important literary contributions to both the Jewish and general readership, her work has almost been totally neglected in the last one hundred and fifty years.

As far as I know, no other significant critical study has as yet been dedicated to Hyneman’s extensive and truly remarkable literary production, which sheds light on an important era in the history of the American nation and that of its Jews.

Most of Hyneman's poems deal with Jewish topics such as Jewish holidays, biblical heroes and heroines, hymns, etc. Some of the poems in the collection are of a more personal nature, in which the poetess mourns her deceased husband.

In addition to presenting personal contemplations on various topics, Hyneman's poetry has much broader political and social agendas, namely bridging the gap between Jews and Gentiles. In her poetry Hyneman strongly advocated the Jews' return to the land of Israel.

Jerusalem was a city she dreamed about, whereas America was her adoptive land, the land that filled her with hopes about peaceful coexistence between Jews and Christians. It was also the sole land where Jews could fearlessly practice the customs of their ancient tradition. Hyneman felt that the Gentiles' lack of knowledge of Jewish traditions leads to estrangement between Jews and non-Jews.

IRMA RATIANI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

“*Weltliteratur*” and Émigré Writers

In 1827 Johann Wolfgang von Goethe introduced the term “*Weltliteratur*” or “World Literature” (Eckermann, 1986, p. 87). Goethe's term, for the first time, was adopted by Karl Marx and Friedrich Engels in the light of the theory of “shared property”, but theoretically was investigated later, by Rene Wellek and Austin Warren in their “Theory of Literature” (1948). Since then the ideal concept and term of “*Weltliteratur*” is widely being talked about. Some critics suggest that it is time to return back to Goethe's “*Weltliteratur*” aspiration to save national literatures from the “great unread problem”; some critics imply that the idea of “*Weltliteratur*” is something that world literature has not realized to date, because there always exist two different models of literary space - national and international. Émigré writers are very sensitive to those terms. The fiction of émigré writers, unlike the writers that work in their national environment, is created beyond their national frontiers. Some of them are intended to change an artistic language. Is this an attempt to change self-identity or just an effort to make own fiction widely “readable”? To what extent does the linguistic model or geographical location alone determine the writer's national identity? Does a writer turn into one of a different nationality along with changing the linguistic model or environment?

NESTAN RATIANI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

V. Nozadze`s Research an Rethinking the Word “Peri” in Rustaveli`s Poem

In his fundamental monographs on the poem of Rustaveli V. Nozadze thoughtfully analyzed the works of various philosophers and theologians from different countries and compared it with “The Knight in the Panther`s skin”. He was interested to understand to what extent Rustaveli was influenced by these authors and how did he develop subsequently those ideas in the poem. In his book on Colors of the poem V. Nozadze notices that despite of acknowledged opinion that the word “peri” (sc. color) describes actual color (Sulkhan-Saba Orbeliani in his lexicon explains the meaning of this word in the same way) the term also has several meanings and it needs to be explained. I agree with the scholar`s opinion that the term “peri” has linguistic, philosophical, physiological, aesthetical, social connotations and it may also describe the difference and sameness of various objects or phenomena. According to the findings of V. Nozadze in my paper I will focus on and explain philosophical meaning of above-mentioned word in the third line of the first stanza of Rustaveli`s poem. In the limit bounds of the paper I will try to develop Nozadze`s opinion and to suggest possible rereading of the first stanza of the poem in the context of Aristotle`s “Metaphysics”. I conducted “an experiment” and translated certain words in Ancient Greek language in order to understand better to what extent Rustaveli uses and interprets Greek philosophical terms. Thus I concluded that Rustaveli was the participant of the popular discourse which took place in the 11-12th centuries in the near East and which continued through Thomas Aquinas in Europe after the expeditions of crusaders. This discourse was inspired by Aristotelian writings. In my opinion certain aspects of Aristotelian philosophy, especially discourse about potentiality and actuality is manifested in the very beginning of “The Knight in the Panther`s Skin”.

ნესტან რატიანი

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ვიქტორ ნოზაძის „ვეფხისტყაოსანის ფერთამეტყველება“ და სიტყვა „ფერის“ ხელახალი გააზრებისათვის „ვეფხისტყაოსანში“

ვიქტორ ნოზაძემ თავის ფუნდამენტურ ნაშრომში შემოგვთავაზა რა „ვეფხისტყაოსანის“ კვლევის შედარებითი მეთოდი, საფუძვლიანად შეისწავლა სხვადასხვა ავტორის მხატვრული თუ ფილოსოფიური ნააზრევი და სცადა გაერკვია, რამდენად იცნობდა და ავითარებდა შესაბამის მოსაზრებებს რუსთველი თავის გენიალურ ქმნილებაში. მოხსენების მიზანი არაა იმის გარკვევა, თუ რამ უბიძგა მეცნიერს აერჩია ისეთი მეთოდი, რომელიც სრულიად დააკმაყოფილებდა ქართველთა ამბიციას იმის შესახებ, რომ საქართველო სრულად იყო ჩართული მსოფლიო ლიტერატურულ-ფილოსოფიურ დინებებში, არა მარტო ითვისებდა და ამუშავებდა საუკეთესო ნააზრევს, არამედ საკუთარი წვლილიც შეჰქონდა ამ პროცესებში. მოხსენების მიზანია, დაეყრდნოს რა ვიქტორ ნოზაძის დაკვირვებას, ახლებურად გაიაზროს და ახსნას სიტყვა „ფერის“ გამოყენების რუსთველისეული არეალი „ვეფხისტყაოსანის“ პირველ სტროფში.

მკვლევარი სწორად შენიშნავს, რომ მიუხედავად გავრცელებული მოსაზრებისა (რაც აისახა კიდევ დიდებული ქართველი ლექსიკოგრაფოსის სულხან-საბა ორბელიანის განმარტებაში), თითქოს ფერით აღინიშნება ცალკეული ფერი და არა განყენებითი, ცნებითი სახელი, ამ სიტყვას სხვა რამდენიმე მნიშვნელობაც აქვს და მისი ახსნა არც ისე იოლია. სრულებით ვიზიარებ მეცნიერის შეხედულებას იმის თაობაზე, რომ სიტყვა „ფერი“ დატვირთულია ლინგვისტური, ფილოსოფიური, ფიზიოლოგიური, ესთეტიური, სოციალური, მხატვრული კონოტაციებით და ამის გარდა საგნისა და მოვლენის სხვადასხვაობასა და მსგავსობასაც გამოხატავს. მაგრამ ამჯერად შევჩერდები და გავაანალიზებ სიტყვა „ფერის“ მხოლოდ ფილოსოფიურ მნიშვნელობას. მოცემული მოხსენების ფარგლებში შევეცდები, გავაგრძელო და განვაფართოო ნოზაძისეული მოსაზრება და შემოგთავაზოთ რუსთველის პირველი სტროფის წაკითხვა არისტოტელესეულ კონტექსტში. ჩემი დაკვირვებით, თუკი ჩავატარებთ მცირე ექსპერიმენტს და თუნდაც ნაუცბათევად ვთარგმნით „ვეფხისტყაოსანის“ ზოგიერთ ადგილს ძველ ბერძნულ

ენაზე, თვალწინ გადაგვეშლება ბერძნული ფილოსოფიის ღრმა ცოდნა და ეს მომენტი საშუალებას მოგვცემს, თამამად განვაცხადოთ, რომ ავტორი იმ პოპულარული დისკურსის მონაწილეა, რომელიც მეთერთმეტე-მეთორმეტე საუკუნეებში აქტიურად მიმდინარეობდა ახლო აღმოსავლეთში, ხოლო შემდგომ, ჯერ ჯვაროსნებისა და შემდეგ თომა აქვინელის დამსახურებით, ევროპაშიც გახდა პოპულარული. ესაა არისტოტელეს მოძღვრებას, რომელიც, ჩემი აზრით, პოემის პირველივე სტროფში ლაკონიურადაა გადმოცემული.

FIKRET RZAYEV

Azerbaijan, Baku

Baku State University

The Russian Classical Literature as Viewed by the Exile Writers

The Russian writers in exile, beyond their own works, were paying a serious attention to the issues related to various aspects of literary creation and literary process. In their articles and essays, and in numerous interviews they were not analyzing the contemporary literature exclusively but the classical works of the Russian and world literature as well. The works of the Russian classical authors were touched upon more often by those writers in exile who were delivering lectures at universities. Such prominent representatives of the exiled writers as Vladimir Nabokov and Joseph Brodsky were delivering lectures at the US universities in particular.

The lectures by Vladimir Nabokov were published in Russia in the form of two compendiums, namely “*Lectures on Russian Literature. Chekhov, Dostoevsky, Gogol, Gorky, Turgenev*” and “*Lectures on World Literature*”. Nabokov’s approach to analysis of the classical works of Russian and world literature is of great interest from the literature studies viewpoint since it clearly demonstrates a different position, free from the clichés of the literature studies of the Soviet times. The literature studies composed by a writer as a series of lectures for American students are as much valuable as his great works of prose. The critical and esthetic views expressed by Joseph Brodsky in his essays and numerous interviews are of great interest as well.

Such works by well-known writers in exile Pyotr Vail and Alexander Genis as “*Soviet Baroque*” and “*RodnaiaRech’: UrokiZiashchnoiSlovesnosti*” reflect novel views on the classical works of the Russian literature. “*RodnaiaRech’*” in particular contains essays dedicated virtually to all of the XIX century Rus-

sian classical authors since Nikolay Karamzin to Anton Chekhov. Certain ideas reflected in those essays might be controversial from an academic point of view but the very approach chosen by the authors is completely different from traditional views and universally accepted estimates of the Soviet school of literature studies.

The Russian classical literature appears in a different angle when viewed by the writers in exile, which only widens our perceptions of both the literary process and critical activities of the émigré writers.

ФИКРЕТ РЗАЕВ

Азербайджан, Баку

Бакинский государственный университет

Русская классика в оценке писателей-эмигрантов

Русские писатели-эмигранты, помимо собственно художественного творчества, уделяли достаточно серьезное внимание вопросам, связанным с различными аспектами литературного творчества, литературного процесса. При этом в статьях литературоведческого характера, литературных эссе и очерках, многочисленных интервью они обращались не только к современной литературе, но и к творчеству классиков русской и мировой литературы. Среди писателей-эмигрантов, безусловно, к творчеству русских классиков чаще всего обращались те, кто выступал с лекциями в университетах. В частности, в американских университетах в качестве лекторов выступали такие яркие представители эмигрантской литературы, как В.Набоков, И.Бродский и др.

Лекции В.Набокова были изданы в России в двух сборниках – «Лекции по русской литературе. Чехов, Достоевский, Гоголь, Горький, Тургенев» и «Лекции по зарубежной литературе». Подход В.Набокова к анализу творчества классиков русской и мировой литературы представляет большой интерес с литературоведческой точки зрения, так как наглядно демонстрирует совершенно иную позицию, свободную от стереотипов и штампов литературоведения советского периода. Литературоведческие исследования писателя, написанные им в качестве лекций для студентов американских университетов, столь же самоценные творения, как и его выдающиеся прозаические произведения. Не менее интересными являются литературно-критические и эстетические взгляды И.Бродского, высказанные в литературных эссе и многочисленных интервью.

Оригинальными взглядами на творчество классиков русской литературы отличаются работы известных писателей-эмигрантов П.Вайля и А.Гениса «Советское барокко», «Родная речь (уроки изящной словесности)». В «Родной речи» авторы представили литературные очерки практически о всех классиках русской литературы XIX века – от Карамзина до Чехова. В этих очерках высказываются порой спорные с научной точки зрения оценки творчества русских классиков, однако сам подход авторов в корне отличается от традиционных взглядов и общепринятых оценок советского литературоведения.

Русская классика в оценке писателей-эмигрантов предстает в ином ракурсе, что лишь обогащает наши представления и об особенностях литературного процесса, и о литературно-критической деятельности писателей-эмигрантов.

ELENA SAKULINA

Russia, Nizhniy Novgorod

Nizhny Novgorod State Linguistic University named after N.A Dobrolyubov

«Driven Out Of Paradise...»: Elsa Lasker-Schuler's Lyrics

The report is dedicated to a dramatic fate and work of Elsa Lasker-Schuler (1869-1945), a German outstanding lyricist and writer of the first half of the 20th century and a brilliant representative of German literary expressionism. Her life was very dramatic as she was extremely poor most part of it and chased at the time of the Weimer Republic. When fascism came to power the lyricist left Germany for Switzerland as she had Jewish roots in the origin. In 1938 she was denationalized and all her works were forbidden. Since the beginning of World War II Lasker-Schuler lived in Palestine where she died of a heart failure at 76. The original emotional image, complex association and completeness of the characters in her lyric poetry are created by her extreme lyric confession, longing for spiritual freedom and personal independence. Elsa Lasker-Schuler's poetry is deeply national. For example, her early lyric series "Hebrew Ballads", lyric essay "Jewish Country", or the play "Arthur Aronimus and his Fathers" (1932) show how anti-Semitism is conquered by love. In the years of exile, away from home, Elsa Lasker-Schuler keeps to this subject. The works written at this hard time are filled with love for her people and Motherland and reminiscences of childhood and home. Analyzing Elsa Lasker-Schuler's characters one can see the author's views and virtues in life which she didn't change throughout her lifetime despite all hardships and chasing.

Е.А.САКУЛИНА

Россия, Нижний Новгород

Нижегородский государственный лингвистический университет

им. Н.А. Добролюбова

«Изгнана из рая...»: о поэзии Эльзы Ласкер-Шюлер

Доклад посвящен трагической судьбе и творчеству выдающейся немецкой поэтессы и писательницы первой половины XX века Эльзы Ласкер-Шюлер (1869-1945), представительницы немецкого литературного экспрессионизма, автора нескольких блистательных лирических сборников, а также ряда прозаических произведений социально-критической направленности. Биография Эльзы Ласкер-Шюлер драматична: большую часть жизни она провела в нужде, узнала травлю и преследования в годы правления Веймарской республики. С приходом к власти фашистов поэтесса, имеющая в своем происхождении еврейские корни, была вынуждена покинуть Германию, переехав в Швейцарию. В 1938 году ее лишили гражданства Германии, все ее произведения были запрещены. С начала Второй мировой войны Ласкер-Шюлер жила в Палестине, где умерла в возрасте 76 лет от тяжелой сердечной недостаточности. Предельная лирическая исповедальность, стремление к духовной свободе и личной независимости создали неповторимый эмоциональный тон, сложную ассоциативность и целостность образов в ее поэтических текстах на протяжении всего творческого пути. Поэзия Эльзы Ласкер-Шюлер глубоко национальна. Например, ее ранний лирический цикл «Древнееврейские баллады», лирический очерк «Страна иудеев», или пьеса «Артур Аронимус и его отцы» (1932), вообразимая идиллия, где антисемитизм побежден любовью. В годы изгнания, за пределами родного окружения, Ласкер-Шюлер сохраняет эту направленность. Произведения, созданные в эти трагические годы, пронизаны тоской по родине, любовью к своему народу и воспоминаниями поэтессы о детстве, родительском доме. В ходе анализа образного строя произведения Эльзы Ласкер-Шюлер выявляются подчеркнута выраженные авторские ценностные представления, которые автор пронесла и сохранила, вопреки преследованиям и лишениям, на протяжении всего творческого пути.

LELA SARALIDZE

Georgia, Tbilisi

Ivane Javaxishvili Institute of History and Ethnology

Georgian Emigrant Poet Prokofi Abuladze

In summer, 1921, after the occupation of Democratic Republic of Georgia by Bolshevik Russia, Georgian political emigration went through Turkey to Europe. Military officers of the Georgian national army and the cadets of Tbilisi Military School, who experienced and endured the Kojori-Tabakhmela February battle in 1921, were together with them. Georgian cadet Prokofi Abuladze (1898-1931) was together with them too. He was born in Kutaisi in 1898. After finishing Kutaisi Gymnasium of Nobles he continued his studies at Tbilisi University. Later he was enlisted in the military school. He was participating in all military operations against Russian Red Army. After the overthrow of the Georgian Democratic Republic, together with other cadets, left Georgia and went abroad. Prokofi Abuladze was studying at the military school of Greece. In 1923 with the help of Marshal Jozef Klemens Pilsudski, together with other Georgian cadets, he entered Polish military school. From Georgian side they were supported by General Aleksandre Zakariadze and from the Polish side, Polish military attaché in Constantinople colonel Babitski. In 1924 Prokopi Abuladze gave up military service and was enlisted at the philological faculty of Warsaw University. In 1926 the only issue of Georgian handwritten journal "Mtvarida" was published. He was the editor of the journal. In 1929 he left Poland and moved to France. Prokopi Abuladze was among the leaders of the organ of cadets' union "Mkhedari", which was published in Paris. He also was publishing letters in the journal "Kavkasioni" under the penname "Reo Amon". Journal "Mkhedari" was publishing interesting articles about the history of Georgians' art of war, about the reasons of Georgian army's defeat. Appeal of General Giorgi Kvinitadze to cadets dedicated to the 15th anniversary of the Georgian Military School establishment is worth of notice. In his appeal Georgian General encourages Georgian officers scattered abroad: "I am proud that I was your commander, I am proud that my cadets had become pride of Georgia, I am proud that when you are abroad you still conquer honor and good name everywhere". Prokofi Abuladze's poem about homeland is mostly exciting. His poem dedicated to Tbilisi – "Gzaze" (On the Way), is exceptional for its warmth. The iron curtain erected by Soviet government, unable him to visit missed homeland. Prokofi Abuladze died in September, 22, 1931 in French town Nice.

ლელა სარალიძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტი

ქართველი ემიგრანტი პოეტი პროკოფი აბულაძე

1921 წლის გაზაფხულზე, ბოლშევიკური რუსეთის მიერ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ოკუპაციის შემდეგ, ქართული პოლიტიკური ემიგრაცია თურქეთის გავლით ევროპაში გაემგზავრა, მათთან ერთად იყვნენ ქართული ეროვნული არმიის ოფიცრები და თბილისის სამხედრო სკოლის იუნკრები, რომლებმაც 1921 წლის თებერვლის კოჯორ-ტაბახმელას ბრძოლები გამოიარეს. მათ რიცხვში იყო ქართველი იუნკერი პროკოფი ქაიხოსროს ძე აბულაძე (1898-1931 წწ). იგი 1898 წელს ქუთაისში დაიბადა. ქუთაისის სათავადაზნაურო გიმნაზიის დასრულების შემდეგ, სწავლა თბილისის უნივერსიტეტში განაგრძო; შემდეგ სამხედრო სკოლაში ჩაირიცხა და მონაწილეობა მიიღო რუსეთის წითელი არმიის წინააღმდეგ ყველა საბრძოლო ოპერაციაში. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დამხობის შემდეგ, მან სხვა იუნკრებთან ერთად საქართველო დატოვა და უცხოეთში გაიხიზნა. პროკოფი აბულაძე საბერძნეთის სამხედრო სასწავლებელში სწავლობდა, ხოლო 1923 წელს, პოლონეთის მარშლის იუზეფ პილსუდსკის დახმარებით, სხვა ქართველ იუნკრებთან ერთად პოლონეთის სამხედრო სასწავლებელში მოეწყო. პოლონეთში მათ გამგზავრებას, ქართველთა მხრიდან უზრუნველყოფდა, გენერალი ალექსანდრე ზაქარიძე, ხოლო პოლონეთის მხრიდან, პოლონეთის სამხედრო ატაშე კონსტანტინეპოლში პოლკოვნიკი ბაბიციკი. 1924 წელს, პროკოფი აბულაძემ თავი დაანება სამხედრო სამსახურს და ვარშავის უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტზე ჩაირიცხა. 1926 წელს, მისი რედაქტორობით ვარშავაში გამოვიდა ქართული ხელნაბეჭდი ჟურნალი „მთვარიდა“, რომლის მხოლოდ ერთი ნომერი გამოიცა. 1929 წელს მან პოლონეთი დატოვა და საცხოვრებლად საფრანგეთში გადავიდა. პროკოფი აბულაძე იყო ერთ-ერთი მთავარი ხელმძღვანელი იუნკერთა კავშირის ორგანოსი — „მხედარი“, რომელიც პარიზში გამოიცემოდა. იგი, ასევე, აქვეყნებდა წერილებს ჟურნალ „კავკასიონში“, „რეო ამონ“-ის ფსევდონიმით. ჟურნალი „მხედარი“ ბეჭდავდა საინტერესო წერილებს ქართული საბრძოლო ხელოვნების ისტორიაზე, ასევე, 1921 წლის თებერვალ-მარტში ქართული ჯარის დამარცხების მიზეზებზე, აღსანიშნავია გენერალ გიორგი კვინიტაძის მიმართვა ქართველი იუნკ-

რებისადმი, ქართული სამხედრო სკოლის დაარსების 15 წლისთავთან დაკავშირებით. ქართველი გენერალი უცხოეთში გაბნეულ ქართველ მეომრებს ასე ამხნევებს: „ვამაყოფ, რომ გახლდით თქვენი უფროსი, ვამაყოფ, რომ ჩემი იუნკრები გახდნენ საქართველოს სიამაყედ, ვამაყოფ, რომ უცხოეთში ყოფნის დროსაც, თქვენ ყველგან ხართ პირველნი და სახელის მომხვეჭნი“. განსაკუთრებით ამაღელვებელია პროკოფი აბულაძის სამშობლოსადმი მიძღვნილი ლექსები. საოცარი სიტბოთი გამოირჩევა თბილისისადმი მიძღვნილი მისი ლექსი — „გზაზე“. საბჭოთა ხელისუფლების მიერ აღმართული რკინის ფარდა, მას არ აძლევდა საშუალებას მონატრებული სამშობლო მოენახულებინა. პროკოფი აბულაძე 1931 წლის 22 სექტემბერს საფრანგეთის ქალაქ ნიცაში გარდაიცვალა.

VLADIMER SARISHVILI

Georgia, Tbilisi

Creative union of Georgian writers

“The Fate of Living in Exile”

Literature on the Georgian émigré writers has grown to an impressive size in their homeland in recent years; bibliography can include hundreds of units. Nevertheless, in this paper, many details of biography and creative individuality of S. Berezhiani, G. Kipiani, G. Gamkrelidze are set forth in Russian translation for the first time, that makes them accessible to a much larger enlightened public.

Particular emphasis is placed on literary translations of the lyrics by S. Berezhiani, G. Kipiani, G. Gamkrelidze, Sh. Amirejibi, G. Robakidze also presented for the first time to the judgment of experts.

The final part of the report tells the story of a little-known episode from the life of the founder of the twentieth-century Georgian and German psychological novel Grigol Robakidze: correspondence with the “last muse” of the senile writer - Gita von Strachwitz.

ВЛАДИМИР САРИШВИЛИ

Грузия, Тбилиси

Союз писателей Грузии

«Судьба в изгнании живущих»

Литература о грузинских писателях-эмигрантах в последние годы на их родине разрослась до внушительных размеров; библиография может составить сотни единиц. Тем не менее, в данной работе многие детали биографии и творческой индивидуальности С. Бережиани, Г. Кипиани, Г. Гамкредидзе излагаются в переводе на русский язык впервые, что делает их доступными для гораздо более многочисленной просвещённой общественности.

Особое внимание акцентируется на, также впервые представляемых на суд специалистов, художественных переводах лирики С. Бережиани, Г. Кипиани, Г. Гамкредидзе, Ш. Амiredжиби, Гр. Робакидзе.

Заключительная часть доклада повествует о малоизвестном эпизоде из жизни основателя грузинского и немецкого психологического романа XX в. Григола Робакидзе: переписке с «последней музой» престарелого писателя - Гитой фон Штрахвитц.

LUDMILA SAVOVA

Bulgaria, Sofia

Sofia University St. Kl. Ohridski

Julia Kristeva and Viktor Paskov, at First Sight, Nothing in Common

They build bridges between cultures. They are appreciated and studied abroad and in Bulgaria. One does not speak indifferently about them. International prizes are awarded to them. Both of them were born during the regime, as the custom is to say now. Both went abroad legally. Both “sinned” in their youth: she – with her passion for Mao, he – through drunkard’s quarrels rebelled against communism. Both were witnesses of sufferings of their relatives as a result of the political system. Both were disappointed with post-communist Bulgaria. Both Julia and Viktor are too talented to restrict themselves to literature only.

Today, Julia Kristeva does not feel émigrée. A French writer of Bulgarian origin, one of the most quoted European intellectuals in the whole world, she looks for mutual understanding through communication. Europe must understand and

comprehend its wounds, whatever this means. She is simultaneously in America, in Canada, in England, in Italy, in France, a little bit in Bulgaria, too. She is often called a “foreigner”, rather because of her sophisticated, difficult to understand, original style defined as baroque – this is a language of the excess, of refusal of rules, with dynamics of unsurpassed wealth. She is also a psychotherapist.

Viktor Paskov – one of the best modern Bulgarian writers, who is translated with good reason and who has something to say to the Bulgarian reader. His subjects are topical, he is master of the speech, has scope, laconism, experiments, he puts strain on us and upturns our notion of the proper. He can put questions excellently. In his words, he would not allow interference of a psychotherapist in his life, considering himself more educated and more sensitive than many psychotherapist. He lived in four countries in Europe. Where was he “at home”? He answered that question quite specifically – in Iskar Street in Sofia’s centre – the house of his birth stands there. In Berlin, in Paris, in Berne, he felt comfortable, too. The fact that the greater part of his life was spent in other cities and other spaces changes to a certain extent his notion of “at home”. It has taken away much, but has given much, too.

“Viktor Paskov was a Bulgarian of many talents and a mercurial temperament”.

ЛЮДМИЛА САВОВА

Болгария, София

Софийский Университет им. Св.Кл. Охридского

Юлия Кристева и Виктор Пасков – на первый взгляд – ничего общего

Они строят мосты между культурами. Их ценят и изучают за границей и в Болгарии. О них не говорят с равнодушием. Им присуждают международные награды. Они оба родились во время режима, как сейчас принято говорить. Оба уехали за рубеж легально. Оба „грешили” в молодости: она – увлечением Мао, он – дебоширил, бунтуя против коммунизма. Они оба были свидетелями страданий своих родственников в результате политической системы. Оба были разочарованы посткоммунистической Болгарией. И Юлия, и Виктор были слишком талантливы, чтобы ограничиться только литературой.

Сегодня Юлия Кристева не чувствует себя изгнанником. Французская писательница болгарского происхождения, одна из наиболее цитированных в мире европейских интеллектуалов, ищет взаимопонимания через обще-

ние. Европе надо понять и осмыслить свои раны, что бы то ни значило. Она одновременно в Америке, в Канаде, в Англии, в Италии, во Франции, немного и в Болгарии. Часто ее называют „иностранкой”, скорее из-за ее сложного труднопонятного, своеобразного стиля, определяемого как барокковый - это язык излишества, отказа от правил, динамики и непревзойденного богатства. Она – психотерапевт.

Виктор Пасков - один из наилучших современных болгарских писателей, кого есть за что переводить и кому есть что сказать болгарскому читателю. Его сюжеты - актуальные, он владеет словом, у него есть размах, лаконичность, эксперименты, он нас напрягает и переворачивает представление о подобающем. Отлично умеет задавать вопросы. По его словам он бы не допустил вмешательства психотерапевта в своей жизни, считая себя более образованным и более чувствительным, чем ряд психотерапевтов. Жил в четырех странах в Европе. Где он был „дома”? Отвечал вполне конкретно – на улице „Искар” в центре Софии – там его родной дом. В Берлине, в Париже, в Берне, он тоже ощущал себя дома. То, что большая часть его жизни прошла в других городах и других пространствах, несколько упразднило понятие „дома”. Отняло многое, но и многое дало.

“Viktor Paskov was a Bulgarian of many talents and a mercurial temperament”.

JOSEF SCHOVANEC

France, Alfortville-Paris

New Europe College (Bucharest) and EHESS (Paris)

Mircea Eliade: the Writer’s Exile as the Path to the Sacred

Among the main figures of the 20th century Romanian literature, whilst exile was a common feature (Ionesco, Cioran, etc), in Eliade exile becomes not only a specific life experience of the writer, but part of the intellectual system he promotes.

Eliade’s literary production can be divided into two parts, which chronologically overlap: his scientific works, written in French or English, languages of the exile, and his fiction, much less investigated and less known, written in Romanian.

The exile thus becomes multi-layered, contrary to writers nostalgic about their homeland and those who, like Cioran, abandon its culture and language: Eliade as a tremendously successful historian of religions drops his home language, but almost secretly still uses it for literature and fiction.

My paper will neither deal with Eliade's already well-studied life nor his theory of the sacred, but with the role of his "exile in exile" fiction in Romanian language for his main scientific achievements. First, I will explore the "eviction thesis", according to which the relative absence of Romanian issues (both from "traditional" peasant Romania, in Eliade's terminology "cosmic", and the Orthodox religion as a whole) in Eliade's main research has to be understood through the fact that they are at the core of his fiction.

Next, the author's attraction towards the "center" (one of Eliade's key concepts), or what could be understood as an origin even deeper than the Romanian one, can be added to the previously explained scheme, as a third, secret layer. The main tool for this quest is this time history of religion, not fiction, especially Eliade's experience among the aborigines in India (a country to which, remarkably enough, he never returned, as caught again in the exile pattern of thought).

Though, Eliade's experience of exile as a writer and his research in history of religions mutually strengthen each other, and usher in a reconstruction of a deeper layer of exile, the sacred *par excellence*.

UCHGYUL SEVINC

Turkey, Kaiser

Sevinç Üçgül-Erciyes University

**Daily Life of the First Wave of Russian Emigration in
Constantinople
(at pages of political and social magazine "Zarnitsa")**

In this paper magazine of the first wave's Russian emigrants "Zarnitsy", that was published in Constantinople in 1921, will be presented. It is noted that, in "Zarnitsy" we found not only reflection of economic, politic, ideological dimensions of Russian emigrants' life in Constantinople in 1921, and also the social and daily side of their life was reflected. In this regard, ads, advertising texts, news reports that included the news about opening of maternity shelters, hotels, restaurants, about operation hours of Russian institutes in Constantinople (Embassy of Russia, Union of Russian Students etc.), about working days and hours of doctors from Russia, about plans of Russian publishers, about the content of theatrical performances and musical programmes and etc. will be analysed by the author of this paper. Daily routine, that's coming from the pages of "Zarnitsy" plunges into the stream of real and living the life of Russian emigrants of the first wave in Constantinople. In "Zarnitsy" daily life and routine, ordinary and extraordinary

united very well and gave very bright and unique presentation to émigré life of Russian in Constantinople which is one of the most important city in their long and hard way away from motherland.

УЧГЮЛЬ СЕВИНЧ

Турция, Кейсери

Эрджисский Университет

«Константинопольские повседневности» русской эмиграции первой волны (по страницам политико-общественного журнала «Зарницы»)

В докладе будет представлен журнал русских эмигрантов первой волны «Зарницы» вышедший в Константинополе в 1921 году. Отмечается, что в «Зарницах» не только нашли отражение экономический, политический, идеологический аспекты жизни русских эмигрантов в Константинополе в 1921 году, но и довольно полно и подробно предстаёт социально бытовая сторона их существования. В этой связи автором доклада будут проанализированы объявления, рекламные тексты, информационные сообщения, в которых содержатся об открытии родильных приютов, отелей и ресторанов, о режиме работы русских учреждений в Константинополе (Русское Посольство, Союз русских студентов и др.) , о днях и часах приёма пациентов врачами из России, о планах русских издательств, о содержании театральных спектаклей и музыкальных программ и т.д. Доказывается, что повседневность, ворвавшаяся на страницы «Зарниц», погружает в поток реальной и живой жизни русских эмигрантов первой волны в Константинополе. В «Зарницах» соединилось и причудливо переплелось бытовое и бытийное, будничное и высокое, что в целом даёт яркое и целостное представление об эмигрантском укладе русских в Константинополе, в одном из важнейших городов на их долгом и трудном пути вне родины.

SHORENA SHAMANADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Thought in Native Language, Written in German (globalization, migration and modern literary process)

The events unfolded around the world in the late 20th century among which was the liberation of the Eastern Europe from the hegemony of the Soviet Union, civil wars on the territory of the former Soviet republics, Balkan crisis, as well as the reasons of political or economic character significantly contributed to the development of migration movements from East to West and from South to North.

At the same time the reality of a new millennium – globalization process, an informed society - create the conditions for people to make free choice without pressure and they themselves determine geographical place of their life and activity. The 21st century is characterized by irreversible migration processes. The world is in the stage of “renovation”. Ethnic picture of the world is subjected to changes. In this process several types of psychological problems experienced by people in a foreign country are shaped: migration - negative life experience, encounter with a new culture, cultural shock and feelings of isolation. They have already lost the habit to live in the homeland, though they are not yet used to a new place. This is particularly evident on the example of modern literary process when a writer appeared in new environment seems to live between two worlds, expresses himself in the language of new geographical residence, though in mind is still in his homeland; permanently thinks about it, analyzes, new vision is opened and the events happening there are perceived differently. And this in its turn enriches the literature of the country in the language of which this work of literature is created with new themes, places and colors.

We try to show how the processes of globalization, migration are reflected in modern literary process on the example of two distinguished women writers, who have already established their place in modern German language world. They are Melinda Nadj Abonji emigrated from the former Yugoslavia to Switzerland whose novel “Falcons without Falconers” won main literary reward in 2010 and Georgian writer Nino Kharatishvili who received in the same year most prestigious Adelbert von Chamisso Prize. We will consider her play “Georgia”.

შორენა შამანაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

მშობლიურ ენაზე ნაფიქრი, გერმანულად დანერგილი (გლობალიზაცია, მიგრაცია და თანამედროვე ლიტერატურული პროცესი)

მე-20 საუკუნის დასასრულს მთელ მსოფლიოში განვითარებულმა მოვლენებმა, რომელთა შორის იყო საბჭოთა კავშირის ჰეგემონიისა-გან აღმოსავლეთ ევროპის განთავისუფლება, სამოქალაქო ომები ყოფილი საბჭოთა რესპუბლიკების ტერიტორიაზე, ბალკანეთის კრიზისი, აგრეთვე პოლიტიკური, თუ ეკონომიკური ხასიათის მიზეზებმა განსაკუთრებით ხელი შეუწყვეს მიგრაციის პროცესების განვითარებას აღმოსავლეთიდან დასავლეთის და სამხრეთიდან ჩრდილოეთის მიმართულებით.

ამავე დროს, ახალი ათასწლეულის რეალობა — გლობალიზაციის პროცესი, ინფორმირებული საზოგადოება — ქმნიან პირობებს, რომ ადამიანებმა იძულების გარეშე გააკეთონ თავისუფალი არჩევანი და თავად განსაზღვრონ საკუთარი ცხოვრებისა და საქმიანობის გეოგრაფიული ადგილი. XXI საუკუნე შეუქცევადი მიგრაციული პროცესებით ხასიათდება. სამყარო „განახლების“ სტადიაშია. მსოფლიო ეთნიკური სურათი განიცდის ცვლილებებს. ამ პროცესში იკვეთება რამდენიმე ტიპის ფსიქოლოგიური პრობლემა, რომელსაც ადამიანი უცხოებაში განიცდის: მიგრაცია-ნეგატიური ცხოვრებისეული გამოცდილება, შეხვედრა ახალ კულტურასთან, კულტურული შოკი, იზოლაციის განცდა. ისინი უკვე გადაეჩვივნენ სამშობლოში ცხოვრებას, თუმცა ჯერ ახალ ადგილსაც ვერ შეჩვევიან. ეს განსაკუთრებით თვალსაჩინოა თანამედროვე ლიტერატურული პროცესის მაგალითზე, როდესაც ახალ სამყაროში მოხვედრილი მწერალი თითქოს ორი სამყაროს მიჯნაზე ცხოვრობს, თავის სათქმელს ახალი გეოგრაფიული საცხოვრებლის ენაზე გამოხატავს, თუმცა აზრით და გონებით ჯერ კიდევ თავის სამშობლოშია; გამუდმებით მასზე ფიქრობს, ანალიზებს, ახალი ხედვა ესხნება და სხვანაირად აღიქვამს იქ მომხდარ მოვლენებს. ეს კი თავის მხრივ ახალი თემებით, ადგილებითა და ფერებით ამდიდრებს იმ ქვეყნის ლიტერატურას, რომელ ენაზეც ეს ნაწარმოებები იქმნება.

თუ როგორ აისახება გლობალიზაციის, მიგრაციის პროცესები თანამედროვე ლიტერატურულ პროცესზე შევეცდებით ვაჩვენოთ ორი გამორჩეული მიგრანტი ქალი მწერლის მაგალითზე, რომლებმაც უკვე

დაიმკვიდრეს თავიანთი ადგილი თანამედროვე გერმანულენოვან სამყაროში. ესენია ყოფილი იუგოსლავიიდან შვეიცარიაში ემიგრირებული ელინდა ნადი აბონი, რომლის რომანმა „მტრედები ნამოიშალნენ“ 2010 წელს გერმანიის და შვეიცარიის მთავარი ლიტერატურული პრემიები მოიპოვა და ქართველი მწერალი ნინო ხარატიშვილი, რომელმაც იმავე წელს უაღრესად პრესტიჟული, ადალბერტ ფონ შამისოს პრემია დაიმსახურა. ჩვენ განვიხილავთ მის პიესას “Georgia“.

MANANA SHAMILISHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Problem of Patriotism in Emigrant Publicism: According to “Qartuli Gazeti (Georgian Newspaper) (Berlin, 1916 – 1918)”

“Qartuli Gazeti (Georgian Newspaper)” was printed during 1916 – 1918 in Berlin. It was published by “Georgian national Europe committee party” and was created under the guidance of brothers Leo and George Kereselidze. Many important factors caught our attention towards the newspaper and among them we must name the following:

Newspapers’ orientation towards patriotism, dedication to anti-propaganda and its anti-Bolshevik nature

Articles aiding Georgian emigration in the European environment and its moralist-idealistic evolution problems

The attempt to convey national problem in light of ideological confrontation from distance.

Its pure practical purpose - the newspaper was published for Georgian captives, which can be deduced from and proven by its contents (articles that supported and encouraged Georgian brothers who were imprisoned, articles that featured letters written by the captives themselves and works of national Georgian literature that were chosen according to special concepts and etc.)

The variety of publications: original and extractas from different publications (production printed from Georgian paper media) the gathered informative and analytical data alongside with frequently used with literature journalism

The accent on so called “Adjara issue” and the discussion of topical issues in international context.

As a whole, the newspaper served for the criticism of Georgian cultural and political reality from the European point of view. It can also be said that “Qartuli

Gazeti (Georgian Newspaper)” is an example of the so called political patriotism concept: it has a specific goal; it discusses the behavior of Georgian State. However the influence of “romantic” patriotism is evident, this is presented by the praise and worship of the homeland which is caused by the strong bonds. Here we introduce a term “prisoner patriotism” which is based on the image of home created in the captivity abroad.

Topic is interesting from the point of view of Georgian emigrant journalism research and additionally as the reflection of literature processes.

This issue is discussed in the discourse of Daniel C. Hallin & Paolo Mancini’s Media and Politics Polarized Pluralist Model.

მანანა შამილიშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

პატრიოტიზმის პრობლემა ემიგრანტული პუბლიცისტიკაში: „ქართული გაზეთის (ბერლინი, 1916-1918)“ მასალათა მიხედვით

„ქართული გაზეთი“ 1916-1918 წლებში, ბერლინში ისტამბებოდა. იგი „ქართული ეროვნული პარტიის ევროპის კომიტეტის“ გამოცემა იყო და ძმების — ლეო და გიორგი კერესელიძეების მესვეურობით გამოდიოდა. გაზეთის მიმართ ჩვენი ინტერესი რამდენიმე მნიშვნელოვანმა ფაქტორმა განაპირობა. მათ შორის უნდა გამოვყოთ:

- გაზეთის პატრიოტული, კონტრპროპაგანდისტული მიზანდასახულობა, მისი მკვეთრად ანტიბოლშევიკური ხასიათი.

- გაზეთით გაცხადებული ქართული ემიგრაციის ევროპულ გარემოში ადაპტაციისა და მისი მორალურ-იდეური ევოლუციის პრობლემები.

- დისტანციიდან დანახული ეროვნული პრობლემატიკის იდეური დაპირისპირების ქრილში წარმოდგენის მცდელობა.

- მისი პრაქტიკული დანიშნულება — გაზეთი ქართველი ტყვეებისთვის გამოიცემოდა, რაც მედიაკონტენტით ცხადად დასტურდება (ტყვეობაში მყოფი თანამოძმეების გამამხნეველი პუბლიკაციები, თავად ტყვეთა წერილები, გარკვეული კონცეფციით შერჩეული ეროვნული ლიტერატურის ნიმუშები და სხვ.)

- პუბლიკაციათა მრავალგვარობა: ორიგინალური და „დაიჯესტური“ შერჩევის პრინციპით (ქართული ჟურნალ-გაზეთებიდან გად-

მობეჭდილი პროდუქცია) შეკრებილი ინფორმაციული და ანალიტიკური მასალა. განსაკუთრებით ჭარბადაა წარმოდგენილი ლიტერატურული ჟურნალიზმის ნიმუშები.

• ე.წ. „აჭარის საკითხის“ აქცენტირება და სხვა საჭირობოროტო თემატიკის საერთაშორისო კონტექსტში განხილვა.

მთლიანობაში, გაზეთი ევროპული გადმოსახედიდან ქართული კულტურულ-პოლიტიკური რეალობის კრიტიკულ აღქმას ემსახურება. შეიძლება ითქვას, რომ „ქართული გაზეთი“ ე.წ. პოლიტიკური პატრიოტიზმის კონცეფციის გამომხატველია: აქვს კონკრეტული მიზანი, მსჯელობს ქართული სახელმწიფოს მოწყობის შესახებ. თუმცა, ასევე აშკარაა თავისებური „რომანტიკული“ პატრიოტიზმის გავლენაც, რაც სამშობლოზე მიჯაჭვულობით, მისი აპოლოგიითაა გაცხადებული. აქვე შემოგვაქვს ტერმინი „ტყვეთა პატრიოტიზმი,“ რომელიც უცხოობაში თავისუფლებანართმეულთა მიერ სამშობლოს წარმოდგენას ეფუძნება. საკითხი საინტერესოა, როგორც ქართული ემიგრანტული ჟურნალისტიკის კვლევის კუთხით, ასევე ლიტერატურული პროცესების ასახვის თვალსაზრისითაც.

წარმოდგენილ პრობლემატიკას პაოლო მანჩინის პოლარიზებული პლურალისტული მოდელის დისკურსში განვიხილავთ.

AZAD HAMAD SHARIF

Iraq, Erbil

English Dept./College of Languages Salahaddin University

The Image of the Kurd in Western Culture

This study traces the image of the Kurds since the first clash between the Kurds (Kardoxi's) and Xenophon in (401 B.C.). Xenophon in his Anabasis offers a detailed account of that event between the Kurds and the withdrawing army under his command in Mesopotamia. In spite of the hardship he and his retreating army faced in the encounter with the Kurds, his view of the Kurds was far away from negative. Dante (1265 – 1321) depicted a negative image of the Kurdish leader Salahaddin and his army which mainly consisted of the Kurds (called Saracens) in his The Divine Comedy (c. 1300). In effect, he places them in the Inferno. Alexander Pushkin (1799-1837), in his A Journey to Arzrum (1836) presents an unbiased image of the Kurds. Then, Karl May (1842 – 1912) in his Durchs

Wilde Kurdistan (1892) presents a negative image of the Kurds, most probably not truthful. There, the Kurds are depicted as ugly, dirty, violent, and robbers. A Night in Kurdistan (1930), by Jean-Richard Bloch (1884-1947) is a good source of the Kurdish social and political life. H. G. Wells (1886-1946) in his “The Apple” and Nikos Kazantzakis (1883-1957) in Zorba: The Greek (1946) depict the sufferings of the Armenian people at the hands of the Kurds under the command of the Ottoman empire. Hence, their works are written in a prejudiced perspective. James Aldridge (1918-) looks at the Mehabad Republic of 1946 from an objective and sympathetic point of view. His Mockery at Arms (1974) is a good document of the victimization the Kurdish aspirations for imperialistic interests. Harold Pinter (1930-2008) in The Mountain Language (1988) presents the brutality practiced against the Kurdish people and the Kurdish language in Turkish prisons. Elizabeth Laird (1943-) supports the Kurdish people in her novel Kiss the Dust (1991). Orhan Pamuk (1952 -) in The Snow (2002) presents a modern outlook to the Kurdish cause in Turkey. W.C. Scheurer (-) in The Sayings: A Modern Tale (2002) looks at the Kurdish cause and suffering from a humanitarian view. Christopher de Bellaigue (-) in The Rebel Land (2005) delves into the main causes of the Kurdish rebellion in Turkey. Last, but not the least, Jean Sasson (1947-) in Love in a Torn Land (2007) in her modern Odyssey voices the age-old sufferings, struggles and aspirations of the Kurdish nation.

KETEVAN SHENGELIA

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Meaning of Symbolic Icon According to Grigol Robakidze’s Play Lamara

The first third of 20th century of Georgian literature is focused on renewing national problems. This has its own reasons from which the most important is conspiracy and defeat in 1924 and consequent depression of society. As Grigol Robakidze describes, he devotes poem “Lamara” to Georgian’s defeat. We tried to represent what connection can exist between Gr. Robakidze’s symbol and Georgian tragedy.

In Grigol Robakidze’s writing Mindia could not save his beloved woman – Lamara. The loss and return of Mindia’s strange power is associated with

Lamara. This means that symbol Lamara is the most precious “thing” and its well-being identifies condition of the main hero. To explain this symbol several components have to be taken into consideration. We know that woman is cult of heathen society. Exactly a woman is chosen in this writing and nothing else. Besides, when the author discusses Lamara he mentions heathen Goddess named Lagmar; he also reminds Svanetian church – “Lamaria” which means Saint Mary. Therefore, the symbol’s name is chosen deliberately. This symbol is picked up from Georgian history. Grigol Robakidze’s Lamara is characterized by natural beauty and freedom. A symbol can consider several things together. It may imply a something general instead of particular one including author’s emotions or his attitude toward the world.

According to analyses of this writing we concluded following presumable “formula”: Lmara – Georgia – the whole world.

ქეთევან შენგელია

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

სიმბოლური ხატის ფუნქცია გრ. რობაქიძის პასტორალის, „ლამარას“ მიხედვით

XX საუკუნის პირველი მესამედი ქართულ მწერლობაში გამოირჩევა ეროვნული პრობლემატიკის განახლებული აქტივიზირებით. ამას თავისი მიზეზები გააჩნია; მათ შორის ყველაზე ნიშანდობლივია 1924 წლის შეთქმულების მარცხი და ამით გამოწვეული საზოგადოებრივი დეპრესიის ახალი ტალღა. გრიგოლ რობაქიძე, როგორც თავადვე წერს, პიესა „ლამარას“ უძღვნის ქართველთა მარცხს. ვეცადეთ, ნაშრომში წარმოგვედგინა, თუ რა კავშირი შეიძლება არსებობდეს გრ. რობაქიძის სახე-სიმბოლოსა და საქართველოს ტრაგიკულ ბედთან.

ნაწარმოებში მინდია ვერ გადაარჩენს საყვარელ ქალს — ლამარას. მინდია „ძალის“, მისწერი უნარის დროდადრო წართმევა და დაბრუნება ლამარას სახელთან არის დაკავშირებული; ესე იგი, სიმბოლო-ლამარა არის ყველაზე ძვირფასი რამ, რომლის კარგად ყოფნასთანაც არის გაიგივებული მთავარი გმირის მდგომარეობა. ამ სიმბოლური სახის, მისი ბუნების ასახსნელად რამოდენიმე კომპონენტის გათვალისწინება არის საჭირო: ვიცით, რომ ქალი კულტია წარმართული საზოგადოების, აქაც ქალია არჩეული სიმბოლოდ და არა სხვა „რამ“. გარდა ამისა, როცა

ლამარაზე მსჯელობს ავტორი, მოიგონებს წარმართ ქალღმერთს, რომელსაც ერქვა „ლაგმარ“; მოიგონებს სვანთა სალოცავს „ლამარი-ასაც“, რომელიც ნიშნავს წმ. მარიამს; ასე რომ, სიმბოლოს სახელის შერჩევასა შემთხვევითობა გამორიცხულია. ეს სიმბოლო არის ქართული წიაღიდან მოძიებული მწერლის მიერ. გრ. რობაქიძის ლამარას ახასიათებს მთასავით „პირველყოფილი“ სილამაზე და სილაღე. სიმბოლოში შეიძლება რამოდენიმე „რამ“ ერთად მოიაზრებოდეს, შეიძლება კონკრეტული საგნის ან მოვლენის ნაცვლად იგულისხმებოდეს ზოგადიც, თუნდაც ავტორის ემოცია ან დამოკიდებულება სამყაროს მიმართ.

ნაშრომში წარმოდგენილი მსჯელობის შედეგად მივდივართ სავარაუდო „ფორმულამდე“ ლამარა-საქართველო-მთელი სამყარო.

ANDREI SHISHKIN

Italy, Rome

University of Salerno

Vyacheslav Ivanov Emigration in Italy

Poet, scholar, and philosopher Vyacheslav Ivanovich Ivanov (Moscow, 1866-Rome, 1949) lived under all forms of despotic rule of the XX century: the Czarist's, the Leninist totalitarianism, Italian fascism, and even Nazi occupation. Neither high social status of his brother-in-law A. Zinoviev, the Governor General of Saint-Petersburg, deterred the police from conducting a perquisition of the poet's house - "Tower" in 1905, well-known in all cultural circles of the capital, nor his affiliation to Pontifical Oriental Institute in Rome in 1940s (Vatican during WWII was neutral) protected V. Ivanov from the atrocities of the Great War. The narrative of Vyacheslav Ivanov's literary and scientific life in Italy, based on rare archive documents (cf. now www.v-ivanov.it), demonstrates how the poet found solutions to the challenges of his time.

АНДРЕЙ ШИШКИН

Италия, Рим

Университет Салерно

Итальянская эмиграция Вячеслава Иванова

В 1924 году поэт, мыслитель и ученый Вячеслав Иванович Иванов навсегда покинул Советскую Россию. «Я еду в Рим, чтобы там жить и умереть», – говорил он уезжая. «В России жить не хочется, потому что я рожден

свободным, и молчание там оставляет привкус рабства», – писал он в 1925 г. Ф. Степуну. К проектам, связанным с культурной политикой в СССР пытается привлечь поэта его старый друг Мейерхольд. Однако итог подводится уже в августе 1926 г.: «“Молодой России” ... я совсем не нужен».

После этого эпизода поэт стал писать на итальянском, французском или немецком языках, исключив для себя русскоязычную аудиторию. С 1926 по 1934 г. Иванов преподавал в Колледже Боромео в Павии, в 1936-1944 г. в Папском Восточном институте в Риме. Хотя среди его коллег находилось немало последователей политики итальянского фашизма, традиционные академические свободы позволяли поэту дистанцировать свою позицию («считаю долгом заявить, что свободу личности признаю высшею религиозно-моральною ценностью и не одобряю точку зрения крайних государственныхников (каковы фашисты), по которым личность только средство для достижения государственных целей; не одобряю забвения, что христианство должен быть христианским, а не языческим; Церковь поставляю выше государства, христианина выше гражданина»).

Самой известной в эти десятилетия в Европе оказывается книга «Переписка из двух углов», написанная в первые годы после Октябрьской революции в своеобразном диалоге-споре Иванова с М. Гершензоном. Она переводится на немецкий, испанский, французский, итальянский, голландский языки. Проблематика этой книги вводит его авторов в круг М. Бубера, Г. Марселя, Ш. Дю Боса, О. Гассета и других европейских мыслителей. Драматические коллизии различных европейских тоталитаризмов неизбежно переживались каждым из этих писателей по-своему.

Доклад предполагается сопроводить видеорядом (слайд-шоу).

VYACHESLAV SHULZHYENKO

Russia, Pyatigorsk

Pyatigorsk State Linguistic University

Georgia as Emigration for the Russian Writers of the XX Century

In the 20-30th years of the XIX century Georgia is perceived by the Russian poets and writers (Griboedov, Pushkin, Lermontov) as a certain spiritual and geographical opposition of the Empire. Soon Georgia becomes a specific route of the Russian travel and at the same time a peculiar locus of freedom. That freedom which was usually associated with the concept of «emigration» by the painters of the Soviet epoch. For many of them, staying in Georgia was perceived as not hundred-per-cent, but as very notable alternative to a totalitarian regime dominat-

ing around the country in the XX century. Not only A. Bitov with his experience of «inner destruction», but also his younger colleague, typical Russian dissident, A. Vyaltsev («People from gorges») are among them. Emigration is always evolution. It's really survived by the heroine of V. Alfeeva («Dzhvari») – an obvious prototype of the author. The writer Veronica tries to accept faith that she needs..

В. И. ШУЛЬЖЕНКО

Россия Пятигорск

Пятигорский государственный лингвистический университет

Грузия как эмиграция для русских писателей XX века

Уже в 20-30-х годах XIX века Грузия воспринимается русскими поэтами и писателями (Грибоедов, Пушкин, Лермонтов) как некая духовно-географическая оппозиция Империи. Вскоре Грузия становится специфическим маршрутом русского путешествия и одновременно своеобразным локусом свободы, той самой свободы, с которой обычно ассоциировалось у художников советской эпохи понятие «эмиграция» («Быть может, за стеной Кавказа...») - её идентификационная метафора). Для многих из них уже в XX веке именно пребывание в Грузии воспринималось пусть и не стопроцентной, но, во всяком случае, весьма ощутимой альтернативой доминирующему по всей территории страны тоталитарному режиму. Поэтому в грузинском травелоге русских писателей, собственно историко-познавательный момент, имеющий первостепенную важность для этого жанра, отступает как бы на второй план, а главное внимание концентрируется на чисто «эмигрантских» феноменах – поиску идентичности и исследовании собственной души. Среди них не только А. Битов с его опыт «внутреннего сокрушения», но и его более молодой коллега типичный русский диссидент А. Вяльцев («Люди из ущелий»), с удивлением обнаруживающий добросердечие и культурность грузин, которые остались теми же, что и во времена Пушкина. Тбилиси вызывает тот же шок открытия, что и крупнейшие европейские города. Эмиграция – это всегда эволюция, и ее действительно переживает в своем путешествии Вяльцев, в результате чего формируется свой собственный, отражающий индивидуально-стилистические особенности автора образ Грузии. Из мира ханжества, алчности и духовного беспамящества бежит в горное местечко Джвари, где расположен древний монастырь, героиня одноименного травелога В. Алфеевой – явный прототип автора - писательница Вероника, стремясь обрести так недостающую ей истинную веру. Она, скорее, использует мотив «паломничества» как объяснение

своего появления в древнем православном монастыре Джвари, ибо ей уже нестерпимо наблюдать повсюду искажение истины. Ее цель – достичь истоков, вернуть учению первоначальный смысл, а жизни – первоначальную простоту. Для этого необходимо путешествие героини, которое становится формированием своего собственного отношения к миру и религиозной традиции. Для Алфеевой, как и для других русских писателей XX века, пребывание в Грузии становится своего рода ключом к открытию собственной сущности, своих внутренних духовных ориентиров и потребностей, что и составляет, по всей видимости, главный импульс, главное побуждение художника к расставанию с родиной.

EKATERINA SHVARGUKOVA

Russia, Tomsk

National Research Tomsk Polytechnic University

Russian Literary Emigration (1917-1940) as a Unique Cultural Community

The XX-th century saturated with different social and political events determined the mass exodus of intelligentsia from Russia. This exodus was called the Russian emigration of the «first wave». Many cultural workers, writers, philosophers were expelled from the country forcibly, the others rushed to leave their motherland, where the political regime had changed suddenly.

The Soviet Government, deporting Russian intelligentsia abroad in order to avoid social and political indignation, thought that it was doomed to vegetation and death. However, the Bolsheviks had mistaken.

The Russian intelligentsia, dispersed over the countries of the Western and Eastern Europe, South and North Americas, and even China, nevertheless, managed to keep its national and cultural identity and did not lose the sense of motherland.

What really joined people together in the Russian emigration of the «first wave» was, exactly, a word. The word, which did not allow them to lose connections with native culture and gave them the opportunity of free expressing the ideas in contrast to the Soviet Union, where there was a strict censorship, the freedom of speech was suppressed, and people were afraid of speaking with each other.

Consequently, the focal point of our research will be the literature of Russian emigration as a cultural phenomenon and its representatives.

ЕКАТЕРИНА ВАСИЛЬЕВНА ШВАГРУКОВА

Россия, Томск

*Национальный исследовательский Томский политехнический университет
(ТПУ)*

Русская литературная эмиграция «первой волны» как уникальное культурное сообщество

XX век с его насыщенной общественно-политической событийностью обусловил массовый исход интеллигенции из России, получивший название русской эмиграции «первой волны». Многих деятелей искусства, литературы и культуры выслали за рубеж принудительно (вспомним акцию советского правительства «Философский пароход» в 1922 г.), другие и сами стремились покинуть родину, где внезапно изменился политический режим.

Советское правительство, высылая русскую интеллигенцию за рубеж во избежание возмущений по поводу новой политической власти, считало, что она обречена на прозябание и гибель в чужих странах, однако оно ошибалось.

Русская интеллигенция, рассеянная по странам Западной и Восточной Европы, двух Америк и даже оказавшаяся в Китае, тем не менее, сумела сохранить национальную и культурную идентичность и не утратила чувство родины.

Именно слово в русской эмиграции объединяло людей, не давая им выпасть из родной культуры, предоставляя возможность свободного высказывания в кругу единомышленников, в отличие от Советского Союза, в котором царил жесткая цензура, свобода слова подавлялась, и люди боялись разговаривать друг с другом.

Соответственно, основное внимание нашей работы будет сосредоточено на литературе русской эмиграции «первой волны» как культурном феномене и его представителях.

TIGRAN SIMYAN

Armenia, Erevan

Yerevan State University

Towards the Problem of the Opposition between «External» (Exilliteratur) and «internal Exile» («Innere Emigration»)

Based on the semiotic method of analysis, an attempt is made to define the change of literary movements, the literary school of 1910-20-s Germany's Nazi literature (NS-Literatur).

In the course of the analysis we will attempt to explain how in 1933 the “central” texts of the Nazi “theorists” (Rosenberg, Goebbels, and Hitler) used to marginalize the “polyphonic” culture, literature of Weimar Republic.

Special attention is to paid emigrant literature (Exilliteratur) after 1933 (H. Mann, Th. Mann, A. Döblin, H. Broch, E.M. Remarque, A. Seghers etc.) and the spiritual, the “internal emigration” (“Innere Emigration”) in Nazi Germany. The most important representatives of “internal emigration” were Erich Kestner, Ernst Wiechert, Reinhold Schneider, Richard Guh, etc.

Based on the material of several novels of the above authors, typological and thematic issues of the analyzed literature will be considered.

Т.С.СИМЯН

Армения, Ереван

Ереванский государственный университет

К проблеме оппозиции “внешней” (Exilliteratur) и “внутренней эмиграции” (“Innere Emigration”)

Мы постараемся, основываясь на семиотическом методе, описать смену литературных течений, от “измов” 1910-20-х гг. Германии к нацистской литературе (NS-Literatur).

По ходу анализа попытаемся описать как в 1933 г. “центральные” тексты и политика нацистских “теоретиков” (Розенберг, Геббельс, Гитлер) маргинализировали “многоголосую” культуру, литературу Веймарской Республики.

Особое внимание уделяется эмигрантской литературе (Exilliteratur) (Г. Манн, Т. Манн, А. Деблин, Г. Броч, Э.М. Ремарк, А. Зегерс и т.д.) и духовной, “внутренней эмиграции” (“Innere Emigration”) в нацистской Германии, яркими представителями которой являлись Эрих Кестнер, Эрнст Вихерт, Райнхольд Шнайдер, Рихард Гух и т.д.

На материалах нескольких романов вышеуказанных авторов будут рассматриваться типологические и тематические проблемы указанной литературы.

ELENA SKARLYGINA

Russia, Moscow

Lomonosov MOscow State University

**Scarlygina E. Literary Magazines of the “third wave” of
Russian Emigration: Criticism and Polemics.
Brief Outline of the Report**

The “third wave” of Russian emigration managed to create its own periodicals fast enough. These contained not only prose and poetry but criticism, polemics and journalism as well. By the middle of 1970-s “Continent” – a magazine published by Vladimir Maksimov and financially backed by German media mogul A. Shpringer – has become one of the leading periodicals. It is extremely important to note that “Continent” published and discussed both émigré writings and a flow of political and literary samizdat. The magazine always paid attention to the most important phenomena of USSR literary life such as “rural prose”, brothers Strugatski’s creations, Yuri Trifonov’s late prose, Bulat Okudjava’s prose and poetry.

A small private magazine “Syntaxes” published by Andrei Sinyavskiy and Maria Rozanova could not afford publishing long prose and focused on literary criticism, journalism and polemics. Publishers were interested in the authors seeking for postmodern innovations and renewal of literary form. Z. Zinik, E. Limonov, Sasha Sokolov, A. Zholkovsky and A.Sinyavskiy himself were among them. “Syntaxes” also published samizdat writings.

“Continent” and “Syntaxes” regularly entered into harsh controversy. They used to have quite different understanding of soviet Russia’s perspectives and development paths. However neither V. Maksimov, nor Sinyavskiys married couple doubted that communism in Russia would crash in the nearest future. Their activities had a serious impact on Russian literature, criticism and journalism and led to their ideological liberation. Russian literary process in 1970-1980s is to be analyzed in its complexity and polysynthesisism. It comprises three parts: soviet literature itself, uncensored Russian culture and literature of the “third wave” of Russian emigration.

Е.Ю. СКАРЛЫГИНА

Россия, Москва

МГУ им. М.В.Ломоносова

Литературные журналы «третьей волны» русской эмиграции: критика и полемика

«Третья волна» русской эмиграции достаточно быстро создала свои периодические издания, в которых печатались не только проза и поэзия, но и литературная критика, полемика, публицистика. Ведущим изданием уже к середине 1970-х годов стал журнал «Континент», издававшийся В.Максимовым в Париже (на средства немецкого медиамагната А.Шпрингера). Важно подчеркнуть, что «Континент» печатал и обсуждал не только произведения авторов-эмигрантов, но и весьма заметный поток самиздата – как литературного, так и политического. Кроме того, на страницах этого издания освещались наиболее интересные явления, происходившие в литературе тогдашней советской России: развитие «деревенской прозы», творчество братьев А. и Б.Стругацких, поздняя проза Ю.Трифорова, поэзия и проза Б.Окуджавы.

Небольшой частный журнал А.Синявского и М.Розановой «Синтаксис» не мог позволить себе публикацию крупных прозаических произведений, здесь преобладали литературная критика, публицистика, полемика. Издателей «Синтаксиса» привлекали авторы, стремившиеся к обновлению формы, к постмодернистскому поиску: это З.Зиник, Э.Лимонов, Саша Соколов, это литературная критика и эссеистика самого Андрея Синявского и Александра Жолковского. На страницах «Синтаксиса» также появлялись произведения, поступавшие по каналам самиздата.

«Континент» и «Синтаксис» весьма жёстко полемизировали друг с другом, нередко расходясь в оценке дальнейших перспектив и путей развития постсоветской России. Но в том, что коммунистический режим в СССР неизбежно рухнет, не сомневались ни В.Максимов, ни супруги Синявские. Их деятельность за рубежом в конечном итоге способствовала идеологическому раскрепощению русской литературы, критики и публицистики. Литературный процесс в России 1970-1980-х годов нужно воспринимать и анализировать во всей его сложности и многосоставности: собственно советская литература, неподцензурная русская культура и литература «третьей волны» русской эмиграции

ALEXANDRE STROEV

France, Paris

Université Sorbonne Nouvelle –Paris 3

«Laisse took a microscope...»: Russian Writers and Aristocrats in the Eyes of the 18th-Century Parisian Police

In the 18th century, the police monitored foreigners intensely. The reports of morality inspectors and police officers who spied on diplomats and aristocrats now help us to reconstitute the everyday life of Parisian Russians of that era. Shuvalov, Golitzine, Strogonov, Razumovsky, Beloselsky, and Vorontsov were among those who **inhabited Paris for years on end. Russian nobles and and literary** figures appeared at the Court of Versailles, visited Masonic lodges, artists' workshops, frequented writers and philosophers, maintained their own salons and gambling houses, and supported actress mistresses. Scandalous tales of their good or ill fortune in love reached the desk of the Chief of Police and the Minister of Foreign Affairs, and even the ears of Louis XV, great lover of spicy stories. **Echoes surface in Pushkin's epigram about General Orlov and the dancer Istomina.** Diderot dedicated his story *Spoofing* to Parisian Russians, Pushkin refers to them in the *Queen of Spades* and *The Blackamoor of Peter the Great*. The police were not overly preoccupied with writers, but nevertheless spied on A. Kantemir, A. Beloselsky, A. Shuvalov, D. Fonvizin, I. Chemnizer, N. Lvov, E. Dashkova, S. Rumyantsev, and others. Unfortunately, the name of N. Karamzin does not appear in contemporaneous police reports. A comparison of police records with the memoirs and correspondence of Russian aristocrats will help to outline their intellectual networks (Diderot, Grimm, Marmontel, Rousseau, La Harpe, Necker, Mme de Staël).

АЛЕКСАНДР ФЕДОРОВИЧ СТРОЕВ

Франция, Париж

Университет Новая Сорбонна - Париж 3

«Взяла Лаиса микроскоп...». Русские писатели и вельможи глазами парижской полиции XVIII века

В XVIII веке, французская полиция ведет постоянную слежку за иностранцами. Донесения полиции нравов и материалы агентурного наблюдения за дипломатами и знатными приезжими, хранящиеся в архивах, дают цен-

нейший материал, позволяющий воссоздать повседневную жизнь русских парижан. Шуваловы, Голицыны, Строгоновы, Разумовские, Белосельские, Воронцовы и многие другие годами живут в Париже. Русские вельможи и литераторы представляются ко двору, знакомятся со знаменитыми французскими писателями и философами, посещают масонские ложи и мастерские художников, открывают свои салоны и игорные дома, берут на содержание актрис. Скандальные рассказы об их любовных победах и неудачах доходят до министра полиции, министра иностранных дел и до короля Людовика XV, большого любителя пикантных историй. Их далекий отзвук звучит в пушкинской эпиграмме на генерала Орлова и танцовщицу Истомину. Дидро посвящает русским парижанам новеллу «Мистификация», Пушкин вспоминает о них в «Пиковой даме» и «Арапе Петра Великого». Полиция не следит специально за писателями, но в поле ее зрения попадают А. Кантемир, А. Белосельский, А. Шувалов, Д. Фонвизин, И. Хемницер, Н. Львов, Е. Дашкова, С. Румянцев и др. Увы, имя Н. Карамзина в донесениях не значится. Соединение агентурных данных с мемуарами, дневниками и перепиской русских аристократов дает возможность описать их круг интеллектуального общения (Дидро, Гримм, Мармонтель, Руссо, Лагарп, Неккер и его дочь г-жа де Сталь).

KATARZYNA SZEWCZYK-HAAKE

Poland, Poznan

Adam Mickiewicz University of Poznań, Institute of the European Culture

„How do you Spell your Name?”, or Emigration as a Lesson of Modesty (according to Joseph Wittlin)

Joseph Wittlin (1896-1976) was a Polish writer of Jewish origin, who emigrated from Poland when the second world war began. An important novelist and poet in the pre-war Poland, in the USA he developed his writing skills as an essayist. Many of his works created after the war remained unpublished for political reasons in his homeland before the democratic changes in 1989.

In a brilliant essay “The shadows and the lights of the exile” (1957), Wittlin points out some serious threats for the art of writing exposed to the emigrant conditions: idealizing the past, becoming a slave of the expectations of the politically-oriented readers, yielding to rather simple literary taste of the small emigrant community, loosing touch with the vivid language. At the same time, the anonymous condition of the writer abroad teaches him modesty necessary

to create a real masterpiece - a Middle Ages anonymous artists being the best example. Wittlin concludes that literature created under such circumstances is especially qualified to explore really important, spiritual matters, not reduced temporarily or geographically.

Wittlin's own literary output seem to prove this rule, as his post-war production concentrates on rather universal and spiritual matters. Whether this is a general rule for the emigrant literature can be discussed - in the case of the Central European post-war emigrant literature, however, it seems at least worth considering.

SOLOMON TABUCADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The author's modality in "The Notebook" by Agota Kristof

For the comprehension of the author's modality.

In search of the lost harmony: the theme of double in European Literature.

The forms of accomplishing the subject of narration: a double-subject narration – the guarantee of the capacity of the centre of an artistic reality.

The metamorphoses of the fictional narrator in Agota Kristof's trilogy.

The primitive language of the novel – stylistic ascetics of the narration as a technique to show reality

სოლომონ ტაბუცაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ავტორის მოდალობა აგოტა კრისტოფის რომანში „საერთო რვეული“

ავტორის მოდალობის გაგებისათვის.

დაკარგული ჰარმონიის ძიებაში: ორეულის თემა ევროპულ ლიტერატურაში.

თხრობის სუბიექტის განხორციელების ფორმები: ორსუბიექტიანი თხრობა — მხატვრული სინამდვილის ცენტრის მოცულობითობის გარანტი.

ფიქციური მთხრობელის მეტამორფოზები აგოტა კრისტოფის ტრილოგიაში.

რომანის პრიმიტიული ენა ანუ თხრობის სტილისტური ასპექტიზმი როგორც სინამდვილის უშულოდ ჩვენების, გადმოცემის ხერხი.

SABINA TARVERDIYAVA

Azerbaijan, Baku

Baku Slavic University

Women of the Russian Emigration: Courage School

The Russian women of emigration, continuing literary activity, uniting round itself creative persons, became the mercy and humanity center. Zynaida Gippius's literary salon, religious activity of Mother Maria, Golovina A.S. "silent" prose. etc. here only some names of women of the Russian emigration which the example showed force of a weak half of mankind. If to sound names of these women, it becomes clear, their role and value in formation and association of the Russian emigration. Where there would be no these women, they always became the center of new ideas, images.

САБИНА ТАРВЕРДИЕВА

Азербайджан, Баку

Бакинский Славянский Университет

Женщины русской эмиграции: школа мужества

Господи, дай увидеть!
Молюсь я в часы ночные.
Дай мне еще увидеть
Родную мою Россию.

Как Симеону увидеть
Дал Ты, Господь, Мессию,
Дай мне, дай увидеть
Родную мою Россию.

Наверное, звучание данной темы является парадоксальным. И, тем не менее, школа мужества и женщины эмиграции понятия взаимодополняющие друг друга. В ситуациях, которые сломали бы многих сильных личностей, женщины эмиграции показали удивительную стойкость духа и силу воли. Именно сила этих женщин позволила им не просто выстоять, но и развиваться. Если озвучить имена этих женщин, станет понятно, их роль и значение в формировании и объединении русской эмиграции. Где бы не находились эти женщины, они всегда становились центром новых идей, образов.

Но другой вопрос в том, что насколько востребованными были они для того общества, в которое они попали. Или же как они сами восприняли духовно чужое общество? На каком бы поприще не трудились эти женщины, они оставались верным себе, своим принципам и идеям. Они сумели сохранить и национальное самосознание. Это было необходимо для сохранения духовной силы. Они никогда не теряли духовную связь со своей Родиной. Но время для них остановилось на том историческом отрезке, во время которой они покинули Родину.

Русские женщины эмиграции, продолжая литературную деятельность, объединяя вокруг себя творческих личностей, становились центром милосердия и человечности. Литературный салон Зинаиды Гиппиус, религиозная деятельность Матери Марии, «тихая» проза Головиной А.С. и т.д. вот лишь некоторые имена женщин русской эмиграции, которые своим примером показали силу слабой половины человечества.

DODO TCHUMBURIDZE

Georgia, Tbilisi

Ivane Javaxishvili Institute of History and Ethnology

Aleksandre Zaqariadze's Memoirs – “Democratic Republic of Georgia” – and its Value

Military Chief of staff of independent Georgia Aleksandre Zaqariadze spent most part of his life in emigration. His memories “ democratic Republic of Georgia” is very interesting. Karlo Inasaridze , who lived in Munich, gave it to Guram Saradze in 1990 year. Guram Saradze fully published this work in the 4-th volume of his history of emigrational journalism.

The work is very interesting and has very important scientific value, as the memoir writer took part in the events which is described. The author is a liberal-minded person devoted with national ideals and democratic principles. In the memoirs are discussed the relationships between Georgia and Russia, also the aspects of relationship between Georgia and Europe. many political and public or cultural problems which are actual for our society even today is evaluated with right concepts by him.

Unfortunately in our society the history of Georgian Democratic Republic is discussed with negative context. The reason of this is the negative attitude towards the Social-Democrats from the most part of our society. The facts with which this period is characterized are forgotten: 1. At this very stage Social-Democratic party supported European socialism. In many European countries it still has supporters. 2. In the government of the Georgian Democratic Republic there

were also other national parties (National-Democrats, Social- Democratists) ,who supported firm pro- European orientation and they were actively separated from pro-Russian orientation. 3. The government of the Georgian democratic republic started passing the reforms in ecomomy, education, culture, military construction and other fields, in this difficult foreign and domestic situation it gained important success.

The memories of Zaqariadze are written interestingly. He recalls many events ,with which he as a public official had a touch. In this extensive memoirs there are protected lots of interesting news, without of which it is impossible to study this section of Georgian history perfectly.

დოდო ჭუმბურიძე

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტი

ალექსანდრე ზაქარიადის მემუარები — „საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა“ — და მისი სამეცნიერო ღირებულება

დამოუკიდებელი საქართველოს სამხედრო შტაბის უფროსმა გენერალმა ალექსანდრე ზაქარიადემ თავისი ცხოვრების დიდი ნაწილი ემიგრაციაში გაატარა. საინტერესოა მისი მოგონებები „საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა“, რომელიც მიუნხენში მცხოვრებმა კარლო ინასარიძემ 1990 წელს გურამ შარაძეს გადასცა. მან თავისი ემიგრანტული ჟურნალისტიკის ისტორიის IV ტომში ეს ნაშრომი სრულად გამოაქვეყნა.

ნაშრომი ძალზე საინტერესოა და გააჩნია მნიშვნელოვანი სამეცნიერო ღირებულება, რადგან მემუარისტი აღწერილი მოვლენების მონაწილე და თვითმხილველია. ავტორი ლებერალურად მოაზროვნე, ეროვნული იდეალებისა და დემოკრატიული პრინციპების ერთგული ადამიანია. მემუარებში განხილულია საქართველო-რუსეთის, საქართველოსა და ევროპული სამყაროს ურთიერთობის ასპექტები. მრავალი პოლიტიკური და საზოგადოებრივ-კულტურული პრობლემა, რაც დღესაც აქტუალურად დგას ჩვენი საზოგადოების წინაშე, მას ობიექტურად, სწორი კონცეპტებით აქვს შეფასებული.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ისტორიას ჩვენში, სამწუხაროდ, ხშირად ტენდენციურად, უფრო მეტიც, უარყოფით კონტექსტში განიხილავენ. ამის მიზეზი არის სოციალ-დემოკრატებისადმი საზოგადოების დიდი ნაწილის უარყოფითი დამოკიდებულება, მათი

ეროვნული ცნობიერებისადმი უნდობლობა. დავინყებულისა ის ფაქტები, რითაც საქართველოს ისტორიის ეს პერიოდი გამოირჩევა: 1. ამ ისტორიულ ეტაპზე მოღვაწე სოციალ-დემოკრატები ევროპულ სოციალიზმს უჭერდნენ მხარს, რასაც ევროპის ბევრ ქვეყანაში დღესაც ჰყავს მომხრეები; 2. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლებაში იყვნენ სხვა ეროვნული პარტიების წარმომადგენლებიც (ეროვნულ-დემოკრატები, სოციალისტ-ფედერალისტები), რომლებიც მტკიცე ევროპულ ორიენტაციას ადგნენ და პრორუსულ პოლიტიკას აქტიურად ემიჯნებოდნენ; 3. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლებამ დაიწყო ლიბერალური რეფორმების გატარება ეკონომიკის, განათლების, კულტურის, სამხედრო მშენებლობის და სხვა სფეროებში და იმ ურთულეს საგარეო თუ საშინაო ვითარების ფონზე, მნიშვნელოვან წარმატებებსაც მიაღწია.

ზაქარიაძის მოგონებები დაწერილია საინტერესოდ. მემუარისტი იგონებს ბევრ ისეთ მოვლენას, რომელთანაც, როგორც დიდი სამხედრო თანამდებობის პირს, თავად ჰქონდა შეხება. ამ ვრცელ მოგონებებში უამრავი საინტერესო ცნობაა დაცული, რომლის გარეშეც საქართველოს ისტორიის ამ მონაკვეთის სრულყოფილი შესწავლა შეუძლებელია.

ZHANNA TOLISBAYEVA

Kazakhstan, Aktau

*Sh.Esenova Caspian State University of
Technology and Engineering*

The Phenomenon of Existential Humility in Joseph Brodskiy's Emigrant Poetry

When the poets of the 60-s opened the history of Russia, culture, religion, downtrodden moral principles for themselves and their contemporaries Brodskiy managed to restore many traditions to Russian tradition that Soviet aesthetics tried to get rid of. He used the same principle as Pushkin did, he introduced layers of topics and images at a new level. American poetry in the form of light collections of poems by John Donne, Wisten Hew Oden, Robert Frost with the idea of firmness and sermon of human individuality once and forever determined the image of Brodskiy poetry. Existential motives of melancholy, loneliness, horror, emptiness became harmonious with the tragedy world feeling of the poet. Moreover, poet's sorrowful immigration experience became an inevitable form of formation of a high existential principle of intermarrying with eternity.

ЖАННА ТОЛЫСБАЕВА

Казахстан, Актау

*Каспийский государственный университет технологии и инжиниринга
имени Ш.Есенова*

Феномен экзистенциального смирения в эмигрантской поэзии Иосифа Бродского

В то время, когда поэты-«шестидесятники» заново открывали для себя и современников историю России, культуру, религию, погранные моральные принципы, Бродский успел вернуть русской культуре многие традиции, от которых пыталась избавиться советская эстетика. Он осуществил тот же принцип, которым пользовался Пушкин, - ввел новые пласты тем, образов на новом уровне. Американская поэзия в виде тонких стихов-сборников Джона Донна, Уистена Хью Одена, Роберта Фроста присущей ей идеей стойкости и проповеди человеческой индивидуальности однажды и навсегда определила облик поэзии Бродского. Трагедийному мироощущению поэта оказались созвучны экзистенциальные мотивы тоски, одиночества, ужаса, пустоты. И тем более феноменально, что печальный опыт эмиграции стал неизбежной частью формирования высокого экзистенциального принципа породнения с бесконечностью.

MARI TSERETELI

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Soviets in the Focus of Political Journalism of “People’s affair” Magazine

“People’s affair” magazine was published in 1926-1935 in Paris, after its editor and lead author, a politically and socially exposed person, one of the leaders of the socialist- federalist party of Georgia, writer and journalist Samson Pirtskhalava, after occupation of the Democratic Republic of Georgia by Russia in 1921 and establishment of the Soviet government, continued his active authorship and social activity in France together with persons holding the same views. In exile the journalistic media text became their purposeful and effective arm of political struggle, prompt and open response to events.

In the 1920s-1930s of the 20th century, “People’s affair”, the publication of the Socialists- federalists immigrants based on the best traditions of Georgian classical journalism, for the new political reality repercussions, filled with sharp

critical anti-Soviet discourse, the main aim of which was to free Georgia from the oppression of Bolshevism.

In clear ideological journalistic texts, by world outlook analogs, they showed a real contrast between European socialism, liberalism and Soviet Bolshevism, Fascism and Bolshevism were considered as identical inhuman ideologies. By comparative analysis of the parallel spaces they stated the difference in kind between the Western and Soviet values.

The public- political reality of the Soviets was in the area of permanent critical consideration, they exposed the undemocratic political and economic system characteristic of the communist totalitarian regime, the oppressive state, process of the society dehumanization, usurped human rights, forbidden freedom of speech and press, ideological literature and art. New formation of the world- the Soviet Union of the early 1920s, by estimate of the journalists of “People’s affair”, in perspective exposed the human to danger.

Narrow party particularism was unacceptable for Samson Pirtskhalava and other journalists of the magazine. In journalistic texts, logically, political future of Georgia was forecasted optimistically. They complied with the main principles of democratic journalism: factual accuracy, truth, argumentativeness, primacy of social values.

“People’s affair” magazine followed the events being in process in the world and soviet Georgia, up to the present day it has been creating an alternative true anti-narrative of the soviet press by unknown journalistic narrative, as cultural micro-oasis pulled through totalitarianism.

მარი წერეთელი

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საბჭოეთი ჟურნალ „სახალხო საქმის“ პოლიტიკური პუბლიცისტიკის ფოკუსში

ჟურნალი „სახალხო საქმე“ გამოიცემოდა პარიზში, 1926-1935 წლებში, მას შემდეგ, რაც მისმა რედაქტორმა და წამყვანმა ავტორმა, თვალსაჩინო პოლიტიკურმა და საზოგადო მოღვაწემ, საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტური პარტიის ერთ-ერთმა ლიდერმა, მწერალმა და პუბლიცისტმა სამსონ ფირცხალავამ საბჭოთა რუსეთის მიერ 1921 წელს, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ოკუპაციისა და საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ, საფრანგეთში, თანამოაზრეებთან ერთად განაგრძო აქტიური სამწერლო-საზოგადო მოღვაწეობა. ემიგრაციაში პოლიტიკური ბრძოლის, მოვლენებზე ღიად

რეაგირების ოპერატიული, მიზანმიმართული და ეფექტური იარაღი მათთვის პუბლიცისტური მედიატექსტი გახდა.

მე-20 საუკუნის 20-30-იან წლებში ქართული კლასიკური ჟურნალისტიკის საუკეთესო ტრადიციებზე დაფუძნებული ემიგრანტი სოციალისტ-ფედერალისტების გამოცემა, ჟურნალი „სახალხო საქმე“, ახალი პოლიტიკური რეალობის შესატყვისად, დაიტვირთა შეურიგებელი, მწვავე ანტისაბჭოთა კრიტიკული დისკურსით, რომლის უმთავრესი მიზანიც იყო საქართველოს განთავისუფლება ბოლშევიზმის უღლისგან.

მკვეთრად იდეურ პუბლიცისტურ ტექსტებში მსოფლმხედველობრივი ანალოგიებით წარმოჩენილია რეალური სახესხვაობა ევროპულ სოციალიზმს, ლიბერალიზმსა და საბჭოთა ბოლშევიზმს შორის, ბოლშევიზმი და ფაშიზმი განხილულია იდენტურ, ანტიადამიანურ იდეოლოგიებად. პარალელური სივრცეების შედარებითი ანალიზით გაცხადებულია თვისებრივი განსხვავება დასავლურ და საბჭოურ ღირებულებებს შორის.

პერმანენტული კრიტიკული განხილვის არეალშია მოქცეული საბჭოეთის საზოგადოებრივ-პოლიტიკური სინამდვილე, მხილებულია კომუნისტური ტოტალიტარული რეჟიმისათვის დამახასიათებელი არადემოკრატიული პოლიტიკურ-ეკონომიკური სისტემა, რეპრესიული სახელმწიფო, საზოგადოების დეჰუმანიზაციის პროცესი, უგულვებელყოფილი ადამიანის უფლებები — სიტყვის, პრესის აკრძალული თავისუფლება, იდეოლოგიზირებული ლიტერატურა-ხელოვნება. მსოფლიოს ახალი წარმონაქმნი, საბჭოთა კავშირი, „სახალხო საქმის“ პუბლიცისტების, ადრეული, 20-იანი წლების შეფასებით, პერსპექტივაში დიდ საფრთხეს უქადდა კაცობრიობას.

სამსონ ფირცხალავასა და ჟურნალის სხვა პუბლიცისტებისათვის მიუღებელია ვინრო პარტიული პარტიკულარიზმი. პუბლიცისტურ ტექსტებში, ლოგიკური განსჯით, საქართველოს პოლიტიკური მომავალი პროგნოზირებულია ოპტიმისტურად. დაცულია დემოკრატიული ჟურნალიზმის მთავარი პრინციპები: ფაქტების სიზუსტე, უტყუარობა, არგუმენტირებულობა, საზოგადოებრივი ინტერესის პრიმატი.

ჟურნალი „სახალხო საქმე“ კვალში უდგას მსოფლიოსა და საბჭოთა საქართველოში იმხანად განვითარებულ მოვლენებს, დღემდე უცნობი პუბლიცისტური ნარატივით ქმნის საბჭოთა პრესის ალტერნატიულ, უტყუარ კონტრმატიანეს, როგორც ტოტალიტარიზმისაგან გადარჩენილ კულტურულ მიკროოაზისს.

NINO TSERETELI

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

From the History of Literary Life of “Russian Berlin”

The existence of “Russian Berlin” in the history of the twentieth century emigration is a special phenomenon. In the 1920s after the Russian Civil War, thousands of émigrés fled to Berlin from Russia, among them were many established men of letters, artists and eminent figures in culture. For V.Khodasevich Berlin was a “stepmother of Russian cities”. And V.Shklovsky called the Russian émigrés “refugees” with which he stressed the feeling of confusion many émigrés had. Some of them dreamed of returning to their native land but a large majority would have liked to see the collapse of the Bolshevik and anticipated it.

Berlin undoubtedly became a cultural and literary centre of Russian immigration which tried to establish itself. In the memoirs of contemporaries the chronicles of weekly Russian literary nights in the Café “Landgraf” are brought to life but for demonstration of the literary life of Russian Berlin of particular importance are Russian publishing houses. The most active were the publishing houses: Sumskiy’s “Epokha”, Vishnyak’s “Helikon” and Grzhebin. In 1923 publishing house “Gelikon” issued Viktor Shklovsky’s “A Sentimental Journey” written in Berlin in emigration.

Publication of this interesting example of autobiographical prose was followed by a broad response in émigré periodical press and at the same time it became a rarity. This is a book written step by step of political events which supplies us with interesting material on Russian emigration.

“A Sentimental Journey” was published in 1926 in Tbilisi. Publication of this book in Soviet Georgia can be considered a phenomenon of special importance though no response followed on it except for B.Buachidze’s brief review published in “Proletarian Writing”.

ნინო ტsereteli

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

„რუსული ბერლინის“ ლიტერატურული ცხოვრების ისტორიიდან

მე-20 საუკუნის ემიგრაციის ისტორიაში „რუსული ბერლინის“ არსებობა განსაკუთრებული მოვლენაა. 20-იან წლებში, სამოქალაქო ომის შემდეგ, რუსეთიდან ბერლინში ათასობით ემიგრანტი მოხვდა,

მათ შორის მრავალი გამოჩენილი ლიტერატორი, ხელოვანი თუ კულტურის გამორჩეული მოღვაწე. ვ.ხოდასევიჩისთვის ბერლინი „რუსული ქალაქების დედინაცვალი“ იყო,

ვ.შკლოვსკი კი რუს ემიგრანტებს „გამოქცეულებს“ უწოდებდა, რითიც ხაზს უსვამდა იმ დაბნეულობის განცდას, რომელიც ბევრ ემიგრანტს გააჩნდა. მათი ნაწილი სამშობლოში დაბრუნებაზე ოცნებობდა, დიდი ნაწილი კი იმედით ელოდა ბოლშევიკების დამხობას.

ბერლინი უდავოდ იქცა რუსული ემიგრაციის კულტურულ-ლიტერატურულ ცენტრად, რომელიც თავის დამკვიდრებას ცდილობდა. თანამედროვეთა მოგონებებში გაცოცხლებულია ბერლინის კაფე „ლანდგრაფის“ ყოველკვირეული რუსული ლიტერატურული საღამოების ქრონიკები, მაგრამ „რუსული ბერლინის“ ლიტერატურული ცხოვრების წარმოჩენისთვის, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია რუსული გამომცემლობების მუშაობა, რომელთაგან ყველაზე აქტიური სუმსკის „ეპოქა“, ვიშნიაკის „გელიკონი“ და „გრეჩბინის გამომცემლობა“ იყო. 1923 წელს გამომცემლობა „გელიკონმა“ გამოსცა ვიქტორ შკლოვსკის „სენტიმენტალური მოგზაურობა“, რომელიც ბერლინში, ემიგრაციაშია დაწერილი.

ავტობიოგრაფიული პროზის ამ საინტერესო ნიმუშის დაბეჭდვას ფართო გამოხმაურება მოჰყვა ემიგრანტულ პერიოდულ პრესაში და ამავედროულად ბიბლიოგრაფიულ იშვიათობად იქცა. ეს არის პოლიტიკური მოვლენების კვალდაკვალ დაწერილი წიგნი, რომელიც არა მხოლოდ ავტორის, არამედ ამ პერიოდის რუსული ემიგრაციის შესახებაც საინტერესო მასალას გვანვდის.

„სენტიმენტალური მოგზაურობა“ 1926 წელს გამოიცა თბილისში. საბჭოთა საქართველოში ამ წიგნის გამოცემა განსაკუთრებულ მოვლენად შეიძლება ჩაითვალოს, თუმცა მის გამოქვეყნებას გამოხმაურება არ მოყლია, თუ არ ჩავთვლით ბ. ბუაჩიძის მიერ „პროლეტარულ მწერლობაში“ დაბეჭდილ მცირე რეცენზიას.

MAIA TSERTSVADZE

Georgia, Tbilisi

Cosmographical Views of Rustaveli on the Book of Lado Belashvili “Secrets of Rustaveli and Dante”

Lado Belashvili (1906-1961), the younger brother of Georgian writer Akaki Belashvili is not well known to the general public. He fled the communist regime in 1926 and died tragically in France. Rustvelologists know his book “**Secrets of Rustaveli and Dante**” (*The first lecture*) published in Paris in 1956 and

dedicated to the cosmographical views of Rustaveli (structure of the Universe, the Solar System, motion of the planets, its reasons ...). Thirty years after the publication of his work professor, PhD, first-rate researcher of the cosmology of Rustaveli George Tevzadze mentioned Lado Beliaashvili only in passing in his monograph “Rustaveli’s Cosmology” (the first edition -1979, the second one -1984). Conclusions on many questions of both authors are coincides each other. They both prove, that Rustaveli knew visible motion of the Moon, of the Sun and of the planets, phases of the Moon, etc., that poet of genius not only knew these questions, but himself was astronomer, outstanding investigator of all astral phenomena and described them in his “**The Knight in the Panther’s Skin**” in detail and accurately, as they are in reality. According to our view this merit of Lado Beliaashvili is represented and highlighted inappropriately in Rustvelology for objective reasons. The emigrant press wrote about it. In the report on the basis of the comparative analysis of certain provisions and computer slides of corresponding examples of the works of G.Tevzadze and L.Beliaashvili becomes obvious, that Lado Beliaashvili is one of the first researchers of these questions and predecessor of rustvelologists, investigating mentioned above aspects of the poem. Therefore, despite the shortcomings of the book, “**Secrets of Rustaveli and Dante**” deserves worthy place in the history of the Georgian emigration and culture.

მანია ცერცვაძე

საქართველო, თბილისი

რუსთაველის კოსმოგრაფიული შეხედულებები ლადო ბელიაშვილის წიგნის „რუსთაველის და დანტეს იდუმალი“ მიხედვით

ქართველი მწერლის აკაკი ბელიაშვილის უმცროს ძმას, 1926 წელს კომუნისტურ რეჟიმს საზღვარგარეთ თავგარიდებულ, საფრანგეთში ტრაგიკულად დაღუპულ ემიგრანტს ვლადიმერ (ლადო) ბელიაშვილს (1906-1961) ნაკლებად იცნობს ფართო საზოგადოება. 1956 წელს პარიზში გამოცემული მისი წიგნი „**რუსთაველის და დანტეს იდუმალი**“ (სიტყვა პირველი) (Les Secrets de Rousthaveli et de Dante Aliguiry. Premier discours), რომელიც რუსთაველის კოსმოგრაფიულ შეხედულებებს (სამყაროს აგებულება, მზის სისტემა, პლანეტების მოძრაობა, მათი გამომწვევი მიზეზები...) ეძღვნება, ცნობილია რუსთაველოლოგებისათვის. ლადო ბელიაშვილს მისი ნაშრომის გამოქვეყნებიდან 30-ზე მეტი წლის შემდეგ გაკვრით ახსენებს პროფესორი, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა დოქტორი, რუსთაველის კოსმოლოგიის აღიარებული მკვლევარი გიორგი თევზაძე თავის მონოგრაფიაში „რუსთავე-

ლის კოსმოლოგია“ (პირველი გამოცემა — 1979 წ., მეორე გამოცემა — 1984 წ.). ბევრ საკითხში მათი დასკვნები ემთხვევა ერთმანეთს, ორივე ამტკიცებს, რომ რუსთაველმა სწორად იცოდა მთვარის, მზის და პლანეტების ხილული მოძრაობა, მთვარის ფაზები, მზისა და მთვარის ბუნიობა და სხვა, რომ გენიალურმა პოეტმა არა მარტო იცოდა ეს ყველაფერი, არამედ თავად იყო ასტრონომი, მკვლევარი-მეცნიერი, რომ „ვეფხისტყაოსანში“ მოცემული ყოველი ასტრალური მოვლენა აღწერილია დეტალურად და შეუცდომლად, ისე, როგორც მათ სინამდვილეში აქვთ ადგილი. ობიექტურ მიზეზთა გამო ლადო ბელიაშვილის ეს დამსახურება, ჩვენი ღრმა რწმენით, არასათანადოდაა ასახული და გაშუქებული რუსთველოლოგიაში, რაზეც წერდა ემიგრანტული პრესაც. მოხსენებაში წარმოდგენილი გ. თევზაძისა და ლ. ბელიაშვილის შრომების ცალკეული დებულებების შედარებითი ანალიზისა და კომპიუტერულად ილუსტრირებული მაგალითების საფუძველზე თვალსაჩინო ხდება, რომ ლადო ბელიაშვილი გვევლინება შ. რუსთაველის კოსმოლოგიის ერთ-ერთ პირველ მკვლევარად და ამ საკითხებზე მომუშავე რუსთველოლოგების წინამორბედად, ხოლო მისი ნაშრომი **„რუსთაველის და დანტეს იდუმალი“**, მიუხედავად ნაკლოვანებებისა, ქართული ემიგრაციისა და კულტურის ისტორიაში კუთვნილი ადგილის დამკვიდრების ღირსია.

ZOIA TSKHADAIA, TAMAR TSITSISHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Two Paradigm of Stalin Phenomenon

(Emigre and Soviet literature)

Making a person of Stalin a fetish became especially apparent in the second half of the 30-ies. Stalin became the main person in the recourse of soviet literature, a person - mythological hero. Prose turned out most fit to depict leader's hyperbolized person, as the most mobile, the most efficient means for swift reaction, on the one hand and on the other hand as the most efficient means to mythicize a person.

In was namely from the second half of the 30-ies that the threat of the approaching war forced the ideology of totalitarian country to allow and introduce narrative of soviet patriotism. From January 1937, the party organization was created at the Union of Writers of Georgia. It helped communist or unaffiliated writers to play avant-garde role and to write more about the leader and party. In 1937, up to mass shooting, collection of verses dedicated to Stalin was pub-

lished. Poets, members and non-members of the communist party competed with each other. Verses were created both under the pressure and by enthusiasm. Irrespective of Stalin's boom, there were some verses which differed from the odious reception, which was so universal and even obligatory.

Narrative of Georgian emigrant writers about Stalin differs radically. It refers especially to the novel by Grigol Robakidze "Ruined Soul" (1932). According to his opinion Stalin "was not a person, he was more a mask", who saw enemies everywhere and in everything, while his Bolshevistic psychic was fed on unexhausted instinct of ratio. In his essay "Stalin, as Arimanic Force" Robakidze equalizes phenomenon of Stalin to Ariman, god of Zoroastrian mythology and religion mischief. Phenomenon of Stalin (and correspondingly Bolshevism) in Georgian emigrant literature was expressed in diverse aspects.

ზოია ცხადაია, თამარ ციციშვილი

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

სტალინის ფენომენის ორგვარი პარადიგმა (ემიგრანტული და საბჭოთა მწერლობა)

ლეგენდარული ქართველის (როგორც მას ლენინმა უწოდა), სტალინის, პიროვნების გაფეტიშება განსაკუთრებით საგრძნობია 30-იანი წლების მეორე ნახევრიდან. იგი საბჭოთა ლიტერატურის დისკურსში მთავარი პერსონა, მითადქცეული გმირი ხდება. ბელადის ჰიპერბოლიზებული სახის წარმოსაჩენად განსაკუთრებით მორგებული პოეზია აღმოჩნდა, როგორც, ერთი მხრივ, ყველაზე მობილური, სწრაფი რეაგირებისა და, მეორე მხრივ, უფრო ეფექტური საშუალება მითოლოგიზებისათვის.

მოახლოებული ომის საშიშროებამ ტოტალიტარული ქვეყნის იდეოლოგიას სწორედ 30-იანი წლების მეორე ნახევრიდან დააშვებინა საბჭოთა პატრიოტიზმის ნარატივი (რაც ქართველმა მწერლებმა თავიანთ სასარგებლოდაც კარგად გამოიყენეს). სტალინს, როგორც ქვეყნის ბელადს, სამშობლოს მთავარ ფიგურას, პოეტურ ტექსტებს, დაკვეთით თუ დაუკვეთავად, მრავლად უძღვნიდნენ. 1937 წლის იანვრიდან საქართველოს მწერალთა კავშირში შეიქმნა პარტიული ორგანიზაცია, რომელიც განსაკუთრებით უწყობდა ხელს კომუნისტ თუ უპარტიო მწერლებს, რათა მათ ე.წ. ავანგარდისტული როლი დაეჭირათ და მეტი ეწერათ ბელადსა და პარტიაზე. 1937 წელს, მასობრივი დახვრეტების დაწყებამდე, გამოიცა სტალინისადმი მიძღვნილი ლექსების კრებული. ერთმანეთს აჯიბრებდნენ პარტიულ თუ უპარტიო პოეტებს. იქმნებო-

და, როგორც ზენოლით, ასევე, ენთუზიაზმით დანერგილი მხატვრული ტექსტები. მიუხედავად სტალინომანიის ბუმისა, მაინც დაინერა რამდენიმე ისეთი ლექსი, რომლებიც განსხვავებული იყო იმ ოდიოზური რეცეფციისგან, რომელიც ასე საყოველთაო და სავალდებულოც კი იყო — გალაკტიონ ტაბიძე, იოსებ გრიშაშვილი (და რა თქმა უნდა ისინი არ იბეჭდებოდა).

რადიკალურად საპირისპიროა ამ მხრივ, ქართული ემიგრანტული მწერლობის ნარატივი სტალინის შესახებ, განსაკუთრებით კი გრიგოლ რობაქიძის რომანი „ჩაკლული სული“ (1932). მისი შეხედულებით სტალინი „პიროვნება კი არა უმალ ნილაბი იყო“. ყველგან მტერი რომ ელანდებოდა, ხოლო მის ბოლშევიკურ ფსიქიკაში რაციოს დაუშრეტელი ინსტიქტი კვებავდა. ესეში „სტალინი როგორც არიმანული ძალა“ რობაქიძე სტალინის ფენომენს ზოროასტრული მითოლოგიისა და რელიგიის ბოროტების ღმერთ არიმანთან აიგივებს (კონს. ბრეგვაძე). სტალინის ფენომენი (შესაბამისად ბოლშევიზმი) ქართულ ემიგრანტულ ლიტერატურაში განსხვავებული ასპექტებით ნარმოჩნდა.

ZOIA TSKHADAIA

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Poetry - an Echo of the Tragic Time

A totalitarian regime in the twenties of the 20th century across the whole union forced numerous intellectuals to leave their homeland. In Georgia the flow of immigrants increased considerably with the advent of the Bolsheviks to power (especially in the years 1921-1924; also during the World War II, etc.). Among Georgian emigrants there are many representatives of culture: writers, poets, publicists... From the vantage point of today in their creations scholarly attention primarily attracted the texts which had artistic value, distinguished with adequate understanding of time, epoch in general and their authors. In our view, it will be interesting for a wide public to get acquainted with those names which probably did not create big literature but with their honest writing and truth revealed the tragedy of being in exile; under another sky, involved in the time course among aliens, defended their identity, tried not to forget it and a good opportunity for this was poetry... One of such poets among the émigrés is Mikheil Kavtaradze who called himself “janissary”. He left the twentieth century Georgia at his 21 and came back to the twenty first Georgia at about 100 years old. A long-cherished

desire came true, “bent with grief, cut off at the root”, again experienced the warmth of his homeland and passed away at his 101 (after the end of the World War II for several decades after Elise Pataridze edited and published emigrant, national-democratic journal “Iveria”, issued political and publicist or literary articles and essays).

Mikheil Kavtaradze’s collection is titled “Piece of Mind”. These thoughts generally express sadness and sorrow, desire and dream of those people who shared his fate as emigrants; an extensive expression of national sentiment in poetry was dictated by the strict logic of time. Preserved with traumatized memory manifested itself in poetry (poetry, with more or less quality, is still an “art of torment”). Thematic repertoire of Mikheil Kavtaradze is not complicated and diverse but attractive with its truth and patriotic meditations. Simple figurativeness of these verses (from the viewpoint of versification, rhythm and intonation pattern it is related to the poetry of Akaki, Vazha, folklore, or the impressions taken by a young man from Georgia of the twentieth) reveals the author’s frankness in an interesting way. His modest poetry and literary-publicistic letters are one more example of what helped Georgian emigrants to endure and preserve spiritual balance, faith in the future, generally, and among them for Georgian readers not so much known poet - Mikheil Kavtaradze.

ზონა ცხადია

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

პოეზია — ტრაგიკული დროის გამოძახილი

XX საუკუნის 20-იან წლებში ტოტალიტარულმა რეჟიმმა, მთელი კავშირის მასშტაბით, აიძულა ბევრი ღირსეული ადამიანი, დაეტოვებინა სამშობლო. საქართველოში ემიგრანტთა ნაკადი ყველაზე მეტად ბოლშევიკების შემოსვლის შემდეგ გაიზარდა (1921-1924 წლებში — განსაკუთრებით; ასევე — II მსოფლიო ომიდ დროს და ა.შ.). ქართველ ემიგრანტთა შორის მრავალია კულტურის მოღვაწე: მწერალი, პუბლიცისტი... დღევანდელი გადასახედიდან, მათს შემოქმედებაში, პირველ ყოვლისა, მკვლევართა ყურადღებას იქცევდნენ მხატვრულად ღირებული, ზოგადად, დროის, ეპოქის ადეკვატური გააზრებით გამორჩეული ტექსტები და მათი ავტორები. ვფიქრობთ, ინტერესმოკლებული არ იქნება, ფართო საზოგადოება გაეცნოს იმ სახელებსაც, რომლებმაც, შესაძლოა, დიდი ლიტერატურა ვერ შექმნეს, მაგრამ თავიანთი გულწრფელი ნათქვამით, ცხადად, სიმართლით გამოავლინეს

უსამშობლოთა ტრაგიზმი; უცხო ცისქვეშ, უცხოთა შორის დრო-ჟამის დინებაში ჩართულნი, იცავდნენ, არ ივინყებდნენ თავისთავადობას და ამის კარგი საშუალება იყო პოეზია... ემიგრანტთა შორის ერთ-ერთი ასეთი პოეტია მიხეილ ქავთარაძე, საკუთარი თავის „იანიჩარად“ მომნათველი. მან 21 წლისამ დატოვა 20-იანი წლების საქართველო და, საუკუნეს მიღწეული, დაბრუნდა XXI საუკუნის საქართველოში. აიხდინა ნატვრა, „მოხრილი ჭირში, მოჭრილი ძირში“, კვლავ ეზიარა სამშობლოს სითბოს და 101 წლისა აქ მიეზარა მინას (მეორე მსოფლიო ომის დამთავრების შემდეგ, რამდენიმე ათწლეულის განმავლობაში, ელისე პატარაძის შემდეგ, რედაქტორობდა და გამოსცემდა ემიგრანტულ, ეროვნულ-დემოკრატიული მიმართულების ჟურნალ „ივერიას“, აქვეყნებდა პოლიტიკურ-პუბლიცისტური თუ ლიტერატურული ხასიათის სტატიებს და ნარკვევებს).

მიხეილ ქავთარაძის კრებულს „ფიქრის ნატეხი“ ჰქვია. ამ ფიქრებში, ზოგადად, სევდა-მწუხარება, ნატვრა და ოცნებაა იმ ადამიანებისა, რომლებმაც მისი ხვედრი გაიზიარეს, როგორც ემიგრანტებმა; დროის მკაცრი ლოგიკით იყო ნაკარნახევი გამძაფრებული ეროვნული გრძობის პოეზიით გამოხატვა. ტრავმირებული მეხსიერებით შემონახულმა ლექსად იჩინა თავი (პოეზია, მეტ-ნაკლები ხარისხით, მაინც „ტანჯვის ხელოვნებაა“). მიხეილ ქავთარაძის თემატური რეპერტუარი არ არის რთული და მრავალფეროვანი, მაგრამ მიმზიდველია თავისი სიმართლით და პატრიოტული მედიტაციებით. სადა ხატოვანება ამ ლექსებისა (ვერსიფიკაციულად, რიტმულ-ინტონაციური თვალსაზრისით იგი აკაკის, ვაჟას, ხალხურ პოეზიას ენათესავება, ანუ იმას, რაც შთაბეჭდილებად გაჰყვა ჭაბუკს 20-იანი წლების საქართველოდან) საინტერესოდ ავლენს ავტორის უშუალობას. მისი მოკრძალებული პოეზია და ლიტერატურულ-პუბლიცისტური წერილები კიდეც ერთი ნიმუშია იმისა, რა აძლებინებდათ, რით ინარჩუნებდნენ სულიერ წონასწორობას, გამძლეობას და მომავლის რწმენას, ზოგადად, ქართველი ემიგრანტები და, მათ შორის, ქართველი მკითხველისათვის არც ისე ნაცნობი პოეტი — მიხეილ ქავთარაძე.

MARINE TURASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

On History of the Emigrant Newspaper “Elada”*

Migration is an important element of the globalization and the integration process in the modern world.

We paid our attention to the period of the past century from 90s up to today when Georgia became an active member of the world migration as a result of the hard economical and political crisis challenged up by the collapse of the Soviet Union.

According to the last information from Georgia to Greece have migrated from 100 000 up to 150 000 people. They have in Greece their small Georgia with the Georgian church, the cultural centre and the newspaper “Elada” which was founded by Georgian emigrant Ana Kurshavishvili in 2002.

The founder and the editor of the newspaper recall the history of edition of each issue with pain:

“How do I manage to publish the newspaper? – With great difficulty, I write articles, then I send the maquette to Georgia, early I published it in Greece but it was expensive to publish the newspaper here. I am not the only author, there are others too, who send their articles and I do everything myself” (*A. Kurshavishvili, 2010, interviewer – A. Kikodze*).

Most of the authors of the newspaper are women; it is the best opportunity for them to reveal their emotion:

“Emigrants are they men or women tell about their pains in a form of an article or a poem, the newspaper is nutritious for them (*R. Khurtilava, 2010, interviewer – M. Turashvili*).

There are some ways to return home (remigration): voluntary, forced and various remigration programs. We hope that the authors of the articles will return back and continue their creative work at home.

* For the research is used the investigation of the “Fund Taso” *Characteristics of Migration Processes between Georgia and Greece* in the frames of the program *Cooperation in the Black Sea Region in the Area of Migration between Countries of Origin, Transit and Destination* supported by European Commission. Research was based on service contract with *People’s Harmonious Development Society*.

მარინე ტურაშვილი

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ერთი ემიგრანტული გაზეთის — „ელადა“ — ისტორია*

მიგრაცია თანამედროვე სამყაროში გლობალიზაციისა და საერთაშორისო ინტეგრაციული პროცესების მნიშვნელოვან ელემენტს წარმოადგენს.

ჩვენ ყურადღება გავამახვილეთ გასული საუკუნის 90-იანი წლებიდან დღემდე პერიოდზე, რადგან საქართველო სწორედ ამ დროიდან ხდება მიგრაციული პროცესების აქტიური მონაწილე, რაც საბჭოთა კავშირის სივრცის რღვევისას წარმოქმნილი მძიმე ეკონომიკური და პოლიტიკური კრიზისისით იყო გამოწვეული. ამ მხრივ განსაკუთრებით აღსანიშნავია მიგრაციული პროცესები საქართველოდან საბერძნეთში.

ბოლო მონაცემებით, საქართველოდან საბერძნეთში წასულია 100 000-დან 150 000-მდე მოქალაქე, შესაბამისად ქართული სათვისტომო იქ უფრო მრავალრიცხოვანია. მათ საბერძნეთში პატარა საქართველო აქვთ. ეკლესია, კულტურის ცენტრი და გაზეთი - „ელადა“, რომლის დამფუძნებელი, რედაქტორი და სულის ჩამდგმელი ქართველი ემიგრანტი ქალბატონი ანა ყურშავიშვილია.

მრავალრუბრიანი გაზეთი „ელადა“ ქართულ-ბერძნულ პუბლიცისტიკურ სარბიელზე 2002 წლიდან დღემდე გამოდის. რედაქტორი მტიკინეულად იხსენებს თითოეული ნომრის შექმნის ისტორიას:

„ამ გაზეთის გამოშვებას როგორ ვახერხებ? - ძალიან ძნელად. ხელით ვწერ, მერე ვაგზავნი საქართველოში... აქ ვაკეთებდი, მაგრამ ძალიან ძვირი იყო. მერე საქართველოში ვგზავნი დამაკეტებულს ჩემს ხელნაწერს და იქ უშვებენ. ჩემს გარდა სხვა ავტორებიც არიან. მიგზავნიან წერილებს და სულ ხელით ვაკეთებ ყველაფერს“ (ა. ყურშავიშვილი, 2010 წ., ჩამწერი — ა. ქიქოძე).

გაზეთში გამოქვეყნებული სტატიების ავტორები უმეტესწილად ქალები არიან. თოთოეული მათგანისთვის გაზეთის ოცდაოთხი გვერდი საკუთარი განცდების წარმოჩენის საუკეთესო საშუალებაა:

* საკვლევ მასალად გამოყენებულია „ფონდი ტასო“-ს მიერ ჩატარებული კვლევა „საქართველოსა საბერძნეთს შორის მიგრაციის თავისებურებები“, რომელიც განხორციელდა ევროკავშირის ფინანსურად მხარდაჭერილი პროექტის — „შავი ზღვის აუზში წარმოშობის, ტრანზიტისა და მიმღები ქვეყნების თანამშრომლობა მიგრაციის საკითხებში“ — ფარგლებში, „ადამიანის ჰარმონიული განვითარების ხელშეწყობის საზოგადოებასთან“ დადებული ხელშეკრულების საფუძველზე.

„ყველა ემიგრანტი, ქალია თუ კაცია თავის გულსტკივილს წერს ამ გაზეთში, ზოგი — ლექსით, ზოგი - წერილით, ზოგი — ესე და ზოგი — ისე. მასაზრდოვებელია ეს გაზეთი ემიგრანტებისთვის...“ (რ. ხურცილავა, 2010, ჩამწერი — მ. ტურაშვილი).

სამშობლოში დაბრუნების (რეემიგრაციის) სამი გზა არსებობს: ნებაყოფლობითი, იძულებითი და ე. წ. „თანხლები“. ვიმედოვნებთ, რომ საბერძნეთში მყოფი გაზეთის თითოეული სტატიის ავტორი ქართველი ემიგრანტი დაბრუნდება სამშობლოში და აქ გააგრძელებს შემოქმედებით საქმიანობას.

GANNA ULIURA

Ukraine, Kiev

*Institute of Literature named after T.G. Shevchenko of the
National Academy of Ukraine*

The Russian Emigrant of the «Last Wave»: the Heroine M. Paley, M. Rybakova, M. Meklinoy as Person Memory

The identity of the emigrant hero in literature is traditionally represented as a hybrid identity (without a single centre under any circumstances) and it's directly correlated to the biographical experience of the author. The productivity of this approach was proved by many years and many thick volumes; it's undoubtedly an effective approach. But in the case of the contemporary women's prose this research model needs to be amended.

Extremely important for the discussion on memory construction in this context becomes the notion about so called “memory cultures”, in which the collective memory (including the memory “assigned” to a certain gender group) is not accumulated, but always reconstructed from the present, on-going moment. From the interaction of society and starting-point limitations modern to it, results the non- existence of the past in the capacity of past. As such it's important how exactly the post-historical mind, which we speak of as being present in the post-modern culture, desires to free itself from the traditional forms of the memory culture – first of all, from the laws of limitation and inclusion. At this stage it is important to study how, through the eventfulness, the imaginary is translated into experience and, most importantly for this research, – into inner female experience. Within the research process I'm going to either prove or disprove the assumption that within the framework of experience (inner female, psychological, available, genderized, social, biographic, religious, etc.) an event entails the state

of strain, which requires release, and the possibility of such release is provided through giving sensibility to whatever happens within the event. It means that the person is aware of the possibility of someone assigning to this person an action, for which such person would have to be responsible. And here it is important to turn to the specifics of body memory (let's say, as it is determined by phenomenologists according to the scale "reflexiveness – experience"): body memory is directly dependant on the feelings of usual or strange, but always referring to the secondary memory, connected with the wilful remembering. At that, it is exactly the body memory that women's text authors link with the trauma experience.

In this context, it is extremely interesting to analyze the deployment and modification of topics associated with motives and metaphors of migrations, as well as with the nuances' observation of the identificational Other category, in the small prose of M. Paley, M. Rybakova, M. Meklina. These authoresses belong to three different age groups, they had all emigrated from Russia in the late 20th century and their heroines "moved" together with the writers (I speak of the chronotope); originally the identity of authoresses and their heroines wasn't represented as wholesome: they're Russians by citizenship, but they're mixed blood by birth. The prose of these prose-authoresses represents the psychological experience of emigration (as the author's intent, along with everything else) through the prism of hybrid identity projective mechanisms (and, first and foremost, those of the female subject).

ГАННА УЛЮРА

Украина, Киев

Институт литературы им. Т.Г.Шевченко Национальной академии наук Украины

Русская эмигрантка «последней волны»: героини М. Палей, М. Рыбаковой, М. Меклиной как человек памяти

Идентичность героя-эмигранта в литературе принято репрезентировать как идентичность гибридную (не имеющую единого центра ни при каких условиях) и напрямую связывать с биографическим опытом автора. Продуктивность этого подхода проверена годами и томами и в результативности ей не откажешь. Однако в случае новейшей женской прозы в такую исследовательскую модель необходимо внести поправки.

Чрезвычайно важным для разговора о производстве памяти в таком контексте оказывается представление о так называемых «культурах памяти», в которых коллективная память (в том числе и память, «закрепленная» за гендерной группой) не аккумулирует, но всегда реконструирует из на-

стоящего, текущего момента. Из взаимодействия общества и современных ему исходных рамок следует, что прошлое на правах прошлого просто не существует. И стало быть важно, как именно постисторическое сознание, о котором мы говорим как о наличном в постсовременной культуре, желает освободиться от традиционных форм культуры памяти – в первую очередь от законов ограничения и включения. На этом этапе важно изучить, как через событийность воображаемое переводится в опыт, в первую очередь для этого исследования – во внутренний женский опыт. В ходе исследования предстоит подтвердить или опровергнуть предположение, что в рамках опыта (внутреннего женского, психологического, наличного, гендерезированного, социального, биографического, религиозного и прочее) событие влечет за собой состояние напряжения, требующее разрешения, и возможность этого разрешения предлагается в том, чтобы придать осмысленность тому, что наступает в событии. Это означает, что человек осознает, что ему может быть приписано какое-либо действие, за которое он несет ответственность. И здесь важно будет обратиться к специфике телесной памяти (скажем, как ее определяют феноменологи по шкале «рефлексивность – опыт»): телесная память прямо зависит от ощущений привычного или странного, но обращена она всегда ко вторичной памяти, связанной с волевым припоминанием. При этом именно с телесной памятью авторы женского текста связывают опыт травмы.

В таком контексте исключительный интерес представляет разворачивание и модификация тем, связанных с мотивом и метафорикой миграций и с нюансировкой категории идентификационного Другого, в малой прозе русскоязычных писательниц Марины Палей, Маргариты Меклиной, Марии Рыбаковой. Эти авторы принадлежат к трем разным возрастным группам; все они иммигрировали из России в конце 20 века; вместе с писательницами «переехали» и их героини (речь идет о топике прозы); исходно идентичность автора и героя в их случае не репрезентировалась как целостная: россиянки – за гражданством, они – полукровки по происхождению. Проза этих женщин-прозаиков репрезентирует психологический опыт эмиграции (как авторскую интенцию, кроме прочего) на правах проективных механизмов гибридной идентичности (в первую очередь, женского субъекта).

EKA VARDOSHVILI

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Grigol Robakidze's Thoughts About Georgian Classic Writers of the 19th Century

In 1906, after graduating from the University of Leipzig, Grigol Robakidze stays abroad for two years. In 1908, he returned home and got involved in the literary life. In the same year, in the newspaper "Faskunki" was published his letter "Ilia and Akaki", where he noted: "It is difficult to confront Ilia and Akaki. Their artistic nature is different. Akaki is light; Ilia hard one. Akaki whiffs; Ilia directs heavily. Akaki streaming; Ilia boiling. Akaki created but does not try; Ilia tries and creates" (Gr. Robakidze). For Georgian literature this is a classic example of seeing and evaluation of Akaki and Ilia.

In 1930, in the newspaper "Georgian Literature" was published the second letter with the same title. In the letter "Akaki and Ilia" author notes: "Perhaps this parallel remains permanently in the Georgian literature. Even more – capricious doubt. Which is the above? Akaki and Ilia are twins, which parted from each other, who still remained in the "Same age". It is also happening in Russia, when there is comparison between Tolstoy and Dostoevsky" (Gr. Robakidze). Supposedly that author could not advantage any of them.

While being in emigration Grigol Robakidze devoted many literary-critical letters to the Georgian classic writers of the 19th century. Among them letter "Vazha's Engadi" is distinguished, which was written in Geneva in 1961, sub title is Card For Homeland. It's important the fact that writer's dependence while being in emigration does not change toward Georgian classic writers and their importance. In the letter he reviews Vazha Pshavela's creativity, but many times refer to the literary creature of Ilia Chavchavadze and Akaki Tsereteli. Grigol Robakidze in this letter also reminds the facts about private relations with Akaki Tsereteli and Vazha Pshavela.

ეკა ვარდოშვილი

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

XIX საუკუნის ქართველი კლასიკოსები გრიგოლ რობაქიძის პუბლიცისტურ ნააზრევში

1906 წელს, ლაიპციგის უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ, გრიგოლ რობაქიძე ორი წლით საზღვარგარეთ რჩება. 1908 წელს იგი ბრუნდება სამშობლოში და ერთვება ლიტერატურულ ცხოვრებაში. ამავე წელს გაზეთ „ფასკუნჯში“ ქვეყნდება მისი წერილი „აკაკი და ილია“, სადაც იგი აღნიშნავს: „აკაკისა და ილიას დაპირისპირება მეტად ძნელია. მათი მხატვრული ბუნება სულ სხვა და სხვაა. აკაკი მსუბუქია; ილია — მძიმე. აკაკი დაჰქროლავს; ილია მძიმედ მიიმართვის. აკაკი სჩქევს; ილია დულს. აკაკი ჰქმნის და არ ცდილობს; ილია ცდილობს და ჰქმნის“ (გრ. რობაქიძე). ქართული ლიტერატურათმცოდნეობისათვის ეს არის აკაკისა და ილიას დანახვისა და შეფასების კლასიკური ნიმუში.

1930 წელს ჟურნალში „ქართული მწერლობა“ ქვეყნდება რობაქიძის იმავე სათაურის მეორე წერილი. წერილში „აკაკი და ილია“ ავტორი შენიშნავს: „აღბათ ეს პარალელი მუდმივ დარჩება ქართულ ლიტერატურაში. კიდევ უფრო — ჭირვეული დაეჭვება. რომელი უფრო მაღლა დგას? აკაკი და ილია ტყუპებია, რომლებიც დასცილდნენ ერთიმეორეს, მაგრამ „ტოლები“ დარჩნენ მაინც. რუსეთშიაც ასე ხდება, როცა ადარებენ ერთმანეთს ტოლსტოისა და დოსტოევსკის“ (გრ. რობაქიძე). საფიქრებელია, რომ ავტორი ვერც ერთ მათგანს ვერ ანიჭებს უპირატესობას.

ემიგრაციაში ყოფნის დროსაც გრიგოლ რობაქიძემ არაერთი ლიტერატურულ-კრიტიკული წერილი მიუძღვნა XIX საუკუნის ქართველ კლასიკოსებს. მათ შორის გამოირჩევა 1961 წელს ჟენევაში დაწერილი წერილი „ვაჟას ენგადი“, რომლის ქვესათაური ასეთია — ბარათი სამშობლოსადმი. ჩვენთვის მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ ემიგრაციაში ყოფნისას მწერლის დამოკიდებულება ქართველი კლასიკოსებისა და მათი მნიშვნელობისადმი არ იცვლება. წერილში იგი ძირითადად მიმოიხილავს ვაჟა ფშაველას შემოქმედებას, თუმცა, არაერთხელ ეხება ილია ჭავჭავაძისა და აკაკი წერეთლის ლიტერატურულ ქმნილებებსაც. გრიგოლ რობაქიძე ამავე წერილში იხსენებს პირადი ურთიერთობის ფაქტებსაც აკაკისა და ვაჟა-ფშაველასთან.

MAIA VARSIMASHVILI

France, Paris

Paris X University

Between Oblivion and Remembrance: the Quest for Identity in the Novels of Grogol Robakidzé and Jean Giraudoux

Adding the work of Grigol Robakidze to the synchronous table of European literature opens new perspectives in comparative studies. Among Robakidzé's French contemporaries, writers of the « Inter-War » period, a special place is occupied by Jean Giraudoux, esteemed by Aragon to be « the most French » of French writers.

Giraudoux, like all writers of his and Robakidzé's generation, uses the traditions of French symbolism and German romanticism. Among the works of this learned Germanophone and Germanophile, we see alternating, pacifism, fatalism, skepticism and the belief in a « Franco-German » soul.

What does it mean, being French? What does it mean, being German? These questions are put, in all their acuteness to Forestier, a Frenchman, whose amnesia has erased all memory of his past and who has become Siegfried (*Siegfried et le Limousin, 1922*), the German. Like Robakidzé's characters – Archibald Mekech, Adolphe Ungar – he travels a long road of initiation before he is able to reconstitute his deconstructed self. The writer's art appears here as a kind of mnemonic technique. Reflection on the destiny of their characters is linked to reflection on the destiny of the people. In Giraudoux, oblivion and the severing of bloodlines, leading to the failure to « Germanise » Forestier, co-exist with apprehension of the dangers besetting France, a country overwhelmed by immobility and Cartesianism. In Robakidzé, this theme evokes the demystification of the « European Myth » as well as the « Myth of Fatherland as Promised Land ». In the writing of both authors, the latter is carried by the enduring possibility of faith in a Golden Age founded in a Europe shaken by war.

We can speak of Ulysses, of Faustus, of Siegfried, of Narcissus as being archetypes of the novels of Giraudoux and Robakidzé. Their adventures compare with the plots of mythical episodes in the diverse phases of the voyage of initiation. In both authors, we observe an intentional referential confusion, a narrative giving multiple interpretational possibilities, an encounter between narrative and metaphor – which transforms the Twentieth Century Novel into a kind of « palimpsest » offered to be read from a new angle and through a modern approach to mythocriticism.

მანია ვარსიმაშვილი-რაფაელი

საფრანგეთი, პარიზი

უნივერსიტეტი 10, შედარებითი ლიტერატურისა და პოეტიკის
კვლევითი ცენტრი

დავინწყება და გახსენება: იდენტობის ძიება გრიგოლ რობაქიძისა და ჟან ჟიროდუს რომანებში

გრიგოლ რობაქიძის მოთავსება ევროპული ლიტერატურის სინქრონულ სურათში მისი შემოქმედების კომპარატისტული მეთოდით კვლევის ახალ პერსპექტივებს ქმნის. რობაქიძის თანამედროვე, ე.წ. „ომთა შორის ეპოქის“ ფრანგული მწერლობის ფონზე განსაკუთრებული ადგილი უკავია ჟან ჟიროდუს, რომელსაც არაგონი „ყველაზე ფრანგ მწერალს“ უწოდებს.

ჟიროდუ, ისევე როგორც მისი თაობის მწერლები, როგორც რობაქიძე, ფრანგული სიმბოლიზმისა და გერმანული რომანტიზმის ტრადიციას ითავისებს. ამ გერმანული ენისა და კულტურის თაყვანისმცემელი მწერლისა და დრამატურგის შემოქმედებაში ერთმანეთს ენაცვლება პაციფიზმი, ფატალიზმი, სკეფსისი და „ფრანგულ-გერმანული სულის“ რწმენა.

რას ნიშნავს იყო ფრანგი? რას ნიშნავს იყო გერმანელი? ეს ის კითხვებია, რომელიც მთელი სიმწვავით წამოიჭრება რომან ზიგფრიდი და ლიმუზენის (1922) პერსონაჟის — გერმანელი ზიგფრიდის, იგივე წარსულდავინწყებული ჟან ფორესტიეს — წინაშე. რობაქიძის არჩიბალდ მეკეშის, ადოლფ უნგარის დარად, იგი ინიციაციის რთულ გზას გაივლის დეკონსტრუირებული „მე“-ს გენეტიკური მეხსიერების აღდგენამდე. ხელოვნება ამ გზაზე თავისებურ მწემოტექნიკად წარმოგვიდგება. პერსონაჟთა ბედზე რეფლექსია მწერალთათვის ერის ბედზე რეფლექსიად განზოგადდება. დავინწყებისა და გენეალოგიური წყვეტის მოტივი, რომელიც ფორესტიეს გერმანიზაციის მარცხით მთავრდება, ჟიროდუს უძრავი, კარტეზიანული საფრანგეთის საფრთხეზე დააფიქრებს, რობაქიძისთვის კი ევროპული მითის დემისტოფიკაციასა და სამშობლოს, როგორც აღთქმული მიწის თემასთან ასოცირდება. ეს უკანასკნელი თემა, ომით შერყეული ევროპის ფონზე, ორივე მწერალთან გაიჟღერებს, როგორც ჯერ კოდექს შესაძლო რწმენა ოქროს ხანისა.

როგორც ჟიროდუს, ასევე რობაქიძის პერსონაჟების არქეტიპებად შეგვიძლია მოვიაზროთ ოდისევსი, ფაუსტი, ზიგფრიდი, ნარცისი და ა. შ. მათ თავგადასავალში შეგვიძლია სხვადასხვა მითიური ეპიზოდის სქემა, ინიციაციური მოგზაურობის სხვადასხვა საფეხური ამოვიკითხ-

ოთ. ორივე მწერალთან ვხვდებით რეფერენციულ აღრევას, ნარატიულ პოლიინტერპრეტაციას, თხრობისა და მეტაფორის შეხვედრას, რაც მე-20 საუკუნის რომანს თავისებურ „პალიმფსესტად“ აქცევს და რომლის ნაკითხვასაც თანამედროვე მითოპოეტიკა ახალ შუქზე გვთავაზობს.

ZEMFIRA VELIYEVA

Azerbaijan, Baku

Baku Slavic University

Vladimir Nabokov: The Struggle of Opposities

Researching Nabokov's creative heritage and his disaffection to the political system of Russia appear to be reasonable. However, considering this at the highest level, by no means, can be accepted. This attitude to Russia is pointed out on each page of the essential works by Nabokov, particularly in his novels "Mash-enka", "The Gift", "Drugie berega".

We believe that for this research we will find sufficient evidence in the novel "The Gift", which is the fiction version of the life and activities of N.G.Chenyshevsky, a Russian revolutionary democrat.

As V.Yerofeyev points out that Nabokov's disaffection to the art like to the sociopolitical phenomen was unbounded. In his letter regarding his book about Gogol, which was written in English in America, Nabokov claims

"I do deny, and the thing i am ready to fight against up to the last drop of ink is a deliberate moralizing, killing all traces of art in a work, no matter how sophisticated it may be" (quoted by Yerofeyev, 1990, 4).

Nabokov - Sirin has been studied by Y.I.Aikhenvald, P.M. Biccili, G.P.Struve, G.P.Ivanov, Z.N.Gippius, M.Aldanov, D.Chervinskaya and other expats of his time. Some of them acknowledged his great talent, some couldn't get anything outstanding in his works, except skilfully made word combinations.

In terms of general evaluation of Nabokov's creativity the feedback by I. Bunin who highly appreciated Nabokov-Sirin's abilities as that one who "ventured upon introducing a new art to Rusiian Literature , and the fact of that is to be rewarded" was of great importance.

Nevertheless, Bunin's views were not commonly accepted. O.Dark touched upon Sirin's memory obsession as well. We rely on the critic's conscience concerning the details of the above-mentioned statement. Yet we completely support one point, and that is the setting of the issue on genealogical memory. The Man who lost this kind of societal memory is called a mankurtised one in Sociology

Sirin-Nabokov can not be considered guilty about being unable to forget about his origin, Russian homesick remembrances....

З.А. ВЕЛИЕВА

Азербайджан, Баку

Бакинский славянский университет

Владимир Набоков: борьба противоположностей

Изучение художественного наследия Набокова, его неприязни к государственному устройству России, по всей видимости, не лишено определенных оснований, однако возведение этого в ранг абсолюта никоим образом не может быть оправданным. Диалектика отношения к России прочитывается на каждой странице основных произведений В. Набокова, особенно в романах «Машенька», «Дар», «Другие берега». Как справедливо отмечает В. Ерофеев, презрение Набокова «к искусству как социополитическому феномену было безгранично. В письме по поводу своей книги о Гоголе, написанной в Америке на английском, Набоков высказывается достаточно твердо: «...я действительно отрицаю и против чего готов бороться до последней капли чернил, так это нарочитое морализаторство, которое для меня убивает все следы искусства в произведении, каким бы искусным оно ни было» (цит. по: Ерофеев, 1990,4).

О Набокове-Сирине писали Ю.И. Айхенвальд, П.М. Бицилли, Г.П. Струве, Г.В. Иванов, З.Н. Гиппиус, М. Алданов, Л.Д. Червинская и многие другие его современники-эмигранты. Некоторые из них признавали большой талант писателя, другие не видели ничего гениального в произведениях Набокова, кроме внешне эффектно сплетенных словесных корон. В плане общей оценки творчества Сирина особое место занимает отзыв И. Бунина (1930), высоко ценившего Набокова-Сирина, как первого, кто «осмелился выступить в русской (!) литературе с новым видом искусства, за который надо быть благодарным ему» (цит. по: Дарк, 1990,404). Мнение И. Бунина, однако, разделяли не все. «О сиринской «одержимости памятью» писал и критик О. Дарк. Детали приведенного тезиса О. Дарка оставляем на совести критика. В одном мы с ним полностью солидарны - в постановке вопроса о генеалогической памяти. Человек, лишенный этой инвариантной - социальной - памяти, называется в социологии манкуртизированным. Ведь не вина Сирина-Набокова в том, что он не мог освободиться от этого начала всех начал - памяти о родном, русском...

JENNIFER WALLACE

UK, Cambridge

Cambridge University Exile and emigration

The Pain and Freedom of Not Belonging

We live now in an age of globalization and mobility. Anthropologists like James Clifford consider all cultures in transit, hybrid and subject to change. And postcolonial theorists like Homi Bhabha maintain that the experience of the exile or the ‘unhomely’ is quintessentially the state of ‘belonging’ in the modern era. The mood is one of liberation, subversion, a Derridean *jouissance*. Yet the increasing problems of asylum seekers, immigrants, refugees and trafficking point to a very different picture of movement and not belonging, one in which the lack of fixed structures (of nationality, of family, of language) disclose the vulnerability of the individual and the precariousness of life.

Writers offer a particular insight into the contradictory predicament of exile because of their dependence upon language. The imagination can conjure up a world that is elsewhere; linguistic playfulness can be a means of reinvention. But language can also reveal what cannot be translated, the silence and confusion that stem from being no longer completely understood.

My talk will explore these issues, with particular reference to the work of Homi Bhabha, Edward Said, Chinua Achebe and Ariel Dorfman.

RYSZARD ZAJĄCZKOWSKI

Poland, Lublin

The John Paul II Catholic University of Lublin

The Experience of Exile. About Polish Emigration in the Times of the Second World War: An Example of Józef Wittlin

For two centuries Polish literature has been, to a large extent, the work of emigrants: On account of the loss of independence by Poland, at the end of the XVIII century. The greatest works of Polish literature were created in exile, from Western Europe, particularly France. The Second World War was the reason for the next great wave of emigration, apart from the death of at least 6 million people and transportations to Kazakhstan.

At that time the refugees predominantly went to North and South America. For some of them the experience of exile became literary material. The output of Józef Wittlin (1896 – 1976), one of the most outstanding Polish writers, is to a greater extent, a testimony of living in the United States of America, due to

forced emigration. Apart from the descriptions of life in a new environment, written from the European intellectual's point of view, Wittlin also presents specific phenomenology of exile and he tries to take advantage of his situation, to make a number of crucial reflections on emigration: The condition of a writer driven out of his homeland, Polish literature abroad, culture, religion, Poland (especially Lwów, his hometown) and America. From his perspective as an emigrant he also evaluates the work of such foreign writers, like Boris Pasternak or Albert Camus, and he discovers the quality of the Polish emigrant Witold Gombrowicz and Gustaw Herling-Grudziński as well. Looking across the ocean he particularly values the Mediterranean tradition that had originated in ancient Greece, and then, was incorporated (for example) into French and Italian culture.

IA ZUMBULIDZE

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Traditions of the Genre of the Novel-parody in Sasha Sokolov's Creativity

Departure of figures of literature from the Soviet Union in the framework of the third wave of emigration is a notable event in the history of Soviet society and culture in the second half of the XX century. The writers of the third wave were in exile in a completely new environment, they were not accepted by their predecessors, were alien to the "old emigration". In opposed of the immigrants of the first and second waves, they do not set themselves the task of "conservation culture" or recording the deprivations endured in their homeland. One of the main features of Russian emigre literature of the third wave will be its attraction to the avant-garde, post-modernism. To postmodern tradition relates their creativity Sasha Sokolov, Eduard Limonov, Yu. Mamleev. At the present stage of the development of the literary process, particularly relevant is the problem of genre versions of the novel. Sasha Sokolov's novels are a new genre of the novel modification - a novel-parody. Parody is a means of artistic generalization, which identifies typological conflicts. Thanks to parody genre possibilities the author in a new way comprehends socio-historical processes, the nature of the mass consciousness, mechanisms of social instincts. Sasha Sokolov's novels state in a game relations with a specific genre or literary tradition, parodying them and at the same time intertextually connected with a number of texts of a previous culture. Manifesting itself at all levels of the structure of the novel, a parody of

the novels by Sasha Sokolov acts as an integral part of the artistic whole. As a way of organization of artistic material, a parody of the novels by Sasha Sokolov also becomes an expression of the writer's perception of the world directly, of his irony as a manifestation of his life and literary world outlook.

ИЯ ЗУМБУЛИДЗЕ

Грузия, Кутаиси

Государственный университет им.А.Церетели

Традиции жанра романа – пародии в творчестве Саши Соколова

Выезд деятелей литературы из СССР в рамках третьей волны эмиграции представляет собой заметное явление в истории советского общества и культуры второй половины XX века. Писатели третьей волны оказались в эмиграции в совершенно новых условиях, они во многом были не приняты своими предшественниками, чужды «старой эмиграции». В отличие от эмигрантов первой и второй волны, они не ставили перед собой задачи «сохранения культуры» или запечатления лишений, пережитых на родине. Одной из основных черт русской эмигрантской литературы третьей волны станет ее тяготение к авангарду, постмодернизму. К постмодернистской традиции относят свое творчество С.Соколов, Э.Лимонов, Ю.Мамлеев. На современном этапе развития литературного процесса особенно актуальной становится проблема жанровых модификаций романа. Романы Саши Соколова представляют собой новую жанровую модификацию романа - это романы-пародии. Пародия является средством художественного обобщения, выявляет типологические конфликты. Благодаря жанровым возможностям пародии, автор по-новому осмысляет социально-исторические процессы, саму природу массового сознания, механизмы общественных инстинктов. Романы Саши Соколова, состоя в игровых отношениях с определенной жанровой или литературной традицией, пародируя их, одновременно интертекстуально связаны с рядом текстов предшествующей культуры. Проявляя себя на всех уровнях романной структуры, пародия в романах Саши Соколова выступает как неотъемлемый элемент художественного целого. Являясь способом организации художественного материала, пародия в романах Саши Соколова также становится выражением непосредственно мироощущения писателя, его ироничности как проявления жизненного и писательского мировоззрения.